

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Ferenčak

Uporaba družabnih omrežij v romskih skupnostih

Magistrsko delo

Ljubljana, 2019

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Ferenčak

Uporaba družabnih omrežij v romskih skupnostih

Magistrsko delo

Mentor:

Doc. dr. Milko Poštrak

Študijski program:

Socialno delo

Ljubljana, 2019

KAZALO

1 TEORETIČNI UVOD.....	9
1.1 Razvoj posameznika v družbi.....	9
1.2 Položaj Romov v družbi.....	15
1.3 Romske skupnosti v Evropi in Sloveniji.....	20
1.3.1 Pravni položaj Romov v Sloveniji.....	22
1.3.2 Romi v Pomurju.....	23
1.4 Socialno delo z Romi.....	25
1.5 Prosti čas.....	28
1.5.1 Prosti čas v subkulturah.....	28
1.6 Družabna omrežja.....	31
1.6.1 Facebook.....	34
1.6.2 Facebook Messenger.....	35
1.6.3 Snapchat.....	35
1.6.4 Instagram.....	36
1.6.5 Youtube.....	36
2 FORMULACIJA PROBLEMA.....	37
3 METODOLOGIJA.....	39
3.1 Vrsta raziskave.....	39
3.2 Merski instrumenti in viri podatkov.....	40
3.3 Opredelitev enot raziskovanja.....	40
3.4 Zbiranje podatkov.....	40
3.5 Analiza.....	42
4 REZULTATI.....	43
4.1 Uporaba interneta.....	43
4.2 Uporaba družabnih omrežij.....	44
4.3 Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij.....	45
4.4 Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij.....	46
4.5 Prijateljstvo na družabnih omrežjih.....	47
4.6 Prijateljstvo v vsakdanjem življenju.....	50
4.6.1 Osebne lastnosti.....	50
4.6.2 Vrednote.....	51
4.6.3 Kultura.....	52
4.7 Stigmatizacija na internetu.....	52

4.7.1 Romi v medijih	52
4.8 Stigmatizacija v vsakdanjem življenju	53
4.9 Prosti čas.....	54
4.10 Zaposlitev	57
4.11 Izobraževanje.....	58
4.13 Socialno delo v romski skupnosti.....	61
4.13.1 Sodelovanje Romi in Neromi	61
4.13.2 Romske naselje.....	62
4.13.3 Socialna aktivacija.....	64
5 RAZPRAVA	65
6 SKLEPI	72
7 PREDLOGI	75
8 LITERATURA in VIRI.....	76
9 PRILOGE	81
9.1 Vodilo za intervju s posamezniki	81
9.2 Vodilo za intervju z romsko svetnico	82
9.3 Sociodemografski podatki intervjuvancev	83
9.4 INTERVJUJI.....	83
9.5 TABELA ODPRTEGA KODIRANJA	139
9.6 OSNOVNO KODIRANJE.....	186

KAZALO TABEL

Tabela 1: Uporaba interneta v letu 2017	32
Tabela 2: Načini ohranjanja stikov s prijatelji.....	34
Tabela 3: Sociodemografski podatki intervjuvancev	83

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: **Tamara Ferenčak**

Naslov magistrske naloge: **Uporaba družabnih omrežij v romskih skupnostih**

Mentor: **doc. dr. Milko Poštrak**

Kraj: **Ljubljana**

Leto: **2019**

Število strani: 202

Število prilog: 6

Število tabel: 3

Ključne besede: romska skupnost, družabna omrežja, stigmatizacija, prosti čas, socialno delo z Romi, etnične manjšine

Povzetek:

V magistrskem delu predstavljam položaj romskih skupnosti v slovenski družbi. Vključevanje pripadnikov romske skupnosti v večinsko družbo je dolgotrajen proces, ki potrebuje pozornost vseh posameznikov v skupnosti. Pri tem ima pomembno vlogo socialno delo. S prepoznavanjem in z odkrivanjem neenakega obravnavanja pripadnikov etničnih manjšin lahko s konkretnimi akcijami vplivamo na spreminjanje njihovega položaja v družbi. Z aktivnim raziskovanjem v romskih naseljih prepoznamo možnosti za izboljšanje njihovega položaja. Preživljanje prostega časa je odvisno od interesov vsakega posameznika, hkrati pa nanj vplivajo tudi aktivnosti, ki so v romskih naseljih ponujene. Možnosti za spremembe so velike, potrebni pa sta aktivnost in volja socialnih delavk ter ostalih strokovnjakov.

S pomočjo družabnih omrežij smo na vsakem koraku v stiku s časom in s spremembami. Na internetu najdemo vse informacije, ki nas zanimajo, hkrati pa smo vedno povezani z vsemi bližnjimi. Družabna omrežja ponujajo možnost povezovanja z novimi ljudmi, izmenjavo mnenj, pogovor, kar pomembno vpliva na odnose med posamezniki. V raziskavi ugotavljam, da so Rominje in Romi aktivni uporabniki družabnih omrežij in interneta, kjer večina ne doživlja stigmatizacije. Neenako obravnavanje je še vedno prisotno v vsakdanjem življenju, najpogosteje pri učiteljih v osnovnih šolah ter na področju zaposlovanja. Želja za zaposlitev med pripadniki romskih skupnosti je velika; želijo se otresti stereotipov o izkoriščanju socialnih pomoč namesto zaposlitve, zato se aktivno vključujejo na trg dela. Kljub temu so zaposlitve, ponujene pripadnikom romskih skupnosti, kratkotrajne in zato ne predstavljajo varnosti v prihodnosti.

INFORMATION ABOUT THE MASTER'S THESIS

Name and surname: **Tamara Ferenčak**

Title of the master's thesis: **Use of Social Media in Roma Communities**

Mentor: **doc. dr. Milko Poštrak**

Place: **Ljubljana**

Year: **2019**

Number of pages: 202

Number of appendices: 6

Number of tables: 3

Keywords: the Roma community, social media, stigmatisation, free time, social work with the Roma people, ethnic minorities

Abstract:

This master's thesis presents the situation of Roma communities in the Slovenian society. The integration of the Roma community in the majority society is a lengthy process, requiring attention from all individuals in the community. Social work plays a big role in this process. If we recognize and detect unequal treatment of individuals from ethnic minorities as well as take concrete measures, we can help change their situation within the society. By conducting a thorough research within the Roma settlements, we identified the possibilities of how to improve their situation. It depends on how individuals spend their free time, but also on the activities that are offered in the Roma settlements. There are big possibilities for change; nonetheless, activeness and will of social workers are also required.

We are kept up to date with time and changes through social media. The Internet allows us to find all information we are interested in, and at the same time enables us to be connected to our close ones. Social media offer a possibility to connect with new people, share opinions and talk, which importantly affects the relationships between people. In the research, it was determined that the Roma people are active users of social media and the Internet, where most of them do not face discrimination. Unequal treatment is still present in everyday life, which is most commonly expressed by primary school teachers or in the employment sector. The Roma people express a great desire for employment. They want to be cleared of stereotypes about having social assistance instead of going to work, which is why they actively integrate into the labour market. Nonetheless, the Roma people are only offered short-term employment that does not provide security for the future.

ZAHVALA

Hvala mentorju doc.dr. Milku Poštraku za vso pomoč, čas, pojasnila in usmerjanje pri pisanju magistrskega dela.

Hvala vsem najbližjim, da verjamete vame.

Kakšno noč, ko pri štokljah prespim

pod visečo meglo.

Tiho, sam, med njimi stojim,

le noge nad vodo.

Ko pa žarek pregrize temo,

prebudimo se iz sanj.

Močvirje novih želja

bo odletelo v nebo.

Namesto koga roža cveti,

namesto koga sem jaz?

Katera koža najbolj diši,

čigava pesem rabi moj glas?

Vlado Kreslin – Namesto koga roža cveti

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 Razvoj posameznika v družbi

V zavesti posameznika se razvije smisel človeškega življenja. Posameznikova zavest se oblikuje v individualnem telesu, ki se razvije v osebo ob določenih družbenih procesih. Posameznikovo zavest sestavlja "večplastna smiselnost izkustva in delovanja". Izkustvo samo po sebi nima smisla, dokler se do določenega izkustva ne vzpostavi poseben povezovalni učinek zavesti (Berger in Luckamann, 1999, str. 12). Osebna identiteta posameznika nastaja s procesom družbenega delovanja, ki nastaja v vsakdanjem življenju. Smisel posameznikovega življenja je sestavljen iz "subjektivnega delovanja" (ibid, str. 14), kar pomeni, da se preprosti nivo smisla razvija na podlagi subjektivnih izkušnjah posameznika. Višji nivo smisla predpostavlja "objektivizacijo subjektivnega smisla v družbenem delovanju" (ibid, str. 14). V globljih plasteh smisla človekovega izkustva se nahajajo že zgodovinsko, s tradicijo oblikovani elementi smisla družbenega delovanja (ibid, str. 14). Konstruiranje in učenje nove resničnosti vsakega posameznika in določene skupine pomeni, da lahko svet, v katerem živimo, spreminjamo. Ko se zavedamo, da nam resničnost ni dana vnaprej, naša zgodovina ni nesprejemljiva, to pomeni, da jo lahko spremenimo, zavrnilo tisto, kar ni sprejemljivo, ustvarimo nekaj novega (Poštrak, 2018, str. 141).

Od rojstva naprej smo vključeni v odnose v družbi, ki jih v otroštvu oblikujemo predvsem s starši in pomembnimi drugimi. Na podlagi "rednih, neposrednih in vzajemnih dejanj" se razvijajo odnosi. Otrok se s svojimi telesnimi in duhovnimi sposobnostmi, s katerimi se je rodil, vključuje v družbo in jih uporablja za odnose z drugimi. Otrok počasi sprejema in se uči vedenja od bližnjih in poskuša razumeti smisel, hkrati pa se uči razumeti odziv bližnjih na svoje vedenje. Skozi odraščanje otrok razvija osebno identiteto. Začenja ugotavljati, da je za svoja dejanja sam odgovoren, kar je tudi bistvo "osebne identitete: subjektivni nadzor nad delovanjem, za katero prevzema odgovornost, ki je objektivna (Berger in Luckamann, 1999, str. 19).

Berger in Luckamann (1966, str. 121) razvoj posameznika v družbi opisujeta kot subjektivno realnost s primarno in sekundarno socializacijo. Primarna socializacija (ibid, str. 121) je v otroštvu posameznika, ko otrok postane član določene družbene skupine. Sekundarna

socializacija (ibid, str. 122) se nadaljuje v procesu, ko je posameznik v določeno družbo že vključen in se vključuje v nova področja družbe.

Za posameznika je pogosto najpomembnejša primarna socializacija. Rodimo se v objektivno družbeno strukturo, v kateri se najprej soočimo s pomembnimi drugimi. Ti pomembno vplivajo na našo socializacijo in nam posredujejo in hkrati spreminjajo družbeno strukturo. Družbena struktura je pomembnim drugim že znana in je pri njih že stalna, saj se je razvila na podlagi njihovih izkušenj in z mestom, ki ga imajo v družbi. To pomeni, da je svet, ki nam ga posredujejo pomembni drugi v otroštvu, že dvakrat "filtriran" oziroma spremenjen. To vpliva na to, da otroci nižjega sloja v družbi od svojih pomembnih drugih prevzamejo perspektivo nižjega sloja, saj jim oni te lastnosti posredujejo. Pri otrocih se lahko razvije občutek zadovoljstva ali nezadovoljstva, rastoče upornosti, kar povzroči, da se bodo umestili v svet, ki se razlikuje od sveta tistih otrok, ki živijo v višjem sloju, vendar ni nujno, da bodo vsi otroci iz istega okolja to storili na enak način. Otrok se v primarni socializaciji od pomembnih drugih uči tudi čustvovanja. Učenje brez čustvene navezanosti bi bilo zelo težko, skoraj nemogoče. Otrok prevzame držo in vlogo od svojih pomembnih drugih, ju internalizira in prevzame za svoji. S tem postane otrok sposoben lastne identifikacije in refleksije samega sebe ter odnosov s pomembnimi drugimi (Berger in Luckmann, 1966, str. 122–123). Primarna socializacija se zaključi, ko otrok prevzame koncept pomembnega drugega in se vse to zasidra v njegovo zavest. Posameznik postane član družbe in ima znotraj sebe svet in lastni jaz. Kljub temu se proces "internalizacije družbe, identitete in realnosti" ne konča za vedno. V sekundarni socializaciji se internalizacija lahko ohranja v posameznikovi zavesti ali pa se spremembe zgodijo v poznejšem razvoju posameznika (ibid, str. 128).

Berger in Luckmann (1966, str. 129) v nadaljevanju opisujeta nadaljnji proces socializacije, ki se imenuje sekundarna socializacija. V tej fazi socializacije posameznik pridobiva znanje iz družbenih vlog, ki so posredno ali neposredno zakoreninjene v delitvi dela. Delitev dela upravljajo institucije, iz tega izhaja, da je sekundarna socializacija posledica internalizacije institucionalnih "podsvetov", ki predstavljajo delne realnosti. Da posameznik razume delovanje "podsvetov", mora najprej usvojiti besedni zaklad, ki mu ga posredujejo člani družbe. Razvoj sekundarne socializacije spremljajo rituali in materialni simboli. Medtem ko v primarni socializaciji identifikacije s pomembnimi drugimi ne morejo potekati brez čustvene navezanosti, lahko v sekundarni socializaciji odnosi med posamezniki potekajo le z določeno količino identifikacije, za katero pa ni potrebno, da imajo čustveno podlago (ibid, 129–132).

Pri razvoju posameznika upoštevamo, da se razvije po eni strani iz bioloških značilnosti, po drugi strani pa iz načinov, ki mu jih posredujejo pomembni drugi. Načini posredovanja so lahko "namerni ali načrtni, nenamerni ali naključni, posredni ali neposredni" (Poštrak, 2001, str. 224). Pomembni drugi so predniki, ki so del skupnosti, ki so jo vzpostavili in ohranili, s tem pa so prispevali h konstrukciji sveta, v katerem posameznik živi in se razvija. V skupnosti imajo člani subjektivne predstave in se zato med seboj razlikujejo, v določenih mnenjih pa se s skupnostjo ujemajo (ibid, str. 224).

V antropologiji so razvili dva koncepta – emsko in etsko – v znanosti, ki se imenuje fonetika. V fonetiki se pojavita koncepta emsko (*fonemsko*) in etsko (*fonetsko*), razvila ju je Kenneth Pike (1967). Fonemski koncept predstavlja raven, na kateri so glasovi za govorca smiselni, na fonetski ravni se pa osredotočajo na rabljene glasove; na to, kako so ustvarjeni in kakšne so fizične lastnosti. Fonetske zapise ustvarjajo tisti, ki opazujejo od zunaj. Zanje je značilno, da opazovano klasificirajo in primerjajo med določenimi kategorijami, to pa za naravne govorce ne predstavlja smisla. Fonemski opisi razporejajo glasovne enote v kategorije, ki jih opišejo naravni govorce. Emski vidik predstavlja obnašanje in pomen s subjektivnega zornega kota, medtem ko etski vidik razvršča po kategorijah, ki jih ustvari zunanji opazovalec. Idelano bi bilo, da bi bilo med tema dvema vidikoma ravnotežje, čeprav se večina antropoloških raziskav usmerja k emskemu vidiku (Canals, 1995, str. 99–100). V vsakdanjem življenju se srečujemo z različnimi prepričanji in sodbami. V svetu znanosti so prisotna različna stališča, razlage in razumevanja. Za uporabnika, torej "eksperta iz izkušenj", je vse, kar se dogaja, sprejemljivo, kar pomeni, da je to za uporabnika emska izkušnja. Mladostnik, ki se pretepa, je torej pretepač. V moderni znanstveni zavesti velja za objektivno samo to, kar predstavlja teorijo in iz nje razvite modele. To pomeni, da v mladostniku, ki se pretepa, zazna mladostnika, ki je ranljiv, in njegova dejanja izvirajo iz preteklih strategij preživetja, torej iz njegovih emskih izkušenj v njegovem življenjskem svetu (Poštrak, 2018, str. 139–140). V socialnem delu se dostikrat najdemo med dvema različnima položajema. Na eni strani so etske kategorije, ki jih moramo upoštevati in so del delovnega programa, na drugi strani imamo možnost pridobiti izkušnjo iz emskega vidika. Da lahko socialni delavci v procesu pomoči "opolnomočimo" posameznike, s katerimi delamo, pomembno pripomore emski vidik raziskovanja (Canals, 1995, str. 106).

Mladostniki so eksperti iz izkušenj, kar pomeni, da nam samo oni sami lahko povedo, kako doživljajo dogajanje, naloga socialnega delavca pa je, da zna analizirati pripovedi in podatke,

ki mu jih dajo. Temu procesu pravimo raziskovanje življenjskega sveta uporabnika oz. mladostnika (Šugman Bohinc v Poštrak, 2015, str. 271). Življenjski svet mladostnika je kompleksen svet, v katerem se mladostnik poskuša čim bolje znajti. Poskuša najti načine, kako preživeti, in ti načini so zelo različni. Mladostnik razvija strategije, načine, oblike, vzorce vedenja in ravnanja, komuniciranja in vedenja na podlagi predstav o resničnosti in pomenih dogajanja. Predstavo si mladostnik konstruira na podlagi ponotranjenih vsebin, ki so jih ustvarili in posredovali drugi (Poštrak, 2015, str. 271). Življenjski svet mladostnikov sestavlja mnogo vidikov, ki jih lahko poimenujemo dejavniki odraščanja. Ti so naslednji: dejavniki prestopniškega vedenja, dejavniki tveganja in varovalni dejavniki. Nekateri slovenski avtorji so na začetku 20. stoletja govorili o družini, šoli in družbi, ki predstavljajo pomembne vidike odraščanja mladih (Poštrak, 2015, str. 271–272).

G. H. Mead (v Poštrak, 2015, str. 271) je osebo pojmoval kot "medsebojno učinkovanje družbenih vsebin, vednosti, posredovanih od drugih, naloženih v segmentu osebe, ki ga imenujemo *družbeni jaz*, posredovanih z ene strani, in *osebnega jaza* po drugi strani. Osebni jaz je nosilec vednosti o sebi, samozavedanja, opredeljuje sebe, druge in svet okoli sebe na podlagi notranjega dialoga ali ustvarjalnega dvogovora z lastnim družbenim jazom. Ta notranji dialog med osebnim in družbenim jazom imenujemo *mišljenje*. Ko mislimo, brskamo po zalogah znanja (v družbenem jazu), ki smo jih v interakcijah z drugimi ponotranjili v dosedanjem življenju. V otroštvu in mladosti so procesi ponotranjenja najintenzivnejši, temu rečemo socializacija. V prvi fazi socializacije po Meadu (v Poštrak 2015, str. 271), ki se imenuje igra, se osebni jaz še ni vzpostavil. V fazi organizirane igre se vzpostavi osebni jaz, ko se oseba že zaveda samega sebe, je zmožna refleksije in misliti samo nase v notranjem dialogu med osebnim in družbenim jazom. Šele v puberteti je možno, da se osebni jaz razvije tako, da se oseba lahko kompleksno odloča o sebi in drugih. Mladostnik se odloča na podlagi dotedanjih vednosti, izkušenj, znanj, ki so ponotranjene v družbenem jazu. Na podlagi tega oseba razvija lastne interpretacije in predstave o svetu, na tem temeljijo strategije ravnanja. Berger in Luckmann sta skupno razlago akterjev poimenovala "družbena konstrukcija realnosti". Družbeno konstruirani svetovi se spreminjajo z dejavnostmi posameznikov. Realnost je definirana družbeno, kar pomeni, da jo oblikujejo posamezniki in skupine. Da bi razumeli družbeno konstruirani svet in zaporedje časovnih sprememb, je treba poznati delovanje družbenih organizacij, ki vplivajo na definicije, ki jih posameznik pozna (Berger, 1966, str. 109).

Mojca Urek (2005, str. 185–186) opisuje pomembnost pripovedovanja, zapisovanja in poročanja v socialnem delu. Ko uredimo dogodke in jih povežemo v časovno zaporedje, dobimo pregled nad svojim življenjem. Svojo realnost konstruiramo in spreminjamo s pripovedovanjem. To nam omogoča oblikovanje identitete in usmerjanje na dejanja v prihodnosti. Ko pripovedujemo, poročamo o dogodkih, ki so potekali v določenem času. Pripovedovanje zgodb je sredstvo za pridobivanje podatkov v antropologiji. Iz opazovanja na terenu nastanejo zgodbe, ki jih Hribar (v Poštrak, str. 209) opisuje kot slovensko besedo za mit. Če človek zgodbe ne pove, za njim ne ostane nič, vse gre v pozabo, zato so zgodbe povezane s človekom. Zgodovine ne predstavljajo dogodki, ki so se zgodili, ampak dogodki, ki so povzeti v zgodbo (ibid, str. 209).

Vzrok za delitev skupin v družbeni strukturi je kapital, ki hkrati vpliva na položaj posameznikov v določeni družbi. Bourdieu (v Dragoš in Leskošek, 2003, str. 40) opisuje tri vrste kapitala: ekonomski, kulturni in socialni kapital.

Ekonomski kapital predstavlja posameznikovo premoženje in dohodke. Kulturni kapital se pojavlja v treh dimenzijah: kot "objektiviran kulturni kapital", na primer virtualni ali materialni umetniški izdelki, kot "institucionaliziran kulturni kapital", ki ga predstavljajo certifikati o doseženi izobrazbi in podobno, in v obliki "personificiranega kulturnega kapitala", kot na primer veščine, ki so nam dane z vzgojo o vrednotenju, ustvarjanju in razumevanju kulturnih dobrin (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 44). Socialni kapital pa predstavlja možnost za mobiliziranje socialnih skupin za cilje posameznikov ali posameznih skupin (Ule, 1995, str. 51). Te oblike kapitala pomenijo nastanek in spreminjanje družbene moči. Družbena moč se lahko spreminja in menja, npr. ekonomski kapital porabimo za nakup kulturnega kapitala. Od tega, koliko kapitala in kakšen kapital je v določeni skupini prisoten, je odvisno, kakšen položaj bo imela posamezna družbena skupina v primerjavi z ostalimi skupinami. Hiter razvoj znanosti, tehnologije, znanosti in potreba po vedno boljši izobrazbi sta povečala moč družbenega in kulturnega kapitala in zmanjšala moč ekonomskega kapitala (ibid, str. 51). V družbi je mladina postala glavni nosilec kulturnega kapitala, saj se v vseh družbenih skupinah mladost zaznava kot čas za pridobivanje ustrezne izobrazbe, ki naj bo čim višja in kakovostnejša. Mladi si kulturni kapital prisvajajo v prostem času, z različnimi priznanji, za katere se morajo potruditi. Kot pomemben vir kulturnega kapitala pri mladih so posameznikove kompetence (ibid, str. 51–52). Zaradi individualizacije življenjskih stilov je vse manj domnevanj, kakšno družbeno pozicijo bo dosegel posamezni mladostnik iz

določenega družbenega sloja. Šele potem ko posameznik izrabi in uravnava svoj kulturni kapital, se določi njegov razredni in socialni položaj (ibid, str. 52).

Socialni kapital vključuje lastnosti socialnih mrež, v katerih nastajajo razlogi za družbene neenakosti. Pojavlja se razlika v razpoložljivih virih (koliko jih je na razpolago in kakšne vrste so), različne so dostopnost, ki jo imajo udeleženci do socialnih mrež, ter možnosti uporabe, kar se kaže v uspešnosti in učinkovitosti (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 63).

Koncept socialnega kapitala vključuje norme, zaupanje, recipročnost, omrežja in se nanaša na družbeno povezanost in odnosne relacije. Socialni kapital je sestavljen iz dveh vidikov – iz kulturnega in strukturnega vidika. Kulturni vidik zajema vrednote, zaupanje in norme, strukturni vidik pa vključuje formalne in neformalne stike in odnose. Avtorja Nahapietov in Ghosalov (1998) v Lenarčič, 2010, str. 111–112) sta definicijo socialnega kapitala spremenila v "strukturno, relacijsko in spoznavno dimenzijo" (Lenarčič, 2010, str. 112):

- Strukturno dimenzijo predstavljajo odnosi, s katerimi se povezujejo posamezniki, in se nanaša na vzorec vezi med posamezniki, ki so neosebni.
- Relacijska dimenzija zajema občutke zaupanja, ki se pojavlja med posamezniki, zato ta dimenzija poudarja pomen osebnih odnosov. Odnosi med posamezniki vplivajo na posameznikovo vedenje, predstavljajo njihove družbene lastnosti, ki so naslednji: prijateljstvo, zanesljivost, zaupanje in spoštovanje.
- Spoznavna dimenzija je sestavljena iz virov, ki predstavljajo skupne predstave in razlage pomenov določenih skupnosti, ki so na primer: skupni interesi, težave in razumevanje (Lenarčič, 2010, str. 112).

Socialni kapital je po Bourdiejevi definiciji (Bourdieu 1986 v Lenarčič 2010, str. 110) generator potencialnih virov, ki so povezani s članstvom v skupini, v kateri je vsakemu članu ponujena podpora skupinsko posredovanega kapitala, ki jim predstavlja zaupanje na različnih ravneh. Definicija socialnega kapitala po avtorju Putnamu (1995 v Lenarčič, 2010, str. 111) pravi, da socialni kapital predstavljajo mreže, norme in zaupanje, ki vzpodbujajo sodelovanje in koordinacijo za obojestranske koristi.

Socialni kapital je večdimenzionalni koncept, ki ga vsak prej navedeni avtor obravnava drugače. Medtem ko Bourdieu (1986) koncept obravnava na individualni ravni, ga Putman (1995 v Lenarčič, 2010, str. 110) opisuje kot "horizontalno relacijo med posamezniki oziroma skupnostjo". Socialni kapital se pojavlja na naslednjih družbenih nivojih:

- mikronivo, ki ga predstavljajo posamezniki,
- mezonivo, ki pomeni skupnost, v kateri se povezujejo posamezniki,
- makronivo, ki ga predstavlja celotna družba.

Zato se je pri socialnem kapitalu pojavila razlika med vezivnim oziroma '*bonding*' socialnim kapitalom in premostitvenim ali '*bridging*' socialnim kapitalom, ki sta ga prva vpeljala avtorja Gittel in Vidal (Lenarčič, 2010, str. 113).

- Vezivni socialni kapital predstavlja koristi, ki jih imajo posamezniki pri vključevanju v določeno skupnost (varnost in podpora), ter medosebne odnose, ki jih predstavljajo družina, sorodniki, verske skupnosti in podobno. To predstavlja socialni kapital na "individualni ravni, ki ima tri funkcije": je vir družinske podpore in sorodstvenih omrežij, ki predstavljajo mobilnost, dostopnost do zaposlitve, poslovni uspeh ter družbeni nadzor, ki ga predstavljajo zaupanje, norme in solidarnost. Značilne so močne vezi in omrežja, s pomočjo katerih posameznik vzpostavi svoje interese.
- Premostitveni socialni kapital poudarja koristi med posameznikom in celotno skupnostjo. Posameznik ima koristi v tem, da ima dostop do vseh informacij, kar povečuje njegovo družbeno vključenost.

K dvema tipoma socialnega kapitala Woolcock (2001 v Lenarčič, 2010, str. 114) dodaja še tretji tip, ki ga poimenuje povezovalni ali '*linking*' socialni kapital. Pri njem avtor poudarja vertikalne odnose, ki so posledica družbenih procesov. Bistvena značilnost tega tipa socialnega kapitala je, da s pomočjo informacij, storitev in finančno povezuje različne skupnosti v družbi. Povezuje omrežja med posamezniki in institucijami (šole, civilne in državne institucije). Iz tega vidika je ta tip pomemben, saj omogoča razvoj in vplivanje na institucije, ki so pomembne za družbo, saj jih vodijo.

1. 2 Položaj Romov v družbi

Romsko etničnost lahko razumemo v okviru moderne definicije etničnosti, ki predstavlja razlike med romsko manjšinsko skupnost in večino. Med tema dvema skupinama nastanejo razlike zaradi odnosa, ki ga imajo člani večinske družbe do drugih članov. Romi niso nikoli pripovedovali o nastanku romske skupnosti, o legendah in starodavnih zgodbah iz preteklosti, o romskih pesmih ali misterijih, ki jih omenjajo nekateri raziskovalci. Ker večinska družba pripisuje značilnosti manjšinski skupnosti, se razvijajo etnične skupine, ob tem pa se pojavlja

vprašanje, ali so zaradi teh značilnosti Romi res drugačna družbena skupina. Belton (v Urh 2012, str. 15) opisuje, da Romi kot skupina, ki ohranja svoj jezik in kulturo, ne obstaja, ampak smo pojem "Rom" kot kategorijo za uvrščanje položaja v družbi razvili in ohranili člani večinske družbe. Romska identiteta temelji na podlagi zunanjih družbenih klasifikatorjev, ki jih ustvarja dominantna družba in ne na podlagi notranje skupinske identifikacije, ki jo predstavljajo prepričanje in kulturne vrednote skupine (Urh, 2012, str. 15). Predsodki in stereotipi do Romov se nanašajo na njihovo "drugačnost", kar pomeni "drugačen" način življenja, običaje in kulturo, vse to predstavlja mehanizem, ki ohranja njihovo socialno izključenost (ibid, str. 16). Etnični predsodki o Romih so v slovenskem prostoru postali del kulturnega znanja in vplivajo na medosebne odnose. Beseda 'rom' je v vsakdanjem življenju oznaka za nekoga, ki je neurejen, nemiren, nagajiv, umazan. Predsodki so globoko zakoreninjani in se uporabljajo kot samoumevni, kajti vsi jih razumejo (ibid, str. 16–20).

V družbi je zaželeno tisto, kar je dobro, povezano z lepoto in inteligentnostjo, tisto, kar pa ni dobro, pa povezujemo z zlom in grdim (Zaviršek, 2010, str. 86). Načine kategorizacije ljudi in lastnosti oseb družba določa na podlagi kategorij, ki se v družbi odražajo kot naravne in običajne. Socialno okolje določa kategorije oseb, ki jih bomo v danem okolju najverjetneje srečali (Goffman, 2008, str. 11). Socialna kategorizacija ljudi glede na to, kakšne "rase", nacionalne ali etnične pripadnosti so, glede na spolno usmerjenost, starost, spol, telesno, senzorno ali intelektualno oviranost, spodbujajo diskriminacijski proces, kar pomeni, da se ljudje, ki se znajdejo v kateri od navedenih socialnih kategorizacij, podvrženi neenakemu razmerju moči v družbi. To pomeni, da so določene skupine depriviligirane, zatirane, v neenakem položaju v primerjavi z drugo skupino (Urh, 2012, str. 21). Socialna kategorizacije, procesi, lastnosti in emocionalno stanje odražajo stigmo. Stigma predstavlja seštevek družbenih in osebnih konstruktov ter družbenih odnosov, oblike družbene realnosti. Stigmo odražajo sodbe, ki jih oblikujejo dominantne skupine (Nastran Ule, 1999, str. 198–199).

Goffman (2008) opisuje tri različne oblike stigme. Prva predstavlja telesne oz. fizične iznakaženosti, ki so drugačne od večine. Druga je značajska slabost, ki je lahko posledica neodločnosti, nevarnih prepričanj, nepoštenosti ali o katerih sklepamo na podlagi splošno znanih dejstev o duševnih boleznih, razvadah, alkoholizmu, spolni usmerjenosti, brezposelnosti in o političnem obnašanju. Tretja kategorija predstavlja stigmo narodnosti, veroizpovedi in rase, ki se prenašajo iz roda v rod in vplivajo na vse člane družine.

Zorn (2005, str. 306) Rome opisuje kot izključeno skupino ljudi, ki imajo slovensko državljanstvo, ampak se razlikujejo po barvi polti in po tem, da niso slovenskega etničnega porekla. Romi so doživeli različne oblike rasizma, ki vključujejo suženjstvo, izgon, iztrebljanje, asimilacijo, danes pa se nestrpnost kaže v t. i. modernih rasizmih, ki so bolj prikriti: izogibanje stikom, distanca, ignoriranje, cinizem. Več raziskav je dokazalo, da Romi v Sloveniji že več generacij živijo kot ena od družbenih skupin, ki je na vsakdanjih področjih življenja izpostavljena različnim vrstam deprivacije (Humljan Urh 2013, str. 20). Lena Dominelli (1995, str. 183) opisuje "rasizem kot družbeni konstrukt", ko pripadnikom določene skupine pripisujemo negativne lastnosti, ki temeljijo na bioloških ali kulturnih značilnostih skupine. V primerjavi z večinsko skupino, ki ji pripisujemo pozitivne lastnosti, so manjšinske skupine obravnavane z negativno konotacijo. Rasizem se pojavlja v treh oblikah: na osebni ali individualni ravni, institucionalni ali organizirani obliki in na kulturnem področju. Osebni rasizem temelji na predsodkih, verovanjih in drži, ki jih imajo pripadniki določene skupine. Institucionalni rasizem je prisoten v praksi izključevanja deprivilegiranih skupin na podlagi politike. To pomeni, da ljudje zaradi pripadnosti določeni skupini niso enakopravno vključeni v življenje države, v kateri živijo. Kulturni rasizem se razvija na podlagi družbeno sprejetih norm, ki temeljijo na večinskem prebivalstvu in razvrednotijo vse, kar so pripadniki manjšinske skupine doprinesli družbi. Vse tri ravni rasizma so med seboj tesno povezane in delujejo hkrati (ibid, 184).

Vsi ljudje se med seboj razlikujemo, nihče ni popolnoma enak drugemu. Razlikujemo se po spolu, starosti, barvi kože, velikosti, osebnosti, izobrazbi in nešteto drugih značilnostih, kar pa pomeni, da je tisto, kar je nezaželeno ali stigmatizirano, zelo odvisno od konteksta družbe, v kateri živimo. V enem družbenem kontekstu je določena lastnost popolnoma razumljiva, v drugem pa je taista lastnost nezaželena, tj. stigmatizirana. Večinska družba določa, katere lastnosti so sprejemljive in zaželene in katere ne. Stigma je posledica vrednostnih sodb večinske družbe. Glede na to, kako nesprejemljiva je določena lastnost v družbi, je odvisno, kakšno stopnjo stigmatizacije bo oseba doživljala. Stigmatizirane skupine (etnične skupine, ljudje s posebnimi potrebami) ne morejo spremeniti stigem in jih niti ne morejo prikriti. To pomeni, da v okolju, kjer doživljajo stigo, ne morejo ubežati nesprejemanju in so dolgotrajno stigmatizirani. Na razvoj stigmatizacije vplivajo "moč, družbeni vpliv in socialna kontrola" (Ule, 1999, str. 199–201).

Obstaja več sinonimov za marginaliziranost, kot je na primer osamitev, socialna/družbena izključenost, segregacija. Marginaliziranost pomeni biti v položaju z manjšimi možnostmi v

primerjavi z večino. Največ avtorjev ta koncept razčleni na tri področja: ekonomsko, družbeno in politično. Marginaliziranost je stanje neenakega dostopa do virov, ki je posledica določene pripadnosti, kot so spol, starost, spolna usmerjenost, verska pripadnost, narodnostna pripadnost (Urh, 2012, str. 26). Romi kot etnična manjšina v Evropi doživlja izključevanje, prikrajšanost v vsakdanjem življenju in diskriminacijo, ki je velikokrat večgeneracijska, zato jih je večkrat težko presegati oziroma odpraviti. Romi kot družbena skupina doživljajo večgeneracijsko marginaliziranost na različnih področjih.

"Koncept marginalizacije je sestavljen iz dveh elementov: kot družbena odrinjenost oz. izključenost in pomanjkanje enakih možnosti (manjši dostop do možnosti, kot jih ima večina)" (Bolaffi 2003: 174 v Humljan Urh 2013: 19). Prikrajšanost in odrinjenost omejujeta aktivno vključenost marginaliziranih družbenih skupin in posameznikov v družbene sisteme, kot so šola, trg zaposlovanja, politična združenja, posledično pa vpliva na povečanje revščine.

Manrginalizacijo Romov lahko razdelimo na tri: ekonomsko, politično in družbeno marginalizacijo.

Ekonomska marginalizacija vključuje dohodek in dostop do zaposlovanja. Prisotna je etnična delitev dela in izključenost s trga dela. Romi so v formalnem ekonomskem življenju zelo šibko zastopani, kar je povzročilo "trajno marginalizacijo na trgu zaposlovanja" (Humljan Urh, 2013: 20). Zaposlovanje Romov predstavlja težave predvsem zaradi nizke stopnje izobrazbe in nekvalificiranosti ter zaradi predsodkov delodajalcev o Romih. Po izkušnjah in pripovedovanjih Romov sami vidijo največjo oviro v romskem priimku oz. romski pripadnosti (PISR 2006 v Humljan Urh 2013: 21), zato ni čudno, da veliko Romov spremeni svoj priimek in s tem zabriše del svoje identitete. To je eden izmed načinov spoprijemanja z etično diskriminacijo. Ker je stopnja brezposelnosti med Romi visoka, so odvisni od denarnih socialnih pomoči. Ena od pogostih značilnosti etničnih manjšin je tudi, da živijo v strnjениh naseljih, na obrobjih mesta oz. vasi in v revnejših delih mest.

Družbena marginalizacija se kaže v pomanjkanju sodelovanja določenih družbenih skupin v procesih odločanja in v diskurzih o enakih možnostih. Pri Romih se kaže v nizki zastopanosti v družbenih sistemih, kot je na primer izostajanje od pouka, nizka stopnja zastopanosti v strokovnih poklicih, kot so medicina, politika, novinarstvo, pravo, in višja stopnja zaposlenosti na delovnih mestih, ki so slabše plačana. Novejša raziskava je pokazala, da je 76 % vprašanih Romov končalo le osnovno šolo ali manj, med temi je kar največji delež takih, ki nimajo končanega nobenega razreda ali pa imajo končane največ štiri razrede (Babič Ivaniš

2006 v Humljan Urh 2013: 22). Problem pri Romih je zelo slaba dostopnost do zdravstvenih storitev. Slabo zdravstveno stanje ni le posledica staranja, ampak tudi socialnega položaja in vsakdanjih eksistencialnih skrbi, ki povzročajo duševne stiske, težave s srcem, visok tlak, obolenje dihal zaradi neurejenih bivanjskih razmer, črevesne okužbe in podobno. Kljub temu da so Romi poznani kot ena od bolj ranljivih družbenih skupin tako na področju zdravja in dostopa do zdravstvenih storitev, pa Slovenija še ni sprejela posebnega programa ukrepov na področju zdravstvenega varstva Rominj in Romov. Podatkov o njihovem zdravju ni niti na nacionalnem nivoju. Vidne posledice zaradi slabega dostopa do zdravstvenih storitev so opazne pri romskih ženskah. Brown in Harris (1989 v Humljan Urh 2013: 24) pravita, da so rizični dejavniki za duševno zdravje brezposelnih Rominj naslednji trije:

- življenje v majhnih in slabo opremljenih stanovanjih, v katerih preživijo večino dneva,
- oskrba otrok, ki nimajo prostora za igranje znotraj stanovanja ali zunaj,
- neprestani pritiski zaradi omejenih materialnih sredstev za vodenje gospodinjstva.

Na razvoj težav v duševnem zdravju vplivajo tudi stresni dogodki, dolgotrajna brezposelnost in podobno. Odnosi med Romi so večinoma omejeni na romsko naselje, v katerem živijo, in med sorodniki. Socialne mreže izven naselij so šibke, prijateljski odnosi, pomoč in druženje pa velikokrat omejeni na lastno etično skupino in sorodstvo (Humljan Urh 2013, str. 25).

Politična marginalizacija vključuje enakost političnih in človekovih pravic. Romi so odrinjeni na rob družbe, in zato nimajo dostopa do virov oz. imajo v primerjavi z večino omejen dostop. Razlog za izključevanje je večkrat že sam romski izvor, kar pomeni, da je marginalizacija tesno povezana z etičnostjo.

Človek, ki je odvisno bitje, je usmerjen v iskanje skupnosti. Ideal skupnosti je vizija dobrega, kjer je človek usmerjen k drugemu človeku. Vsi smo neutrudni iskalci skupnosti. Romi na določen način doživljajo dvojno marginalizacijo, ki je razvidna v večdimenzionalni in večgeneracijski prikrajšanosti (slabe bivanjske razmere, hiter izpad iz šolskega sistema, izključevanje s področja trga dela in podobno). Zaradi tega Romi potrebujejo toliko več podpore in pomoči, ampak po drugi strani jih dostokrat izključuje stroka sama. Delo z Romi zahteva soočenje z večplastno izključenostjo, ki se prenaša iz roda v rod, to pa za socialne delavce pomeni veliko dela (Urh, 2011, str. 34).

1.3 Romske skupnosti v Evropi in Sloveniji

V večjem delu kontinentalne Evrope so Romi znani pod pojmom "cigani". Beseda izhaja iz grške besede "atsinganoi", latinsko adsincani in se je po zatrtju heretične sekte Atsinganoijev oprijel Romov. Angleški izraz gypsy (gipsy) je grškega izvora in izhaja iz zmotnega prepričanja, da Romi izhajajo iz Egipta. Romi so bili že kmalu po prihodu v Evropo deležni zmotnega razumevanja in preganjanja ter napačne identifikacije. Besedi "cigan" in "gypsy" sta postali sinonim za rasistične stereotipe o Romih in na splošno o slabih ljudeh (Horvat Muc, 2011, str. 13).

Romi izhajajo z indijske podceline, kjer so bili na začetku najemni vojaki, trgovci, glasbeniki, čuvaji palač, kmetje in naj bi se okoli leta 700 preselili na sever v pokrajino Antiohijo. Naprej so potovali v Evropo, kasneje pa še v Ameriko (Horvat Muc, 2011: 11). Da so Romi iz Indije in da je romski jezik najbližji hindustantskemu jeziku, je v knjigi Cigani leta 1783 dokazal Grellman (Horvat Muc, 2011, str. 13).

Nacionalna emancipacija Romov v Jugoslaviji je na svetovnem kongresu leta 1971 sprejela odločitev, da se za splošno etnično poimenovanje namesto besede "Cigan" uporabi beseda Rom (Janko Spaizer, 2002, str. 108). V Slovenski enciklopediji je zapisana sinonimna raba pojmov Rom in "Cigan": Romi, pripadniki indijskih nomadov, ki so se razselili po vsej Evropi, Bližnjem vzhodu in Ameriki. V Evropi se je zanje uporablja ime Cigan. Ime za Roma izhaja iz sopoimenovanja (rom je v romščini človek, poročen mož, roma so ljudje, ljudstvo). Leta 1979 so Romi na kongresu v Švici uradno prevzeli ime Rom za vse pripadnike tega naroda (Štrukelj, Winkler 1996, str. 285 v Janko Spreizer 2002).

V Sloveniji živijo tri različne romske skupnosti in vse se med seboj razlikujejo. Romske skupnosti delimo po pokrajinah na dolenske, prekmurske in gorenjske Rome. Čeprav so si vse skupnosti med seboj podobne, se med seboj razlikujejo (Janko Spaizer, 2002, str. 108). Med različnimi romskimi skupnostmi obstajajo razlike tako v družbenem kot premoženjskem statusu, načinu življenja, veri, jeziku, v odnosu z Neromi. Že iz pradomovine izhajajo tri različne skupine: Romi, Sinti in Kale(s) (Klopčič, 2007, str. 34).

Romi kot nomadi so se v Sloveniji pojavili že v 14. stoletju (Rudaš, Horvat, Horvat – Toni, Horvat D., Baranja in Friškič: 2013, str. 93). Prvi zapisi o naselitvi Romov v Sloveniji so iz 17. stoletja, to je bil čas, ko so bili Romi najbolj preganjeni. Kraji naseljevanja so bili blizu sosednjih držav z veliko številčnejšim romskim prebivalstvom. Največ Romov je prišlo iz

severovzhodne in jugovzhodne smeri. V Sloveniji ločimo tri pomembne rodove, kjer ima vsaka skupina svoje romsko narečje, kar jih med seboj loči. Skupine Romov delimo na dolenske in prekmurske Rome ter na gorenjske Rome Sinte (Horvat Muc, 2011, str. 61).

V zgodovini Slovenije Rome začnejo omenjati v 15. stoletju, pogosteje se jih omenja od 17. stoletja naprej, ko se zapisi o Romih pojavljajo v matičnih knjigah. Zaradi neodobravanja lokalnega prebivalstva in drugih oblasti ter dejavnosti, ki so jih Romi opravljali, so dostikrat zamenjevali kraj bivanja. Pozneje so v nekaterih delih Slovenije, kjer so prisotni še vedno, dobili status stalnega prebivalstva. Naseljevali so se na Dolenjskem, v Posavju, Beli Krajini in v Pomurju (Zaviršek, Djoković, Radešić, Meden, Đogič in Kožman, 2019, str. 11).

Po ocenah različnih institucij, kot so centri za socialno delo, upravne enote in nevladne organizacije, v Sloveniji živi približno med 7.000 in 12.000 Romov. Ob popisu prebivalstva leta 2002 se je za pripadnike romske skupnosti opredelilo 3.246 prebivalcev, 3834 oseb je kot materinski jezik opredelilo romski jezik. Raziskave kažejo, da so se na območje Slovenije Romi začeli naseljevati z madžarskega ozemlja in da so se preselili v Prekmurje, predniki dolenskih Romov so prišli preko Hrvaške, na Gorenjskem pa so se naselile manjše skupine Sintov, ki so prišle s severa, prek današnje Avstrije. Čeprav so bili Romi v preteklosti nomadsko prebivalstvo, je v današnjem času razvidno, da živijo v zaokroženih območjih poselitve v Prekmurju, na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini. Na teh območjih se Romi štejejo kot tradicionalno naseljeno prebivalstvo, ki se je ohranilo do danes (Urad za narodnosti, 21. 11. 2018).

Skupna značilnosti vseh romskih naselij v Sloveniji je, da so blizu podeželskih krajev, ampak da je razdalja do lokalnih središč dostopna in blizu. Prevladujejo manjša samostojna romska naselja, ki jih je vseh skupaj 106 v 26 občinah. To predstavlja slabih 9.000 romskih prebivalcev celotne populacije (Zupančič, 2010, str. 35). V Pomurju je evidentiranih 34 romskih naselij in skupaj z manjšimi zaselki predstavljajo približno 40 naselbin, v katerih prebiva približno 3.200 romskih prebivalcev (Rudaš et al, 2013, str. 33).

Evropski muzej romske kulture in zgodovine, ki se nahaja v Murski Soboti, prikazuje romsko kulturo, ki je pogosto zapostavljena. Romska kultura je pomemben del slovenske kulture, a je premalokrat predstavljena in vključena v razvoj kulture države. Najvišja vrednota za Rome je življenje, ključna pa je sreča, zato je vse, kar delajo, z razlogom, da imajo srečo. Romi povsod živijo z Neromi, kar je dobro, saj je kultura tista, ki prispeva k dobri komunikaciji in premagovanju rasizma in predsodkov do Romov (zveza-romov.si).

1.3.1 Pravni položaj Romov v Sloveniji

Za položaj Romov so pomembna določila v mednarodnih dokumentih, ki zagotavljajo spoštovanje človekovih pravic vsakemu posamezniku, brez diskriminacije, hkrati pa zagotavljajo varstvo manjšin kot skupin. Za pravno varstvo Romov je pomembna dejavnost mednarodnih organizacij, ki je usmerjena v odpravo predsodkov, ksenofobije, rasizma in netolerance (Klopčič, Polzer, 1999, str. 46).

Pravni položaj Romov ni bil posebej urejen do leta 1989, ko so bili Romi uvrščeni v ustavno zakonodajo. Tega leta je bil sprejet poseben člen, ki izjavlja pravni položaj Romov in Rominj, urejen s posebnim zakonom. Šele leta 2007 je v Republiki Sloveniji začel veljati Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Gomboc Mrzlak, 2009, str. 32).

Od osamosvojitve je Slovenija sprejela pobude in ukrepe za izboljšanje položaja romskih skupnosti, vendar je za uresničevanje teh ukrepov zmanjkalo politične volje. V Programu ukrepov za pomoč Romom v Republiki Sloveniji iz leta 1995 so zapisana prva prizadevanja države in lokalnih skupnosti s področja posebnega varstva romskih skupnosti na podlagi 65. člena Ustave Republike Slovenije. Ta program je bil prvi na tem področju in v njem je predstavljenih deset širših sklopov, ki zajemajo zaposlovanje, izobraževanje, izboljšanje življenjskih razmer, socialno varstvo, družinske zadeve, preprečevanje kriminalitete, zdravstveno varstvo, medije, javno udeležbo, kulturni razvoj. Ukrepi so prinašali različne rezultate, saj so se v večini primerov osredotočali na romske skupnosti in niso vključevali širšega družbenega konteksta. Nov Nacionalni program ukrepov za Rome vlade Republike Slovenije za obdobje 2010–2011 je bil sprejet marca 2010 in je upošteval kritike prejšnjega programa (Urh, 2012, str. 9).

Tako kot drugod po Evropi so tudi v Sloveniji skupni življenjski problemi, življenje na obrobju, nizka izobrazbena raven, brezposelnost, slab socialno-ekonomski položaj, odvisnost od socialnih transferjev, diskriminacija, izključevanje, nestrpnost in "antiromski rasizem ter pomanjkanje medkulturnega dialoga med romsko skupnostjo in večino (Klopčič, 2004, str. 102). Romske skupnosti so priznane kot etnične manjšine in jih ureja več zakonov in podzakonskih aktov na nacionalni ravni. V okviru vključevanja Romov sledimo najnovejšemu okviru Evropske unije, ki predpostavlja, naj se diskriminacija do Romov preneha in naj se jim omogoči enakopraven dostop do temeljnih pravic (Rudaš et al., 2013, str. 19).

Prizadevanja občin in državnih organov niso učinkovita, če v sodelovanje ne vključijo romskih skupnosti in te v dejavnostih niso aktivno vključene. Z Zakonom o romski skupnosti (ZRomS-1) so okvirno določene naloge sveta, in sicer: reševanje težav, povezanih z interesi, pravicami in položajem romske skupnosti, pristojnim organom je treba predati predloge in pobude, spodbujati je treba ohranjanje romskega jezika in kulture, spodbujati založniške, informativne in druge dejavnosti, ki so pomembne za razvoj romske skupnosti, ohranjanje in razvoj romskih organizacij v drugih državah. Romske skupnosti so aktivne v ustanavljanju društev. Do leta 2012 je bilo ustanovljenih 68 romskih društev v triindvajsetih občinah. Največ je športnih, kulturnih in umetniških ter nacionalnopolitičnih društev (Romsvet.si).

1.3.2 Romi v Pomurju

Po naselitvi na slovenskem ozemlju so se ob vedno večji marginalizaciji in povečanih socialnih razlikah začele kopičiti težave v sožitju z ostalim prebivalstvom. Romska naselja so postala moteča, hkrati z družbeno marginalizacijo se je poslabšal socialno-gospodarski položaj Romov, kar je privedlo do začaranega kroga romskega življenja (Rudaš et al, 2013, str. 93).

Več kot polovica vseh Romov v Sloveniji živi v Občini Murska Sobota. Obči standard Romov v Murski Soboti je višji kot v drugih občinah z romskim prebivalstvom. Prvi načrtni pristop reševanja družbene problematike Romov so se začeli v naselju Pušča, kjer so leta 1962 odprli vrtec in zastavili resno delo za prevzgojo in izobraževanje njenih prebivalcev. Uspehi in pobude so imeli dober vpliv na ostala romska naselja in počasi so začeli prevzemati izkušnje, do katerih so prišli v Pušči (Janko Speizer, 2002, str. 62–63).

Največji del slovenskih Romov živi v Prekmurju, ti pa med seboj niso enotni, ampak se delijo na pet različnih skupinah (Josipovič in Repolusk 2003 v Josipovič 2008, str. 230):

- Sinti, ki živijo na zahodnem Goričkem,
- madžarizirani Romi s področja Dobrovnika in Hodoša,
- Vlaški Romi z Lendavsko-Dolinskega,
- Karpatski Romi, ki živijo na Ravenskem in Goričkem,
- Turški Romi z območja Markovsko-Dolinsko.

Po statističnih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije iz leta 2002 se je za Rome opredelilo 3.246 ljudi, kar je v primerjavi z letom 1991, ko je bilo v Sloveniji skupno 2.293

Romov, precej več. Pri popisu prebivalstva iz leta 2002 je razvidno, da je največ Romov živel v Upravni enoti Murska Sobota (808), v Upravni enoti Lendava pa jih je živel 181 od skupno 989 vseh Romov, ki živijo v Prekmurju. Ti podatki lahko kažejo odstopanje od realističnega števila Romov, saj so pri popisovanju prebivalci imeli možnost za neopredeljenost. Nekateri Romi so iz različnih vzrokov (se ne želijo popisno enačiti z "romstvom", izogibajo se poimenovanju romstva, zaradi morebitnih težav pri zaposlovanju in šolanju, pojavlja se negativen in nesprejemljiv odnos ostalih prebivalcev do Romov, zaradi nizke emancipacije so se nekateri Romi v preteklosti imenovali za 'slovenstvo') romsko etničnost opredelili za neopredeljeno (Josipovič, 2008, str. 231).

Pot integracije romske skupnosti v večinsko skupnost so ovirali predsodki in stereotipi, kar je vodilo v diskriminacijo in izključenost Romov. Socialna izključenost Romov pomeni predvsem distribucijska socialna izključenost: omejen dostop do trga dela, nižji dohodki in slabše ekonomsko stanje ter relacijska raven socialne izključenosti, kar predstavlja nižjo družbeno vlogo in status, slabša možnost participacije v procesih odločanja. Romom so podeljene enake državljanske pravice kot ostalim državljanom, zato ne moremo trditi, da so jim te odtujene (Zimic Zavratnik 2000 v Rudaš in drugi, 2013, str. 94).

V Prekmurju so med Romi velike razlike zaradi različne stopnje integracije v družbo in različne stopnje vztrajanja pri avtohtonih tradicijah. Velika razlika je opazna med Romi z Dolinskega (področje Beltincev) in med Romi z Goriškega, kjer so zaradi bližine meje z Avstrijo drugačne delovne navade in običaji Romov. Razlike se kažejo predvsem v rednem izobraževanju in zaposlovanju, saj je stopnja integracije v družbo na Goriškem dosti višja kot drugod (Rudaš in drugi, 2013, str. 94).

1.4 Socialno delo z Romi

Definicija socialnega dela, sprejeta leta 2014, poudarja, da socialno delo vključuje "poklicno prakso in akademsko disciplino" (Poštrak, 2018, str. 131). "Socialno delo temelji na poklicni praksi in akademski disciplini ter spodbuja družbene spremembe, razvoj, povezovanje v družbi, opolnomočenje in stremi k osvoboditvi ljudi. Temeljna načela v socialnem delu so socialna pravičnost, človekove pravice, spoštovanje različnosti in skupinska odgovornost. Stroka socialnega dela temelji na teorijah družboslovja in humanistike, izkustveni vednosti. Ukvarja se z reševanjem življenjskih težav z namenom izboljšanja življenja posameznikov in skupin (Global definition of social work, 2018). Socialni delavci smo v procesu pomoči spoštljivi in odgovorni zavezniki, uporabniki so pa eksperti iz lastnih izkušenj (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2005, str. 8). Temeljna socialna načela v socialnem delu so spoštovanje človekovih pravic, zagotavljanje socialne pravičnosti in preseganje zatiralnih praks (Globalni standardi 2004). Prvo načelo antirasistične in etično občutljive prakse je prepoznavanje in razumevanje socialnega izključevanja etičnih skupin in njihove "etične realnosti" (Urh, 2009, str. 21). Socialni delavec, ki je občutljiv za razlike, je tisti, ki pripomore k vključevanju in občutku, da ljudje pripadajo, spoštuje in upošteva dejavnike, ki vplivajo na vsakdanje življenje ljudi, pripomore k spodbujanju vrednotenja samega sebe in zaradi vsega tega si prizadeva za soustvarjanje rešitev (Humljan Urh, 2013, str. 10).

"Nič ni bolj nepravilnega kot zgolj zagotavljanje enakih možnosti za neenakopravne. Za odpravo globoko zakoreninjenih predsodkov potrebujemo več kot le enako obravnavo," je povedala direktorica Beate Winkler ob svetovnem dnevu Romov Agenciji za temeljne človekove pravice (Klopčič, 2004, str. 59). Biti slep za razlike (colour blind) oziroma ne videti razlik pomeni neupoštevanje kulturnih razlik in raznovrstnosti, posledično to pomeni zanikanje življenjskih izkušenj pripadnikov etičnih in kulturnih manjšin. Sklicevanje na enake možnosti pri delu in enakost pred zakonom marginaliziranih skupin, ki imajo manjšo družbenopolitično moč in so v neenakem položaju (npr. imajo nižjo izobrazbo, večjo stopnjo brezposelnosti in nepismenosti, slabši materialni status, šibke socialne mreže, slabe bivanjske razmere), povzroča nasproten učinek od zaželenega, kar pomeni, da se neenakost ohranja ali pa še dodatno povečuje (Humljan Urh, 2013: 10). Socialno delo je "idealni poklic", ki naj bi pripomogel k odpravljanju diskriminacije, neenakosti in izključevanja. Čeprav je socialna pravičnost poglavito načelo socialnega dela, se lahko zgodi, da stroka ne razmišlja o svojem delu, posledica tega je, da se znajde v vlogi izvajalcev socialne nepravilnosti, zatiranja,

rasizmov, izključenja. Zaradi neobčutljivega okolja, ponotranjenih negativnih osebnih izkušenj in prepričanj do Romov, zaradi pomanjkanja kulturnih kompetenc oz. strokovnih etično občutljivih kompetenc ter antirasističnega znanja socialni delavci pogosto ustvarjajo ali ohranjajo etično neobčutljivost v socialnem delu (Humljan Urh, 2013, str. 16). Zaradi vse večjega števila migracij in hkrati tudi zaradi kulturnega zaznavanja potreb etičnih manjšin, ki so stalno naseljene (kot na primeri Romi), družbe prepoznavajo vse večjo etično in kulturno heterogenost, kar se kaže tudi v socialnem delu (Humljan Urh, 2013, str. 17).

Delo z Romi je pomemben vidik socialnega dela. Za uspešno socialno vključenost in družbene spremembe je pomembno delo z Romi, s katerimi izvajamo skupnostne akcije in socialne spremembe. Poskušamo povezati in spodbujati sodelovanje Romov in Neromov, jih usmerjamo v izobraževanje, izvajanje in soustvarjanje projektov, usposabljanje za skupnostno delo (Urh, 2012, str. 83). Primer dobre prakse sodelovanja Rominj in Neromov je poletni tabor v Dolgi vasi, ki so ga organizirali Romsko kulturno društvo Romanji, Ljudska univerza Lendava, Center šolskih in obšolskih dejavnost ter druge organizacije. Poletni tabor je namenjen otrokom od šestega do petnajstega leta, ne glede na to, ali so Romi ali ne. Namen petdnevnega sobivanja je druženje, sodelovanje v športnih in družabnih igrah, sodelovanje v ustvarjalnih delavnicah – pripravili so jim delavnice o zdravem načinu življenja in ginekološko delavnico za najstnice (Vestnik, 2018). V stroki socialnega dela so razvili poseben način dela z etničnimi skupinami, ki temelji na antirasistični oziroma antidiskriminatorni perspektivi (Dominelli 1988 v Videmšek, 2011, str. 135). Za delo socialne delavke je pomembno, da zna prepoznati razliko med vzroki, kot so na primer slabe razmere, in posledicami, kot so »socialna izključenost, odvisnost od zdravil in težave z duševnim zdravjem« (Videmšek, 2011, str. 135).

V današnjem času se pojavlja nepremostljive kulturne razlike, te pa so določena vrsta rasizma. Temu rasizmu pravimo kulturni rasizem ali "rasizem brez ras". Rasizem je zanikanje ali omejevanje pravic določenim skupinam v družbi. Kako smo sprejeti v družbi, je povezano s tem, kakšno podobo imamo o sebi. Zato se pripadniki romske skupnosti pogosto počutijo odrinjeno, postavljeni so na obrobje, imajo manj spoštovane vloge v družbi. Vplivom rasizma je podvržena tudi stroka socialnega dela. Prakse, ki temeljijo na rasizmu, se kažejo v odnosu z Romi; zaradi nerefleksije in ponotranjenih prepričanj so romske otroke pošiljali v šole s prilagojenim programom, čeprav to morda ni bilo potrebno. Socialno delo mora biti etnično ozaveščeno in antirasistično, reflektirati je treba odkrite in prikrite rasizme na "osebni, kulturni in institucionalni ravni" (Žnidarec Demšar in Urh, str. 327).

Prepoznavanje in preseganje neenakosti razmerij moči v družbi je ena izmed lastnosti kulturno kompetentnega socialnega dela. Perspektiva krepitev moči je nujna v procesih pomoči ljudem, ki so pripadniki marginaliziranih skupin, saj omogoča, da se pomaknejo s pozicije patologiziranih posameznikov in pridobijo medosebno, politično in osebno moč (Humljan Urh, 2013, str. 115).

Moč socialnega dela je v tem, da tisti, ki moč imajo, dajejo tistim, ki je nimajo in jo potrebujejo. Socialno delo je delo z ljudmi, s tistimi, ki trpijo, da smo z njimi in na njihovi strani, temu pravimo direktno socialno delo (Flaker, 2012, str. 44). Socialno delo je potrebno tam, kjer so potrebne spremembe, je ustvarjanje nečesa novega, soočanje z novim. Vsaka situacija je posebna in je sestavljena iz umetnosti in znanosti (ibid, str. 64). Pri delu z Romi je opaziti, da socialni delavci delamo po liniji najmanjšega odpora. Ker otroci ne obvladajo slovenščine, jih pošljemo v posebne šole. Človeka, ki je problematičen, ga umaknejo iz okolja, da ne bo povzročal še večjih težav. S tem pa težave posameznika ne rešimo, ampak jo, nasprotno, še povečamo (ibid, str. 116).

1.5 Prosti čas

Prosti čas je področje v življenju vsakega posameznika, ki ni povsem ločeno od ostalih področij. Čeprav je prosti čas videti kot prostor svobode in je izbira vsakega posameznika, pa je to zgolj navidezno prepričanje. Kaj bo posameznik počel v prostem času, je odvisno od materialne, čustvene in vsake druge ravni življenja. Če je posameznikovo okolje čustveno revno, bo imel v prostem času tudi siromašno izbiro dejavnosti in obratno (Poštrak, 2007, str. 147).

Ljudje imamo v današnjem času vse več prostega časa, vendar kljub temu tega časa ne znamo več kakovostno tudi porabiti. Po drugi strani pa zaradi obveznosti, ki jih imamo vse več, nimamo več toliko prostega časa, zato je ta čas postal vse dragocenejši. Zato je pomembno, da ta čas preživimo čim kakovostneje. Kaj pa pomeni kakovostno preživeti prosti čas? V tem vprašanju se pojavlja veliko različnih pogledov, ideologij in protislovij (Poštrak, 2007, str. 149).

1.5.1 Prosti čas v subkulturah

Definicija kulture po poljskem sociologu Stefanu Czarnawskem, ki ga omenja Poštrak v svojem članku (1994, str. 35), pravi, da je kultura celota objektivnih elementov družbenih dosežkov, ki so skupni nizi skupin in so utrjeni zaradi objektivnosti ter so se sposobni širiti v okolju. Na podlagi tega je Bauman definiral podkulturo oz. subkulturo: v večinski družbi vedno najdemo "podkulture", ki izhajajo iz različnih zgodovinskih vidikov v primerjavi z večinsko kulturo, ohranjajo pa se zaradi različnih družbenih položajev in interesov. Te kulture so lahko klasične, regionalne, profesionalne, etnične (Bauman v Poštrak, 1994, str. 35).

Mladinska kultura, ki jo predstavlja avtor Mike Brake (v Poštrak, 1994, str. 36), je kompleksna raznolikost med različnimi starostnimi skupinami in subkulturami ter je jasno povezana z njihovim razrednim položajem. Subkulture so poskusi razrešitve skupinskih problemov, ki se pojavijo kot posledica različnih mnenj v družbi, poleg tega pa subkulture razvijajo oblike kolektivne identitete, znotraj katere je mogoče doseči individualno identiteto, ki ni odvisna od razreda, izobrazbe ali poklica.

Babič (2012, str. 109) v svojem delu predstavlja razvoj subkultur. Na razvoj subkultur pomembno vplivajo različni dejavniki, kot so razred, etničnost in lokalnost. Ti dejavniki so pomembno vplivali na razvoj druge in tretje generacije manjšinske mladine. Pretočnost in s

tem negotovost identitete ter *fiksni dejavniki*, kot sta na primer družbeno-ekonomski položaj in prostor, tvorijo prehajanje subkultur, kar pomeni, da subkulture niso homogeno strukturirane in ne temeljijo le na razredni strukturi prejšnjih subkultur.

Pojem "subkultura" je leta 1947 prvi uporabil Milton M. Gordon in predstavlja koncept manjših skupin znotraj večinske skupine, ki so sestavljene iz različnih družbenih lastnosti: etničnost, družbeni razred in veroizpoved. Te lastnosti so lahko kombinirane in vplivajo na posameznika (Naterer, 2010 v Babič, 2012, str. 10). Izraz subkultura se je zatem pojavil v sociologiji in kulturnih študijah mladih, stilov, glasbe in prostega časa, dandanes pa se uporablja v vseh humanističnih in družboslovnih vedah (Babič, 2012, str. 10).

S proučevanjem subkultur se je ukvarjalo več raziskovalcev. Eden izmed njih je tudi Albert Cohen, ki je predpostavljal, da so vse človeške dejavnosti posledica poskusov reševanja problemov (Cohen v Poštrak, 2019, str. 8). Pri tem moramo omeniti razliko med otroki in odraslimi. Brake (ibid, str. 8) pravi, da si mladostniki svet predstavljajo drugače kot odrasli, in si zato ustvarjajo lasten družbeni red, ki pa se razlikuje od odraslega. Na podlagi prej navedenih definicij o subkulturah lahko trdimo, da sem spadajo tudi Romi. Ranljivi mladostniki so tisti, ki so izpostavljeni negativnim dejavnikom v okolju, v katerem živijo. Mladostniki v romskih naseljih so ranljivi mladostniki, s katerimi lahko socialni delavci in delavke vzpostavimo in razvijemo odnos v drugačnem kontekstu, z različnimi aktivnostmi v prostem času (Poštrak, 2019, str. 12).

Socializacija je proces, ki poteka na več nivojih vključevanja otrok in mladostnikov v neko skupnost, v kateri so že obstoječe vrednote, norme in stališča. Del socializacijskega procesa so tudi prostočasne dejavnosti, te so lahko organizirane ali neorganizirane. G. H. Mead (Mead 1934 v Kristančič, 2007, str. 154) opisuje socializacijski proces z dvema vidikoma: osebni jaz in družbeni jaz.

- *Osebni jaz* je del osebnosti, ki obdeluje podatke, zaloge znanja, vsebine in jih osmisli, z njimi deluje. Oseba je v tem pomenu avtonomna, zmožna samorefleksije, se sama odloča, osmišlja svoje ravnanje, vendar to dela v okviru, ki so ga postavili pomembni drugi, njeni predniki. Pomembni drugi so že oblikovali svet, realnost, v katero se oseba rodi, zato je osebi v začetku to edina realnosti, ki jo pozna.
- *Družbeni jaz* je tisti del osebnosti, v katerem se zbirajo podatki in izkušnje iz okolja. Te oseba sprejme iz okolja zavedno ali nezavedno, hote ali nehote od pomembnih drugih –

staršev, sorodnikov, sosedov, učiteljev in znancev. Oseba od pomembnih drugih sprejme šege in navade, običaje, razlage sveta in načine ravnanja.

Prosti čas je pri vsakem posamezniku strukturiran različno. Iz raziskave o preživljanju prostega časa generacije 93' (v Ule, 1995, str. 50) je razvidno, da so mladi takrat največ časa namenili druženju z vrstniki in vrstnicami, glasbeno-umetniški ustvarjalnosti, branju knjig, druženju s starši in sorodniki, ukvarjanju s športom, lenarjenju in nazadnje računalniku ter gledanju televizije.

Virtualne skupnosti so poleg doma in delovnega mesta oz. šole postale nekakšno dodatno mesto druženja. Glavna značilnost tega (virtualnega) mesta je, da daje možnost druženja med posamezniki, ki imajo iste ali podobne interese izven doma in delovnega mesta, kar pomeni, da je to ena izmed njihovih prostočasnih dejavnosti (Horrigan 2001 v Lenarčič 2010, str. 69). To lahko povežemo s prej omenjenimi dejavniki (Poštrak, 2015, str. 72), in sicer da so dejavniki odraščanja družina, šola in družba, ki je lahko tudi virtualna. Na to, kako preživljamo prosti čas, vplivajo različni dejavniki, kot so motivacija, spol, starost, potrebe, mobilnost, kompetentnost, starševske omejitve in podobno (Kuhar, 2007, str. 457).

Primer dobre prakse vključevanja romske skupnosti v prostočasne dejavnosti je Večnamenski romski center Dolinsko, ki je nastal pod okriljem Ljudske univerze Lendava, Zavoda za izobraževanje odraslih in mladine in Občine Lendava. Projekt je financiran iz Evropskega sklada in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Večnamenski romski center Dolinsko (VNRC Dolinsko) je vzpostavljen s ciljem krepitev socialno-ekonomskega položaja romske skupnosti na območju Centra za socialno delo Lendava ter integracije v širšo družbeno skupnost. Njegov cilj je povečati kompetence odraslih Romov na področju izobraževanja in splošnih kompetenc. Z aktivnostmi, ki jih v VNRC Dolinsko izvajajo, želijo opolnomočiti pripadnike romske skupnosti za večjo vključenost v širšo družbeno skupnost. To dosegajo z delavnicami, s svetovanjem, z različnimi oblikami informiranja o pomembnosti pridobitve temeljnih in poklicnih kompetenc, saj se bodo z usvojenimi kompetencami lažje vključili na trg dela. Še en pomemben cilj VNRC Dolinsko je dajanje moči in motivacije mladim Romom, da po zaključeni osnovni šoli nadaljujejo izobraževanje in ga uspešno zaključijo na višji ravni. V projekt so vključeni predšolski in šoloobvezni otroci, najstniki, ženske, družine, brezposelni ali tisti, ki niso dokončali druge ali tretje stopnje izobrazbe. Z izvajanjem različnih aktivnosti poskušajo Romom približati trg dela in s tem omejiti tveganje revščine v romski skupnosti, s tem pa vplivajo na razvoj

skupnosti in spodbujajo dialog med Romi in Neromi, predvsem pa si želijo, da bi Romom razvili zaupanje v javne ustanove (Lendava na netu, b. d.).

V prostem času socialni delavci in delavke lahko pristopimo k mladostnikom na drugačen način. Pozorni smo na znake, ki opozarjajo, da so mladostniki v stiski in težavah zaradi odraščanja v neprimernem okolju. Ta čas lahko namenimo dejavnostim, ki pomagajo pri vključevanju v družbo, reševanju težav in iskanju pozitivnih lastnosti posameznika (Poštrak, 2019, str. 15). To ne velja samo za mladostnike, ampak tudi za odrasle, ki živijo v neprimernih razmerah in v deprivilegiranem položaju.

1.6 Družabna omrežja

Mediji predstavljajo novo obliko socializacije in postajajo socialno okolje vseh generacij. Tako kot je bila televizija v 20. stoletju, so danes za večino mladih in tudi odraslih glavni medij sporazumevanja telefon in z njim povezana družabna omrežja. Mediji postajajo socialno okolje vseh generacij, vendar je morebitna socializacijska vloga za mladostnike posebej pomenljiva in pomembna, saj vse več informacij dobivajo z interneta in iz medijev. Mediji in internet imajo velik vpliv na odraščanja predvsem v družbah, v katerih sta omejeni svoboda govora in medijska svoboda (Ule, 2008, str. 199).

V naslednji preglednici so prikazani podatki Statističnega urada Slovenije o uporabi interneta v leta 2017. Iz preglednice je razvidno, da je bilo med osebami, starimi med 16–74 let, 79 % takih, ki so uporabljale internet. Od tega jih je 69 % na internetu iskalo informacije o izdelkih in storitvah, 61 % jih je bralo spletne novice, revije in časopise, 46 % jih je uporabljalo družabna omrežja, kot so Facebook, Instagram, Snapchat, na drugih profesionalnih omrežjih, kot je na primer LinkedIn, pa je bilo 7 % vseh oseb. Tistih, ki uporabljajo e-bančništvo, je 39 %, 37 % jih je preko interneta opravilo videoklic s spletno kamero ali telefoniralo, 26 % pa jih internet uporablja za hrambo zasebnih dokumentov (fotografije, glasba, videoposnetki). Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije ima dostop do interneta 82 % gospodinjstev, 77 % oseb redno uporablja računalnik, 79 % pa redno uporablja internet (Statistični urad Republike Slovenije, 2018).

Uporaba interneta v letu 2017

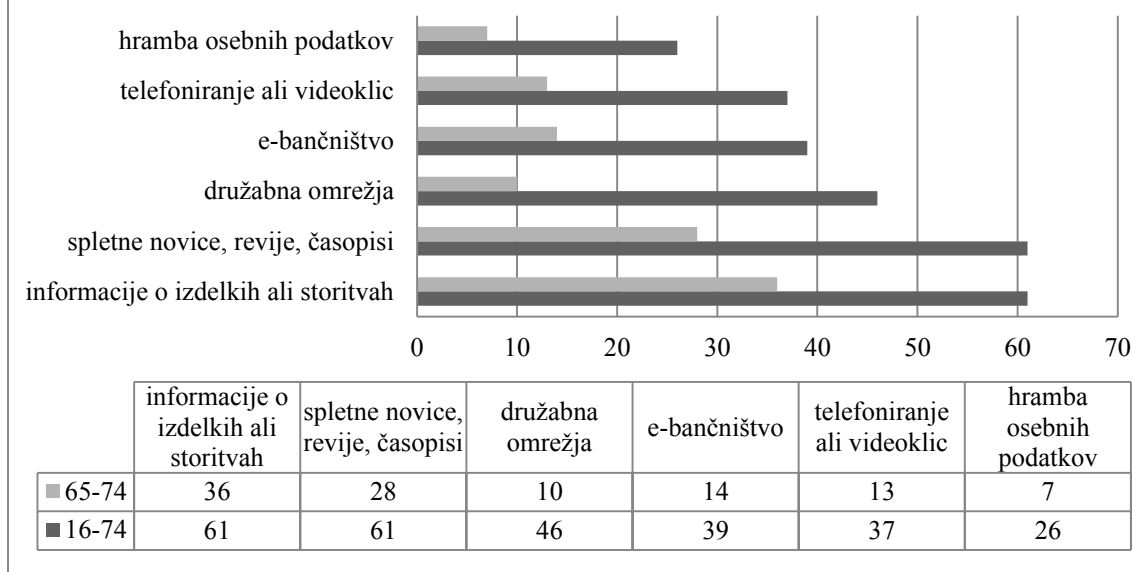

Tabela 1: Uporaba interneta v letu 2017

V slovenskem jeziku uporabljamo različna poimenovanja spletnih omrežij, saj se je raba spreminjala in hkrati se je spreminjalo njihovo poimenovanje. Prvotna raba spletnih omrežij je bila družabnost, kar pomeni druženje in spoznavanje posameznikov ter izmenjavo podatkov, zato je v tem primeru najprimernejši izraz družabna omrežja. Zaradi možnosti vzpostavljanja neposredne komunikacije, ki je lahko večsmerna in z različnimi naslovniki, je prerasla v zasebnost, v kateri uporabniki lahko uresničujejo različne cilje: ali se samo zabavajo, posredujejo ali izmenjujejo informacije in mnenja, oglašujejo ... V slovenskem jeziku imamo možnost poudarjanja raznolikosti, kar nam omogoča poimenovanje različnih rab in namenov. Družbena omrežja pokrivajo "različne družbene rabe" in so predstavljena kot družbeni mediji, socialna in družabna omrežja pa lahko uporabljamo za poudarjanje oz. poimenovanje specifičnih namenov družbenih omrežij (lektorsko-drustvo.si).

Obdobje tiska, ki je predstavljajo dobo učenja pisanja in branja, je bila iniciacija mladostniškega obdobja. Iniciacijo pa zabiše televizija, saj je v vsakem trenutku na razpolago vsem. Tisto, kar je bilo nekdanj na voljo samo odraslim, je danes na voljo vsem mladostnikom in otrokom. Toda odrasli imajo na voljo druge medije, kot so knjige, revije, časopisi, znanje in lastne izkušnje, otrok pa tega nima in mu manjka kritična distanca. Otrokom in mladostnikom je pri gledanju televizije odsotna refleksija in racionalna analiza. Današnja družba ne predstavlja le posameznih zgodb ali sredstev obveščanja, ampak tudi okolje, sistem in

vzdušje. Takšen kulturni sistem predstavlja celotno ozračje kot morje, v katerem plavamo, svet, v katerem živimo. Naučiti se moramo, kako plavati v tem okolju, če nočemo, da nas okolje nosi, kakor in kamor hoče (Bajzek 1997, str. 248–251).

Mediji predstavljajo novo obliko socializacije in postajajo socialno okolje vseh generacij. Tako kot je bila televizija v 20. stoletju, so danes za večino mladih in tudi odraslih glavni medij sporazumevanja telefon in z njim povezana družabna omrežja. Mediji postajajo socialno okolje vseh generacij, vendar je morebitna socializacijska vloga za mladostnike posebej pomenljiva in pomembna, saj vse več informacij dobivajo z interneta in iz medijev. Mediji in internet imajo velik vpliv na odraščanja predvsem v družbah, v katerih sta omejeni svoboda govora in medijska svoboda (Ule, 2008, str. 199).

Po podatkih s spletne strani 'statista' (Statista, 2019) je razvidna uporabnost družabnih medijev v svetovnem merilu za julij 2019. Podatki kažejo število aktivnih osebnih računov najpogostejših družabnih medijev. Največ aktivnih računov je prijavljenih na Facebooku, ki ga na mesec uporablja 2,38 milijard prebivalcev sveta. Na drugem mestu je YouTube, ki ga na mesec uporabljata 2 milijardi svetovnega prebivalstva, na tretjem mestu je aplikacija WhatsApp (1,6 milijarde prebivalstva), sledi mu Facebook Messenger (1,3 milijarde prebivalstva), naslednje družabno omrežje je WeChat, ki ga uporablja 1,112 milijard svetovnega prebivalstva, na šestem mestu je platforma Instagram, ki ga mesečno uporablja ena milijarda ljudi na svetu. Šele na petnajstem mestu je aplikacija Snapchat z 294 milijonov uporabnikov na mesec, naslednja je aplikacija Pinterest in na sedemnajstem mestu Viber z 260 milijonov uporabnikov na mesec (Statista, 2019).

Družabna omrežja, ki so na vodilnih mestih (Facebook, Youtube, WhatsApp, Facebook Messenger), so na voljo v različnih jezikih, kar omogoča, da se ljudje po vsem svetu lahko povežejo in začnejo uporabljati družabna omrežja. Približno 2 milijardi uporabnikov interneta uporablja tudi družabna omrežja. Predvidevajo, da se bo v prihodnje uporabnost družabnih omrežjih še večala, saj se več uporabnost družabnih omrežij na mobilnih napravah (Statista, 2019).

Družabna omrežja imajo zaradi nenehne prisotnosti v življenju svojih uporabnikov izrazito močan družbeni vpliv. Vse manjša razlika med virtualnim in resničnim življenjem, prav tako pa tudi koncept digitalne identitete in spletne socialne interakcije so nekateri od vidikov, ki se pojavljajo v družbenih razpravah (Statista, 2019).

Na podlagi raziskave iz leta 2008 (Lenarčič, 2010, str. 66), ki so jo izvedli pri Universal McCann in v katero je bilo vključenih 17.000 uporabnikov interneta na globalni ravni, starih med 16 in 54 let, so anketiranci na vprašanje "Kako ohranjam stike s prijatelji?" odgovorili, da neposredno (86,3 %), preko elektronske pošte (79,4 %), preko telefona pa 82,4 %. Podatke prikazuje spodnja tabela.

Sredstvo/način	Ohranjanje stika s prijatelji (v %)
Neposredno	86,3
Telefon	82,4
Elektronska pošta	79,4
Instant messenger	66,9
Sociabilna programska oprema	45,7
Navadno pismo	39,2
Osebni blog	31,1

Tabela 2: Načini ohranjanja stikov s prijatelji

Internet ima pri posamezniku zelo pomembno vlogo, kot navajata Horrigan in Rainie (2006 v Lenarčič, 2010, str. 70): samoizobraževanje, soočanje z lastno boleznijo, pomoč drugi osebi pri soočanju s težko boleznijo, izvedba pomembne finančne odločitve, iskanje drugega kraja za bivanje, nakup avtomobila, iskanje ali zamenjava zaposlitve. Najpogosteje uporabljena družabna omrežja so Facebook, Instagram, Snapchat, Youtube, Messenger, Pinterest, Viber, Whatsapp. Približno 2,2 milijardi ljudi po vsem svetu vsak dan uporablja družabna omrežja Facebook, Instagram, WhatsApp in Messenger (Facebook, 2019).

1.6.1 Facebook

Družabno omrežje Facebook je nastalo leta 2004 z vizijo, da bi ljudje dobili moč za graditev skupnosti, s katero bi povezali svet. Ljudje uporabljajo Facebook za povezovanje s prijatelji in z družino, da raziskujejo, kaj se dogaja po svetu, in da objavljajo in izražajo tisto, kar se jim zdi pomembno (Facebook, 2019). Vsebine, ki so dostopne uporabnikom Facebooka, so profili, prijateljstva, pošiljanje sporočil, zgodbe, fotografije in posnetki, razne strani, skupine in dogodki, možnost za zbiranje donatorskih sredstev in za plačevanje ali izmenjavo denarja s prijatelji ter prodaja in nakupovanje izdelkov (Facebook, 2019).

Uporabniki Facebooka lahko objavljajo povezave do novic in vsebin, ki jih zanimajo, imajo dostop do zanimivih vsebin z vsega sveta, objavljajo lahko fotografije, komentirajo različne objave, igrajo igrice, si ogledujejo videoposnetke v živo, klepetajo z drugimi in še kaj drugega. Vsak posameznik si lahko ustvari profil in objavlja vsebine, ki ga zanimajo. Facebook je v veliki meri orodje, s katerim ljudje ohranjamo stike s prijatelji, z družino in drugimi pomembnimi. Posameznik se poveže z drugo osebo tako, da določeni osebi pošlje

"prošnja za prijateljstvo", in če oseba prošnjo sprejme, lahko z njo komunicira, všečka in komentira objave, ki jih oseba objavi. Uporabniki Facebooka lahko všečkajo druge profile in strani, ki jih zanimajo, in tako sledijo temam, ki se jim zdijo zanimive. Do Facebooka lahko dostopamo preko spletnega mesta ali preko aplikacije, ki si jo naložimo na pametne telefone (Safe.si, 2019).

Omejitev uporabe Facebooka je starost 13 let. Če se registrira mlajša oseba in se zloraba odkrije, je Facebook zavezan k odstranitvi profila. Profil, ki ga ima posameznik na Facebooku, se lahko nastavi kot "javni" ali "zasebni". Javni profil pomeni, da si ga lahko ogleda vsakdo. Nevarnost se pojavi v primeru, ko je na profilu objavljeno preveč osebnih podatkov, kar lahko vodi do zlorabe profilov. Pojavi se tudi tveganje, da se posamezniki povezujejo z neznanci, ljudmi, ki jih ne poznajo, in lahko se pojavi nevarnost, kot je na primer spletno ustrahovanje in nadlegovanje (Safe, 2019). V mesecu septembru letošnjega leta je družabno omrežje Facebook aktivno uporabljajo 2,45 milijard ljudi po vsem svetu (Facebook, 2019).

1.6.2 Facebook Messenger

Facebook Messenger ali Messenger je aplikacija za sporočanje, ki jo lahko uporabljamo ločeno od Facebooka. Uporablja se lahko kot mobilno aplikacijo in na spletni strani messenger.com ter v povezavi s Facebookom. Uporabniki Messengerja si lahko izmenjujejo sporočila, fotografije, posnetke, se povezujejo, igrajo igrice, ustvarjajo skupinske pogovore, pošiljajo datoteke, pošiljanje denarja, zvočno- in videoklicanje, deljenje lokacije, vključuje tudi opomnike dogodkov in možnost pošiljanja emoji in nalepk (Safe.si, 2019).

Tveganje pri uporabi Messengerja je zasvojenost. Aplikacija je brezplačna in omogoča neomejeno pošiljanje sporočil, klicev in uporabe, vse, kar posameznik pri uporabi potrebuje, je internetna povezava (Safe.si, 2019).

1.6.3 Snapchat

Snapchat Inc. je aplikacija, katere namen je prikazati življenje posameznikov skozi kamero. V podjetju si prizadevajo prispevati k napredni družbi tako, da se ljudje lahko izražajo na različne načine, takrat in kjer se želijo pokazati, da spoznavajo svet in se skupaj z ostalimi zabavajo (Snapchat, 2019). Aplikacija Snapchat omogoča posameznikom pošiljanje fotografij, videoposnetkov in klepetanje z prijatelji. Značilnost te aplikacije je, da sporočila in slike, ki jih posameznik pošlje prejemniku, po nekaj sekundah izginejo. Slikam in videoposnetkom se lahko dodajo filtri in dodatki, kar je še ena zanimiva značilnost te

aplikacije. V aplikaciji lahko posameznik objavi zgodbo ali "story", ki se vidi 24 ur in potem izgine (Safe.si, 2019).

Statistični podatki uporabe Snapchata kažejo, da je aktivnih uporabnikov 310,7 milijonov ljudi po vsem svetu, aplikacijo Snapchat dnevno uporablja 190 milijonov ljudi. Večina uporabnikov (90 %) je stara od 13 do 24 let (Omnicoreagency, 2019).

1.6.4 Instagram

Facebook ima v lasti še eno družabno omrežje, ki se imenuje Instagram. Instagram je nastal leta 2010, razvil ga je Kevin Systrom v San Franciscu (Wikipedia, 2019). Podobno kot Facebook tudi Instagram uporabnikom omogoča urejanje in deljenje fotografij in videoposnetkov. Preden posameznik objavi fotografijo ali videoposnetek, ima možnost obdelave s filtri in s pripisom. Objave lahko vidijo sledilci, tj. osebe, ki spremljajo posamezni profil in imajo možnost komentiranja ter všečkanja. Instagram ima možnost klepetanja in označevanja na slikah. Ima možnost javnega in zasebnega profila, pri čemer je javni profil dostopen vsem posameznikom, zasebni profil pa pomeni, da lahko objave vidijo samo osebe, ki jih posameznik potrди kot sledilce (safe.si, 2019).

1.6.5 Youtube

Prvi posnetek, naložen na Youtube, je bil leta 2005. Poslanstvo Youtube je "vsem zagotoviti glas in jim pokazati svet". "Menijo, da bi vsi morali imeti glas ter da je svet lepši, ko poslušamo, delimo in s svojimi zgodbami ustvarjamo skupnost". Youtube definirajo štiri ključne svoboščine. Prva je svoboda izražanja, kar pomeni imeti možnost svobodnega govora, pravice do izmenjave mnenj, treba je negovati odprte dialoge in ustvarjati nove glasove, oblike in možnost. Druga je svoboda obveščanja, kar pomeni, da bi morali vsi imeti dostop do informacij, ta pa naj bi bil prost in neomejen. Videoposnetki so odlično orodje za izobraževanje, dokumentiranje in razumevanje majhnih in velikih svetovnih dogodkov. Tretja svoboščina je priložnost, da bi vsi imeli enake možnosti za odkrivanje, za ustvarjanje podjetja, uspeh pod lastnimi pogoji. Četrty cilj je svoboda pripadnosti, da bi vsi imeli priložnost najti skupnost, v kateri bi imeli podporo, kjer bi podirali ovire in presegali cilje, da bi se združevali okoli istih strasti in zanimanj (Youtube, 2019).

2 FORMULACIJA PROBLEMA

Po pregledu obstoječih raziskav opažam, da obstajajo raziskave o uporabnosti družabnih omrežij, vendar se nobena raziskava ne opira na romsko skupnost. Rezultati raziskave (Rozman, 2017, str. 53) o uporabi družabnih omrežij med mladimi kažejo, da mladim spletna družabna omrežja predstavljajo nujnost, ki je življenjskega pomena in nepogrešljiva. Do spletnih omrežij dostopajo preko mobilnih naprav, družabna omrežja pa uporabljajo za pogovor s prijatelji. V omenjeni raziskavi so spoznali, katere so dobre in slabe plati uporabe socialnih omrežij ter kako socialna omrežja vplivajo na preživljanje prostega časa. Sodelujoči v raziskavi menijo, da družabna omrežja vplivajo na preživljanje prostega časa, saj vedno objavljajo slike in dogajanje na družabnih omrežjih. Prednosti družabnih omrežij so, da z njimi lahko hitro dostopajo do podatkov in se udeležujejo skupinskega učenja, ohranjajo prijateljstvo z nekom, ki je v tujini, prav tako jim družabna omrežja omogočajo nakupovanje. Kot slab vpliv pa omenjajo, da v nekaterih primerih slabo vplivajo na študij, ker mladostniki v šoli popuščajo, se težje skoncentrirajo, pogosto ne vplivajo dobro na medosebne odnose, nastane lahko zasvojenost z omrežji, izguba zanimanja za drugo, pojavlja se tudi vprašanje zasebnosti, ker podatke, ki jih objavimo na spletu, lahko kdo zlorabi ali ukrade.

V magistrskem delu se osredotočam na Rominje in Rome, ker so kljub razvoju in zmanjšanju stigmatizacije do njih v primerjavi z večinskim prebivalstvom še vedno velikokrat obravnavani neenakopravno. Velikokrat zaznam predsodke do Romov na vsakodnevni ravni, kar se mi zdi nesprejemljivo. Mislim, da si življenja brez interneta in družabnih omrežij, ki so postala sredstvo sporazumevanja, povezovanja in dostopanja do informacij, ne predstavljamo več. Zanima me, kako internet in družabna omrežja uporabljajo Rominje in Romi iz Pomurja, katere prednosti in slabosti v družabnih omrežjih vidijo in kako vidijo svoj položaj kot etnična skupina v družbi. Zanima me, ali se še vedno počutijo stigmatizirani na internetu in družabnih omrežjih ali v vsakdanjem življenju. Zanima me tudi področje prostega časa; kaj v prostem času počnejo, s kom se družijo in kaj bi si želeli početi, če bi imeli možnost drugačnega preživljanja prostega časa. Prav tako me zanima urejenost romskih naselij in katere ideje za spremembe imajo sodelujoči v raziskavi. Raziskovala sem tudi, kako lahko s stroko socialnega dela pripomoremo k večjemu vključevanju in povezovanju romske populacije z ostalim prebivalstvom.

Raziskovalna vprašanja:

- Do katerih vsebin na internetu Rominje in Romi dostopajo?
- Katera družabna omrežja Rominje in Romi uporabljajo?
- Katere so prednosti in slabosti uporabe družabnih omrežij po mnenju Rominj in Romov?
- Ali Rominje in Romi na internetu občutijo stigmatizacijo?
- Ali Rominje in Romi v vsakdanjem življenju občutijo stigmatizacijo?
- Kdo so prijatelji njihovi na internetu in kdo v vsakdanjem življenju? Kako ohranjajo stike s prijatelji?
- Kaj Rominje in Romi počnejo v prostem času?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, ker sem zbirala besedne opise v romskih naseljih, pridobljene podatke pa sem analizirala na besedni način (Mesec, 1997, str. 6). Raziskava je eksplorativna, ker na temo uporabe družabnih omrežij v romski skupnosti druge ne obstajajo.

Raziskovanje sem izvedla na terenu, kar je ena izmed metod socialnega dela (Grebenc, 2009, str. 71). Značilnost te metode je, da se izvaja v okolju posameznikov in skupnosti, torej tam, kjer ljudje živijo, delajo in se družijo. Druga lastnost pa je, da se posamezniki iz skupnosti vključijo v pogovor in da se identificirajo kot del skupnosti (ibid, str. 71). Zato je metoda raziskovanja v tej nalogi tudi terensko delo. Romska naselja sem obiskala, da bi opazovala in preučevala posameznike v skupini, njihove medsebojne odnose, se povezovala z ostalimi prebivalci in spoznala njihov načina življenja. S pogovori, ki sem jih opravila s posamezniki, sem dobila odgovore na vprašanja, ki sem si jih zastavila na začetku raziskovanja, in še mnogo več informacij, ki jih niti nisem nameravala raziskovati. Delo na terenu vedno poteka na dveh ravneh, na ravni posameznika in na ravni skupnosti. Skupnost je okolje, ki ga ne moremo spregledati. Pomembna je, ker je skupek socialnih mrež, sestavljena iz vrednot in norm, pravil, ima posebno zgodovinsko, ekonomsko in družbeno strukturo, materialne vire in infrastrukturo. Posamezniki v skupnosti so lahko med seboj povezani ali pa tudi ne, nekateri imajo več družbene moči, drugi manj, z enimi pridemo hitro v stik, z drugimi malo težje (ibid, str. 72).

Teme za raziskovanje:

- uporaba interneta
- uporaba družabnih omrežij
- pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
- negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
- prijateljstvo na družabnih omrežjih
- partnersko razmerje
- prijateljstvo v vsakdanjem življenju
- stigmatizacija na internetu

- stigmatizacija v vsakdanjem življenju
- prosti čas
- sodelovanje med Romi in Neromi
- aktivnost socialnih delavk v romskih naseljih

3.2 Merski instrumenti in viri podatkov

Merski instrument, s katerim sem zbirala podatke, je polstrukturiran intervju. Pri tej metodi sledimo načrtanemu vodilu, da dobimo podatke, ki nas zanimajo. Pogovor poteka v sproščenem ozračju in pogovora ne prepuščamo naključju (Muršič, 2011, str. 9). Pripravljena sem imela vodila za intervju, ta pa prilagajala vsakemu posamezniku posebej.

3.3 Opredelitev enot raziskovanja

Populacija so bili pomurske Rominje in Romi v starosti od 16 do 50 let, vzorec je bil priročen in neslučajnostni. Sestavljalo ga je trinajst pripadnikov romskih skupnosti iz treh romskih skupnosti: Serdica, Dolga vas in Kamenci. V stik z intervjuvanci sem prišla s pomočjo prijateljice Rominje, ki mi je pomagala priti v naselje Serdica, kjer sem izvedla osem intervjujev. S pomočjo romske svetnice in predstavnice romske skupnosti Lendava sem prišla do naselja Dolga vas, kjer sem izvedla štiri intervjuje. Intervju sem izvedla tudi z romsko svetnico. V romskem naselju Kamenci sem izvedla en intervju z Romom, s katerim sem sama navezala stik. Najprej sem v raziskovanje nameravala vključiti le mlade Rome, stare do 27 let ampak sem v času intervjuvanja imela priložnost pogovora tudi z odraslimi Rominjami, zato sem jih vključila v raziskovanje. Intervjuje sem opravila v mesecu oktobru in novembru 2019.

Podatki o intervjuvancih so v prilogi 9.3.

3.4 Zbiranje podatkov

Intervjuje sem izvajala v romskih naseljih Serdica, Kamenci in Dolga vas. Preden sem njihova naselja obiskala, sem se dogovorila, kdaj in kam naj pridem. Na začetku sem veliko razmišljala, kako naj pridem v naselja, h komu naj pristopim, da bi me v romski skupnosti sprejeli in da bi bili pripravljeni sodelovati v raziskavi. Velikokrat se izkaže, da je pomembno, da predhodno navežemo stik z nekom, ki okolje, v katero vstopamo, pozna (Muršič, 2011, str. 80). Najprej sem premislila, koga poznam, da bi lahko sodeloval ali mi pomagal priti do romskih naselij. V pomoč mi je bila sošolka s študija, ki je tudi sama Rominja in mi je bila

pripravljena pomagati tako, da je šla z mano v romsko naselje, kjer živi. Z njo sem opravila tudi intervju. Intervju s sošolko sem opravila v lokalu v mestu. Ker se pozna že nekaj let, je intervju potekal bolj v obliki pogovora. Dogovorili sva se, da greva skupaj v njeno romsko naselje. Ko sva se pripeljali v naselje, so takoj opazili nepoznan avto in vsi so začeli opazovati, kam se peljeva. Ustavila sem pri hiši, kjer naju je pričakala prva intervjuvanka. Povabila naju je v hišo in tam sem opravila intervju. Pot sva nadaljevali z avtom, mimo hiš, navzdol po ulici, dokler ni bilo poti konec. Peš sva se odpravili po ulici, kjer so se ljudje sprehajali, otroci igrali in posedali pri hišah. Sošolka je poklicala dekle, s katero smo bile zmenjene za intervju, ampak je ni bilo nikjer. Mimo naju so se sprehajali mladi fantje in dekleta in me z zanimanjem gledali. Sošolka je povedala, zakaj sem tu, in jih povabila k intervjuju, ampak so šli naprej. Malo višje je bila skupina fantov in eden izmed njih je prišel k nama in rekel, da bo sodeloval, ampak na hitro in na ulici. Intervju je potekal pred vsemi mimoidočimi. Po končanem intervjuju so naju povabili v hišo, kjer sta bila starejša ženska in moški. Ženska je poklicala dekle, s katero smo bile zmenjene za intervju, ampak se ni oglasila. Medtem so se za mizo posedli trije fantje, med njimi pa je bil samo eden pripravljen na pogovor, ostali so le poslušali. V isti hiši sem opravila še en intervju z dekletom, ki je med prejšnjim intervjujem ves čas sedelo zraven. V hišo je prišla še prva intervjuvanka. Opazila sem, da so med seboj vsi povezani, da so nekako v sorodu ali pa so prijatelji. Nato sva se odpravili naprej po ulici. Mimo je prišel fant, s katerim sva se začeli pogovarjati. Omenila sem mu intervju in pripravljen je bil sodelovati. Povabil naju je v hišo, kjer živi. Vrata je odprla ženska srednjih let, v hiši sta bila še en fant in eno dekle; pozneje sem izvedela, da sta bila tadva njegov brat in njegovo dekle. Po predstavitvi sva začela intervju, pridružil se mu je še njegov mlajši brat. Izvajanju intervjuja sta prisostvovali njuna teta in dekle mlajšega brata, pozneje je prišel še starejši moški. Po pogovoru sva se odpravili še k dekletu na drugi strani naselja. Pozvonili sva in takoj naju je sprejelo v hišo, kjer sem opravila intervju. Na začetku je bila za kratek čas bila z nami še dekletova mama, a je pozneje odšla. Kot piše Muršič (2011, str. 84), je pri terenskih raziskavah v manjših skupnostih značilno, da se pogovarjamo in srečujemo z vsemi člani.

S pomočjo Facebooka sem prišla do naslednjega intervjuvanca, tega sem bežno poznala z osnovne in srednje šole. Preko klepetalnika sem ga vprašala, ali je za sodelovanje v raziskavi, in strinjal se je. Dogovorila sva se, kje in kdaj se dobiva. Na njegovo pobudo sva se dobila v lokalu blizu njihovega naselja, kamor pogosto zahaja. Pogovor je potekal približno eno uro in

pol, med vsemi intervjuji najdlje, najverjetneje zato, ker sem mu poznana oseba in sva prijatelja tudi na Facebooku.

Do naslednjih intervjuvank sem prišla s pomočjo predstavnice romske skupnosti. Pri raziskovanju na terenu je zelo koristen stik z vodilnimi ljudmi, kot so vodje lokalnih skupnosti in institucij (Muršič, 2011, str. 80). V telefonskem pogovoru sva se dogovorili, da pridem v njihovo naselje in se udeležim socialne aktivacije, ki jo izvajajo v njihovem naselju v večnamenskem centru. Tam sem opravila intervju z romsko svetnico in s tremi Rominjami.

Intervjuji so potekali različno dolgo, približno od petnajst minut pa do ene ure in pol. Ugotovila sem, da so bili tisti, ki me prej niso poznali, bolj zadržani in manj zgovorni kot tisti, s katerimi sem prej že imela kakšen stik. Opazila sem tudi, da so mlajše sogovornice in sogovorniki dosti manj zgovorni kot starejše sogovornice. Kljub podvprašanju so bili nekateri zelo zadržani, in zato so bili intervjuji krajši.

3.5 Analiza

Podatke sem analizirala s pomočjo urejanja gradiva, določitev enot kodiranja, odprtega kodiranja, izbora in definiranja relevantnih pojmov in kategorij, odnosnega kodiranja ter oblikovanja končne teoretične formulacije (Mesec, 1998, str. 103).

Najprej sem intervjuje prepisala dobesedno z zvočnega zapisa. Nato sem izjavam pripisala kode in izjave s kodami uvrstila v tabelo ter jim pripisala pojme, kategorije in teme. Z osnim kodiranjem sem pridobila pregledne podatke in jih na koncu predstavila z besednim opisom. Vsi postopki analize podatkov so magistrskemu delu priloženi.

4 REZULTATI

S pomočjo kvalitativne metode analize podatkov sem dobila rezultate raziskave, ki jih predstavljam v naslednjih poglavjih.

4.1 Uporaba interneta

Vsi sodelujoči v raziskavi imajo doma dostop do interneta in večinoma do interneta dostopajo s telefonom, nekateri z računalnikom (*Preko telefona najpogosteje in občasno preko računalnika. – B2*). En intervjuvanec je odgovoril, da za dostop do interneta uporablja Playstation (*S telefonom in playstationom – A2*). V preteklosti je bil dostop do interneta bolj omejen; kot je povedala ena intervjuvanka, je imela dostop do interneta le v dijaškem domu (*V srednji sem imela dostop v dijaškem domu, ker doma še nismo imeli interneta – B20*) in samo preko računalnika, ker takrat še ni bilo pametnih telefonov (*Takrat še nisem imela tak modernega telefona in sem dostopala enkrat do dvakrat na teden, ker več nisem potrebovala – B22*). Dostop do interneta je imela samo enkrat do dvakrat tedensko.

O tem, koliko časa namenjajo uporabi interneta, so intervjuvanci odgovarjali zelo različno. Pet intervjuvancev je odgovorilo, da za uporabo interneta na dan porabijo od tri do štiri ure. Ostali so odgovorili, da za internet porabijo od dve uri do šest ur na dan. Največ časa porabi najmlajši intervjuvanec, ki na internetu preživi od pet do šest ur na dan (*Od pet do šest ur na dan – Č14*). Ena intervjuvanka je odgovorila, da je na internetu od enkrat do dvakrat na dan (*... prav na internetu enkrat do dvakrat na dan – I7*), na družabnih omrežjih pa dosti (*na Facebooku pa sem dosti – I8*). Dve intervjuvanki sta omenili, da dosti časa preživita na internetu zaradi službe (*V službi osem ur – K7*) in (*... na internetu raziskujem 3 do 4 ure tudi v času delovnega časa ... – B8*).

Do katere vsebine na internetu dostopajo, je bilo naslednje vprašanje, večina vprašanih pa je odgovorila, da dostopajo na družabna omrežja, natančneje Facebook (*... "Najpogosteje Facebook" – B5*), (*Facebook – C5*, *Facebook – Č5*). Naslednji najpogostejši odgovori so bili še iskanje oziroma pridobivanje informacij (*"ko na primer nekaj ne vem, se pozanimam" – J3*), spremljanje novic (*"Rada gledam Slovenske novice " – C4*) in športnih strani, uporaba družabnih omrežij Instagram (*E5*, *G8*, *H4*), Snapchat (*Č6*, *D6*, *G7*), Pinterest (*B9*), Messenger (*D5*) in Youtube (*Youtube – C6*, *Youtube – E7*, *za Youtube – J2*), spremljanje serij in filmov na Netflixu (*Netflix – F6*, *Netflix – G6*) in gledanje risank (*Risanke – D7*). Dve intervjuvanki

sta povedali, da na internetu poiščeta recepte (*Na primer glede peciva poiščem recepte – J4*). Internet uporabljajo za iskanje zaposlitve, tiste, ki so zaposlene, pa so omenile, da internet uporabljajo za raziskovanje za delo (*raziskujem kaj za službo, na primer kakšne delavnice in naloge za izvesti in podobno – B6*), pridobivanje obrazcev, iskanje naslova ali telefonske številke (*kakšen naslov ali številko – I6*), (*iščem kontakte, obrazce – K2, K3*). Nekateri uporabljajo internet za igranje igrice, za spletno nakupovanje (*Aliexpres, to je tudi nakupovanje preko interneta in sama prodaja preko interneta – B10*), (*za nakupovanje – Č8*), (*na Avtonetu, ko tastu iščemo avto – K12*), za spletne bančne storitve (*bančništvo – B11*) in za stanovanjske ponudbe (*iskanje stanovanja – B12*).

4.2 Uporaba družabnih omrežij

Vsi od vprašanih uporabljajo Facebook, ostala družabna omrežja uporabljajo različno. Ugotavljam, da družabno omrežje Snapchat uporabljajo predvsem mlajši od 22 let. To so intervjuvanci Č, D, F, G, H in J (*Č9, D9, F9, G11, H10, J9*). Ena intervjuvanka je Snapchat prenehala uporabljati (*"en čas sem imela Snapchat, pa mi je začel štekati telefon pa sem ga raje izbrisala" – K6*). Instagram uporablja šest intervjuvancev (*Č11, E5, F8, G10, H8, J10*), ostala družabna omrežja Pinterest, Telegram, Viber, Netlog pa uporablja le ena intervjuvanka (*B*). Youtube že pri uporabi interneta omenjajo trije intervjuvanci, družabno omrežje za izmenjavo sporočil in za klicanje Whatsapp pa uporablja le ena intervjuvanka (*I*).

Iz analize je razvidno, da je najmlajši intervjuvanec začel uporabljati družabna omrežja najhitreje, to je pri osmih letih (*Pri osmih letih – Č12*). Pri osmih ali devetih letih jih je začela uporabljati še ena intervjuvanka (*Ko sem bila stara 8 ali 9 let – J11*), pri devetih letih naslednji intervjuvanec (*Pri devetih – G12*), dva intervjuvanca pa sta začela družabna omrežja uporabljati pri dvanajstih letih (*Pri 12 letih – E8; Ko sem bil star 12 ali 11 let – F10*). Ena intervjuvanka je na družabnih omrežjih postala aktivna pri šestnajstih (*Ko sem bila stara 16 let – D10*), pred štirimi ali petimi leti je začela uporabljati ena intervjuvanka, naslednja intervjuvanka je začela uporabljati Facebook pred štirimi leti. Prav tako je pred štirimi leti začela uporabljati Snapchat (*Snapchat že več kot 4 leta – H11*) še ena intervjuvanka, pred enim letom pa je začela uporabljati še Facebook in Instagram (*Facebook pa nekje 1 leto – H12; Instagram isto – H13*). Pri devetnajstih, tj. leta 2011, jih je začela uporabljati še ena intervjuvanka (*Ko sem bila stara 19 let – K13*).

Vsi sodelujoči v raziskavi dostopajo do družabnih omrežij z mobilnim telefonom, ena intervjuvanka pa za dostop do družabnih omrežij uporablja tudi računalnik (*Oboje, preko telefona dnevno, preko računalnika enkrat na teden – B26*). Čas, ki ga namenijo uporabi družabnih omrežij, se giblje od dvajset do trideset minut na dan (*Da vse pogledam na hitro, kakšne 20 min do pol ure – C10*) pa do največ šest ur na dan (*5–6 ur – Č14*), oziroma kot je odgovorila ena intervjuvanka, ves dan (*Celi dan – D12*). Pred časom je ena intervjuvanka preživela manj časa na družabnih omrežjih, saj je bil takrat samo Facebook (*Takrat je bil še samo Facebook in kakšne naloge za šolo, nisem pa tak dolgo preživljala časa kakor sedaj – B25*), druga intervjuvanka pa je povedala, da doma na družabnih omrežjih preživi bolj malo časa (*Doma bolj malo – K10*).

4.3 Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij

Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij sem razdelila na teme prijateljstvo, objavljanje, dogodki, novice, informacije, čas, pozornost, skrivanje nesamozavesti, povezavo s šolo in igrice. Kot dobro lastnost družabnih omrežij so izpostavili spoznavanje novih ljudi, prijateljev, znancev (*Spoznavanje ljudi okrog sebe – I15; Spoznavaš nove ljudi, kolege – G17*) in ohranjanje stikov s prijatelji (*Ohranjam stike s prijatelji – C11; Da se družim s prijatelji, da smo v stiku – D13; Da se slišim s prijatelji – I9; Da sem s prijateljicami v kontaktu – J13*). Podobno je povedal tudi en intervjuvanec, da spoznava in obvešča prijatelje (*Spoznavanje prijateljev, obveščanje prijateljev, če kaj rabiš, jim napišeš, ker ko jih kličeš, ne dvignejo, da vidiš, kako kdo živi, sošolci in ostali – A10*). Dve intervjuvanki sta odgovorili, da s pomočjo družabnih omrežij ohranjata stike z oddaljenimi sorodniki (*Pozitivne so to, da imaš dostop do vseh prijateljev, ki jih ne vidiš – B28; ... tudi če smo recimo oddaljeni s sorodniki, si lahko pišemo, se vidimo ... – I19*). Dobra lastnost uporabe družabnih omrežij je dopisovanje (*S kolegi si pišem – Č16*). En intervjuvanec je povedal, da je prednost družabnih omrežij objavljanje slik (*Dodajanje slik – A11*) in da je obveščen o dogodkih (*Vidiš prireditve, ki se dogajajo zunaj, po svetu ... – A12*). Štirje intervjuvanci so kot pozitivno omenili spremljanje novic (*Vidiš, kaj se dogaja novega, si v teku z vsemi novostmi, trači – B29; Da izveš nekaj novega – K17; Vseeno izveš nekaj novega o svetu – F13*), medtem ko en intervjuvanec spremlja novice le na Facebooku (*Če je na Facebooku, pa potem kliknem pa tam pogledam novico – G16*). Dobra stran družabnih omrežij je pridobivanje in dostop do informacij (*Da lahko včasih pridemo do kakšnih informacij – H16; Da dobim informacije – K14*), iskanje receptov (*Poiščem kakšne recepte – K15*), priložnost za učenje (*V teh skupinah se dosti vsega*

naučiš – K18), informacije o težavah z neplodnostjo (*Ker imam težave z neplodnostjo, imam všečkane te strani o tej temi – K16*) in izmenjava mnenj (*Ker nobena na primer nima istega problema, vsaka je drugačna. Kaj so že vse sprobale, kaj se vse da. – K19*) o določenih temah. Dva sta kot pozitivno omenila, da smo tako v stiku s časom (*Da si v stiku s časom – I11*) in da preženemo dolgčas (*Dejansko ti čas hitreje mine – B30*). Družabna omrežja ena intervjuvanka uporablja za preusmerjanje pozornosti (*Ko si utrujen, preusmeriš pozornost na telefon, oz. na to, da malo brskaš ... – B31*), tudi ko je v nelagodnih situacijah, si s telefonom pomaga, da skrije nelagodje (*Pa mislim, da tudi to, da ko smo sami nekje, skrijemo to nesamozavest, se skrijemo za telefonom – B32; Ti, kateri kadijo, si takrat prižgejo cigaret, mi pa se potem skrijemo za telefon – B33*). En intervjuvanec je omenil uporabo družabnih omrežij v zvezi s šolo (*Da si lahko pomagam kaj za šolo – Č15*), kot dobro je omenjeno tudi igranje igrice (*Ali pa da igram igrice – I10*).

4.4 Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij

Med negativnimi lastnosti uporabe družabnih omrežij uvrščajo odvisnost (... *odvisnost – Č17, D14, F14, G18, I22; Včasih smo preveč odvisni od tega – L138*), zasvojenost z uporabo družabnih omrežij in telefonov (*Sama odvisnost od telefonov – B34*). Problem je tudi pojav lažnih profilov (*fejk profili – A13, delajo si fejk profile – K23*) in neomejenost pri ustvarjanju novih računov (*Tudi vsak si lahko naredi Facebook – K22*). S tem postane vprašljiva tudi zasebnost (*In ni več nobene zasebnosti L139 – 140*). Nekatere motijo neprimerne objave, objavljanje neprimernih (*Razne slike, ki ne sodijo na internet – C12, Vseeno bi morali biti previdni pri tem, kaj objavljajo, kakšne fotografije – L145*) in nepotrebnih slik (*Da objavljajo takšne stvari, ki jih ne bi bilo treba – I21, To, da vse dajo gor – J17, Še malo pa bodo dali gor, ko grejo na wc – J18*), objavljanje otrok (*Pa to, da otroke dajejo gor – J19*), kar lahko privede do različnih posledic (*Potem pa je problem, ko so odrasli – J20*). Romska svetnica v zvezi s tem pravi, da je pri Romih največji problem (*Pri Romih je pa to, da vsi tisti, ki uporabljajo družabna omrežja – L141*), da izkoristijo objavljanje (*jih izkoristijo še za neke druge priložnosti – L142*) za vsebine, ki velikokrat niso primerne (*predvajajo marsikakšne vsebine, kar se mi ne zdi primerno – L144; Vseeno bi morali biti previdni pri tem, kaj objavljajo, kakšne fotografije – L145*). Zaradi neprevidnosti lahko pride tudi do zlorab (*Sami vemo, da preko tega pride do marsikakšnih zlorab, tako je treba biti res zelo previden – L146*). Kot negativno stran uporabe družabnih omrežij je en intervjuvanec omenil grožnje na

Facebooku (*grožnje, na primer, če se skregaš z nekom v živo, v diskoteki, prideš domov pa ti potem grozi na Facebooku ... – A14*) in tudi romska svetnica je izpostavila to kot problem v povezavi z nedavnim primerom (*Kot je na primer ta incident v bolnici, da so si grozili po socialnih omrežjih – L143*). Na družabnih omrežjih se lahko razvijajo partnerski odnosi, kar je po eni strani lahko slabost, kot opisuje en intervjuvanec (*raznorazna razmerja, ko si na primer žena piše z drugim moškim – A15*). Prijateljstvo se lahko spremeni v virtualno prijateljstvo (*prijateljstvo se spremeni v internetno prijateljstvo – B36*) in tudi to, da se dosti časa nameni uporabi interneta (*Zdaj tudi sama vidim, da preveč časa namenim temu, namesto da bi preusmerila v kaj drugega – B37*). Uporaba interneta in družabnih omrežij je lahko vzrok negativnega razpoloženja, nervoznosti (*si včasih mislim, da si vzamem čas zase, ampak dejansko to ni čas zame, saj sem po tistem še bolj nervozna, živčna – B39*), če pa ne sledimo dogajanju, se lahko pojavi občutek, da smo nekaj zamudili (*ko ne prečkiraš telefona, imaš občutek, da nisi na tekočem – B35*). K uporabi družabnih omrežij se intervjuvanka zateče v primeru utrujenosti, saj ji to predstavlja preusmerjanje pozornosti od utrujenosti (*Na primer zdaj imam že otroka in sem toliko utrujena, da je to nekakšen beg ... malo kava in telefon – B38*). Kot slabo stran uporabe družabnih omrežij intervjuvanka omenja prisotnost nasilja (*dosti nasilja, to ne podpiram – C13*) in lahka dostopnost (*Negativno je pa to, da ima že vsak dostop do interneta – K21*). Najstarejša intervjuvanka je v intervjuju omenila mnenje o uporabi telefona med mladimi. Opaža, da mladi večino časa preživijo na telefonih (*Tudi glede otrok ... niso tako aktivni, kot bi morali biti, ampak so večino časa na računalnikih ali na telefonu – I23*), tudi ko so zunaj (*tudi če so zunaj, so na telefonu – I24*) in v družbi jih imajo vedno pri sebi (*tudi v družbi so na telefonu – I25*). To vpliva na to, da niso igrivi in fizično aktivni (*so razviti možgansko, niso pa fizično aktivni. To se zelo opazi – I26–27*).

4.5 Prijateljstvo na družabnih omrežjih

Pogovarjali smo se o tem, s kom so prijatelji na družabnih omrežjih, koga dodajajo in sprejemajo med prijatelje, ali spoznavajo nove prijatelje na družabnih omrežjih in kako ohranjajo stike s prijatelji. Več intervjuvancev je omenilo, da imajo med prijatelji sošolce in sošolke (*sošolci iz srednje šole – C15; Sošolci – Č18; Večinoma sošolci iz srednje šole – E15; sošolke – H20, Večinoma imam med prijatelji sošolce, osebe, ki jih poznam – K26*), prijateljice in prijatelje izven naselja (*največ izven naselja – H19*) in Nerome (*večinoma imam Nerome – A18*), sorodnike (*Moji najbližji – C14 ... Sorodniki – D15*), znance in domače (*Na Facebooku imam večinoma znance in domače – A16*), sosede (*Sosedi – D16*). Ena

intervjuvanka poimenuje tovrstno prijateljstvo 'Facebook prijateljstvo' (*To so tisti, s katerim se ne vidim dosti v živo in se pogovarjamo večinoma preko Facebooka – B48*).

Med prijatelje dodajajo znance (*Dodajam znance in družinske člane – B40, dodajam samo tiste ljudi, ki jih poznam – C20*), je pozorna na to, koga sprejme med prijatelje (*Sem zelo pozorna glede tega, koga sprejemem – K28*) in ne dodajajo neznancev (*Ljudi, ki jih ne poznam, jih ne dodajam, razen če sem jih spoznala v službi in se mi zdi, da bi bil dober namen – B41, Nimam ljudi, ki jih ne poznam – K25*), razen če želi sliši govorice o določeni osebi, takrat jo doda (*Če pa se pojavijo kakšni trači o teh osebah, pa seveda dodam, ker to rada spremljam, kar je žalostno, ampak, ja, to je zanimivo – B43*). En intervjuvanec pove, da med prijatelje dodaja ženske (*če vidim kakšno lepo žensko, jo dodam – A17*). Trije intervjuvanci so povedali, da so s pomočjo družabnih omrežij spoznali nove ljudi (*Ja, sem spoznal dosti ljudi ... – A27; F18, G21, I30*) in sedanje prijatelje (*F19, G22, spoznala sem se s hčerko od sodelavke, ker jo je zanimalo nekaj glede študija – H22*). En intervjuvanec je povedal, da se je zgodilo dvakrat, da je spoznal prijatelje preko družabnih omrežij (*Ja, dvakrat – E22*), dve intervjuvanki sta povedali, da preko družabnih omrežij ne spoznavata novih ljudi ali prijateljev (*Nespoznavanje novih ljudi – C19, D18*).

Intervjuvanci so mi opisali potek spoznavanja novih ljudi in prijateljev na družabnih omrežjih in v vsakdanjem življenju. Najprej so se dodali med prijatelje (*Dodam, potem pa se nekje vidimo, zunaj, pa se pogovorimo pa to. – A28, Ja, jaz hodim v binkoštno cerkev v Mursko Soboto in sem dodal eno osebo, žensko, in ko sva se videla, mi je rekla, da sem jo dodal – A31, Da, tako da dodam – E20, pa se potem dodamo na Facebooku – J23*) in sprejeli prošnjo za prijateljstvo (*pa če kdo doda mene, pa potem sprejemem prošnjo – E21*). Sledilo je dopisovanje (*določenim osebam pišem, tistim, ki jih želim spoznati. – A29, Dopisovala sva si tudi, ko sem bila na faksu in takrat sva se tudi srečala – B51, Najprej smo si pisali ... – Č21; jaz sem jih kontaktiral in smo si začeli pisati – E23; ... pa si pišemo... – J24*) in srečanje v živo (*če je iz moje okolice napišem, se vidimo. – A30, Smo se v šoli spoznali – Č22, ... pa potem ko grem drugič ven, že imam družbo – J25*). Ena intervjuvanka je povedala, da so se najprej srečali v diskoteki (*Na primer ko smo se nekje videli, v kakšnem diskoju – J22*) in si na podlagi tega srečanja začeli dopisovati na družabnih omrežjih. Intervjuvanka je opisala primer, ko sta bila na družabnih omrežjih prijatelja in sta si začela dopisovati. Ugotovila sta, da imata skupne lastnosti (*Presenečena sva bila, da sva imela toliko skupnega – B52*), ampak

se prijateljstvo v živo ni izšlo (*V živo to prijateljstvo nekako ni šlo skoz, ker se nisva imela časa srečati, sva si pa vedno pisala – B54*). Zanimivo ji je bilo to, da se je lahko zaupala popolnemu neznancu, ki jo je razumel (*ko si bil žalosten, si imel težave, si se zaupal popolnemu neznancu, kateri se ti je zdel, da je tvoj znanec – B53*).

Družabna omrežje, natančneje Facebook in Messenger, sta dva izmed načinov za ohranjanje stikov s prijatelji, kot pravita intervjuvanki (*Stike z zdajšnjimi prijatelji pa ohranjam na žalost preko Facebooka – B44, Pišemo si preko Messengerja – I28*). Kot pravi intervjuvanka, je s pomočjo Facebooka ponovno vzpostavila stike s prijatelji iz preteklosti (*Nisem vedela, kje so, kak so. Potem smo se našli na Facebooku – I32; Jaz sem našla njih ali oni mene, smo se kliknili in smo spet vzpostavili stik po nekje 30 letih, kar je mene navdušilo – I33*) in tako tudi ohranjajo stike z njimi (*Tako da smo zdaj v stiku vsaj tak, če drugače ne – I34*). Na vprašanje, kako se povezujejo s prijatelji, so odgovorili, da se povezujejo preko družabnih omrežij (*Ja. – D17*), kot so Snapchat (*Preko Snapchata – Č19*), Messenger (*Preko Messengerja – Č20, Prek messengerja – E19*), Facebook (*Dogovarjamo se preko Facebooka – E18*), in preko interneta (*tudi preko interneta – G21*).

Iz odgovorov sem oblikovala poglavje o partnerskem razmerju, v katerem je opisan potek ljubezenskega razmerja in odnos s partnerjem. Dva intervjuvanca sta preko družabnega omrežja Facebook spoznala svoja partnerja (*Tak sva tudi vstopila v zvezo z mojim sedanjim možem – B55, Jaz sem ga poznala preko Facebooka, že dolgo mi je bil znan – B56*) in sta predstavila, kako je potekalo spoznavanje. Najprej sta si "všečkala" objave (*Potem pa so se začeli lajki in podobno – B57, najprej sva si lajkala – G23*), ocenjevala (*Takrat je bilo, da nekoga oceniš od 1 do 5, in potem si tam napisal – B58*), sledilo je dopisovanje (*nato sva si pisala – G24*), nato pa še srečanje v živo (*nato sva se srečala – G25*). V enem primeru je pozneje sledila tudi poroka (*No, tako sva si začela dopisovat in nato sva se srečala, sedaj pa sva poročena – B59*). Intervjuvanka opiše odnos s partnerjem kot odkrit (*drugače si vse poveva, si ne skrivava – B109*), partner ji dovoli druženje s prijateljem (*To mi je všeč, da mi mož vse to dopušča, čeprav je Rom – B105*). Kljub temu da sta v preteklosti imela težave in sta si preverjala telefone (*En čas sva ima obdobje, da sva drug drugemu preverjala telefona, saj sva imele neke težave – B108*), sedaj tega ne počneta več (*in ne čekirava več telefonov – B110*). Na Facebooku nimata skupnega računa (*Zanimivost: da nimava skupnega računa na FB z možem – B106*), imata vsak svoj profil (*imava vsak svojega – B107*).

4.6 Prijateljstvo v vsakdanjem življenju

Na vprašanje, kdo so prijatelji v vsakdanjem življenju, torej s kom se najpogosteje družijo, so odgovorili, da se družijo s prijatelji iz naselja (*Iz naselja – F15, G19*), prijatelji v bližini (*bolj se družimo v živo ... ker smo blizu doma – A26*), družinskimi člani in sosedi (*prijatelji izven Facebooka: brat, sestra, sosed – A19*). Nekateri imajo prijatelje izven naselja (*nisem prej bila z nikomer v kontaktu iz našega naselja – J15; Imam nekaj kolegic izven naselja. – J16*). Zaradi preselitve v tujino je krog prijateljev zdaj manjši (*Moja težava je v tem, da sem se preselila v tujino, tam pa nimam pravih trdnih prijateljev – B121*), saj v tujini nima toliko prijateljev (*Nimam takšnega kroga prijateljev kot doma – B124*). V tujini se srečuje s sosedo (*imam samo eno sosedo, ki je tudi zaposlena – B122; in potem vmes grem k njej na obisk, kar me reši, da nisem toliko za telefonom – B123*). Prijateljstvo z ljudmi, s katerimi se ne vidi pogosto, opisuje kot navidezno prijateljstvo (*Z ožjimi prijatelji, s katerimi pa se ne vidiš, pa je to le navidezno prijateljstvo – B49*). En izmed intervjuvancev je povedal, da ima malo tesnih prijateljev (*imam dosti prijateljev, ampak samo malo tesnih, poznam ogromno ljudi izven Facebooka, nimam pa tesnih prijateljev – A20*), da je imel najboljšega prijatelja, ampak sta se sprla (*imel sem prijatelja, ampak sva se skregala in zdaj nimam – A22*).

Stike s prijatelji ohranjajo s pijačo in pogovorom (*pa se najdemo na pijači, da se pogovorimo – C18*), gredo na pijačo (*– E17*), vidijo se doma (*Tu se vidimo doma – F16*) ali na ulici (*se pogovarjamo na ulici – F17*), dve intervjuvanki sta omenili, da stike ohranjata preko telefonskega klica (*Zadnje čase prakticiram, da jih pokličem, ko se vozim v avtu iz službe – B46, Ja, včasih se tudi pokličemo – C17*). Ena intervjuvanka pove, da ima malo časa za stike s prijatelji (*Mislím, da imamo čedalje manj časa za to – B45*).

Dva intervjuvanca opisujeta odnos z bratom kot dober (*se z njim zelo dobro razumem – J41*) in se družita z bratom (*Vsaki dan se vidiva z bratom, zjutraj se vidiva, pijeva kavo, zajtrk pojeva in greva delat – A24, ko pridemo z dela, se najemo, se pogovorimo, se tudi kaj skregamo, to je vedno. – A25*), en intervjuvanec pa pove, da se ne z bratom druží (*midva se ne druživa preveč – F27*).

4.6.1 Osebne lastnosti

V času intervjuvanja so mi nekateri sodelujoči povedali tudi svoje osebne lastnosti, zato sem vse te lastnosti združila v tej temi. En intervjuvanec je povedal, da se izogiba problemov

(*rad sem sam s sabo, da nimam problemov ... – A21*), je informiran (*Jaz sem informirana oseba – A68*) in meni, da v svoji družbi izstopa (*... me eni ne trpijo ... sem preveč pameten ... pa tudi zaradi mojega stila oblačenja ... jaz sem rad lepo oblečen ... klasično. – A69, izstopam ... sem svoj tip in imam svoje principe ... to je moja osebnost in tega ne dam – A70*). Druga intervjuvanka je povedala, da je rada v družbi (*... ker sem rada v družbi ... – I57*) in ne mara samote (*nisem rada za štirimi stenami, sama – I58*). Tretja intervjuvanka je povedala, da je pozitivna oseba (*... sem pozitivna punca in se z vsakim rada pogovarjam – J27*), jo vse zanima (*Že takrat me je vse zanimalo ... – J12; Nisem taka, da bi bila samo doma – J36; Vse me zanima – J37*) in se rada ukvarja s plesom (*Če ne bi mogla plesati, ne bi mogla več živeti – J43*).

4.6.2 Vrednote

V času pogovora so omenili pomembnost nekaterih vrednot. Družina je za enega intervjuvanca najpomembnejša (*družina mi je na prvem mestu – A23*), prav tako vera, v kateri je našel smisel življenja (*takrat sem spoznal Jezusa ... in sem našel smisel v njem ... – A39*). Ena intervjuvanka je omenila, da bi morali imeti vsi enake možnosti (*ampak bi morali dati vsem priložnost – I48*). Romska svetnica je povedala, da je bilo za romske družine značilno veliko številko otrok, kar pa sedaj ne drži več, saj ima redkokatera družina tri ali štiri otroke (*Pri nas je že redko, da imajo tri do štiri otroke – L104*). Povprečno imajo v družini enega ali dva otroka (*Mislím, da so samo dve ali tri družine s tremi ali z več otroki, ostali pa imajo enega ali dva otroka – L105*).

Na temo duševnega zdravja sem se pogovarjala z enim intervjuvancem, ki je povedal, da je imel življenjske probleme (*Imel sem življenjske probleme, leta 2018 sem psihično padel – A34*) zaradi domotožja (*ugotovili so, da je to psihično, ker sem imel domotožje – A37*). Ker je delal v tujini in je bil oddaljen od družine in prijateljev (*delal sem v Avstriji, nisem imel družine, prijateljev, cel čas sem delal, nisem užival ... nisem imel prostosti ... bil sem zaprti – A38*), so me pojavile zdravstvene težave, zato je šel na pregled v bolnišnico (*Šel sem tudi v Rakičan (v bolnišnico), ker sem imel zelo visok utrip (150 na minuto), in niso vedeli, kaj je to. – A36*), pozneje pa še na razgovor v psihiatrično bolnišnico (*Šel sem v Ormož (psihiatrična bolnišnica), k psihiatru, na razgovor in vse – A35*).

4.6.3 Kultura

V enem intervjuju je omenjena romska kultura. Gospa pove, da romske kulture ne moremo spreminjati (*Ne morejo spremeniti od kod so, od kod izvirajo, kakšno kulturo imajo, kako to izražajo, nekaj ni sprejemljivo ... – I46*) zaradi ponavljajočih se vzorcev (... in se ti vzorci ohranjajo – I47), ampak so si eni sami krivi, drugi pa ne (*Govorice so slabe o Romih, ampak eni so si krivi, drugi pa niso krivi, da je tako – I45*). Na področju kulture v romskem naselju Dolga vas deluje Romsko kulturno društvo Romnji, kot pove romska svetnica beseda "romnji" pomeni "Rominja", oziroma kot je njej lepše, "ciganka" (*Beseda Romnji pomeni "ciganka", oziroma Rominja – L92; meni je lepše Ciganka – L93*).

4.7 Stigmatizacija na internetu

V intervjujih me je zanimalo, ali Romi zaradi svoje etnične pripadnosti občutijo drugačno obravnavanje od ostalih na internetu in v vsakdanjem življenju. Večina je odgovorila, da na internetu ne občutijo stigmatizacije, en intervjuvanec je povedal, da ima na internetu občutek nemoči (*Ja, večkrat ... ampak sem bolj tak, da na družabnih omrežjih nisem močan – A40*) in da raje rešuje težave v živo in ne na internetu (*nisem tip osebe, ki bi se preko interneta prepiral ... sicer odpišem, ampak raje rešujem težave v živo. – A41*). Pove, da je že doživel grožnje od Romov in Neromov (*oboje, Romi in Neromi. – A42*).

Zanimalo me je, kaj Romi menijo o uporabi izrazov Rom ali Cigan. O tem mi je največ povedala romska svetnica, ki je razložila, da če je beseda "cigan" uporabljena v žaljivem smislu, to ni lepo (*kdo to pove v žaljivem smislu, to ni lepo – L95*), tako kot je pri vseh drugih narodnostih značilno, da če uporabimo besedo v poniževalnem smislu, je to žaljivo (*Tako je pri vseh narodnostih – L96*). Če pa nekdo ne misli slabo, pa lahko uporabi izraz "Cigan" (*Če pa mi nekdo reče, "to je tista Ciganica", pa s tem ne misli nič slabega, s tem ni nič narobe – L97*). Pove še, da beseda "Rom" pomeni "človek", beseda "Cigan" pa pomeni nedotakljiv (*Beseda Rom itak pomeni človek – L98, Cigan pa pomeni nedotakljivi, to pa zato, ker so vedno mislili, da nismo enaki pred zakonom, kar pa ne drži, ker zakon je za vse enak – L99*).

4.7.1 Romi v medijih

V dveh intervjujih smo se pogovarjali o pojavnosti Romov v medijih. En intervjuvanec je povedal, da je tema o Romih vedno aktualna (*ko ljudje slišijo, da se gre za cigane, je to vedno*

vroča tema – F32). Zaradi objav o Romih pa druga intervjuvanka doživlja jezo in žalost (*Prizadenejo me objave o Romih zaradi komentarjev, jeze in žalost – B64*), predvsem zaradi negativnih komentarjev (*ostali neznanci pa so pisali, kaj zdaj to tak oglašujejo – B62*). Ker se je tudi sama pojavljala v medijih (*Ker sem se v času študija in po študiju dosti izpostavljala po medijih, za razne intervjuje in podobno, zato sem šla včasih brat komentarje pod objavami – B60*), je opazila, da so tisti, ki so jo poznali, podali pozitivne komentarje (*Tisti, ki me poznajo, so pustili pozitivne komentarje in so pisali zasebna sporočila, kako super, dali so mi krila – B61*), neznanci pa negativne komentarje.

4.8 Stigmatizacija v vsakdanjem življenju

Pet intervjuvancev je odgovorilo, da so zaradi etnične pripadnosti doživeli stigmatizacijo. Prvo izkušnjo je doživel pred kratkim, ko so ga zaradi videza označili za begunca (*prišel sem iz gostilne ... pa je en Slovenec rekel, "kaj delajo begunci tu?" – A48*). Zaradi tega je prišlo do pretepa z Neromi. Sledi obravnava na sodišču (*zdaj imamo sodišče .... ker so hujše telesne poškodbe ... in zdaj ne vem, kaj bo – A52*), ampak intervjuvanec trdi, da je šlo za samoobrambo (*jaz pravim, da je to samoobramba ... zaradi enega komentarja mi je po domače povedano razbesnilo ... – A53*). Občutek stigmatizacije je prisoten (*To se takoj opazi – F21, te takoj vzamejo malo tak – F22*), ampak je ta posredna oziroma prikrita (*se opazi ... ni direktno – F23; ampak te sprobajo že na začetku – F24*). En intervjuvanec pove, da ga dosti ljudi ne obravnava kot pripadnika romske skupnosti (*ko na primer grem v gostilno, me ne obravnavajo kot cigana, ker nimam tipičnega naglasa ... – A44*), drugi primeri pa pove intervjuvanka, ki je doživela stigmatizacijo od Rominje, ki je zanikala svojo etnično pripadnost (*pravzaprav je bila, ampak se je delala, kot da ni – H28*). Ko sem intervjuvance vprašala, ali so kdaj doživeli stigmatizacijo v vsakdanjem življenju, jih je šest odgovorilo, da je niso doživeli (*Nisem imela tega občutka, da bi me drugače gledali – I39; Nikoli – K30*). Kljub temu da je bila edina Rominja v vrtčevski skupini, ni čutila stigmatizacije (*Tudi v vrtec sem hodila v skupino, kjer sem bila edina Rominja, in nisem nikoli občutila tega – K31*). Tudi ko je šolanje nadaljevala v osnovni in srednji šoli ter na študiju, ni občutila stigmatizacije (*Niti ne v osnovni šoli – K32; niti v srednji šoli – K33; niti na študiju – K34*). Še en intervjuvanec je povedal, da ni doživel stigmatizacije v osnovni ali srednji šoli in da je bil sprejet (*osnovni šoli ja .. in tudi v srednji – A45*). Ena izmed sogovornic pove, da je občutila stigmatizacijo, ko je iskala službo (*ko pa sem iskala službo, pa ja – I36*) in v službi (*Tisti, ki so vedeli, so razširili te novice, da sem Rominja – I37*). Na splošno meni, da so govorice o

Romih slabe (*Govorice so slabe o Romih, ampak eni so si krivi, drugi pa niso krivi, da je tako – I45*). Naslednja sogovornica pove, da o stigmatizaciji ne razmišlja (*Iskreno povedano, jaz to ne vem, ker ne razmišljam o tem – J26*). Romska svetnica pove, da mnenje o Romih ni pravilno, ko pravijo, da so Romi doma, ker dobijo veliko socialne podpore (*Tudi ko omenjajo te socialne podpore in da so Romi doma, ker dobijo veliko socialne podpore – L100*). Pove, da je socialna podpora za vse enaka (*Socialna podpora je za vse enaka – L101*), le da imajo Romi več otrok in zato dobijo več denarja (*razlika je samo v tem, da Romi imajo več otrok in potem nanese več – L102*). Opaža, da je diskriminacija prisotna pri zaposlovanju (*ampak žal je že vedno ta diskriminacija in stereotipi v našem območju zelo velika – L112*). Problem se pojavi že pri pridobivanju prakse (*Problem je bil že v praksi – L121*).

4.9 Prosti čas

Na vprašanje, kaj pomeni prosti čas, je intervjuvanec povedal, da to pomeni, da lahko dela, kar si želi (*Da lahko delam, kar hočem – Č25*). To vprašanje je razumel kot čas za razmislek, ker ga, kot pravi intervjuvanka, nima dosti (*Razmišljam, kaj sploh je prosti čas, ker ga zadnje čase nimam – B80*). Aktivnosti v prostem času so zelo različne. Velikokrat so intervjuvanci omenili druženje s prijatelji ali prijateljicami (*S prijateljicami, ko gremo ven na pijačo – B103; pa s prijateljem, s katerim je pomembno, da sva sama, da se lahko izpoveva, da mi pove iskreno iz moške perspektive – B104; S kolegi – Č30; Druženje s kolegi – E26, Bolj s kolegi – G30, Druženje s kolegicami – H39*), s sošolci (*S sošolci – E31*), s sosedi (*največ se družim s sosedom – A60; in potem vmes grem k njej na obisk, kar me reši, da nisem toliko za telefonom – B123*), z možem ali s partnerjem (*Z možem si vzameva večkrat prosto, da se malo odklopiva – B95; ... in s partnerjem – C25, Z dečkom – K40; ko imava čas, da sva lahko skupaj – K41*) in z vnuki (*Ker sem starejša oseba, bolj ko ne, z vnukeci, ker jih imam 3, doma še 2 – I49*). Tri intervjuvanke so povedale, da prosti čas namenijo otroku (*vse drugo je povezano z otrokom – B87; Z otrokom – B98; Največ ga trenutno preživljam z otrokom – C24; S hčerkico – D24*), kar pomeni tudi nego otroka (*skrb za otroka – B89*). Druženje s starši je redko (*Redkokdaj si vzamem čas za starše – B100*), večinoma le poleti (*To je samo poleti, ko gremo na sadno kupo – B101*). Druge dejavnosti, ki jih omenjajo intervjuvanci, so branje knjig (*Prosti čas izkoristim za branje knjig, duhovnih knjig (Biblije) – A56*), poslušanje glasbe (*poslušanje glasbe, ne samo tak glasbe ... bolj duhovne glasbe, ki me umirja. – A57*), igranje igrice (*igramo igrice – A61*), gledanje filmov in serij (*Rad tudi gledam filme – A65*,

večkrat spremljam in gledam serije o zdravstvu – H41, vedno pa gledam nemške serije – H42), nekateri prosti čas preživijo na internetu (*Dejansko je to moj prosti čas ... beg na internetne vsebine – B81, Sem na internetu – D23*), da spremljajo dogajanje po svetu (*tudi kaj se dogaja po svetu. – A66; to vse znam, kaj se dogaja, spremljam – A67*) in so seznanjeni z novostmi (*Prosti čas ki ga imam, namenim temu, da prečekeram, kaj je novega – B82*) ali pa so na Facebooku (*če pa sem prosta, sem pa na Facebooku – I51*). Internet uporabljajo za raziskovanje (*da vse ostalo pozabim, da malo raziskujem – B83*) in uporabo Pinteresta (*pogledam na Pinterestu – B84*) ter za pridobivanje informacij v zvezi z gradnjo hiše (*preračunavam – B86; sanjarim o svoji hiši – B85*). Omenili so, da so radi zunaj (*Doma sem vedno zunaj – B125*), na igrišču (*šli na igrišče – B127; Grem na igrišče – Č28*), grejo na sprehod (*občasni sprehodi – B88, sprehodi z hčerko od sestrične in psom – H40*), obisk (*Grem kam – Č26*) ali na kakšen izlet (*ko načrtujemo družinske izlete – B99*). Šest intervjuvancev je omenilo ukvarjanje s športom. Nekateri igrajo nogomet (*fuzbal – F25, Igram fuzbal – G29*) ali so ga igrali, ko so bili mlajši (*Ja, od 7. leta do 22. leta, aktivno. – A64*), sedaj pa se zaradi službe (*Ko delam 10 ur, fizično več ne moremo igrati nogomet ... – A63*) ali zaradi poškodbe (*no, zdaj več ne ... zdravje ne dopušča, ker sem imel poškodovano koleno – F26*) z nogometom ne ukvarjajo več (*nogomet je na žalost odsoten – A62*). Mladostnik omenja igranje košarke (*Košarka – E29*), drugi pa igranje pikada (*Pikado igramo – Č29*). Ena intervjuvanka pove, da se ukvarja s plesom (*ukvarjam se s plesom – J28*) in z bratom obiskuje fitnes (*me vzame tudi v fitnes – J40*). Gospodinjska opravila omenjajo le intervjuvanke ženskega spola (*gospodinjska opravila – B90, Čistim – D22; Dela doma je dosti, vedno je kaj za pospraviti – I50*). V prostem času se ena intervjuvanka ukvarja s psi (*Imava pse, se z njimi ukvarjava – K42*), en intervjuvanec pa je odgovoril, da v prostem času spi (*Spim – G28*).

O tem, kaj v prostem času počnejo mladi v romskem naselju Dolga vas, sva se pogovarjali z njihovo romsko svetnico. Opaža, da veliko časa namenijo druženju (*V prostem času se večinoma družijo med sabo – L166*) in imajo priložnost sodelovati na različnih organiziranih aktivnostih (*popoldan imajo različne dejavnosti – L168*). Pove, da imajo zaradi učenja (*zato mislim, da je pametno, da ta čas izkoristijo za učne snovi in od tega tudi kaj odnesejo – L169*) med tednom za druženje malo časa (*Med tednom imajo zelo malo časa, saj so v šoli – L167*).

Ena intervjuvanka omenja, da je neke vrste prosti čas tudi pavza v službi (*Včasih si vzamem prosto med službo, ker si lahko sami urejamo, kdaj imamo prosto – B91; In se mi zdi, da je to tudi en moj prosti čas – B93*). Ta čas nameni druženju s sodelavci (*S sodelavci samo v službenem času, ko imamo pavzo – B94*), največkrat je to druženje v času kosila (*Včasih sem si mislila, da ne bom šla jest, bom v tem času raje dokumentirala, ampak potem si mislim »ne«, bom šla na kosilo s sodelavci in potem si vzamemo prosto – B92*).

Zanimalo me je tudi, ali bi si prosti čas želeli preživljati kako drugače. Sedem intervjuvancev je povedalo, da ne želijo drugače preživljati prostega časa (*ne ... – C26, Ne ... – Č31, ne ... – D25, ne ... – E32, ne ... – F28, ne – H43, Meni je tako v redu – K43*), en intervjuvanec si želi drugače preživljati prosti čas, ampak ni želel povedati, kako (*Ja, ampak tega ne morem na glas govoriti – A77*). En odgovor je bil, da bi želela prosti čas preživeti v službi (*Moj prosti čas bi jaz rada preživljala v službi – I52; Tu nekje v bližini, ker daleč več ne bi šla, nisem več sposobna – I53*), druga intervjuvanka si želi uresničiti želje, povezane s plesom (*To, da bi izpolnila svoje želje, povezane s plesom – J42*), tretja pa pove, da bi rada pogosteje šla na kakšen izlet (*Šla bi rada nekam na kakšen izlet, saj greva, ampak bi raje šla pogosteje – K44*). Ena izmed sodelujočih v raziskavi pove, da bi se rada vrnila k temam, ki jo zanimajo (*Da. Rada bi se vrnila k temam, ki me zanimajo – B111*), rada bi prebrala kakšno knjigo več (*rada bi prebrala kakšno knjigo več – B112*), sodelovala pri raziskovanju in na terenu (*naredila kakšno raziskavo – B113, raziskave na terenu – B119; sodelovala na terenu – B114*) in se vrnila k prejšnjemu delu (*Rada bi to delala, kar sem prej delala, ker me je to veselilo in sem žarela – B115*). Rada bi več pozornosti namenila sama sebi (*zdaj pa sem malo pozabila na sebe – B116*), za osebno raziskovanje (*Osebno raziskovanje – B118*), veselilo bi jo tudi učenje novega jezika (*da bi se naučila dodatnega jezika – B120*).

Glede na to, da sem bila v treh različnih romskih naseljih, kjer imajo različne možnosti za aktivnosti v prostem času, me je zanimalo, kakšne ideje imajo za spremembe v okolici, da bi lahko prosti čas preživljali drugače. V dveh romskih naseljih, v Kamencih in Serdici, predlagajo igrišče in igrala za otroke (*Dosti ... igrišče, igrala za otroke – A78; Igrala za otroke – C27; prostor za otroke – C28, Za nas, ko smo že starejši, ne ... za otroke pa ni nič – F29; nimajo nič, kjer bi se lahko igrali – F30; Saj ne rabijo nekaj dosti, vsaj nekaj, da bi se lahko igrali – F31*), saj tega v naselju nimajo. Predlog za naselje Kamenci je tudi tobogan (*lahko bi naredili tobogane – A80*) in ograja za otroke (*ograjo za otroke, da bi se lahko igrali*

... tu je zelo lepo mesto za otroke – A84). V tem naselju sicer imajo nogometno igrišče, ki pa ni urejeno (*imamo igrišče, ampak je že vse zaraščeno – A79, pokosijo ga enkrat na mesec ... ampak bi lahko bilo dosti več – A82*). Intervjuvanec predlaga tudi ureditev prostora za pse (*pa za pse bi lahko naredili nekaj ... peskovnik – A83*). Ostali intervjuvanci so zadovoljni z romskim naseljem (*jaz sem zadovoljna tako, kot je. – H44*) ali pa nimajo idej za spremembo (*ne ... – Č32; nič – D26*) in ne bi ničesar spremenili.

4. 10 Zaposlitev

Od vseh intervjuvanih so bili trije dijaki, pet zaposlenih in pet brezposelnih. Le ena sodelujoča v raziskavi ni dokončala srednje šole, ostali imajo dokončano vsaj triletno srednjo šolo. Temo o zaposlitvi so izpostavili trije intervjuvanci. O tem sva se pogovarjali tudi z romsko svetnico, ki pravi, da se želja po zaposlitvi pri mladih veča (*opazam, da tudi mladi stremijo k temu, da se zaposlijo – L111*) in da jih veliko poišče zaposlitev v sosednji Avstriji (*Drugače pa imamo dosti zaposlenih v Avstriji – L110*). Meni, da če bi se sistemiziral romski pomočnik, bi s tem dosti Romov dobilo možnost zaposlitve (*S tem bi dosti Romov dobilo možnost za zaposlitev – L153*). Opiše mi lastno izkušnjo iskanja službe, ko kljub temu da se je izkazala, službe ni dobila (*potem so me tam spoznali, ampak sem dobila priložnost za usposabljanje preko zavoda, zato so me vzeli na trimesečno usposabljanje – L123*); *Potem je bilo v hotelu Lipa usposabljanje, tudi trimesečno, ampak čeprav sem se izkazala maksimalno, bili so zadovoljni z mojim delom, me pa niso hoteli zaposliti – L124*). Pravi, da podjetja izkoriščajo delavce z zaposlitvijo preko javnih del (*Vedno izkoristijo zaposlitev preko javnih del, kar je po eni strani dobro, po drugi strani ni, ker ni najboljša rešitev – L107*; *Ko se najbolj navadiš, ko ti je najlepše, moraš oditi – L108*; *Tudi podjetja izkoriščajo denar od države, saj potem nimajo stroškov z delavci, saj jih plačuje delno občina, delno pa Zavod za zaposlovanje*). Najstarejša intervjuvanka je imela že veliko izkušenj z iskanjem služb, in ko je bila zaposlena, ni imela slabih izkušenj (*Tudi v drugi službi, kjer sem bila na usposabljanju, sem delala tudi in nisem imela slabih izkušenj – I40*). Trenutno je brezposelna in si želi zaposlitve, primerne njenim letom in sposobnostim (*Kako delo, primerno meni, bi mi bilo zelo všeč – I54*). Zaradi etnične pripadnosti je imela težave pri iskanju službe, saj so takoj ko so videli naslov in od kod prihaja, povedali, da so že nekoga našli in da delavcev ne iščejo več (*Ko sem iskala službo sama, sem napisala naslov in vsi vejo, da je to naselje, takrat pa sem dobila odgovore, da ne rabijo več, da so že dobili – I141, I44*). Zato se je odločila, da si poišče službo v drugi regiji, kjer niso sklepali, da je iz romskega naselja (*Zato sem poiskala*

delo izven Pomurja, na Savinjskem, in verjetno nisem niti kazala, da sem Rominja, ker imamo drugačno vzgojo in vse – I42; Ja, tam se delala po potrebi, nekje eno leto – I43). Tudi pri drugih vidi, da težko dobijo službo (*Vidim pa za druge, da težko dobijo službo. To vidim pri partnerju, sinu – I44).* Romska svetnica pravi, da je zaposlitev velik problem, ne samo pri Romih, ampak na splošno v Sloveniji (*Še vedno je premalo zaposlitev – L106; Ampak v Sloveniji je problem ne samo pri Romih, ampak tudi pri ostalih, ker je težka situacija – L134).* Opaža, da je diskriminacija pri zaposlovanju še vedno prisotna. Opisuje primer njenega moža, ki je imel težave pri iskanju službe (*Imam pa izkušnje, da partner, ker je temnejše polti, ima zaključeno izobrazbo s prilagojenim programom ... Po telefonu mu povejo, da je potreba po delavcu stoprocentna, ko pa gre na razgovor in ga vidijo, pa dobi odgovor, da ne ustreza profilu, ali da trenutno ne rabijo, ali da so že nekoga našli – L131).* Meni, da bi morali priložnost dobiti vsi (*Tako da se vseeno bojijo. Jaz pravim, da je priložnost treba dati vsem – L132).* pa četudi na podlagi preizkusnega dela (*čeprav na en mesec preizkusnega dela, če so zadovoljni, naj ga obdržijo, če ne, pač povejo razlog, zakaj ne, in to je to – L133).*

4.11 Izobraževanje

V pogovorih z intervjuvanci smo se večkrat dotaknili teme šolanja, predvsem ker so mi opisali izkušnje vključevanja in sprejemanja ali nasprotno – izkušnje nesprejemanja in stigmatizacije v šolskem okolju. Predstavljam dva primera v šoli uspešnih učenk. Ena intervjuvanka pove, da je bila edina Rominja, ki je vpisana v zlato knjigo v osnovni šoli (*Sem bila tudi ena in edina Rominja, vpisana v zlato knjigo v osnovni šoli – B72).* druga pa je povedala, da se je v šoli vedno potrudila, da je bila po uspehu prav dobra ali odlična (*Vedno sem bila odlična ali prav dobra – H38).* Dve intervjuvanki sta šolanje opustili, ena je prenehala obiskovati srednjo šolo (*Ne, sem pa hodila, v cvetličarsko, pa sem pustila – J7).* druga pa študij (*Ekonomijo, ampak sem pustila – K35, ker sem hotela postati policajka, ampak tam nisem naredila fizičnega testa, tako da sem vse skupaj pustila – K36)* zaradi želje po drugem poklicu. Čeprav je odnehala, želi študij nadaljevati (*Zdaj pa bi rada šla naprej študirat, da bi dobila dodatno izobrazbo – K37)* in bo poskušala pridobiti višjo izobrazbo (*če se mi bo ponudila kakšna priložnost, bom še šla študirat – K39).*

Romska svetnica iz Dolge vasi se zavzema za napredek v izobraževanju, saj meni, da imamo z izobrazbo več možnosti za zaposlitev (*tako da mislim, da je prvi korak v razvoju izobrazba – L69; ... s katero pridobiš poklic – L70; pozneje tudi zaposlitev – L71).* Opiše osebno

izkušnjo, da je bila tudi sama neizobražena (*brez izobrazbe sem bila – L119*), ampak se je odločila za pridobitev izobrazbe v času, ko je sina spodbujala k izobraževanju (*mladoletna mama in potem ko sem sina spravila na izobraževalno pot, da si bom tudi jaz pridobila izobrazbo, poklic in si poiskala službo – L120*). Zaključila je izobraževanje na Ljudski univerzi (*Tam sem zaključila izobrazbo, sedanja šefica me je že takrat spoznala in je vedela, da sem zaupanja vredna – L130*), kjer je trenutno tudi zaposlena.

Iz dveh intervjujev je razvidno, da je bila v šoli prisotna stigmatizacija (*Občasno v šoli (osnovni) – B65, To je bilo v osnovni šoli – H25*). Neenako jo je obravnavala tudi učiteljica (*Pa tudi z učiteljico v osnovni šoli sem imela slabo izkušnjo – H31*), ki je nepravilno ocenjevala (*Čeprav sem znala snov, me je vprašala in mi ni dala več kot dva – H32, tudi če sem znala vse, samo zaradi tega, ker sem Rominja – H33*), v drugem intervjuju pa je opisan primer neprimernega odnosa učitelja do učenke (*Ko je videl, da znam govoriti nemški, me je poslal iz razreda – B67*). Eno intervjuvanko so v šoli stigmatizirali sošolke in sošolci (*ker sem imela dosti sošolk in sošolcev, katere je motilo, da sem Rominja – H26*), tudi sošolka Rominja (*V srednji šoli pa edino ena oseba, in je bila ta oseba Rominja – H27*). Kot stigmatizacijo intervjuvanka dojema tudi dopolnilni pouk v osnovni šoli, ki se ga morajo brez vprašanj udeležiti tudi romski otroci (*Stigmatizacijo nisem dojemala vse prejšnjega tedna, ko sem bila v popoldanskem varstvu – B73; se spomnim, da nas je učitelj poslal k dopolnilnemu pouku nemščine, čeprav ni niti preveril, koliko znamo, saj smo mi znali govoriti – B66: Čeprav sem vedno imela vse 5, smo romski učenci ostali v popoldanskem varstvu in ni bilo izbire – B75*). Popoldansko varstvo je namenjeno učencem z učnimi težavami (*In zdaj vidim, da je to namenjeno za nekoga z učnimi težavami, težavah v družinah – B77*), pozitivna stran popoldanskega varstva je pomoč in prijateljstvo (*To je bilo po eni strani tudi dobro, saj mogoče doma ne bi imela toliko pomoči podpore, sem bila s prijatelji – B78*) ter delanje domačih nalog (*Tam sem naredila vse domače naloge – B79*).

V romskem naselju Dolga vas se trudijo otroke vključiti v izobraževanje. Romska svetnica pove, da otroci obiskujejo vrtec in šolo (*Otroci se vključujejo v vrtec in v šole – L5*), da so vsi otroci vpisani v vrtec in osnovno šolo (*Lani in predlani smo imeli stoprocentni vpis – L6*) ter da se odločajo za nadaljevanje šolanja v srednje šole (*Vsi tisti, ki so zaključili osnovno šolo, so se vpisali v srednješolsko izobraževanje – L7*). To je rezultat tega, da se z otroki ukvarjajo (*Je pa napredek tudi to, da se dosti ukvarjamo z otroki – L8*), jim nudijo učno pomoč (*Nudimo*

jim učno pomoč – L9, tako da ko opazijo, da imajo težave, vejo, na koga se lahko obrnejo – L10) in vsak dan organizirajo dejavnosti za vključevanje otrok. Ob ponedeljkih imajo organizirano učno pomoč, ko prideta dve študentki: ena je Rominja, druga ni (Ob ponedeljkih imamo urejeno, da učno pomoč nudijo študentke, ena je Rominja, druga ni – L11). Ob torkih jim pomoč nudi romska pomočnica, zaposlena na Dvojezični osnovni šoli I. (Ob torkih je z njimi romska pomočnica – L12, ki dela na Dvojezični osnovni šoli I. Je zaposlena preko šolskih in obšolskih dejavnosti, v okviru projekta – L13), ob sredah prihaja socialna delavka, zaposlena na Dvojezični osnovni šoli I v Lendavi (Ob sredah je z njimi socialna delavka, ki je prav tako zaposlena na Dvojezični osnovni šoli – L14), ob četrkih imajo sprostivne dejavnosti, organizirane preko Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (Ob četrkih je z njimi ena, ki je zaposlena v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti, ampak z njimi izvaja sprostivne dejavnosti ali športne igre – L15). Otroci iz romskega naselja Lendava obiskujejo vrtec v dveh skupinah. Ena skupina obiskuje vrtec v Dolgi vasi (imamo skupine, ki obiskujejo vrtec v Dolgi vasi – L17), druga v Genterovcih (ena skupina, ki obiskuje vrtec v Genterovcih – L18). Vsi otroci so v kombiniranih oddelkih (Trenutno je v Dolgi vasi vpisanih 7 romskih otrok, obiskuje pa ga 15 otrok. Tistih 8 otrok je iz večinskega prebivalstva – L19, So v kombiniranem oddelku, niso v ločenem oddelku, kar je dodaten plus – L20). Vrtec je za otroke novo okolje, še posebej za otroke, ki živijo v romskem naselju, saj je to nekakšna izolacija (in je to neke vrste izolacija – L41). Romska svetnica prostovoljno obiskuje otroke v vrtcu (Jaz v sklopu te moje službe še vsak teden v vrtcu prostovoljno pomagam – L21), saj opaža, kako pomembno je, da imajo otroci na začetku podporo in nekoga znanega iz svojega okolja v bližini (in vidim kakšnega pomena je, če imajo nekoga iz njihovega okolja, naselja, da ga poznajo – L22). Opiše mi primer deklice, ki vrtec obiskuje z odporom, le ko ve, da bo tam romska svetnica, v vrtec pride (Ena deklica je že v prejšnjem letu bila vpisana in sploh ni hotela hoditi v vrtec – L28). Ker deklica ni želela obiskovati vrtca, mora še eno leto hoditi v vrtec (ampak zato, ker ni obiskovala vrtca, so se odločili, da jo ponovno dajo v vrtec – L30). Otroci iz romskega naselja bolj zaupajo Romom, zato romska svetnica predlaga sistematizacijo romskega pomočnika v začetku šolanja romskih otrok (Tako da mislim, da je zelo velika pomena, če bi se sistemiziral romski pomočnik – L24, Zdaj na izobraževalnem področju bi bil prvi korak to, da bi uvedli sistematizirali romskega pomočnika – L52). Romski pomočnik bi bil otrokom v pomoč in podporo (ki bi bil z njimi, ne samo ob petkih, tako kot do zdaj delam jaz – L25), še posebej v prvih letih šolanja. Vloga romskega

pomočnika se ji zdi pomembna, ker bi povezoval otroke, starše, vzgojitelje in izobraževalne ustanove (*Ker je romski pomočnik kot neka vez med starši, otroci, vzgojitelji in različnimi izobraževalnimi ustanovami – L27*). Predlaga, da bi bil romski pomočnik v šoli ves teden (*ampak bi bil tam od ponedeljka do petka, vsak dan – L26*), vendar le v vrtcu in v prvem triletju osnovne šole (*To je mišljeno za otroke v vrtcu in v prvi triadi osnovne šole – L56*). Otroci bi se v tem času naučili na samostojno učenje (*Otroci se morajo navaditi, da se bodo morali učiti – L59; obvladati zadeve tudi brez pomočnika – L60*).

4.13 Socialno delo v romski skupnosti

Pogovarjali sva se tudi o aktivnosti socialnih delavk v njihovem romskem naselju. Romska svetnica pove, da so socialne delavke premalo aktivne glede na situacijo v romskem naselju (*Pogrešam aktivnost socialnih delavk – L158*). Pove, da se spomni obiska socialne delavke zaradi deklice, ki ni obiskovala šole (*Enkrat je prišla socialna delavka, ko so bili problemi, ker ena mladoletna deklica ni obiskovala pouka – L154*). Kljub temu da socialna delavka pride enkrat na teden pomagat učencem v sklopu organiziranih dejavnosti (*Edino ta socialna delavka, ki pride ob sredah, da pomaga učencem – L156*), se ji zdi to premalo (*Drugače pa zelo malokrat pridejo – L155*). Pravi, da pridejo v primeru intervencij (*Na splošno pa socialne delavke hodijo sem edino, ko je kakšen interventen primer, ko morajo ukrepati – L157*), ko je skoraj že prepozno. Ukrepati bi morale že preventivno in ne šele takrat, ko pride do problema (*in ne da ukrepajo samo takrat, ko je skoraj že prepozno – L165*). Socialne delavke bi morale poznati razmere, v katerih družine živijo, in bi jih morale spremljati (*bi morale bolj spoznati družino – L161, v kakšnih razmerah živijo – L162*). Prihajati bi morale pogosteje (*Prihajati bi morale večkrat – L160*). V več družinah prihaja do različnih oblik nasilja, zato bi morale poznati to področje in biti pozornejše na dogajanje v romskih naseljih (*Predvsem pri tistih družinah, kjer bi morale voditi kontrolo, kaj se dogaja z otroki – L159; Včasih pride do različnih oblik nasilja v družinah – L163; in bi morale biti s tem seznanjene, kaj se dogaja – L164*).

4.13.1 Sodelovanje Romi in Neromi

Na vprašanje o tem, kakšen odnos imajo z večinskim prebivalstvom, romska svetnica pove, da nimajo težav s sodelovanjem (*Nimamo nobenih težav – L44, sodelovanje je odlično – L45*). Opaziti je enako obravnavanje vseh otrok v vrtcu (*Opazam, da v vrtcu obravnavajo vse enako – L47, delajo z vsemi enakopravno – L48, Ni tega, da zdaj če je en otrok Rom, se bomo*

manj ukvarjali z njim ali kar koli drugega – L49). Pove, da se počutijo sprejeti v družbi in da tudi oni sprejemajo vse z odprtimi rokami (Mi smo sprejeti z odprtimi rokami – L50, in tudi mi sprejemamo drugačne ljudi z odprtimi rokami, tako da so dobrodošli vsi – L51).

4.13.2 Romsko naselje

O urejenosti romskega naselja sem se pogovarjala z Romom iz naselja Kamenci in romsko svetnico iz romskega naselja Dolga vas. Prvi nima dobrega mnenja o svojem naselju (*70 % v našem naselju je izpod nule ... katastrofa ... – A71*), govoril je o tem, da si prebivalci iz njegovega naselja zaradi previsoke socialne pomoči nočejo poiskati službe (*država da preveč socialne pomoči in nihče noče delati. – A72*). Omenil je nevarnost v romskem naselju, ker se vozijo brez izpita za avto (*kam pa se naj grejo igrat otroci ... na cesto? kjer se vozijo brez izpitov – A85*). Povedal je še, da v romskem naselju sicer imajo romski center, v katerega pa nimajo vstopa (*ne dovolijo nam, da bi lahko šli notri – A87*). Predlagal je že, da bi lahko organizirali igranje igrice v romskem centru, kar bi povezalo mlade iz njihovega naselja, ampak tega ne dovolijo (*imam idejo ... da bi lahko imeli turnir v igranju Playstation ... zdaj na primer decembra, ko je mrzlo, bi en turnir naredili za mlade – A88; brez alkohola ... da bi imela kavcijo in prvo nagrado ... to smo prej že imeli, zdaj pa več nočejo – A89*). V romskem naselju Dolga vas si prizadevajo za legalizacijo romskega naselja (*Kar je bolj pomembno, je legalizacija romskega naselja – L61*), obnovo asfalta (*obnova asfalta – L64*) in nadgradnjo (*... bi potrebovali nadgradnjo tega, kar že imamo – L63*). Imajo urejene komunalne storitve in infrastrukturo (*Imamo pa urejeno vso komunalno infrastrukturo – L62*). Kot največji problem v romski skupnosti je romska svetnica izpostavila brezposelnost (*Če sem iskrena, je to brezposelnost – L66*). Ker brezposelnost povzroči dolgčas, iz dolgčasa pa nastanejo prepiri in nesporazumi (*ker iz tega vidika, da so brezposelni, se doma dolgočasijo – L67, in iz tega nastanejo tudi različni prepiri, nesporazumi – L68*). Prvi korak za izboljšanje situacije bi bila izobrazba (*tako da mislim, da je prvi korak v razvoju izobrazba – L69*), saj z izobrazbo lahko lažje dostopajo do delodajalcev in pridobijo zaposlitev (*s katero pridobiš poklic – L70, pozneje tudi zaposlitev – L71*). Ko pa bodo zaposleni in zasedeni, pa ne bo časa za prepire in nesporazume (*Ker če je človek zaseden, zaposlen, nima časa za ostale norije – L72*).

Zanimalo me je, kakšen odnos ima romska svetnica do ostalih prebivalcev romske skupnosti. Pove mi, da se dobro razumejo (*Zelo dober – L2*), če pa pride do spora, to takoj rešijo (*obstajajo pa posamezniki, ki mi dvignejo živce, ampak potem tudi z njimi hitro uredim – L3*).

Odnos z romskimi otroki je dober, saj ji otroci zaupajo in jo dobro poznajo (*znajo, da se lahko name zanesejo – L37; mi zaupajo – L38; Ja, otroci me poznajo – L35*). Romska svetnica se trudi sodelovati pri različnih projektih (*Prijavljala sem različne projekte – L77*) in največ truda vложи v razvoj otrok (*ves denar sem vložila v otroke – L78*). Lani so za otroke organizirali poletni tabor, letos pa ga zaradi preobremenjenosti ni uspelo izvesti (*Ne vem, jaz sem malo preobremenjena, da bi lahko nadaljevala z vsem tem – L80*). Odločena je, da bo nadaljevala z vsemi aktivnostmi, saj ji zadovoljstvo otrok veliko pomeni (*Tako da razmišljam o tem, da če bom obdržala društvo, bom nadaljevala s temi aktivnostmi – L82; Mogoče so to tisti trenutki, ki niso ne vem kako materialnega pomena, ampak tisto malo zadoščenje in trenutek sreče (pri otrocih) je plačilo za moje delo – L84*). Pove, da je aktivna že od leta 2010, ko je končala šolo (*Jaz sem aktivna že nekje od leta 2010, ko sem končala šolo – L115*). Preselila se je s Hrvaške v Slovenijo, še kot mladoletna, ker je pobegnila od doma (*Pri meni je bil problem, ker sem mladoletna pobegnila od doma – L116*). Postala je mladoletna mama (*Rojena sem na Hrvaškem, rodila sem pri sedemnajstih – L117*) in zaradi tega je svoje šolanje dokončala pozneje. Zaposlena je bila v Svetu romske skupnosti, kjer je po štirih letih dala sporazumno odpoved in se zaposlila v Zvezi kulturnih društev v Lendavi. Pozneje se je zaposlila na Ljudski univerzi (*Potem sem delala v Zvezi kulturnih društev v Lendavi, trenutno sem zaposlena na Ljudski univerzi v Lendavi preko projekta – L128*). V vlogi romske svetnice je že drugi mandat, od leta 2014 (*Zdaj že drugi mandat, od leta 2014 – L1*).

Zanimalo me je mnenje romske svetnice o vključenosti romskih otrok v večinsko družbo. Pravi, da otroci večino časa preživijo v romskem naselju (*ker so ves čas v tem romskem naselju – L40*), zato je stik z ostalimi prebivalci izven naselja zanje šok in stres (*je pa to za njih velik šok in stres – L43*). Dobesedno vstopijo v stik z drugačnostjo (*Ko pa grejo v ta novi stik z drugačnostjo – L42*). Pomembno se ji zdi, da vključuje otroke v družbo s pomočjo delavnic (*Preko delavnic – L73*), na katerih imajo otroci možnost učenja in spoznavanja drugačnosti (*tako da ni to samo učenje, ampak so tudi delavnice – L74*). Kolikor je le mogoče, se trudi otroke nagrajevati, kar pa je odvisno od finančnih sredstev, ki jih ima na voljo (*Odvisno od finančnih sredstev, jih tudi nagradimo – L75*). Letos bodo za otroke organizirali obdarovanje (*Letos smo se zmenili, da bomo izvedli obdarovanje – L85*). Za ta namen vključujejo različne organizacije in zbirajo donacije (*Vključili bomo različne organizacije, donacije – L86*). Pred tem so bili zelo uspešni, saj so prejeli veliko donacij s pomočjo Lions kluba (*tudi študenti so zbirali preko Lions kluba in so nam prinesli paketke –*

L89) in donacij Pošte Slovenije (*Donirala nam je Pošta Slovenije igrače – L90*), za kar je romska svetnica hvaležna (*tako da je to res pohvale vredno – L90*).

4.13.3 Socialna aktivacija

Romska svetnica pomaga pri izvajanju socialne aktivacije v njihovi romski skupnosti (*Jaz pomagam pri izvajanju teh različnih aktivnosti – L149*). Projekt se je začel 23. 10. 2019, nosilec je Raziskovalno izobraževalno središče Rakičan, partner pa Ljudska univerza Lendava (*Nosilec projekta je RIS Rakičan, Ljudska univerza Lendava je partner – L148*). V projektu je vključenih 13 žensk iz naselja (*Vključenih je 13 žensk – L150*), namen so izogibanje vsakdanjika (*Namen te socialne aktivacije je, da se izognejo tega vsakdanjika – L151*), možnost zaposlitve preko javnih del (*možnost je tudi zaposlitve preko javnih del – L153*) ali priti v stik z drugimi delodajalci (*da se na nek način pomaga, da se stopi v lažji stik z delodajalci – L152*). Dve intervjuvanki sta udeleženci tega projekta, zato sem ju vprašala, kako se počutita. Obe imata o projektu dobro mnenje (*Ta projekt se mi zdi zelo dober – I59*) in se dobro počutita (*Pa tak bom rekla, dobro za zdaj – J44; Tu ko pridem sem (na socialno aktivacijo), sem zelo vesela – I55*). Ena intervjuvanka pove, da bi lahko imeli srečanja večkrat na teden (*Tudi če je to samo trikrat na teden, meni se zdi to malo – I56*).

5 RAZPRAVA

V raziskavi sem ugotovila, da imajo vsi sodelujoči Romi in Rominje doma dostop do interneta, večinoma dostopajo z mobilnim telefonom. Od trinajstih intervjuvancev jih je pet odgovorilo, da na dan na internetu preživijo približno štiri ure, ostali so odgovorili, da so na internetu 2–6 ur na dan. Zaradi službe sta dve intervjuvanki več časa na internetu tudi v službenem času. Največkrat dostopajo na družabna omrežja, in sicer na Facebook, internet uporabljajo za iskanje ali pridobivanje informacij, spremljanje novic in športnih strani ter dostop do ostalih družabnih omrežij, kot so Instagram, Snapchat, Pinterest, Messenger in Youtube. Internet uporabljajo za iskanje zaposlitev in za pridobivanje kontaktnih podatkov. Omenili so še igranje igrice in spletno nakupovanje ter spletno bančništvo.

Vsi izmed sodelujočih uporabljajo družabna omrežja. Vsak intervjuvanec ima profil na Facebooku, ostala družabna omrežja pa uporabljajo različno. Ugotavljam, da sodelujoči v raziskavi, ki so mlajši od 22 let, uporabljajo Snapchat, družabno omrežje Instagram pa uporablja le šest intervjuvancev. Družabna omrežja so začeli uporabljati zelo različno. Povzamem lahko, da je najmlajši intervjuvanec začel uporabljati družabna omrežja najhitreje, to je pri osmih letih. Pri osmih ali devetih letih sta začela uporabljati dva intervjuvanca, dva pa pri dvanajstih. Ugotavljam, da vsi uporabljajo družabna omrežja že več kot štiri leta. Enako kot do interneta uporabljajo za dostop do družabnih omrežij mobilne telefone. Na dan družabnim omrežjem namenijo od 20 minut pa do celega dne.

Kot pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij je največ intervjuvancev navedlo spoznavanje novih ljudi, prijateljev in znancev. S pomočjo družabnih omrežij ohranjajo stike s prijatelji in z oddaljenimi sorodniki. Uporabljajo jih za dopisovanje s prijatelji in za objavljanje slik. Dobro je tudi, da so obveščeni z dogajanjem in da tako spremljajo novice, pridejo do informacij, iščejo recepte. Pravijo, da so družabna omrežja dobra priložnost za učenje in izmenjavo mnenj. Kot dobro lastnost so omenili tudi, da so v stiku s časom in da čas hitreje mine. Ena intervjuvanka je omenila, da družabna omrežja uporablja, da preusmeri pozornost od utrujenosti ali v primeru nelagodja. S pomočjo družabnih omrežij pa si lahko pomagajo v zvezi s šolo.

Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij je odvisnost, kar je navedlo največ intervjuvancev. Pravijo, da so z uporabo telefonov že preveč zasvojeni. Problem sta tudi ustvarjanje lažnih profilov in neomejen dostop do družabnih omrežij. Čeprav je določena

starostna meja, se je ne upošteva, ker nadzora nad tem, ali so podatki resnični ali ne, ni. S tem se pojavi problem zasebnosti, saj ne moremo več verjeti, da je ta človek res resničen. Več sodelujočih v raziskavi je omenilo, da jih motijo neprimerne objave in objavljanje fotografij otrok, kar lahko pusti posledice v poznejšem otrokovem življenju. Romska svetnica je omenila, da je pri Romih problem, da družabna omrežja izkoristijo za objavljanje neprimernih vsebin, kar lahko vodi v razne zlorabe. S tem se povečujejo predsodki do Romov. To lahko povežemo z nedavnim primerom groženj na družabnih omrežjih zaradi incidenta v bolnišnici, kjer so se Romi med seboj stekli in si nato javno grozili preko družabnih omrežij. Negativna stran družabnih omrežij so tudi grožnje, saj so posamezniki na družabnih omrežjih močni in jim je lažje napisati na družabnih omrežjih kot pa povedati v živo. Prijateljstvo lahko postane le virtualno, kar je še ena slabost družabnih omrežij. Čas, preživet na družabnih omrežjih, je lahko vzrok negativnega razpoloženja in sčasoma dobijo občutek, da če ne pregledajo dogajanja, so nekaj zamudili. Negativni plati sta tudi pojav nasilja in lahka dostopnost do interneta, kar pomeni, da lahko že vsi dostopajo do interneta in vsi vse najdejo. Ena intervjuvanka opazuje, da mladi preveč uporabljajo telefone, saj jih imajo pred sabo, tudi ko so v družbi ali zunaj, kar se ji ne zdi dobro.

Na vprašanje o tem, koga imajo na družabnih omrežjih med prijatelji, so odgovorili, da sošolce in sošolke, prijatelje in prijateljice izven naselja, sorodnike, znance in domače. Med prijatelje dodajo le poznane ljudi in ne dodajajo neznancev. Trije intervjuvanci so odgovorili, da s pomočjo družabnih omrežij spoznavajo nove ljudi in da so spoznali nove prijatelje, dve sta pa povedali, da novih ljudi ne spoznavata. Zanimalo me je, kako poteka spoznavanje preko družabnih omrežij. Povedali so mi, da poteka tako, da se najprej dodajo med prijatelje, potem oseba sprejme prošnjo za prijateljstvo, sledi dopisovanje in nato srečanje v živo. Na tak način sta dva intervjuvanca spoznala svoje partnerje, s katerimi sta še vedno v zvezi. Družabna omrežja omenjajo kot način ohranjanja stikov in ponovno vzpostavljanje stikov z ljudmi, s katerimi so izgubili stik. Najpogosteje uporabljeno družabno omrežje je Facebook, sledita Snapchat in Messenger.

Prijatelji v vsakdanjem življenju, torej izven družabnih omrežij, so prijatelji iz naselja in iz okolice, družinski člani in sosedi. Nekateri imajo prijatelje izven naselja. Zaradi preselitve v tujino se je pri eni intervjuvanki krog prijateljev zmanjšal. V tujini se srečuje s sosedo. Stike s prijatelji ohranjajo z druženjem in s pogovori, vidijo se doma ali na ulici, slišijo se tudi po telefonu.

Pogovarjali smo se o tem, ali na družabnih omrežjih kdaj občutijo stigmatizacijo ali neenako obravnavanje, norčevanje ali kaj podobnega. Večina je odgovorila, da tega na internetu ne doživljajo. Le en intervjuvanec je povedal, da je na Facebooku doživel grožnje Romov in Neromov. So pa doživeli stigmatizacijo v vsakdanjem življenju. Intervjuvanec pove primer, ko so ga označili za begunca, kar ga je zelo razjezilo, zato se je z Neromi v nem pretep. Drugi intervjuvanec pove, da stigmatizacija je prisotna, ampak je prikrita. On jo opazi, čeprav ni neposredna. Intervjuvanka je opisala primer, ko je doživela stigmatizacijo od Rominje, ki je zaničevala svojo etnično pripadnost. Šest intervjuvancev je odgovorilo, da v vsakdanjem življenju niso doživeli stigmatizacije. Romska svetnica pove, da je v družbi prisotno mišljenje, da Romom ni treba delati, ker imajo visoko socialno podporo. Pove, da imajo vsi možnost pridobiti socialno podporo in da je za vse enake, le da imajo nekateri Romi več otrok, in je zato podpora višja. Diskriminacija je prisotna pri zaposlovanju, saj Romi še vedno težko dobijo zaposlitev.

Družina za Rome in Rominje predstavlja temeljno socialno normo, zato naredijo vse, da ohranjajo obstoj družine, odnose med sorodniki, si med seboj pomagajo in se k svojim družinam vsakokrat vrnejo (Zaviršek idr., 2019, str. 19). V intervjuju je omenjena družina, ki je za intervjuvanca najpomembnejša. Velik pomen daje veri, v kateri je našel smisel življenja, saj mu je pomagala v težki situaciji, ko je imel težave z duševnim zdravjem. Ena intervjuvanka je omenila, da bi morali imeti vsi enake možnosti in da bi morali dati vsem priložnost za zaposlitev. Za romsko prebivalstvo je značilna dolgotrajna brezposelnost, zato se država zavzema za zaposlovanje Romov preko aktivne politike zaposlovanja. Na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije ne vodijo evidence brezposelnih Romov, saj pravne podlage za zbiranje podatkov o etničnem poreklu ni. V evidenco brezposelnih so vpisani le tisti pripadniki romske skupnosti, ki se prostovoljno opredelijo kot Romi. Brezposelni Romi lahko sodelujejo na delavnicah, ki jih organizirajo "koncesijski izvajalci, izbrani na javnem razpisu na področju vseživljenjske karijerne orientacije". Trendi vključevanja v aktivno politiko zaposlovanja se izboljšujejo. Podatki kažejo, da se je v letu 2015 v program vključilo 2.433 Romov, leta 2017 pa 3.264 romske populacije (Peto poročilo Vlade Republike Slovenije o položaju Romov v Sloveniji, 2018, str. 9).

Kako preživljamo prosti čas, je odvisno od možnosti, ki jih imamo na razpolago v okolju, in je odvisno od osebnih interesov. Poštrak (2007, str. 148) omenja kulturni, socialni in ekonomski kapital kot podlago, kako bodo posamezniki preživljali prosti čas. Kulturni kapital predstavljajo materialni in virtualni viri, na primer dostop kulturnih ustanov. Socialni kapital

pomeni, s kom se posamezniki, v tem primeru Rominje in Romi, družijo v prostem času in kako druženje poteka. Ekonomski kapital predstavlja premoženje, ki ga imajo posamezniki na voljo in s katerim se odločajo, katere dejavnosti bodo izbrali v svojem prostem času.

Na vprašanje, kaj delajo v prostem času, so velikokrat omenili druženje s prijatelji in prijateljicami, s sošolci in sosedi, z možem oziroma partnerjem ali z otroki in vnuki. Omenjajo tudi branje knjig, poslušanje glasbe, gledanje filmov in serij, spremljanje dogajanja po svetu, uporabo Facebooka. V prostem času internet uporabljajo za raziskovanje, za dostop do družabnih omrežij in za pridobivanje informacij. Radi preživljajo čas zunaj in se ukvarjajo s športom. Ena izmed vrst prostega časa je tudi prosti čas v službi. Ena intervjuvanka omenja, da si v službi vzame čas za sodelavce in za kosilo z njimi.

Drugačno preživljanje prostega časa polovice intervjuvancev ne zanima. Nekateri bi radi prosti čas preživljali v službi, ena intervjuvanka bi rada uresničila želje, povezane s plesom. Druge želje za drugačno preživljanje prostega časa so tudi izleti, branje knjig, več časa, namenjenega sami sebi, osebno raziskovanje, početje tistega, kar človeka veseli, učenje novega jezika. V dveh romskih naseljih predlagajo postavitev igral za otroke ali prostora za otroke, da bi lahko drugače preživljali prosti čas. Omenjajo tudi, da bi morali dosledneje vzdrževati igrišče, ki ga imajo v naselju Kamenci. Predlog je tudi ureditev peskovnika za pse.

Na področju izobraževanja Romov je viden napredek. Vključevanje romskih otrok v izobraževalni proces je dolgotrajen proces, ki pa ima pozitivno prihodnost. Iz modelov segregacije se premikamo v model integracije. Šola postaja skupek različnih programov, ki se izvajajo izven zgradbe in vključujejo celotno skupnost. Motivacija romskih otrok za izobraževanje je velikokrat problem, družbena integracija poteka počasi, kar je posledica nespodbudnega okolja, v katerem odraščajo. Zato je pomembna zgodnja integracija otrok v vrtec, spodbuda okolja in pomoč pri vsakemu posamezniku ter skupnosti. Tako je pomembno, da imajo otroci v prvih letih izobraževanja vedno istega učitelja, vsaj dve uri na dan. Uspešna oblika sodelovanja med učitelji in starši je tudi obisk učitelja v romskem naselju, saj starši neradi prihajajo na sestanke v šole (Rudaš, 2013, str. 50). Romska svetnica opisuje primer v njihovem naselju, kjer imajo stoddosten vpis v vrtec in v šolo. Vsi učenci, ki so končali osnovnošolsko izobraževanje, so se vpisali v srednje šole, kar je dober podatek. V dveh intervjujih sta opisana primera, kjer sta bili Rominji zelo dobri učenki, ena je vpisana v zlato knjigo v njihovi osnovni šoli. Dve intervjuvanki sta šolanje opustili. Ena je prenehala z obiskovanjem srednje šole, druga pa študija, ker se je odločila za drug poklic, tam pa ji ni

uspelo narediti sprejemnih izpitov, zato je tudi to opustila. Izobraževanje predstavlja vključevanje v družbo. Rominje in Romi, ki končajo osnovno šolo, srednjo šolo ali višješolsko izobraževanje, so nekoliko drugače obravnavani od ostalih pripadnikov romske skupnosti. Postanejo samozavestnejši, imajo boljše pogoje za zaposlovanje in posledično boljše ekonomske možnosti. V procesu izobraževanja si pridobijo stike z ljudmi izven romskega naselja. Prehajanje med primarno družino, sorodniki in neromsko družbo postane bolj odprto in svobodnejše (Zaviršek idr., 2019, str. 45). Razmišljati začnejo izven okvirov, ki so jim jih prenesli starši v času odraščanja, in razvijajo svoje prepričanje in mišljenje. Kot pravi ena intervjuvanka, nikoli ni razmišljala o tem, ali jo ljudje sprejemajo kot Rominjo ali ne, in se s tem ne obremenjuje. Pove, da se z vsemi pogovarja in da nima težav z vključevanjem v družbo.

Še vedno pa se pojavlja stigmatizacija. Čeprav sta opisana primera iz preteklosti, se nista zgodila v tako oddaljeni preteklosti, da ne bi bila aktualna za današnjo mladino. Intervjuvanka pove, da jo je učiteljica nepravilno ocenjevala, v drugem primeru pa je opisan neprimeren odnos učitelja do učenke, saj jo je pošiljal iz razreda, ko je znala odgovoriti na vprašanje. Primer stigmatizacije v osnovni šoli pri sošolkah in sošolcih je opisan le v enem intervjuju, tudi v srednji šoli je le ena intervjuvanka opisala primer stigmatizacije od sošolke, ki pa je bila tudi sama Rominja. Kot neenako obravnavanje ena Rominja dojema dopolnilni pouk, ki ga romski otroci obiskujejo brez vnaprejšnjega preverjanja znanja. Če je otrok Rom, obiskuje dopolnilni pouk, ki je namenjen učencem z učnimi težavami in s težavami v družinah, kar pa ni nujno značilnost vsakega romskega učenca ali učenke. Veliko truda za razvoj otrok na izobraževalnem področju so vložili v romskem naselju Dolga vas, kjer imajo od ponedeljka do četrtega v popoldanskem času organizirane različne dejavnosti za otroke. Romska svetnica je v intervjuju povedala, da imajo organizirano učno pomoč, ki jo nudita dve študentki, Rominja in Nerominja. Učno pomoč nudita romska pomočnica in socialna delavka z Dvojezične osnovne šole I Lendava. Organizirane imajo sprostivne dejavnosti preko Centra šolskih in obšolskih dejavnosti. Otroci iz njihovega romskega naselja so vključeni v vrtec, kjer so v kombiniranih oddelkih. Romska svetnica se zavzema za sistematizacijo romskega pomočnika v vrtcu in prvem triletju osnovne šole, saj po lastnih izkušnjah prostovoljnega dela v vrtcu ugotavlja, da otrokom veliko pomeni prisotnost osebe iz njihovega romskega naselja v prvih letih vključevanja v izobraževalne procese. Kot pišejo tudi v priporočniku Romske družine (2019), je oblika podpore romskim učencem tudi romski asistent, ki bi otroka spremljal v času obiskovanja osnovne šole.

Romska svetnica pove, da se trudijo otroke vključevati v večinsko družbo z aktivnostmi na različnih delavnicah. Pravi, da je stik z večinskim prebivalstvom najprej šok, saj je to stik z drugačnostjo, ker otroci večino časa preživijo v naselju, naselje pa je izolirano od ostalega, večinskega prebivalstva. Grebenc (2009, str. 74) opisuje romska naselja kot primer "zaprtega okolja", saj v tem prostoru veljajo drugačna pravila kot v ostalem javnem prostoru. S pomočjo delavnic se trudijo otrokom prikazati in spoznavati drugačnost, s tem poskušajo zmanjšati stres ob stiku z večinskim prebivalstvom.

Socialne delavke so v romskih naseljih premalo aktivne, pove v intervjuju romska svetnica. Prihajajo, ko je skoraj že prepozno, v primeru intervencij, čeprav bi morale ukrepati tudi preventivno. V enem izmed naselij sem opravila še en intervju, a ga nisem analizirala in vključila v analizo. Intervjuvanka je najprej omenila, da sama nima mobilnega telefona, ampak da mi lahko pove, kako uporablja telefon in internet njen sin. V nadaljevanju intervjuja sva ugotovili, da ne pozna družabnih omrežij, zato sva se začele pogovarjati o drugih temah. Pogovor je hitro nanesel na temo družinskih odnosov, ki so v njihovi družini problem. Pove, da je mož nasilen in da takšen postaja tudi sin. V preteklosti je že poiskala pomoč na Centru za socialno delo, kjer pa so jo odslovili brez kakršnekoli pomoči. Pozneje je bilo tako hudo, da je šla v varno hišo, ampak se je pred kratkim zaradi mladoletnega sina morala vrniti v naselje. Trenutno doživlja veliko stisko in ne vidi nobenega upanja po spremembi v odnosih. Sama se ne zna umakniti iz teh okoliščin. Pove mi tudi, da nima nikogar, ki bi mu lahko zaupala in povedala svoje težave. Socialne delavke bi morale poznati družine, ki živijo v romskih naseljih, in bi morale nadzorovati družine, v katerih se pojavlja nasilje. Za romske skupnosti je značilna jasna hierarhija, in sicer je najpomembnejši mož, torej najprej oče in sin, nato mama in nazadnje hči. Ženske so moškim pogosto podrejene in so žrtve nasilja (Zaviršek idr. 2019). Ženske so večinoma doma, skrbijo za gospodinjstvo, kot kažejo tudi odgovori iz intervjujev (Videmšek, 2012, str. 131). V intervjujih sem ugotovila, da so le Rominje omenjale opravljanje gospodinjskih opravil, kar zanje predstavlja tudi aktivnost v prostem času. Za socialno delo je pomembno poznavanje značilnosti etničnih skupin, poznavanje vzrokov in posledic nastanka družbenih razlik.

Upoštevati moramo kulturno raznolikost in prepoznavati ter preprečevati izključevanje ranljivih skupin. Stroka socialne dela se opira na antidiskriminatorno perspektivo (Dominelli, 1995, str. 187), kar pomeni, da se osvobodijo predsodkov na vseh ravneh delovanja, tako na osebni, kulturni in institucionalni ravni. Strategija za odpravo socialnega izključevanja je kritična refleksija, ne le na enem področju, ampak naj zajema širše družbenopolitične

strukture, kot je ustvarjanje kulturnega in institucionalnega okolja za sprejemanje Romov, boljše pogoje za zaposlovanje Romov, podporo romskim otrokom na področju vzgoje in izobraževanja in možnost vključevanja Romov v družbenopolitično okolje. Strategije vključevanja Romov mora potekati na treh ravneh: osebni, kulturni in strukturni. Najprej se mora predsodkov zavedati vsak posameznik in se zavzemati za odpravo rasističnih dejanj. Na kulturni ravni poskušamo odpraviti družbene neenakosti in antirasistične predpostavke v okolju. Strukturna raven pomeni odkriti diskurzi o preprečevanju diskriminacije in izključenosti etničnih skupin, zavzemanje za pozitivno diskriminacijo in pobuda za zaposlovanje Romov (Urh, 2012, str. 37–38).

6 SKLEPI

Uporaba interneta in družabnih omrežij

Pomurske Rominje in Romi iz naselij Dolga vas, Kamenci in Serdica imajo dostop do interneta doma. Na internetu preživijo 2–6 ur dnevno.

Internet uporabljajo za dostop do družabnih omrežij, za pridobivanje informacij, spremljanje novic, za iskanje zaposlitev in igranje igrice.

Vsi, ki so sodelovali v raziskavi, uporabljajo družabno omrežje Facebook, mlajši od 22 let uporabljajo tudi družabno omrežje Snapchat, približno polovica vprašanih je aktivnih na Instagramu. Vsi uporabljajo družabna omrežja že več kot štiri leta.

Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij

Intervjuvanci so kot pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij našeli spoznavanje novih ljudi, prijateljev in znancev, ohranjanje stikov s prijatelji in z oddaljenimi sorodniki, dopisovanje s prijatelji in objavljanje fotografij, obveščnost o dogajanju po svetu, priložnost za učenje in izmenjavo mnenj.

Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij

Negativne strani uporabe družabnih omrežij so odvisnost, lažni profili, neomejen dostop do družabnih omrežij, neprimerne objave, objavljanje fotografij otrok, grožnje, virtualno prijateljstvo in negativno razpoloženje.

Prijateljstvo na družabnih omrežjih

Prijatelji na družabnih omrežjih so sošolci in sošolke, prijatelji in prijateljice izven naselja, sorodniki, znanci in domači. Dodajajo in sprejemajo večinoma le znane ljudi. Trije intervjuvanci so na družabnih omrežjih spoznali sedanje prijatelje, dva sta spoznala tudi svoja partnerja.

Prijateljstvo v vsakdanjem življenju

V vsakdanjem življenju so prijatelji iz naselja in okolice, družinski člani in sosedi. Nekateri imajo prijatelje izven naselja. Stike s prijatelji ohranjajo z druženjem in s pogovorom v živo ali s telefoniranjem.

Stigmatizacija na družabnih omrežjih

En intervjuvanec je na družabnih omrežjih doživel grožnje, ostali stigmatizacije niso doživeli.

Stigmatizacija v vsakdanjem življenju

Stigmatizacija v vsakdanjem življenju je prisotna. Intervjuvanci omenjajo prikrito oziroma posredno stigmatizacijo, drug primer opiše intervjuvanka, ki je bila žrtev stigmatizacije Rominje. En intervjuvanec pove, da so ga zaradi videza zamenjali za begunca. V intervjujih omenjajo stigmatizacijo v povezavi z zaposlitvijo in dva primera neenakega obravnavanja v šoli.

Prosti čas

V prostem času se prekmurske Rominje in Romi družijo s prijatelji in prijateljicami, sošolci in sošolkami, s sosedi, partnerji, svojimi otroki ali z vnuki. Nekateri prosti čas namenijo branju knjig, poslušanju glasbe, gledanju filmov in serij, spremljajo dogajanje po svetu ali pa so na družabnih omrežjih.

Polovica vprašanih je zadovoljna s sedanjim preživljanjem prostega časa, drugi pa bi radi ta čas preživeli v službi, ga namenili za uresničitev želja in za osebno razvoj.

V naselju Kamenci in Serdica predlagajo postavitev igral ali igrišča za otroke, peskovnika za pse in ureditev nogometnega igrišča.

Izobraževanje

Na področju izobraževanja je viden napredek. Intervjuvanci, ki so sodelovali v raziskavi, obiskujejo srednješolsko izobraževanje, edino ena intervjuvanka se je odločila, da bo srednjo šolo prenehala obiskovati. Vsi imajo končano osnovno šolo in si želijo zaposlitve.

Zaposlovanje

Na področju zaposlovanja pripadnikov romskih skupnosti je treba še delati. Zaradi etnične pripadnosti jih delodajalci večkrat odslovijo, če pa službo dobijo, pa je to največkrat zaposlitev preko javnih del, ki je kratkotrajna in ni rešitev na dolgi rok.

Pojavlja se trend iskanja služb v sosednji Avstriji.

Socialno delo v romskih naseljih

Socialne delavke so v romskih naseljih premalo aktivne.

Poznavanje in spremljanje dinamike socialnih delavk v romskih družinah je slabo.

Velik problem v romskih naseljih je nasilje, ki pa ga socialne delavke ne obravnavajo, oziroma storijo premalo, da bi nasilje preprečili.

7 PREDLOGI

- Ozaveščanje pripadnikov romske skupnosti o uporabi interneta na delavnicah v njihovih naseljih – zavzemanje za varno uporabo interneta
- Spodbujati izobraževanje mladih Rominj in Romov
- Uvedba učne pomoči in podobnih dejavnosti v prostočasnih dejavnostih v romskih naseljih
- Stigmatizacija v šoli je še vedno prisotna, zato bi bilo smiselno učitelje in zaposlene na šolah ozavestiti o odnosu do etničnih skupin
- Uvedba romskega pomočnika v vrtcih in osnovnih šolah
- Preventivne dejavnosti na področju nasilja v romskih naseljih
- Večja aktivnost socialnih delavk za spremljanje romskih družin in romskih otrok
- Reševanje problemov na področju zaposlovanja – dati Romom možnost zaposlitve
- Postavitev igral za otroke v naseljih Kamenci in Serdica

8 LITERATURA in VIRI

- Babič, J. (2012). *V vrtincu subkultur*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Bajzek, J. (1997). *Od skupine k skupnosti*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.
- Berger, P. L., Luckmann, T. (1988). *Družbena konstrukcija realnosti: razprava iz sociologije znanja*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Berger, P. L., Luckmann, T. (1999). *Modernost, pluralizem in kriza smisla: orientacija modernega človeka*. Ljubljana: Nova revija.
- Canals, J. (1995). *Mesto antropologije v teoretskem ozadju socialnega dela*. *Socialno delo*, let. 34, št. 2, str. 97–107. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogričič, G., Kobal, L., Mešl, N. in Možina, M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dominelli, L. (1995). *Antirasistične perspektive v evropskem socialnem delu*. *Socialno delo*, let. 34, št. 3. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dragoš, S. & Leskošek V. (2003). *Družbena neenakost in socialni kapital*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- EACEA (2009). *Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities*. Slovenski prevod: Barle Lakota, A. (2009). *Predšolska vzgoja in varstvo v Evropi: odpravljanje socialne in kulturne neenakosti*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- European Commission (2017). *Evaluation of the EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020*. Pridobljeno 24. 10. 2019 s https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-17716166_en
- Erjavec, K. (2015). *Vloga medijev pri oblikovanju identitete in integraciji mlajših priseljencev iz držav nekdanje Jugoslavije v slovensko družbo*. *Dve domovini*. Two homelands, 41, 127–138
- Facebook. (2019). *Company info*. Pridobljeno 4. 11. 2019 s <https://newsroom.fb.com/company-info/>
- Facebook. (2019). *Središče za pomoč*. Pridobljeno 4. 11. 2019 s: https://www.facebook.com/help/?helpref=hc_global_nav
- Flaker, V. (2012). *Direktno socialno delo*. Ljubljana: Založba /*cf.

International federation of social workers. (2019). *Global definition of social work*. Pridobljeno 20. 11. 2019 s <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

Goffman, E. (2008). *Stigma – zapiski o upravljanju poškodovane identitete*. Maribor: Aristej.

Grebenc, V. (2009). *Terensko delo kot projekt in vloga uporabnikov*. V: Milošević Arnold, V., Urh, Š., Grebenc, V., Kladnik, T., Križanič, M. & Neuvirt Bokan, S. (2009). *Terensko delo: Institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela*. Univerza v Ljubljani: Fakulteta za socialno delo.

Horvat Muc J., Rošer, J., Šarkezi, D. & Škerlak, I. (2011). *Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje*. Murska Sobota: Tiskarna Klar.

Horvat Muc, J. (2011). *Romska skupnost v Sloveniji. Zgodovina in kultura Romov*. Murska Sobota: Tiskarna Klar.

Janko Speizer, A. (2002). *Vedel sem, da sem Cigan – rodil sem se kot Rom. Znanstveni razizem v raziskovanju Romov*. Ljubljana: Fakulteta za podiplomski humanistični študij.

Josipovič, D. (2009). *Romi in Prekmurje: spremembe v etno-demografski strukturi po letu 1991*. Pridobljeno 20. 11. 2019 s: http://www.drustvo-geografovpmurja.si/projekti/zborovanje/zbornik/rDamir%20Josipovic_T.pdf

Kleibencetl, J. (2004). *Del Tuha, romski pozdrav*. Murska Sobota: Eurotrade print d. o. o.
Klopčič, V. (2007) *Položaj Romov v Sloveniji/Romi in Gadže*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

Klopčič, V. & Polzer, M. (1999). *Poti za izboljšanje položaja Romov v srednji in vzhodni Evropi – izzivi za manjšinsko pravo*. Inštitut za narodnostna vprašanja: Ljubljana.

Kristančič, A. (2007). *Svoboda izbire - moj prosti čas*. Ljubljana: A.A. Inserco d. o. o. svetovalna služba.

Kuhar, M. (2007). *Prosti čas mladih v 21. stoletju*. Socialna pedagogika (Ljubljana), letnik 11, št. 4, str. 453–471.

Lektorsko društvo Slovenije. (2018). *Socialna, družbena in družabna omrežja*. Pridobljeno 6. 11. 2018 s: <http://www.lektorsko-drustvo.si/zunanje-sodelovanje/socialna-druzbenaindruzabna-omrezja>

Lenaričič, B. (2010). *Socialni kapital v virtualnih skupnostih*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče Koper, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Univerzitetna založba Annales.

Lendava na spletu (b. d). Pridobljeno 4. 11. 2019 s: <http://lendava-on.net/projekt-vecnamenski-romski-center-tudi-v-lendavi/>

Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Olivera, M. (2012). *Strokovno izdelovanje "romskega vprašanja" – prepletanje multikulturalizma in neoliberalizma*. Časopis za kritiko znanosti, letnik 40, št. 247, str. 40–48. Ljubljana: Študentska založba.

Omnicores (b.d.). *Snapchat by the Numbers: Stats, demographics and fun facts*. Pridobljeno 10. 10. 2019 s: <https://www.omnicoreagency.com/snapchat-statistics/>

Portal projekta Romska hiša – Roma kher (2019). Romske organizacije in društva. Pridobljeno 27. 10. 2019 s: <http://www.romsvet.si/sl-si/romi-v-sloveniji/romske-organizacije-in-drustva>

Poštrak, M. (1994). *Kje so subkulture danes?* Socialno delo, let. 33, številka 4. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo

Poštrak, M. (2001). *Antropološki zorni kot*. Socialno delo, let. 40, st. 2/4, str. 207–229. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Poštrak, M. (2007). *Preventivna funkcija prostega časa*. V: Kristančič, A. (2007). *Svoboda izbire – moj prosti čas*. Ljubljana: A. A. Inserco d. o. o. svetovalna služba.

Poštrak, M. (2015). *Koncepti socialnega dela z mladimi*. Socialno delo, let. 54, št., str. 269–280. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Poštrak, M. (2018). *Dometi socialno konstruktivističnega modela socialnega dela*. Socialno delo, let. 56, št. 2, str. 133–148. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Poštrak, M. (2019). *Prosti čas ranljivih mladostnikov*. Tipkopis

Republika Slovenija. Urad za narodnosti (b. d). Pridobljeno 21. 11. 2018 s strani: http://www.un.gov.si/si/manjsine/romska_skupnost/statisticni_in_osnovni_podatki/

Rituper Rodež, A. (2018). *Otroci, tako različni in tako enaki*. Vestnik. Pridobljeno 18. 11. 2019 s <https://vestnik.si/clanek/aktualno/otroci-tako-razlicni-in-tako-enaki-719638>

Rozman, T. (2017). *Vpliv socialnih medijev na preživljanje prostega časa mladih*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Rudaš, D., Horvat, V., Horvat - Toni, J., Horvat, D., Baranja, M & Friškič, S. (2013). *Strategija razvoja romske skupnosti v Pomurju do leta 2020*. Murska Sobota: Regionalna agencija Mura.

Safe.si. (b. d.). *Facebook*. Pridobljeno 4. 11. 2019 s <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja/facebook>

Snapchat (b. d.). Pridobljeno 4. 11. 2019 s <https://www.snap.com/en-US/>

Statistični urad Republike Slovenije. (2017). *Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih*. Pridobljeno 29. 11. 2018 s strani: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6999>

Statista (b.d.). *Social media – Statistics and facts*. Pridobljeno 24. 9. 2019 s strani: <https://www.statista.com/topics/1164/social-networks/>

Statista (b. d.). *Number of unique Viber user IDs from June 2011 to Marc 2019*. Pridobljeno 24. 9. 2019 s: <https://www.statista.com/statistics/316414/viber-messenger-registered-users/>

Stopar, Ž. (2017). *Pripadnost in kultura deljenja na spletnih družbenih omrežjih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Tancer, M. (1994). *Vzgoja in izobraževanje Romov na Slovenskem*. Založba Obzorja: Maribor.

Ule Nastran, M. (1995). *Prihodnost mladine*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Ule Nastran, M. (1999). *Predsodki in diskriminacije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Urek, M., (2005). *Zgodbe na delu. Pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu*. Ljubljana: Založba /*cf.

Urh, Š. (2012). *Država želi, da ostanemo cigani! Teoretske refleksije in prakse izključevanja /vključevanja Romov v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Urh Humljan, Š. (2013). *Kulturno kompetentno socialno delo: etnična občutljivost in antirasistična perspektiva v socialnem delu za učinkovito delo s pripadniki etničnih manjšin in za učinkovito delo v večkulturnem okolju*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo

Urh, Š., Žnidarec Demšar, S. (2005). *Socialno delo z Romi: sistem kontrole ali sistem pomoči?* Socialno delo, let. 44, št. 4–5, str. 325–331. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Vlada Republike Slovenije. (2018). *Peto poročilo vlade Republike Slovenije o položaju Romov v Sloveniji – Poročilo o uresničevanju obveznosti na podlagi Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji*. Pridobljeno 5. 12. 2019 s: https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/UN/Dokumenti-Romi/0695c46585/Peto_porocilo_Romi.pdf

Wikipedia. (b. d.). Pridobljeno 4. 11. 2019 s <https://en.m.wikipedia.org/wiki/Instagram>

Youtube. (b. d.). Pridobljeno 4. 11. 2019 s <https://www.youtube.com/intl/sl/about/press/>

Zaviršek, D. (2010). *Etnizacija in patologizacija Romov in romskih skupnosti: socialno-antropološki in socialnodelovni teoretski koncepti*. Socialno delo, let. 49, št. 2–3, str. 85–97. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Zaviršek, D., Djoković, N., Radešić, L., Meden, K., Đogić, K., Kožman, M. (2019). *Romske družine. Priročnik za razumevanje etične prakse v socialnem delu in drugih pomagajočih poklicih v podporo slovenskim Rominjam in Romom*. Ljubljana: Društvo Mozaik – društvo otrok.

Zorn, J. (2003). *Antirasistična perspektiva v socialnem delu. Kako prepoznati rasizem v vsakdanjem življenju in kulturna kompetentnost služb*. Socialno delo, let. 42, št. 4/5, str. 303–310. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Zupančič, J. (2010). *Prostorski problemi romskih naselij v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo Republike Slovenije za okolje in prostor. Pridobljeno 4. 12. 2019 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Publikacije/8c3a902c0a/prostorski_problemi_romskih_naselij_elaborat.pdf

Zveza Romov Slovenije. (b.d.). *Evropski muzej romske kulture in zgodovine*. Pridobljeno 25. 11. 2019 s: <http://zveza-romov.si/muzej/>

9 PRILOGE

9.1 Vodilo za intervju s posamezniki

Uporaba interneta

1. Ali imate doma dostop do interneta ?
2. Kako dostopaš do interneta?
3. Koliko časa na dan uporabiš za internet?
4. Do katerih vsebin dostopaš na internetu?

Družabna omrežja

1. Katera družabna omrežja uporabljaš?
2. Kdaj si začel uporabljati družabna omrežja?
3. Kako dostopaš do družabnih omrežij?
4. Koliko časa na dan uporabljaš družabna omrežja?
5. Kaj bi rekel, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?
6. Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?
7. Kdo so tvoji prijatelji? Kako ohranjatš stike z njimi?
8. Se z njimi povezuješ preko družabnih omrežij?
9. Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznaš nove ljudi? Če da - na kakšen način?
10. Imaš kakšne izkušnje, da si preko družabnih omrežij spoznal ljudi, s katerimi si postal in si še vedno prijatelj?

Stigmatizacija

1. Imaš občutek, da si bil zaradi dejstva, da si Rom/Rominja, stigmatizirani/neenako obravnavan/a na družabnih omrežjih ali na internetu?
2. Kaj pa v vsakdanjem življenju?

Prosti čas

1. Kaj ti predstavlja prosti čas?
2. Kako preživljaš prosti čas? Kaj počneš v prostem času?
3. S kom se družiš v prostem času?
4. Bi si želel kako drugače preživljati prosti čas?
5. Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljal prosti čas?

9.2 Vodilo za intervju z romsko svetnico

- Kako dolgo že opravljate funkcijo romske svetnice v naselju Dolga vas?
- Kakšen je odnos med vami in ostalimi člani romske skupnosti?
- Opis razvoja romske skupnosti: Katere so najvidnejši, najpomembnejši napredki v romski skupnosti?
- Kaj bi še lahko naredili?
- Kateri so največji problemi v skupnosti?
- Vključevanje otrok v družbo. Kako poteka vključevanje otrok iz romske skupnosti v izobraževalne ustanove in ostale aktivnosti?
- Kaj menite o odnosu med Romi in Neromi? Kako opazate, da poteka povezovanje romske skupnosti v lokalni skupnosti?
- Kaj menite o družabnih omrežjih? Jih uporabljate?
- Organizacija prostega časa v romskem naselju. Kako otroci preživljajo prosti čas?
- Socialna aktivacija - Kako dolgo jo že izvajate, kaj je namen in kako poteka?
- Kaj menite o aktivnosti socialnih delavk v romskem naselju? Kaj bi lahko delali drugače?

9.3 Sociodemografski podatki intervjuvancev

Intervju	A	B	C	Č	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Spol	M	Ž	Ž	M	Ž	M	M	M	Ž	Ž	Ž	Ž	Ž
Starost	25	26	22	16	20	18	22	18	19	50	22	30	46
Dokončana izobrazba*	Da	Da	Da	V teku	Da	V teku	Da	V teku	Da	**	Ne	Da	Da
Zaposlitev	Da	Da	Ne	/	Ne	/	Da	/	Ne	Ne	Ne	Da	Da

Tabela 3: sociodemografski podatki intervjuvancev

*dokončana srednja šola

**ni podatka

9.4 INTERVJUJI

INTERVJU A

Pogovor je potekal v gostilni blizu naselja Kamenci, kjer je doma intervjuvanec. Kraj je predlagal intervjuvanec sam. Intervju je potekal približno eno uro. V času intervjuja so prišli še drugi Romi iz istega naselja in so imeli večerjo v isti gostilni.

Dostop do interneta v domačem okolju

Ali imate doma vsi dostop do interneta ?

ja (1)

A1 - ja -> doma ima internet

Kako dostopaš do interneta?

S telefonom in playstationom (2)

A2 - S telefonom in playstationom

Koliko časa na dan porabiš na internetu?

Od petih popoldan, ko pridem iz službe pa do nekje desetih zvečer, dokler ne zaspim... nekje 5 ur (3)

A3 - Od petih popoldan, ko pridem iz službe pa do nekje desetih zvečer, dokler ne zaspim... nekje 5 ur

Do katerih vsebin dostopaš na internetu?

Youtube, igrice - playstation FIFA, call of duty (4)

A4 - youtube, igrice - playstation FIFA, call of duty

S kom se povezuješ s pomočjo interneta?

s prijatelji, z domačimi (5)

A5 - s prijatelji, z domačimi

Družabna omrežja

Katera družabna omrežja uporabljaš?

Samo facebook, vse ostalo sem izbiral - tisto je za deco (otroke).(6)

A6 -Samo Facebook, vse ostalo sem izbrisa

Kdaj si začel uporabljati družabna omrežja?

Ko sem začel hoditi v srednjo šolo, to je bilo leta 2008. (7)

A7 - Ko sem začel hoditi v srednjo šolo, to je bilo leta 2008.

Kako dostopaš do družabnih omrežij? (telefon ali računalnik?)

S telefonom, računalnika nimam. (8)

A8 - S telefonom, računalnika nimam.

Koliko časa na dan uporabljaš družabna omrežja?

Ko pridem iz službe, od 17 do 22, dokler ne zaspim. (9)

A9 - Ko pridem iz službe, od 17 do 22, dokler ne zaspim.

Kaj bi rekel, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

spoznavanje prijateljev, obveščanje prijateljev, če kaj rabiš jim napišeš, ker ko jih kličeš ne dvignejo, dodajanje slik (11), da vidiš kako kdo živi, sošolci in ostali (10)... vidiš prireditve, ki se dogajajo zunaj, po svetu (12)...skoraj vse je na facebooki...

A10 - spoznavanje prijateljev, obveščanje prijateljev, če kaj rabiš jim napišeš, ker ko jih kličeš ne dvignejo, --- da vidiš kako kdo živi, sošolci in ostali

A11 - dodajanje slik

A12- vidiš prireditve, ki se dogajajo zunaj, po svetu...

Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Fejk profili (13), grožnje, na primer, če se skregaš z nekom v živo, v diskoteki, prideš domov pa ti potem grozi na Facebooku (14)...raznorazna razmerja, ko si na primer žena piše z drugim moškim (15)

A13 - fejk profili

A14 - grožnje, na primer, če se skregaš z nekom v živo, v diskoteki, prideš domov pa ti potem grozi na Facebooku..

A15 - raznorazna razmerja, ko si na primer žena piše z drugim moškim

Kdo so tvoji prijatelji na družabnih omrežjih? Kako ohranjaš stike z njimi?

Na Facebooku imam večinoma znance in domače (16)... če vidim kakšno lepo žensko, jo dodam (17)... večinoma imam Nerome (18).

prijatelji izven facebooka: brat, sestra, sosed (19). imam dosti prijateljev ampak samo malo tesnih, poznam ogromno ljudi izven facebooka, nimam pa tesnih prijateljev (20). rad sem sam s sabo, da nimam problemov (21)... svoje opraviš, se stusiraš, greš spat.. delat.. in to je to.. imel sem prijatelja ampak sva se skregala in zdaj nimam (22).. družina mi je na prvem mestu (23).

A16 - Na Facebooku imam večinoma znance in domače

A17 - če vidim kakšno lepo žensko, jo dodam

A18 - večinoma imam Nerome

A19 - prijatelji izven facebooka: brat, sestra, sosed

A20- imam dosti prijateljev ampak samo malo tesnih, poznam ogromno ljudi izven Facebooka, nimam pa tesnih prijateljev

A21 - rad sem sam s sabo, da nimam problemov ...

A22- imel sem prijatelja ampak sva se skregala in zdaj nimam

A23- družina mi je na prvem mestu

Se z njimi povezuje preko družabnih omrežij?

Vsaki dan se vidiva z bratom, zjutraj se vidiva, pije kavo, zajtrk pojejva in greva delat (24).. ko pridemo iz dela se najemo, se pogovorimo, se tudi kaj skregamo, to je vedno (25).. bolj se družimo v živo ..ker smo blizu doma (26).

A24 - Vsaki dan se vidiva z bratom, zjutraj se vidiva, pije kavo, zajtrk pojejva in greva delat

A25 - ko pridemo iz dela se najemo, se pogovorimo, se tudi kaj skregamo, to je vedno..

A26- bolj se družimo v živo ..ker smo blizu doma

Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznaš nove ljudi?

Ja, sem spoznal dosti ljudi (27)..

A27- Ja, sem spoznal dosti ljudi..

Na kakšen način, kako je to potekalo?

Dodam, potem pa se nekje vidimo, zunaj, pa se pogovorimo pa to (28).. določenim osebam pišem, tistim ki jih želim spoznati(29).. drugače pa ne, ker je to malo nerodno.. če pišem nekemu neznancu.. če je iz moje okolice napišem, se vidimo (30)..

A28- Dodam, potem pa se nekje vidimo, zunaj, pa se pogovorimo pa to..

A29- določenim osebam pišem, tistim ki jih želim spoznati..

A30- če je iz moje okolice napišem, se vidimo..

Imaš kakšne izkušnje, da si preko družabnih omrežij spoznal ljudi, s katerimi si ostal prijatelj?

Ja. jaz hodim v binkoštno cerkev, v Mursko Soboto in sem dodal eno osebo, žensko in ko sva se videla, mi je rekla, da sem jo dodal (31) .. prej se nisva spoznala.. na vhodu sva se začela pogovarjati .. spoznala sva se preko Facebooka (32).

A31 - Ja. jaz hodim v binkoštno cerkev, v Mursko Soboto in sem dodal eno osebo, žensko in ko sva se videla, mi je rekla, da sem jo dodal

A32- spoznala sva se preko Facebooka.

omenil si cerkev.. te tudi to zanima na internetu?

Sem skoraj edini v naselju, ki me zanima oz sem usmerjen v evangeličanstvo, verujem samo v Jezusa (33)..

A33- Sem skoraj edini v naselju, ki me zanima oz sem usmerjen v evangeličanstvo, verujem samo v Jezusa..

Si bil evangeličan že od začetka ali si se zdaj odločil?

Imel sem življenjske probleme, leta 2018, sem psihično padel..(34) fejest.. sem padel čisto na tla..

A34- Imel sem življenjske probleme, leta 2018, sem psihično padel

Si poiskal kakšno pomoč?

Šel sem v Ormož (psihiatrična bolnišnica), k psihiatru, na razgovor in vse (35).. šel sem tudi v Rakičan (v bolnišnico), ker sem imel zelo visok utrip (150 na minuto), in niso vedeli kaj je to (36)... ugotovili so da je to psihično, ker sem imel domotožje (37)... delal sem v Avstriji, nisem imel družine, prijateljev, cel čas sem delal, nisem užival.. nisem imel prostosti.. bil sem zaprti (38)... takrat sem spoznal Jezusa.. in sem našel smisel v njem (39)... se držim tega... vedno je z mano in mi to pomaga. .

A35 - Šel sem v Ormož (psihiatrična bolnišnica), k psihiatru, na razgovor in vse

A36 - Šel sem tudi v Rakičan (v bolnišnico), ker sem imel zelo visok utrip (150 na minuto), in niso vedeli kaj je to.

A37 - ugotovili so da je to psihično, ker sem imel domotožje

A38 - delal sem v Avstriji, nisem imel družine, prijateljev, cel čas sem delal, nisem užival.. nisem imel prostosti.. bil sem zaprti

A39 - . takrat sem spoznal Jezusa.. in sem našel smisel v njem...

Stigmatizacija

Imaš občutek, da si bil zaradi dejstva, da si Rom, stigmatizirani na družabnih omrežjih ali na internetu?

Ja, večkrat.. ampak sem bolj tak da na družabnih omrežjih nisem močan (40)... napišem, če imaš kaj proti meni, se pogovoriva.. se "zbijeva", v živo.. nisem tip osebe, ki bi se preko interneta prepiral.. sicer odpišem ampak raje rešujem težave v živo (41)..

A40- Ja, večkrat.. ampak sem bolj tak da na družabnih omrežjih nisem močan

A41 - nisem tip osebe, ki bi se preko interneta prepiral.. sicer odpišem ampak raje rešujem težave v živo..

Kdo ti pa grozi?

oboji, Romi in Neromi (42).. ampak zdaj sem se malo umiril... ko pa pride do tega, da kaj nisem kriv, pa me obtožijo, potem pa skočim (43)..

A42 - oboji, Romi in Neromi..

A43-... ko pa pride do tega, da kaj nisem kriv, pa me obtožijo, potem pa skočim..

Kaj pa v vsakdanjem življenju?

Ja, večkrat. samo zdaj te čase, ko na primer grem v gostilno me ne obravnavajo kot cigana, ker nimam tipičnega naglasa (44).. v osnovni šoli ja..in tudi v srednji (45).. zdaj pa najbolj zaradi izgleda.. zaradi brade, temne polti in ker mislijo da sem iz Sirije.. in to me najbolj živcira (46)..

Prejšnjič je bilo v *bližnji kraj*, ko smo se pretepli (47).. to je bilo nekje junija, julija.. prišel sem iz gostilne.. pa je en Slovenec rekel, "kaj delajo begunci tu?"(48), pa sem ga pogledal in vprašal "kaj si rekel?".. to je bilo tu v gostilni...sem hodim že pet let in mi ni še noben tega rekel to kar mi je on rekel(49)... pa je rekel, "kaj boš ti.. se bomo "bili" (preteпали), pa je rekel, dobro, se bomo pa "bili" in potem je prišlo do tega, česar ne bi trbela..prišli so policaji, rešilci (50)..

A44- ko na primer grem v gostilno me ne obravnavajo kot cigana, ker nimam tipičnega naglasa...

A45 - osnovni šoli ja..in tudi v srednji

A46 - zdaj pa najbolj zaradi izgleda.. zaradi brade, temne polti in ker mislijo da sem iz Sirije.. in to me najbolj živcira..

A47 - Prejšnjič je bilo v *bližnji kraj*, ko smo se pretepli

A48 - ..prišel sem iz gostilne.. pa je en Slovenec rekel, "kaj delajo begunci tu?",

A49 - sem hodim že pet let in mi ni še noben tega rekel to kar mi je on rekel...

A50- pa je rekel, "kaj boš ti.. se bomo "bili" (preteпали), pa je rekel, dobro, se bomo pa "bili" in potem je prišlo do tega, česar ne bi trbela..prišli so policaji, rešilci..

Si bil sam?

Jaz pa še en kolega. njih je pa bilo 6. (51) zdaj imamo sodišče... ker so hujše telesne poškodbe.. in zdaj nevem kaj bo (52).. jaz pravim da je to samoobramba.. zaradi enega komentarja mi je po domače povedano razbesnilo (53)... kako lahko nekoga, ki ima brado obtožijo (54) ...vsi smo ljudje, pod kožo krvavi (55)..

A51- Jaz pa še en kolega. njih je pa bilo 6.

A52- . zdaj imamo sodišče... ker so hujše telesne poškodbe.. in zdaj nevem kaj bo

A53- jaz pravim da je to samoobramba.. zaradi enega komentarja mi je po domače povedano razbesnilo...

A54 - kako lahko nekoga, ki ima brado obtožijo

A55- vsi smo ljudje, pod kožo krvavi..

Prosti čas

Kaj ti predstavlja prosti čas?

Prosti čas izkoristim za branje knjig, duhovnih knjig (biblije) (56), poslušanje glasbe, ne samo tak glasbe ... bolj duhovne glasbe, ki me umirja (57).. klavir rad poslušam (58).. vse kar je orinetirano na Boga (59).. največ se družim s sosedom (60), igramo igrice (61), Fifo.. pa tak.. ko je deset ura gremo spat.. nogomet je na žalost odsoten (62).. ker nimam časa, tudi moči nimam več. Ko delam 10 ur fizično več ne moremo igrati nogomet (63)..

A56 - Prosti čas izkoristim za branje knjig, duhovnih knjig (biblije),

A57 - poslušanje glasbe, ne samo tak glasbe ... bolj duhovne glasbe, ki me umirja..

A58 - .. klavir rad poslušam

A59 - vse kar je orinetirano na Boga

A60 - največ se družim s sosedom

A61- igramo igrice

A62-.. nogomet je na žalost odsoten

A63- Ko delam 10 ur fizično več ne moremo igrati nogomet...

Si pa treniral nogomet?

Ja, od 7. leta do 22.leta, aktivno.

Rad tudi gledam filme (65), tudi kaj se dogaja po svetu (66).. to me zanima.. to vse znam kaj se dogaja, spremljam (67).. če boš vprašala te za nama (za nama so sedeli Romi iz njegovega naselja, okrog 10 jih je bilo na večerji), oni ne bodo znali nič.. Jaz sem informirana oseba (68), ampak zaradi tega me eni ne trpijo.. sem preveč pameten.. pa tudi zaradi mojega stila oblačenja .. jaz sem rad lepo oblečen.. klasično (69) (srajca pa tak...). izstopam.. sem svoj tip in imam svoje principe.. to je moja osebnost in tega ne dam (70).. ko jim povem da berem biblijo, je njim to smešno.. ko gledam dokumentarne filme to oni ne razumejo... 70 % v našem naselju je izpod nule.. katastrofa (71).. škoda omembe.. sploh nevejo se izražati... država da preveč socialne pomoči in nihče noče delati.. jaz na primer ne bi mogel biti tak.. jaz raje delam 9 ur, čas mi odide pa zaslužim (73)... če me kdo vpraša, kakšen Slovenec, na primer ti, če kje delam.. s ponosom povem, da delam, imam pogodbo.. se trudim ni mi težko delati, čeprav delam v gradbeništvu in je fizično delo (74).. nikoli pa ne bi delal v tovarni.. ker nočem biti nadzorovani, v objektu s 100 šefi, kjer ne smem na wc, si niti spiti vodo (75)... tu si svoboden, ker delaš hiše, si ponosen, da nekom narediš hišo.. meni je to lepo (76).

A64- Ja, od 7. leta do 22.leta, aktivno.

A65 - Rad tudi gledam filme

A66 - tudi kaj se dogaja po svetu..

A67- to vse znam kaj se dogaja, spremljam

A68 -.. Jaz sem informirana oseba

A69 - me eni ne trpijo.. sem preveč pameten.. pa tudi zaradi mojega stila oblačenja .. jaz sem rad lepo oblečen.. klasično-

A70- izstopam.. sem svoj tip in imam svoje principe.. to je moja osebnost in tega ne dam

A71-70 % v našem naselju je izpod nule.. katastrofa..

A72- država da preveč socialne pomoči in nihče noče delati..

A73 - jaz na primer ne bi mogel biti tak.. jaz raje delam 9 ur, čas mi odide pa zaslužim..

A74- če me kdo vpraša, kakšen Slovenec, na primer ti, če kje delam.. s ponosom povem, da delam, imam pogodbo.. se trudim ni mi težko delati, čeprav delam v gradbeništvu in je fizično delo

A75- nikoli pa ne bi delal v tovarni.. ker nočem biti nadzorovani, v objektu s 100 šefi, kjer ne smem na wc, si niti spiti vodo

A76- tu si svoboden, ker delaš hiše, si ponosen, da nekom narediš hišo.. meni je to lepo.

Bi si želeli kako drugače preživljati prosti čas?

Ja, ampak tega ne morem na glas govoriti (77)..

A77 - Ja, ampak tega ne morem na glas govoriti

Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Dosti.. igrišče, igrala za otroke (78).. imam nečaka starega 6 let in kaj dela na dvorišču...vse razkopa.. imamo igrišče ampak je že vse zaraščeno (79)... to je v lasti občine... lahko bi naredili tobogane (80).. ampak se nič ne dela s tem.. to je tu že 20 let ko smo bili mali, smo igrali nogomet (81).. pokosijo ga enkrat na mesec.. ampak bi lahko bilo dosti več (82)..

pa za pse bi lahko naredili nekaj.. peskovnik (83)... ograjo za otroke, da bi se lahko igrali.. tu je zelo lepo mesto za otroke (84).. kam pa se naj grejo igrati otroci.. na cesto? kjer se vozijo brez izpitov (85)... pa še katerega dol povozijo..

Še kaj drugo?

In ta center, ki ga imamo... romski center (86).. ne dovolijo nam, da bi lahko šli notri (87).. tja imajo dostop samo družina od Levačiča... imam idejo.. da bi lahko imeli turnir v igranju Playstation.. zdaj na primer decembra, ko je mrzlo, bi en turnir naredili za mlade (88).. brez alkohola.. da bi imela kavcijo in prvo nagrado... to smo prej že imeli, zdaj pa več nočejo (89).

A78 - Dosti.. igrišče, igrala za otroke

A79 - imamo igrišče ampak je že vse zaraščeno

A80 -... lahko bi naredili tobogane

A81 - to je tu že 20 let ko smo bili mali, smo igrali nogomet

A82 - pokosijo ga enkrat na mesec.. ampak bi lahko bilo dosti več

A83 - pa za pse bi lahko naredili nekaj.. peskovnik

A84 - ograjo za otroke, da bi se lahko igrali.. tu je zelo lepo mesto za otroke

A85 - kam pa se naj grejo igrati otroci.. na cesto? kjer se vozijo brez izpitov

A86 - romski center

A 87- ne dovolijo nam, da bi lahko šli notri

A88 - imam idejo.. da bi lahko imeli turnir v igranju Playstation.. zdaj na primer decembra, ko je mrzlo, bi en turnir naredili za mlade

A89 - brez alkohola.. da bi imela kavcijo in prvo nagrado... to smo prej že imeli, zdaj pa več nočejo

---

Spol:m

Starost:25

Stopnja izobrazbe: triletna kuharska, delavec

INTERVJU B

Pogovor je potekal v gostilni v Murski Soboti. Za ta kraj sva se dogovorili, ker je bila v Pušči in je tam imela varstvo za otroka, tako da sva se v tem času lahko pogovorile.

Dostop do interneta v domačem okolju

Ali imaš doma dostop do interneta ?

ja (1)

B1 - ima dostop do interneta

Kako dostopaš do interneta?

Preko telefona, najpogosteje in občasno preko računalnika. (2)

B2- Preko telefona, najpogosteje in občasno preko računalnika.

Koliko časa na dan uporabiš za internet?

Povprečje 3-4 ure (3). Na primer zjutraj, v službi, včasih manj. Giblje se tam od 1,5 do 4 ure (4).

B3 - Povprečje 3-4 ure

B4 - Na primer zjutraj, v službi, včasih manj. Giblje se tam od 1,5 do 4 ure

Do katerih vsebin dostopaš na internetu?

Najpogosteje Facebook (5), raziskujem kaj za službo, na primer kakšne delavnice in naloge za izvesti in podobno (6), Tudi moja služba sama zahteva, da sem dosti na računalniku...same dokumentacije zahtevajo, da sem včasih več časa na internetu (7). Na internetu raziskujem 3 do 4 ure tudi v času delovnega časa, to se zgodi enkrat na teden (8). Uporabljam tudi Pinterest (9), Aliexpres, to je tudi nakupovanje preko interneta in sama prodaja preko interneta (10), bančništvo (11). Iskanje stanovanja (12), telefonskih števil (13).

B5 - Najpogosteje Facebook

B6 - raziskujem kaj za službo, na primer kakšne delavnice in naloge za izvesti in podobno

B7- Tudi moja služba sama zahteva, da sem dosti na računalniku...same dokumentacije zahtevajo, da sem včasih več časa na internetu

B8- Na internetu raziskujem 3 do 4 ure tudi v času delovnega časa, to se zgodi enkrat na teden

B9- Uporabljam tudi Pinterest

B10- Aliexpres, to je tudi nakupovanje preko interneta in sama prodaja preko interneta

B11- bančništvo

B12- Iskanje stanovanja

B13- telefonskih števil

Družabna omrežja

1. Katera družabna omrežja uporabljaš?

Facebook in Pinterest, Telegram, Viber občasno.

B14-Facebook

B15- Pinterest

B16- Telegram

B17- Viber občasno

2. Kdaj si začela uporabljati družabna omrežja?

Prvič ko je bil še Netlog (18), to je bilo v osnovni šoli ampak sem doma imela dostop samo prek telefona in potem sem si mogla računat, da sem bila samo eno uro na teden, drugače je bilo predrago (19). V srednji sem imela dostop v dijaškem domu, ker doma še nismo imeli interneta (20). Na začetku še nisem bila tak zelo navajena, itak sem samo dostopala preko računalnika (21), takrat še nisem imela tak modernega telefona in sem dostopala enkrat do dvakrat na teden, ker več nisem potrebovala (22). Potem v tretjem in četrtem letniku pa sem začela precej več uporabljati za samo dopisovanje (23), pojavil se je Facebook, ki je postal takrat zelo moderen (24). Takrat je bil še samo Facebook in kakšne naloge za šolo, nisem pa tak dolgo preživljala časa kakor sedaj (25).

B18- Prvič ko je bil še Netlog

B19- to je bilo v osnovni šoli ampak sem doma imela dostop samo prek telefona in potem sem si mogla računat, da sem bila samo eno uro na teden, drugače je bilo predrago (

B20- V srednji sem imela dostop v dijaškem domu, ker doma še nismo imeli interneta

B21- Na začetku še nisem bila tak zelo navajena, itak sem samo dostopala preko računalnika

B22- takrat še nisem imela tak modernega telefona in sem dostopala enkrat do dvakrat na teden, ker več nisem potrebovala

B23- Potem v tretjem in četrtem letniku pa sem začela precej več uporabljati za samo dopisovanje

B24- pojavil se je Facebook, ki je postal takrat zelo moderen

B25- Takrat je bil še samo Facebook in kakšne naloge za šolo, nisem pa tak dolgo preživljala časa kakor sedaj

3. Kako dostopaš do družabnih omrežij? (telefon ali računalnik?)

Oboje, preko telefona dnevno, preko računalnika enkrat na teden (26). Za prodajo in organizacijo stvari mogoče preživim več časa.

B26- Koliko časa na dan uporabljaš družabna omrežja?

Tri ure na dan, dve do tri (27).

B27-Tri ure na dan, dve do tri

4. Kaj bi rekla, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Pozitivne so to, da imaš dostop do vseh prijateljev, ki jih ne vidiš (28), Vidiš kaj se dogaja novega, si v teku z vsemi novostmi, trači (29)... hm..dejansko ti čas hitreje mine (30). Ko si utrujen preusmeriš pozornost na telefon, oz. na to da malo brskaš... včasih nimaš kaj za pogledati ampak samo toliko, da nekaj brskaš po telefonu (31)... in pa mislim da tudi to, da ko smo sami nekje, skrijemo to nesamozavest, se skrijemo za telefonom (32) ... tisti kateri kadijo, si takrat prižgejo cigaret, mi pa se potem skrijemo za telefon (33).

B28- Pozitivne so to, da imaš dostop do vseh prijateljev, ki jih ne vidiš

B29- Vidiš kaj se dogaja novega, si v teku z vsemi novostmi, trači

B30- dejansko ti čas hitreje mine

B31- Ko si utrujen preusmeriš pozornost na telefon, oz. na to da malo brskaš...

B32- pa mislim da tudi to, da ko smo sami nekje, skrijemo to nesamozavest, se skrijemo za telefonom

B33-... tisti kateri kadijo, si takrat prižgejo cigaret, mi pa se potem skrijemo za telefon

5. Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Sama odvisnost od telefonov (34), na primer, ko ne prečkiraš telefona imaš občutek, da nisi na tekočem (35), ne veš kaj se dogaja.. prijateljstvo se spremeni v internetno prijateljstvo (36), oz. se izmenjujejo besede samo še preko messengerja, kar je žalostno, ker so pa pogovarjamo za kavo pa kao noben nima časa, čeprav ta čas, ki ga preživimo ko si dopisujemo pa bi že lahko šle na kavo. Zdaj tudi sama vidim, da preveč časa namenim temu, namesto, da bi preusmerila v kaj drugega (37). Na primer zdaj imam že otroka in sem toliko utrujena, da je to nekakšen beg... malo kava in telefon (38)... sem vedno v nekšni hitrici.. gospodinjska opravila in otrok.. si včasih mislim, da si vzamem čas zase, ampak dejansko to ni čas zame, saj sem po tistem še bolj nervozna, živčna (39).

B34- Sama odvisnost od telefonov

B35- ko ne prečkiraš telefona imaš občutek, da nisi na tekočem

- B36- prijateljstvo se spremeni v internetno prijateljstvo (
- B37- Zdaj tudi sama vidim, da preveč časa namenim temu, namesto, da bi preusmerila v kaj drugega
- B38- Na primer zdaj imam že otroka in sem toliko utrujena, da je to nekakšen beg... malo kava in telefon
- B39- si včasih mislim, da si vzamem čas zase, ampak dejansko to ni čas zame, saj sem po tistem še bolj nervozna, živčna

6. Kdo so tvoji prijatelji? Kako ohranjaš stike z njimi?

Dodajam znance in družinske člane (40). Ljudi, ki jih ne poznam, jih ne dodajam, razen če sem jih spoznala v službi in se mi zdi, da bi bil dober namen (41). Včasih tudi kakšne znance, k jih na videz poznam, ne dodam, ker se mi zdi, da če nimamo stika v vsakdanjem življenju, zakaj bi (42). Če pa se pojavijo kakšni trači o teh osebah, pa seveda dodam, ker to rada spremljam ,kar je žalostno ampak ja to je zanimivo(43). Stike z zdajšnjimi prijatelji pa ohranjam na žalost preko Facebooka(44), ker je to zdaj začelo biti popularno. Ampak zdaj smo že na takšnem nivoju, da če ona ne bo pisala, ji jaz tudi ne bom, zakaj bi se samo jaz trudila in pisala Mislim, da imamo čedalje manj časa za to(45).

- B40- Dodajam znance in družinske člane
- B41- Ljudi, ki jih ne poznam, jih ne dodajam, razen če sem jih spoznala v službi in se mi zdi, da bi bil dober namen
- B42- Včasih tudi kakšne znance, k jih na videz poznam, ne dodam, ker se mi zdi, da če nimamo stika v vsakdanjem življenju, zakaj bi
- B43- Če pa se pojavijo kakšni trači o teh osebah, pa seveda dodam, ker to rada spremljam ,kar je žalostno ampak ja to je zanimivo
- B44- Stike z zdajšnjimi prijatelji pa ohranjam na žalost preko Facebooka
- B45- Mislim, da imamo čedalje manj časa za to

7. Se z njimi povezuješ preko družabnih omrežij?

Zadnje čase prakticiram, da jih pokličem, ko se vozim v avtu iz službe (46). Ja jaz, temu pravim Facebook prijateljstvo (47). To so tisti, s katerim se ne vidim dosti v živo in se pogovarjamo večinoma preko facebooka (48). Z ožjimi prijatelji s katerimi pa se ne vidiš pa je to le navidezno prijateljstvo (49).

- B46- Zadnje čase prakticiram, da jih pokličem, ko se vozim v avtu iz službe
- B47- Ja jaz, temu pravim Facebook prijateljstvo
- B48- To so tisti, s katerim se ne vidim dosti v živo in se pogovarjamo večinoma preko facebooka
- B49- Z ožjimi prijatelji s katerimi pa se ne vidiš pa je to le navidezno prijateljstvo

8. Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznaš nove ljudi? Če da - na kakšen način?

Ja. Ko sem bila mlajša in sem hodila v osnovno šolo in sem potem šla v srednjo šolo, sem si pisala z enim fantom, ki je bil zelo prijazen in sva se veliko pogovarjala o zasebnih stvareh (50). Dopisovala sva si tudi, ko sem bila na faksu in takrat sva se tudi srečala (51). Presenečena sva bila, da sva imela toliko skupnega (52).. ko si bil žalosten, si imel težave si se zaupal popolnemu neznancu, kateri se ti je zdel, da je tvoj znanec (53). V živo to prijateljstvo nekako ni šlo skoz, ker se nisva imela časa srečati, sva si pa vedno pisala (54). Bil je zelo čustven. Pozneje se je izkazalo, da je poznal mojega sošolca s faksa.

B50- Ko sem bila mlajša in sem hodila v osnovno šolo in sem potem šla v srednjo šolo, sem si pisala z enim fantom, ki je bil zelo prijazen in sva se veliko pogovarjala o zasebnih stvareh

B51- Dopisovala sva si tudi, ko sem bila na faksu in takrat sva se tudi srečala

B52- Presenečena sva bila, da sva imela toliko skupnega

B53- ko si bil žalosten, si imel težave si se zaupal popolnemu neznancu, kateri se ti je zdel, da je tvoj znanec

B54- V živo to prijateljstvo nekako ni šlo skoz, ker se nisva imela časa srečati, sva si pa vedno pisala

9. Imaš kakšne izkušnje, da ste preko družabnih omrežij spoznali ljudi, s katerimi si postala prijateljica?

Tak sva tudi vstopila v zvezo z mojim sedanjim možem (55). Jaz sem ga poznala preko Facebooka, že dolgo, mi je bil znan (56). Potem sem ga enkrat videla na veselici samega in mi je bilo to čudno, da je samski. Potem pa so se začeli lajki, in podobno (57). Takrat je bilo, da nekoga oceniš od 1 do 5 in potem si tam napisal (58). No tako sva si začela dopisovat in nato sva se srečala, sedaj pa sva poročena (59).

B55-Tak sva tudi vstopila v zvezo z mojim sedanjim možem

B56- Jaz sem ga poznala preko Facebooka, že dolgo, mi je bil znan

B57- Potem pa so se začeli lajki, in podobno

B58- Takrat je bilo, da nekoga oceniš od 1 do 5 in potem si tam napisal

B59- No tako sva si začela dopisovat in nato sva se srečala, sedaj pa sva poročena

Stigmatizacija

Imaš občutek, da si bila zaradi dejstva, da si Rominja, stigmatizirani na družabnih omrežjih ali na internetu?

Da. Ker sem se v času študija in po študiju dosti izpostavljala po medijih, za razne intervjuje in podobno, zato sem šla včasih brat komentarje pod objavami (60). Tisti, ki me poznajo, so pustili pozitivne komentarje in so pisali zasebna sporočila, kako super, dali so mi krila (61), ostali neznanci pa so pisali, kaj zdaj to tak oglašujejo (62)... teh komentarjev nisem hotela brati (63). Prizadenejo me objave o Romih, zaradi komentarjev, jeze in žalost (64).

B60- Ker sem se v času študija in po študiju dosti izpostavljala po medijih, za razne intervjuje in podobno, zato sem šla včasih brat komentarje pod objavami

B61- Tisti, ki me poznajo, so pustili pozitivne komentarje in so pisali zasebna sporočila, kako super, dali so mi krila

B62- ostali neznanci pa so pisali, kaj zdaj to tak oglašujejo

B63- teh komentarjev nisem hotela brati

B64- Prizadenejo me objave o Romih, zaradi komentarjev, jeze in žalost

3. Kaj pa v vsakdanjem življenju? (Če bo odgovor pritrđen, bom vprašala za kakšno situacijo je šlo, kako je potekala..)

Občasno v šoli (osnovni) (65), se spomnim, da nas je učitelj poslal k dopolnilnemu pouku nemščine, čeprav ni niti preveril koliko znamo, saj smo mi znali govoriti (66).

Ko je videl, da znam govoriti nemški, me je poslal iz razreda (67). Nas je bilo 9 v enem razredu, ki smo bili Romi (68), iz podružnične šole so nas poslali v matično šolo

(69). V podružnični šoli je bila učiteljica in socialna delavka, ki sta sami povedali, (tudi v intervjuju za fakulteto), sta se velikokrat sporekale in kregale s samim ravnateljem, ker so zviška gledali na nas učence Rome(70). Onidve sta se vedno nekako borile za nas, kar je žalostno, saj po tistem je bil ah in oh z mano in zdaj smo kao prijatelji in se pozdravljamo, in so vsi ponosni (71). Sem bila tudi ena in edina Rominja vpisana v zlato knjigo v osnovni šoli (72). Stigmatizacijo nisem dojemala vse prejšnjega tedna, ko sem bila v popoldanskem varstvu (73). Zdaj komaj sem ugotovila, komu je to namenjeno (74). Čeprav sem vedno imela vse 5, smo romski učenci ostali v popoldanskem varstvu in ni bilo izbire (75). Staršem se je zdelo to ok, ker niso vedeli kakšen namen je (76), vsaka dan sem prišla domov ob 4. In zdaj vidim, da je to namenjeno za nekoga z učnimi težavami, težavah v družinah (77). To je bilo po eni strani tudi dobro, saj mogoče doma ne bi imela toliko pomoči podpore, sem bila s prijatelji (78). Tam sem naredila vse domače naloge (79).

B65- Občasno v šoli (osnovni)

B66- se spomnim, da nas je učitelj poslal k dopolnilnemu pouku nemščine, čeprav ni niti preveril koliko znamo, saj smo mi znali govoriti

B67- Ko je videl, da znam govoriti nemški, me je poslal iz razreda

B68- Nas je bilo 9 v enem razredu, ki smo bili Romi

B69- iz podružnične šole so nas poslali v matično šolo

B70-V podružnični šoli je bila učiteljica in socialna delavka, ki sta sami povedali, (tudi v intervjuju za fakulteto), sta se velikokrat sporekale in kregale s samim ravnateljem, ker so zviška gledali na nas učence Rome

B71- Onidve sta se vedno nekako borile za nas, kar je žalostno, saj po tistem je bil ah in oh z mano in zdaj smo kao prijatelji in se pozdravljamo, in so vsi ponosni

B72- Sem bila tudi ena in edina Rominja vpisana v zlato knjigo v osnovni šoli

B73- Stigmatizacijo nisem dojemala vse prejšnjega tedna, ko sem bila v popoldanskem varstvu

B74- Zdaj komaj sem ugotovila, komu je to namenjeno

B75- Čeprav sem vedno imela vse 5, smo romski učenci ostali v popoldanskem varstvu in ni bilo izbire

B76- Staršem se je zdelo to ok, ker niso vedeli kakšen namen je

B77-. In zdaj vidim, da je to namenjeno za nekoga z učnimi težavami, težavah v družinah

B78- To je bilo po eni strani tudi dobro, saj mogoče doma ne bi imela toliko pomoči podpore, sem bila s prijatelji

B79- Tam sem naredila vse domače naloge

Prosti čas

Kaj za tebe predstavlja prosti čas?

Razmišljam kaj sploh je prosti čas, ker ga zadnje čase nimam (80).. hehe. Dejansko je to moj prosti čas... beg na internetne vsebine (81). Prosti čas ki ga imam namenim temu, da prečerkiram, kaj je novega (82), da vse ostalo opazim, da malo raziskujem (83), pogledam na Pinterestu (84), sanjarim o svoji hiši (85), preračunavam (86), potem si vse shranim, vse drugo je povezano z otrokom (87), občasni sprehodi (88), skrb za otroka (89), gospodinjska opravila (90) Včasih si vzamem prosto med službo, ker si lahko sami urejamo, kdaj imamo prosto (91). Včasih sem si mislila, da ne bom šla jest, bom v tem času raje dokumentirala, ampak potem si mislim »ne«, bom šla na

kosilo s sodelavci in potem si vzamemo prosto (92). In se mi zdi, da je to tudi en moj prosti čas (93).

- B80- Razmišljam kaj sploh je prosti čas, ker ga zadnje čase nimam
- B81- Dejansko je to moj prosti čas... beg na internetne vsebine
- B82- Prosti čas ki ga imam namenim temu, da prečekiram, kaj je novega
- B83- da vse ostalo opazim, da malo raziskujem
- B84- pogledam na Pinterestu
- B85- sanjarim o svoji hiši
- B86- preračunavam
- B87-, vse drugo je povezano z otrokom
- B88- občasni sprehodi
- B89- skrb za otroka
- B90- gospodinjska opravila
- B91- Včasih si vzamem prosto med službo, ker si lahko sami urejamo, kdaj imamo prosto
- B92- Včasih sem si mislila, da ne bom šla jest, bom v tem času raje dokumentirala, ampak potem si mislim »ne«, bom šla na kosilo s sodelavci in potem si vzamemo prosto
- B93- In se mi zdi, da je to tudi en moj prosti čas

Kako preživljaš prosti čas? Kaj počneš v prostem času? S kom se družiš v prostem času?

S sodelavci samo v službenem času, ko imamo pavzo (94), drugače v zasebnem življenju ne. Z možem si vzameva večkrat prosto, da se malo odklopiva (95), greva na kavo (96), vzameva ponavadi s sabo še enega prijatelja (97). Z otrokom (98), ko načrtujemo družinske izlete (99). Redko kdaj si vzamem čas za starše (100). To je samo poleti, ko gremo na sadno kupo (101), ker moremo vedno paziti kdo bo pazil otroka (102). S prijateljicami ko gremo ven na pijačo (103) in pa s prijateljem, s katerim je pomembno, da sva sama, da se lahko izpoveva, da mi pove iskreno iz moške perspektive (104) To mi je všeč, da mi mož vse to dopušča, čeprav je Rom (105). (glede rabe interneta, socialne omrežja, da se lahko družim z moškimi)

Zanimivost: da nimava skupnega računa na FB z možem (106), imava vsak svojega (107). En čas sva ima obdobje, da sva drug drugemu preverjala telefona, saj sva imele neke težave (108), potem sem mogla sama pri sebi predelati... drugače si vse poveva, si ne skrivava (109) in ne čakirava več telefonov (110).

- B94- S sodelavci samo v službenem času, ko imamo pavzo
- B95- Z možem si vzameva večkrat prosto, da se malo odklopiva
- B96- greva na kavo
- B97- vzameva ponavadi s sabo še enega prijatelja
- B98- Z otrokom
- B99- ko načrtujemo družinske izlete
- B100- Redko kdaj si vzamem čas za starše
- B101- To je samo poleti, ko gremo na sadno kupo
- B102- ker moremo vedno paziti kdo bo pazil otroka
- B103- S prijateljicami ko gremo ven na pijačo
- B104- in pa s prijateljem, s katerim je pomembno, da sva sama, da se lahko izpoveva, da mi pove iskreno iz moške perspektive

- B105-) To mi je všeč, da mi mož vse to dopušča, čeprav je Rom
 B106- Zanimivost: da nimava skupnega računa na FB z možem
 B107-imava vsak svojega
 B108- En čas sva ima obdobje, da sva drug drugemu preverjala telefona, saj sva imele neke težave
 B109- drugače si vse poveva, si ne skrivava
 B110- in ne čekirava več telefonov

Bi si želela kako drugače preživljati prosti čas?

Da. Rada bi se vrnila k temam ki me zanimajo (111), rada bi prebrala kakšno knjigo več (112), naredila kakšno raziskavo (113), sodelovala na terenu (114). Rada bi to delala, kar sem prej delala, ker me je to veselilo in sem žarela (115), zdaj pa sem malo pozabila na sebe (116). Največ sem delala na tem, da se izpopolnim v smeri, katera meni prej ni bila všeč (117). Osebno raziskovanje (118), raziskave na terenu (119), kakšno knjigo več prebrati, da bi se naučila dodatnega jezika (120),

- B111- Da. Rada bi se vrnila k temam ki me zanimajo
 B112- rada bi prebrala kakšno knjigo več
 B113- naredila kakšno raziskavo
 B114- sodelovala na terenu
 B115- Rada bi to delala, kar sem prej delala, ker me je to veselilo in sem žarela
 B116- zdaj pa sem malo pozabila na sebe
 B117- Največ sem delala na tem, da se izpopolnim v smeri, katera meni prej ni bila všeč
 B118- Osebno raziskovanje
 B119- raziskave na terenu
 B120- da bi se naučila dodatnega jezika

Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Moja težava je v tem, da sem se preselila v tujino, tam pa nimam pravih trdnih prijateljev (121), imam samo eno sosedo, ki je tudi zaposlena (122) in potem vmes grem k njej na obisk, kar me reši da nisem toliko za telefonom (123). Nimam takšnega kroga prijateljev, kot doma (124). Doma sem vedno zunaj (125), poleti, ko smo bili doma, sem bila vedno zunaj, smo se družili (126), šli na igrišče (127). Na primeri tudi ko so rojstni dnevi, ki jih praznujemo in smo več časa zunaj (128).

- B121- Moja težava je v tem, da sem se preselila v tujino, tam pa nimam pravih trdnih prijateljev
 B122- imam samo eno sosedo, ki je tudi zaposlena
 B123- in potem vmes grem k njej na obisk, kar me reši da nisem toliko za telefonom
 B124- Nimam takšnega kroga prijateljev, kot doma
 B125- Doma sem vedno zunaj
 B126- poleti, ko smo bili doma, sem bila vedno zunaj, smo se družili
 B127- šli na igrišče
 B128- Na primer, tudi ko so rojstni dnevi, ki jih praznujemo in smo več časa zunaj

---

Spol: Ž

Starost: 26

Stopnja izobrazbe: mag. soc.dela

INTERVJU C

Intervju je potekal pri intervjuvanki doma. Povabila me je v hišo, kjer je bila doma. V jedilnici je bila njena tašča, ki je barvala strop... vprašala sem jo, če jo ne bo motilo, da bomo naredile intervju in je odgovorila da ne, da naj se ne pustimo motiti. Pogovarjale smo se o njenem otroku, ki je star dve leti in ima zdravstvene težave z bronhitisom. Povedala mi je, da trenutno spi. Cel čas za otroka skrbi ona, zato je bila prisiljena pustiti službo, saj otrok rabi dosti zdravstvene nege, ki pa mu jo ne more nuditi nihče drug od bližnjih. Prej je delala v domu za stare kot medicinska sestra. Po intervjuju, ko smo bile zunaj, mi je zaupala, da ji je bilo nerodno, ker je tašča poslušala celoten pogovor, zato tudi ni mogla vsega povedati, tako kot bi si želela, ampak se nismo morale umakniti v druge prostore..

Dostop do interneta v domačem okolju

1. Ali imate doma vsi dostop do interneta ?

da (1)

C1 DA- ima dostop do interneta

2.Kako dostopate do interneta?

Preko telefona (2)

C2- Preko telefona

3.Koliko časa na dan uporabite za internet?

Čisto malo, kakšni dve uri vse skupaj (3).

C3- Čisto malo, kakšni dve uri vse skupaj

4.Do katerih vsebin dostopate na internetu?

Rada gledam Slovenske novice (4), Facebook (5), Youtube (6) z malim, kakšne risanke.

C4- Rada gledam Slovenske novice

C5- Facebook

C6- Youtube

Družabna omrežja

1. Katera družabna omrežja uporabljaš?

Facebook. (7)

C7- Facebook

2. Kdaj si začela uporabljati družabna omrežja?

Pred kakšnimi štirimi ali petimi leti (8).

C8- Pred kakšnimi štirimi ali petimi leti

3. Kako dostopaš do družabnih omrežij?

Telefon (9)

C9- Telefon

4. Koliko časa na dan uporabljaš družabna omrežja?

Da vse pogledam na hitro, kakšne 20 min do pol ure (10).

C10- Da vse pogledam na hitro, kakšne 20 min do pol ure

5. Kaj bi rekla, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Ne vem če bi kaj bilo pozitivnega... da ohranjam stike s prijatelji (11).

C11- ohranjam stike s prijatelji

6. Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Razne slike, ki ne sodijo na internet (12), se dostikrat kaj takšnega vidi, dosti nasilja, to ne podpiram (13)

C12- Razne slike, ki ne sodijo na internet

C13- dosti nasilja, to ne podpiram

7. Kdo so vaši prijatelji? Kako ohranjate stike z njimi?

Moji najbližji (14), sošolci iz srednje šole (15), drugi prijatelji (16).

C14- Moji najbližji

C15- sošolci iz srednje šole

C16- drugi prijatelji

8. Se z njimi povezuješ preko družabnih omrežij?

Ja, včasih se tudi pokličemo (17) pa se najdemo na pijači, da se pogovorimo (18).

C17- Ja, včasih se tudi pokličemo

C18- pa se najdemo na pijači, da se pogovorimo

9. Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznavaš nove ljudi?

Ne (19), dodajam samo tiste ljudi, ki jih poznam (20).

C19- ne

C20- dodajam samo tiste ljudi, ki jih poznam

10. Imaš kakšne izkušnje, da si preko družabnih omrežij spoznala ljudi, s katerimi si postala in ste še vedno prijatelji?

ne (21)

C21-ne

Stigmatizacija

4. Imaš občutek, da si bila zaradi dejstva, da si Rominja, stigmatizirana na družabnih omrežjih ali na internetu?

ne (22)

C22- ne

5. Kaj pa v vsakdanjem življenju?

ne (23)

C23- ne

Prosti čas

6. Kaj za tebe predstavlja prosti čas?

Največ ga trenutno preživljam z otrokom (24) in s partnerjem (25).

C24- Največ ga trenutno preživljam z otrokom

C25- in s partnerjem

7. Bi si želeli kako drugače preživljati prosti čas?

ne (26)

C26- ne

8. Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Igrala za otroke (27), prostor za otroke (28). Drugo pa ne (29).

C27- Igrala za otroke

C28- prostor za otroke

C29- Drugo pa ne

Spol:Ž

Starost: 22

Stopnja izobrazbe: srednja medicinska šola

1 otrok

INTERVJU Č

Intervju je potekal v hiši, kjer je fant doma. Prisotnih je bilo še okrog 6 oseb, ki so poslušale pogovor.

1. Ali imate doma vsi dostop do interneta ?

ja(1)

Č1- ja

2. Kako dostopate do interneta?

Prek telefona(2) in prek računalnika (3).

Č2-prek telefona

Č3-prek računalnika

3. Koliko časa na dan uporabite za internet?

Šest ur (4).

Č4- šest ur

4. Do katerih vsebin dostopate na internetu?

Vse, Facebook (5), snapchat (6), športne strani (7), za nakupovanje (8).

Č5- Facebook

Č6-), snapchat

Č7- športne strani

Č8- za nakupovanje

Družabna omrežja

11. Katera družabna omrežja uporabljate?

Snapchat (9), facebook (10), instagram (11).

Č9-Snapchat

Č10-Facebook

Č11-Instagram

12. Kdaj si začeli uporabljati družabna omrežja?

Pri 8 letih (12).

Č12- pri 8 letih.

13. Kako dostopaš do družabnih omrežij?

S telefonom)13).

Č13- s telefonom

14. Koliko časa na dan uporabljate družabna omrežja?

5 ur do 6 (14)

Č14 - 5 do 6 ur.

15. Kaj bi rekli, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Da si lahko pomagamo kaj za šolo (15), z kolegami si pišem (16).

Č15- Da si lahko pomagamo kaj za šolo

Č16.- s kolegami si pišem

16. Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

odvisnost (17)

Č17- odvisnost

17. Kdo so vaši prijatelji? Kako ohranjate stike z njimi?

Sošolci (18)

Č18- sošolci

Se z njimi povezuje preko družabnih omrežij?

Preko snapchata (19) in prek messengerja (20)

Č19- Preko snapchata

Č20- prek messengerja

18. Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznaš nove ljudi? Če da - na kakšen način?

Ja,.. naprej smo si pisali (21), potem smo se v šoli spoznali (22)

Č21- naprej smo si pisali

Č22- smo se v šoli spoznali

Stigmatizacija

6. Imaš kdaj občutek, da si zaradi tega, da si Rom, obravnavan drugačen kot ostali? Si kdaj takega doživel na Facebooku ali kje drugje?

ne (23)

Č23 - ne

7. Kaj pa v vsakdanjem življenju?

ne (24)

Č24- ne

Prosti čas

1. Kaj za tebe predstavlja prosti čas?

Da lahko delam kar hočem (25), grem kam (26), da delam kar me veseli (27).

Č25- Da lahko delam kar hočem

Č26- grem kam

Č27- delam kar me veseli

2. Kaj delaš v prostem času?

Grem na igrišče (28), pikado igramo (29)

Č28- Grem na igrišče

Č29- pikado igramo

3. S kom se družite v prostem času?

S kolegi (30)

Č30- S kolegi

9. Bi si želeli kako drugače preživljati prosti čas?

Ne (31)

Č31- ne

10. Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Nič (32)

Č32- nič

Spol:m

Starost:16

Stopnja izobrazbe: srednješolec

INTERVJU D

Intervju je potekal v hiši, ki pa ni bil dom od intervjuvanke. Z njo je bila hčerka, stara približno 3 leta. V času pogovora je v hišo stopila še njena sestra. Opazilo se je, da je

postala intervjuvanka še bolj tiha kot prej, odgovori so bili kljub podvprašanjem skopi in kratki.

Dostop do interneta v domačem okolju

Ali imate doma vsi dostop do interneta ?

ja (1)

D1- ja

Kako dostopaš do interneta?

Prek telefona (2)

D2- prek telefona

Koliko časa na dan uporabiš za internet?

Večinoma dosti, celi dan. Nekje tri ure (3)

D3- nekje tri ure

Do katerih vsebin dostopaš na internetu?

Na facebooki (4) sem, pa messenger (5), snapchat (6), risanke gledamo z hčerko (7)

D4-na Facebooki

D5-Messenger

D6-Snapchat

D7- risanke

Družabna omrežja

Katera družabna omrežja uporabljaš?

Facebook (8), snapchat (9)

D8- Facebook

D9-Snapchat

Kdaj si začela uporabljati družabna omrežja?

Ko sem bila stara 16 let (10).

D10- Ko sem bila stara 16 let

Kako dostopaš do družabnih omrežij?

S telefonom (11)

D11-s telefonom

Koliko časa na dan uporabljate družabna omrežja?

Celi dan (12)

D12- celi dan

Kaj bi rekli, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

da se družim s prijatelji, da smo v stiku (13).

D13 - da se družim s prijatelji, da smo v stiku

Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

odvisnost (14)

D14- odvisnost

Kdo so vaši prijatelji?

Sorodniki (15), sosedi (16)

D15-sorodniki

D16-sosedi

Se z njimi povezuješ preko družabnih omrežij?

ja (17)

D17- ja

Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznaš nove ljudi?

ne (18)

D18 - ne

Imaš kakšne izkušnje, da ste preko družabnih omrežij spoznali ljudi, s katerimi ste postali in ste še vedno prijatelji?

Ne (19)

D19-ne

Stigmatizacija

Imaš občutek, da si bila zaradi dejstva, da si Rominja, na družabnih omrežjih ali na internetu obravnavana drugače kot ostali?

ne (20)

D20- ne

Kaj pa v vsakdanjem življenju?

ne (21)

D21- ne

Prosti čas

Kako preživljaš prosti čas?

Čistim (22) , sem na internetu (23)

D22-čistim

D23-sem na internetu

S kom se družite v prostem času?

S hčerkico (24)

D24- S hčerkico

Bi si želela kako drugače preživljati prosti čas?

Ne (25)

D25- ne

Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Nič (26)

D26- nič

Spol:ž

Starost:20

Stopnja izobrazbe: biotehniška šola

1 otrok

INTERVJU E

Intervju je potekal na cesti. Skupina fantov je šla mimo in ko sem jih vprašala če bi bili za pogovor, so vsi odšli, edino ta fant je sramežljivo pristopil, potem ko sem rekla, da ne dolgo trajalo. Umaknila sva se iz ceste in po dovoljenju za snemanjem sva začela intervju.

Dostop do interneta v domačem okolju

Ali imate doma vsi dostop do interneta ? Kako dostopaš do interneta?

ja (1). S telefonom (2), včasih tudi z računalnikom (3).

E1-ja

E2- S telefonom

E3- včasih tudi z računalnikom

Koliko časa na dan uporabiš za internet?

3, 4 ure (4).

E4- 3, 4 ure

Do katerih vsebin dostopaš na internetu?

Instagram (5), facebook (6), youtube (7)

E5- Instagram

E6- facebook

E7- youtube

Družabna omrežja

Kdaj si začel uporabljati družabna omrežja?

Pri 12 letih (8).

E8- Pri 12 letih

Kako dostopaš do družabnih omrežij? (telefon ali računalnik?)

S telefonom (9).

E9- S telefonom

Koliko časa na dan uporabljaš družabna omrežja?

Približno eno uro in pol (10).

E10- Približno eno uro in pol

Kaj bi rekel, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Da si v stiku s časom (11), znaš vse (12) , se družim s prijatelji (13).

E11- Da si v stiku s časom

E12- znaš vse

E13- se družim s prijatelji

Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Zasvojenost (14)

E14- Zasvojenost

Kdo so tvoji prijatelji? Kako ohranjaš stike z njimi?

Večinoma sošolci iz srednje šole (15) tu in tam si pišemo (16), gremo na pijačo (17).

Dogovarjamo se preko facebooka (18)

E15- Večinoma sošolci iz srednje šole

E16-) tu in tam si pišemo

E17- gremo na pijačo

E18- Dogovarjamo se preko facebooka

Se z njimi povezuješ preko družabnih omrežij?

Prek messengerja (19)

E19- Prek messengerja

Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznaš nove ljudi? Če da - na kakšen način?

Da, tako da dodam (20) ali pa če kdo doda mene pa potem sprejemem prošnjo (21).

E20- Da, tako da dodam

E21- pa če kdo doda mene pa potem sprejemem prošnjo

Imaš kakšne izkušnje, da ste preko družabnih omrežij spoznali ljudi, s katerimi si postali prijatelj?

Ja dvakrat (22). jaz sem jih kontakiral in smo si začeli pisati (23)

E22- Ja dvakrat

E23-jaz sem jih kontaktiral in smo si začeli pisati

Stigmatizacija

Imaš občutek, da ste bili zaradi dejstva, da si Rom, stigmatiziran na družabnih omrežjih ali na internetu?

Ne, še ne (24).

E24- Ne, še ne

8. Kaj pa v vsakdanjem življenju?
ne (25).

E25- ne

Prosti čas

Kaj za tebe predstavlja prosti čas? Kako preživljaš prosti čas?

Druženje s kolegi (26), rekreacija (27), šport (28), košarka (29).

E26- Druženje s kolegi

E27- rekreacija

E28.- šport

E29- košarka

S kom se družiš v prostem času?

S kolegi (30), s sošolci (31)

E30- S kolegi

E31- s sošolci

Bi si želel kako drugače preživljati prosti čas?

Ne (32)

E32- ne

Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Nič, moogče ne bi bilo slabo kakšno košarkarsko igrišče (33), ampak imamo nogometno, tako da je to zadosti (34).

E33- moogče ne bi bilo slabo kakšno košarkarsko igrišče

E34- ampak imamo nogometno, tako da je to zadosti

Spol:m

Starost:18

Stopnja izobrazbe: srednješolec

INTERVJU F IN G

Intervju je potekal v hiši, kamor me je povabil fant potem, ko sva se dogovorila, da bo sodeloval pri pogovoru. V hiši je bila njegova teta in brat s punco, pozneje je prišel še en gospod. Intervjuju se je pridružil njegov brat.

Dostop do interneta v domačem okolju

1. Ali imate doma vsi dostop do interneta ?

F ja

G ja

F1 - ja

G1 - ja

2. Kako dostopate do interneta?

F mobilni (2) in računalnik (3)

G isto - mobilni in računalnik

F2-mobilni

F3-računalnik

G2-mobitel

G3-računalnik

3. Koliko časa na dan uporabite za internet?

F celi dan, praktično.. okrog 3 – 4 ure (4)

G isto (4)

F4- 3 do 4 ure

G4- 3 do 4 ure

4. Do katerih vsebin dostopate na internetu?

F Facebook (5), Netflix (6)

G Tudi Facebook (5) in Netflix (6) pa še Snapchat (7) in Instagram (8)

F5- Facebook

F6- Netflix

G5- Tudi Facebook

G6-Netflix

G7-Snapchat

G8-Instagram

Družabna omrežja

19. Katera družabna omrežja uporabljate?

F: Facebook (7) Instagram (8), Snapchat (9)

G: Isto: Facebook (9), Instagram (10) in Snapchat (11)

F7-Facebook

F8- Instagram

F9- Snapchat.

G9- Facebook

G10- Instagram

G11- Snapchat

20. Kdaj sta začela uporabljati družabna omrežja?

F: Ko sem bil star 12 ali 11 let (10).

G :Pri devetih (12).

F10-Ko sem bil star 12 ali 11 let.

G12- pri devetih .

21. Kako dostopate do družabnih omrežij? (telefon ali računalnik?)

F: S telefonom (11).

G: S telefonom (13)

F11- s telefonom

G13- s telefonom

22. Koliko časa na dan uporabljata družabna omrežja?

F: 2 uri (12)

G: malo več kot dve uri (14). Večinoma sem samo na facebooki (15)

. Ne gledaš drugih vsebin, npr novic in podobno?

G: Ja, če je na facebooku pa potem kliknem pa tam pogledam novico (16).

F12- 2 uri

G14- malo več kot dve uri

G15- Večinoma sem samo na facebooki

G16-, če je na facebooku pa potem kliknem pa tam pogledam novico

23. Kaj bi rekla, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

F: Vseeno izveš nekaj novega o svetu (13), nisi samo doma zapreti.

G: Spoznavaš nove ljudi, kolege (17).

F13- Vseeno izveš nekaj novega o svetu

G17- Spoznaváš nove ljudi, kolege.

24. Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

F: *Odvisnost (14)*

G: *ja, to. Odvisnost (18).*

F14-odvisnost

G18- odvisnost

25. Kdo so vajini prijatelji?

F: iz naselja (15)

G: isto -iz naselja (19)

F15-iz naselja

G19-isto iz naselja

Se z njimi povezuje preko družabnih omrežij?

F: tu se vidimo doma (16), se pogovarjamo na ulici (17)

G: tudi preko interneta (20)

F16- Tu se vidimo doma

F17- se pogovarjamo na ulici

G20- tudi preko interneta

26. Ali s pomočjo družabnih omrežij spoznavate nove ljudi?

F: ja (18)

G: ja (21)

F18- ja

G21- ja

27. Imate kakšne izkušnje, da ste preko družabnih omrežij spoznali ljudi, s katerimi ste postali in ste še vedno prijatelji?

F: ja (19)

G: ja (22)... najprej sva si lajkala (23), nato sva si pisala (24), nato sva se srečala (25) in tako je to potekalo (26)...

F19-ja

G22--ja

G23- najprej sva si lajkala

G24-nato sva si pisala

G25-nato sva se srečala

G26- in tako je to potekalo...

Stigmatizacija

9. Imata občutek, da ste bili zaradi dejstva, da ste Roma, stigmatizirana na družabnih omrežjih ali na internetu?

F: ne (20)

G: ne (27)

F20- ne

G27- ne

10. Kaj pa v vsakdanjem življenju?

F: To se takoj opazi (21)... te takoj vzamejo malo tak (22).. se opazi.. ni direktno (23) .. ampak te sprobajo že na začetku (24)..

F21- To se takoj opazi

F22- te takoj vzamejo malo tak

F23- se opazi.. ni direktno

F24- ampak te sprobajo že na začetku

Prosti čas

11. Kaj za vaju predstavlja prosti čas?

F: Fuzbal (25).. no zdaj več ne.. zdravje ne dopušča, ker sem imel poškodovano koleno (26)

G: Spim (28), igram fuzbal (29)... tri krat na teden so treningi, za vikend tekme

F25-fuzbal

F26).. no zdaj več ne.. zdravje ne dopušča, ker sem imel poškodovano koleno

G28- Spim

G29- igram fuzbal

12. S kom se družite v prostem času?

F: Midva se ne druživa preveč (27)...

G: Bolj s kolegi (30).

F27- midva se ne druživa preveč

G30-bolj s kolegi

13. Bi si želeli kako drugače preživljati prosti čas?

F: Ne. (28)

F28: ne

14. Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

F: Za nas ko smo že starejši ne.. za otroke pa ni nič (29), nimajo nič kjer bi se lahko igrali (30) ...Saj ne rabijo nekaj dosti, vsaj nekaj, da bi se lahko igrali (31)

F29- Za nas ko smo že starejši ne.. za otroke pa ni nič

F30- nimajo nič kjer bi se lahko igrali

F31- Saj ne rabijo nekaj dosti, vsaj nekaj, da bi se lahko igrali

Tema o medijih:

F: ko ljudje slišijo da se gre za cigane, je to vedno vroča tema (32)...

F32- ko ljudje slišijo da se gre za cigane, je to vedno vroča

Govorili so mi o nedavnem dogodku, ko je na Facebook prišel posnetek pijane Rominje, ki je bila konfliktna in nesramna do ostalih, govorila jim je, kot, da se norčuje iz Romov, čeprav je tudi ona sama Rominja... to je prišlo v javnost in pozneje je prišel policist, ki je povedla, da naj se posnetek umakne preden bo še kaj hujšega...

Spol:m

Starost:22 in 18

Stopnja izobrazbe: delavec in srednješolec

INTERVJU H

Pogovor je potekal doma pri intervjuvanki. Sprejela me je njena mama in je poklicala hčerko. Prišla sem v času, ko sta čistili hišo. Povabili sta me v dnevni prostor, kjer smo izvedle intervju. Mama se je umaknila in rekla, da nas noče motiti. Čeprav v intervjuju ni zapisano, smo se pogovarjale tudi o službi. Izrazila je željo, da bi rada imela službo in

da upa, da dobi pripravništvo, pozneje bi pa rada šla delat v Avstrijo, saj je blizu in je dosti boljše plačano.

Dostop do interneta v domačem okolju

1. Ali imaš doma dostop do interneta ?

Ja. (1)

H1 - ja

2. Kako dostopaš do interneta?

S telefonom. (2)

H2- s telefonom

3. Koliko časa na dan uporabiš za internet?

Več kot tri, štiri ure. (3)

H3- več kot tri, štiri ure.

4. Do katerih vsebin dostopaš na internetu?

Največ Instagram (4), Facebook (5), drugače pa če je kaj zanimivega (6)... novice redko (7).

H4- Največ Instagram

H5- Facebook

H6- drugače pa če je kaj zanimivega

H7- novice redko

Družabna omrežja

1. Katera družabna omrežja uporabljaš?

Instagram (8) in Facebook (9), Snapchat (10).

H8-Instagram

H9-Facebook

H10-Snapchat

2. Kdaj si začela uporabljati družabna omrežja?

Snapchat že več kot 4 leta (11), Facebook pa nekje 1 leto (12), Instagram isto (13).

H11- Snapchat že več kot 4 leta

H12- Facebook pa nekje 1 leto

H13- Instagram isto

3. Kako dostopaš do družabnih omrežij?

S telefonom (14).

H14- s telefonom

4. Koliko časa na dan uporabljaš družabna omrežja?

To je nekje štiri ure (15).

H15- nekje štiri ure.

5. Kaj bi rekla, da so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Da lahko včasih pridemo do kakšnih informacij (16)

H16- Da lahko včasih pridemo do kakšnih informacij

6. Kaj pa so slabe lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Da se hitro navadimo (17)

H17- Da se hitro navadimo

7. Kdo so tvoji prijatelji na družabnih omrežjih?

Moje kolegice (18), največ izven naselja (19), sošolke (20).

H18-moje kolegice

H19-največ izven naselja

H20-sošolke

8. Imaš kakšne izkušnje, da si preko družabnih omrežij spoznala ljudi, s katerimi si postala in ste še vedno prijatelji?

Ja, to je bilo ko sem delala v Avstriji (21), spoznala sem se s hčerko od sodelavke , ker jo je zanimalo nekaj glede študija (22).

H21- Ja, to je bilo ko sem delala v Avstriji

H22- spoznala sem se s hčerko od sodelavke , ker jo je zanimalo nekaj glede študija

Stigmatizacija

11. Imaš občutek, da si bila zaradi tega, ker si Rominja, kdaj na internetu izpostavljena neprijetnemu ravnanju?

Ne (23).

H23-ne

12. Kaj pa v vsakdanjem življenju?

To pa ja (24). To je bilo v osnovni šoli (25), ker sem imela dosti sošolk in sošolcev, katere je motilo ,da sem Rominja (26). V srednji šoli pa edino ena oseba in je bila ta oseba Rominja (27) pravzaprav je bila, ampak se je delala kot da ni (28) Midve se več nisva družile (29) in nisva bile v stikih (30)..

Pa tudi z učiteljico v osnovni šoli sem imela slabo izkušnjo (31). Čeprav sem znala snov, me je vprašala in mi ni dala več kot dva (32), tudi če sem znala vse, samo zaradi tega, ker sem Rominja (33). Enkrat mi je dala cvek, čeprav sem od vsega znala nekaj povedati (34), tudi test mi ni dala več kot dva , čeprav sem imela napisano več kot ostali (35).. na koncu se je videlo, da znam, ker sem na zaključnem testu imela okrog 80 % (36) pa tudi v srednji šoli sem slovenščino imela vedno pet (37). Vedno sem bila odlična ali prav dobra (38).

H24-to pa ja

H25- To je bilo v osnovni šoli

H26- ker sem imela dosti sošolk in sošolcev, katere je motilo ,da sem Rominja

H27- V srednji šoli pa edino ena oseba in je bila ta oseba Rominja

H28- pravzaprav je bila, ampak se je delala kot da ni

H29- Midve se več nisva družile

H30- in nisva bile v stikih

H31- Pa tudi z učiteljico v osnovni šoli sem imela slabo izkušnjo

H32- Čeprav sem znala snov, me je vprašala in mi ni dala več kot dva (

H33- tudi če sem znala vse, samo zaradi tega, ker sem Rominja

H34- Enkrat mi je dala cvek, čeprav sem od vsega znala nekaj povedati

H35- tudi test mi ni dala več kot dva , čeprav sem imela napisano več kot ostali

H36-).. na koncu se je videlo, da znam, ker sem na zaključnem testu imela okrog 80 %

H37- pa tudi v srednji šoli sem slovenščino imela vedno pet

H38- Vedno sem bila odlična ali prav dobra

Prosti čas

1. Kaj za vas predstavlja prosti čas?

Druženje s kolegicami (39), sprehodi z hčerko od sestrične in psom (40), večkrat spremljam in gledam serije o zdravstvu (41), vedno pa gledam nemške serije (42)

H39- Druženje s kolegicami

H40- sprehodi z hčerko od sestrične in psom

H41- večkrat spremljam in gledam serije o zdravstvu

H42- vedno pa gledam nemške serije

2. Bi si želeli kako drugače preživljati prosti čas?

Ne. (43)

H43- Ne.

3. Kaj bi še lahko uredili v okolici, da bi lahko drugače preživljali prosti čas?

Jaz sem zadovoljna tako kot je (44).

H44- jaz sem zadovoljna tako kot je.

Spol:ž

Starost: 19

Stopnja izobrazbe: srednja zdravstvena 4 letna

INTERVJU i

Uporabljate internet in do kakšnih vsebin dostopate na internetu?

Uporabljam Facebook (1), to je obvezno (2). Novice (3), zaposlitev (4), ne samo pri nas, v naši okolici ampak tudi naprej, ker sem tam že tudi delala. Drugo pa tak niti ne. Razen, če rabim kakšne informacije (5), kakšen naslov ali številko (6).

I1- Uporabljam Facebook

I2- to je obvezno

I3- Novice

I4- zaposlitev

I5- če rabim kakšne informacije

I6- kakšen naslov ali številko

Koliko časa na dan ste na internetu?

Prav na internetu, enkrat do dvakrat (7), na Facebooku pa sem dosti (8). Da se slišim s prijatelji (9) ali pa da igram igrice (10).

I7- Prav na internetu, enkrat do dvakrat

I8-na Facebooku pa sem dosti

I9-Da se slišim s prijatelji

I10- ali pa da igram igrice

Uporabljate še kakšna druga družabna omrežja (Instagram, Snapchat, Pinterest, Youtube)?

Whatsapp (11) in Youtube (12).

I11-Whatsapp

I12-Youtube

Kdaj ste začeli uporabljati družabna omrežja?

Facebook sem začela uporabljati 4 leta nazaj (13). Nasploh tudi internet in vse to sem začela uporabljati takrat (14).

I13- Facebook sem začela uporabljati 4 leta nazaj

I14- Nasploh tudi internet in vse to sem začela uporabljati takrat

Kaj bi rekli, da so pozitivne lastnosti uporabe Facebooka?

Spoznavanje ljudi okrog sebe (15), prijateljev (16), znancev (17), službenih zadev (18), tudi če smo recimo oddaljeni s sorodniki, si lahko pišemo, se vidimo (19). Je ena dobra stvar (20).

I15- Spoznavanje ljudi okrog sebe

I16-prijateljev

I17-znancev

I18-službenih zadev

I19- tudi če smo recimo oddaljeni s sorodniki, si lahko pišemo, se vidimo

I20- Je ena dobra stvar

Kaj pa slaba stran?

Da objavljajo takšne stvari, ki jih ne bi bilo treba (21), odvisnost (22). Tudi glede otrok.. niso tako aktivni kot bi morali biti ampak so večinoma časa na računalnikih ali na telefonu (23), tudi če so zunaj so na telefonu (24) in tudi v družbi so na telefonu (25). Niso tako igrivi (26), so razviti mozhgansko, niso pa fizično aktivni. To se zelo opazi (27).

I21- Da objavljajo takšne stvari, ki jih ne bi bilo treba

I22- odvisnost

I23- Tudi glede otrok.. niso tako aktivni kot bi morali biti ampak so večinoma časa na računalnikih ali na telefonu

I24- tudi če so zunaj so na telefonu

I25- tudi v družbi so na telefonu

I26-Niso tako igrivi

I27- so razviti možgansko, niso pa fizično aktivni. To se zelo opazi

Kako ohranjate slike s prijatelji?

Pišemo si preko Messengerja (28), se vidimo preko videoklica (29).

I28- Pišemo si preko Messengerja

I29- se vidimo preko videoklica

Ste preko Facebooka spoznali nove ljudi in ste postali prijatelji?

O ja (30). Recimo primer. Nisem od tod, sem iz Hrvaške in sem popolnoma izgubila stik z nekdanjimi sošolci in prijatelji (31). Nisem vedela kje so, kak so. Potem smo se našli na Facebooku (32). Jaz sem našla njih ali oni mene, smo se kliknili in smo spet vzpostavili stik po nekje 30 letih, kar je mene navdušilo (33). Ker ne hodim tja pogosto, mogoče enkrat na leto in to grem k bližnjim sorodnikom, drugih niti ne vidim. Tako da smo zdaj v stiku vsaj tak, če drugače ne (34).

I30-o, ja.

I31- Nisem od tod, sem iz Hrvaške in sem popolnoma izgubila stik z nekdanjimi sošolci in prijatelji

I32- Nisem vedela kje so, kak so. Potem smo se našli na Facebooku

I33- Jaz sem našla njih ali oni mene, smo se kliknili in smo spet vzpostavili stik po nekje 30 letih, kar je mene navdušilo

I34-. Tako da smo zdaj v stiku vsaj tak, če drugače ne

Ste imeli kdaj izkušnjo, da so vas zaradi tega, ker ste Rominja, bili stigmatizirani, so se do vas obnašali na neprijeten način?

Na internetu ne (35), ko pa sem iskala službo pa ja (36). Ko sem delala na usposabljanju preko zavoda, delala sem kolikor so me rabili. Tisti, ki so vedeli, so razširili te novice, da sem Rominja (37). Ampak sem bila pridna, sem delala in mislim, da me niso drugače gledali ali obravnavali (38). To ne morem povedati. Nisem imela tega občutka, da bi me drugače gledali (39). Tudi v drugi službi, kjer sem bila na usposabljanju, sem delala tudi in nisem imela slabih izkušenj (40). Ko sem iskala službo sama, sem napisala naslov in vsi vejo, da je to naselje, takrat pa sem dobila odgovore, da ne rabijo več, da so že dobili (41). Zato sem poiskala delo izven Pomurja, na Savinjskem in verjetno nisem niti kazala, da sem Rominja, ker imamo drugačno vzgojo in vse (42).

I35- Na internetu ne

I36- ko pa sem iskala službo pa ja

I37- Tisti, ki so vedeli, so razširili te novice, da sem Rominja

I38- Ampak sem bila pridna, sem delala in mislim, da me niso drugače gledali ali obravnavali

I39- Nisem imela tega občutka, da bi me drugače gledali

I40- Tudi v drugi službi, kjer sem bila na usposabljanju, sem delala tudi in nisem imela slabih izkušenj

I41- Ko sem iskala službo sama, sem napisala naslov in vsi vejo, da je to naselje, takrat pa sem dobila odgovore, da ne rabijo več, da so že dobili

I42- Zato sem poiskala delo izven Pomurja, na Savinjskem in verjetno nisem niti kazala, da sem Rominja, ker imamo drugačno vzgojo in vse

Torej ste tam delali in zdaj ste prišli nazaj v Prekmurje?

Ja, tam se delala po potrebi, nekje eno leto (43). Vidim pa za druge, da težko dobijo službo. To vidim pri partnerju, sinu (44)... Govorice so slabe o Romih, ampak oni so si krivi, drugi pa niso krivi, da je tako (45). Ne morejo spremeniti od kod so, od kod izvirajo, kakšno kulturo imajo, kako to izražajo, nekaj ni sprejemljivo (46)... in se ti vzorci ohranjajo (47) ampak bi morali dati vsem priložnost (48).

I43- Ja, tam se delala po potrebi, nekje eno leto

I44- Vidim pa za druge, da težko dobijo službo. To vidim pri partnerju, sinu

I45- Govorice so slabe o Romih, ampak oni so si krivi, drugi pa niso krivi, da je tako

I46- Ne morejo spremeniti od kod so, od kod izvirajo, kakšno kulturo imajo, kako to izražajo, nekaj ni sprejemljivo

I47-... in se ti vzorci ohranjajo

I48- ampak bi morali dati vsem priložnost

Kako preživljate prosti čas?

Ker sem starejša oseba, bolj ko ne, z vnukeci, ker jih imam 3, doma še 2 (49). Dela doma je dosti, vedno je kaj za pospraviti (50), če pa sem prosta sem pa na Facebooku (51).

I49- Ker sem starejša oseba, bolj ko ne, z vnukeci, ker jih imam 3, doma še 2

I50- Dela doma je dosti, vedno je kaj za pospraviti

I51-če pa sem prosta sem pa na Facebooku

Bi si želeli kako drugače preživljati prosti čas?

Moj prosti čas bi jaz rada preživljala v službi (52). Tu nekje v bližini, ker daleč več ne bi šla, nisem več sposobna (53). Kako delo, primerno meni bi mi bilo zelo všeč (54). Tu ko pridem sem (na socialno aktivacijo), sem zelo vesela (55). Tudi če je to samo trikrat na teden, meni se zdi to malo (56), ker sem rada v družbi (57), nisem rada za štirimi stenami, sama (58). Ta projekt se mi zdi zelo dober (59).

- I52- Moj prosti čas bi jaz rada preživljala v službi
I53- Tu nekje v bližini, ker daleč več ne bi šla, nisem več sposobna
I54- Kako delo, primerno meni bi mi bilo zelo všeč
I55- Tu ko pridem sem (na socialno aktivacijo), sem zelo vesela
I56- Tudi če je to samo trikrat na teden, meni se zdi to malo
I57-), ker sem rada v družbi
I58- nisem rada za štirimi stenami, sama
I59- Ta projekt se mi zdi zelo dober

Starost: 50 let

Spol: ženski

brezposelna

INTERVJU J

Kako uporabljaš internet? Koliko časa na dan, za katere vsebine?

Uporabljam ga za Facebook (1), za Youtube (2), ko na primer nekaj ne vem, se pozanimam (3). Na primer glede peciva, poiščem recepte (4).. vse lahko tam najdem (5).

J1- Uporabljam ga za Facebook

J2-za Youtube

J3- ko na primer nekaj ne vem, se pozanimam

J4- Na primer glede peciva, poiščem recepte

J5- vse lahko tam najdem

Koliko časa na dan pa si na internetu?

Ko imam čas (6).

J6- ko imam čas

Hodiš v šolo?

Ne, sem pa hodila, v cvetličarsko, pa sem pustila (7).

J7- Ne, sem pa hodila, v cvetličarsko, pa sem pustila

Katara družabna omrežja upoabljaš?

Vse, Facebook (8), Snapchat (9), Instagram (10), vse.

J8-Facebook

J9-Snapchat

J10-Instagram

Kdaj si jih začela uporabljati?

Že leta nazaj, ko sem bila stara 8 ali 9 let (11). Že takrat me je vse zanimalo (12).

J11- *ko sem bila stara 8 ali 9 let*

J12- *Že takrat me je vse zanimalo*

Kaj so pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Pozitivne lastnosti so to, da sem s prijateljicami v kontaktu (13), boljše nam je, da se povežemo (14).

J13- *da sem s prijateljicami v kontaktu*

J14- *boljše nam je, da se povežemo*

Kdo so pa tvoji prijatelji? so iz naselja?

Iskreno povedano, jaz nisem prej bila z nikomer v kontaktu iz našega naselja(15). Imam nekaj kolegic izven naselja (16).

J15- *nisem prej bila z nikomer v kontaktu iz našega naselja*

J16- *Imam nekaj kolegic izven naselja.*

Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij?

To, da vse dajo gor (17). Še malo pa bodo dali gor, ko grejo na wc (18).. vse je na internetu.. Pa to, da otroke dajejo gor (19), potem pa je problem, ko so odrasli (20).

J17- *To, da vse dajo gor*

J18- *Še malo pa bodo dali gor, ko grejo na wc*

J19- *Pa to, da otroke dajejo gor*

J20-*potem pa je problem, ko so odrasli*

Si s pomočjo družabnih omrežij spoznala nove ljudi, ste postali prijatelji v živo?

Ja, precej (21). Na primer, ko smo se nekje videli, v kakšnem diskoju (22)... pa se potem dodamo na Facebooku (23) pa si pišemo (24) pa potem ko grem drugič ven, že imam družbo (25).

J21-ja, precej

J22- Na primer, ko smo se nekje videli, v kakšnem diskoju

J23- pa se potem dodamo na Facebooku

J24-pa si pišemo

J25- pa potem ko grem drugič ven, že imam družbo

Je bila kdaj kakšna situacija, da si bila zaradi tega, ker si Rominja, da so te obravnavali drugače, si se počutila odrinjeno?

Iskreno povedano jaz to ne vem, ker ne razmišljam o tem (26).. sem pozitivna punca in se z vsakim rada pogovarjam (27).

J26- Iskreno povedano jaz to ne vem, ker ne razmišljam o tem

J27- sem pozitivna punca in se z vsakim rada pogovarjam

Kako pa preživljaš prosti čas?

ukvarjam se s plesom (28), z raznoraznimi plesi (29), salsa, čačaca, zumbo, trebušne plese (30). Tu v Lendavi v plesni šoli sem se vpisala (31), nas je učil en madžarski učitelj in smo plesali vse (32).. Dolgo sem hodila, potem nas je bilo premalo pa so ukinili vaje (33). Bilo mi je lepo (34). Drugače se s fitnessom ukvarjam, ko imam čas (35). Nisem taka, da bi bila samo doma (36). Vse me zanima (37).

J28- ukvarjam se s plesom

J29- z raznoraznimi plesi

J30- salsa, čačaca, zumbo, trebušne plese

J31- Tu v Lendavi v plesni šoli sem se vpisala

J32- nas je učil en madžarski učitelj in smo plesali vse

J33- Dolgo sem hodila, potem nas je bilo premalo pa so ukinili vaje

J34- Bilo mi je lepo

J35- Drugače se s fitnessom ukvarjam, ko imam čas

J36- Nisem taka, da bi bila samo doma

J37- Vse me zanima

S kom se najpogosteje družiš v prostem času?

Z bratom (38). Živimo skupaj (39), me vzame tudi v fitness (40) in greva skupaj, se z njim zelo dobro razumem (41). Eno leto je mlajši.

J38- Z bratom

J39-Živimo skupaj

J40- me vzame tudi v fitnes

J41- se z njim zelo dobro razumem

Bi si želela kako drugače preživljati prosti čas?

To, da bi izpolnila svoje želje povezane s plesom (42). To mi največ pomeni. Če ne bi mogla plesati, ne bi mogla več živeti (43).

J42- To, da bi izpolnila svoje želje povezane s plesom

J43- Če ne bi mogla plesati, ne bi mogla več živeti

Kako pa se počutiš v tej skupini, v socialni aktivaciji?

Pa tak bom rekla, dobro za zdaj (44), jaz sem nedolgo nazaj prišla. Bomo videli kako se bo razvijalo naprej (45).

J44- Pa tak bom rekla, dobro za zdaj

J45- Bomo videli kako se bo razvijalo naprej

Starost: 22 let

Spol: Ž

Izobrazba: nedokončana srednja šola

Intervju K

Kako uporabljaš internet, za katere vsebine?

Za različne informacije (1), iščem kontakte (2), obrazce (3), socialna omrežja (4).

K1- Za različne informacije

K2- iščem kontakte

K3- obrazce

K4- socialna omrežja

Katera socialna omrežja uporabljaš?

Zdaj samo Facebook (5), en čas sem imela Snapchat, pa mi je začel štekati telefon pa sem ga raje izbrisala (6).

K5- Zdaj samo Facebook

K6- en čas sem imela Snapchat, pa mi je začel štekati telefon pa sem ga raje izbrisala

Koliko časa na dan uporabljaš internet?

V službi osem ur (7), potem pa se bolj izogibam (8). Tam nekje 5 ur vse skupaj (9), doma bolj malo (10).

K7- V službi osem ur

K8- potem pa se bolj izogibam

K9- Tam nekje 5 ur vse skupaj

K10- doma bolj malo

Doma sem večinoma na Facebooki (11), na Avtonetu, ko tistu iščemo avto (12).

K11- Doma sem večinoma na Facebooki

K12- na Avtonetu, ko tistu iščemo avto

Kdaj si začela uporabljati družabna omrežja?

Ko sem bila stara 19 let (13), to se mi zdi zelo pozno.

K13- Ko sem bila stara 19 let

Kaj bi rekla, da so dobre lastnosti uporabe družabnih omrežij?

Da dobim informacije (14), poiščem kakšne recepte (15), ker imam težave z neplodnostjo imam všečkane te strani o tej temi (16), za to se mi zdi dobro. Da izveš nekaj novega (17), dobiš informacije. V teh skupinah se dosti vsega naučiš (18), ker nobena na primer nima istega problema, vsaka je drugačna. Kaj so že vse sprobale, kaj se vse da (19). Berem, da jih dosti gre na Češko, da se tam zdravijo na tistih klinikah. Naučim se nekaj novega (20).

Negativno je pa to, da ima že vsak dostop do interneta (21). Tudi vsak si lahko naredi Facebook (22), delajo si fejk profile (23).

K14- Da dobim informacije

K15- poiščem kakšne recepte

K16- ker imam težave z neplodnostjo imam všečkane te strani o tej temi

K17-. Da izveš nekaj novega

K18-dobiš informacije. V teh skupinah se dosti vsega naučiš

K19- ker nobena na primer nima istega problema, vsaka je drugačna. Kaj so že vse sprobale, kaj se vse da

K20-). Berem, da jih dosti gre na Češko, da se tam zdravijo na tistih klinikah. Naučim se nekaj novega

K21- Negativno je pa to, da ima že vsak dostop do interneta

K22- Tudi vsak si lahko naredi Facebook

K23- delajo si fejk profile

Imaš izkušnjo, da si na Facebooku spoznala osebo in ste potem v živo postali prijatelji?

ne, prijatelji so mi tisti, ki jih poznam od prej (24). Nimam ljudi, ki jih ne poznam (25). Večinoma imam med prijatelji sošolce, osebe, ki jih poznam (26). Niti ne sprejemem vsakega, ker nikoli ne veš (27).. Sem zelo pozorna glede tega, koga sprejemem (28).

K24- prijatelji so mi tisti, ki jih poznam od prej

K25- Nimam ljudi, ki jih ne poznam

K26-Večinoma imam med prijatelji sošolce, osebe, ki jih poznam

K27- Niti ne sprejemem vsakega, ker nikoli ne veš

K28- Sem zelo pozorna glede tega, koga sprejemem

Imaš kakšno izkušnjo, da so te zaradi tega, ker si Rominja, slabo obravnavali? Da si se počutila zapostavljeno?

Nikoli (29).

K29- Nikoli

Niti ne preko interneta?

Ne (30).

K30- ne

Tudi v vrtec sem hodila v skupino, kjer sem bila edina Rominja, in nisem nikoli občutila tega (31). Niti ne v osnovni šoli (32), niti v srednji šoli (33), niti na študiji (34).

K31- Tudi v vrtec sem hodila v skupino, kjer sem bila edina Rominja, in nisem nikoli občutila tega

K32- Niti ne v osnovni šoli

K33-niti v srednji šoli

K34- niti na študiji

Kaj si pa študirala?

Ekonomijo, ampak sem pustila (35), ker sem hotela postati policajka, ampak tam nisem naredila fizičnega testa, tako da sem vse skupaj pustila (36). Zdaj pa bi rada šla naprej študirat, da bi dobila dodatno izobrazbo (37).

K35- Ekonomijo, ampak sem pustila

K36- ker sem hotela postati policajka, ampak tam nisem naredila fizičnega testa, tako da sem vse skupaj pustila

K37- Zdaj pa bi rada šla naprej študirat, da bi dobila dodatno izobrazbo

Zdaj delam na Ljudski univerzi (38) in če se mi bo ponudila kakšna priložnost, bom še šla študirat (39).

K38- Zdaj delam na Ljudski univerzi

K39- če se mi bo ponudila kakšna priložnost, bom še šla študirat

Kako pa preživljaš prosti čas?

Z dečkom (40), ko imava čas, da sva lahko skupaj (41). Imava pse, se z njimi ukvarjava (42). Ide čas, če si za vsakega vzameš čas, potem hitro odide čas.

K40- Z dečkom

K41- ko imava čas, da sva lahko skupaj (

K42- Imava pse, se z njimi ukvarjava

Bi si kako drugače želela preživljati prosti čas?

Meni je tako v redu (43). Šla bi rada nekam na kakšen izlet, saj greva, ampak bi raje šla pogosteje (44).

K43- Meni je tako v redu

K44- Šla bi rada nekam na kakšen izlet, saj greva, ampak bi raje šla pogosteje

Starost: 30 let

Spol: Ž

Zaposlena

INTERVJU L-romska svetnica

"Mi smo sprejeti z odprtimi rokami in tudi mi sprejemamo drugačne ljudi z odprtimi rokami, tako da so dobrodošli vsi".

Kako dolgo že opravljate vlogo svetnice in predstavnice romske skupnosti Lendava?

Zdaj že drugi mandat, od leta 2014 (1).

L1- Zdaj že drugi mandat, od leta 2014

Kakšen je odnos med vami in ostalimi člani v romski skupnosti?

Zelo dober (2), obstajajo pa posamezniki, ki mi dvignejo živce, ampak potem tudi z njimi hitro uredim (3).

L2- Zelo dober

L3- obstajajo pa posamezniki, ki mi dvignejo živce, ampak potem tudi z njimi hitro uredim

Kaj menite, da so najvidnejše spremembe, ki so se zgodile v tem romskem naselju?

Jaz mislim, da je največji napredek izobrazba (4). Otroci se vključujejo v vrtec in v šole (5). Lani in predlani smo imeli stoprocentni vpis (6). Vsi tisti, ki so zaključili osnovno šolo, so se vpisali v srednješolsko izobraževanje (7). Tu vidim največji napredek. Je pa napredek tudi to, da se dosti ukvarjamo z otroki (8). Nudimo jim učno pomoč (9), tako da ko opazijo, da imajo težave, vejo na koga se lahko obrnejo (10). Ob ponedeljkih imamo urejeno, da učno pomoč nudijo študentke, ena je Rominja, druga ni (11). Ob torkih je z njimi romska pomočnica (12), ki dela na Dvojezični osnovni šoli I. Je zaposlena preko šolskih in obšolskih dejavnosti, v okviru projekta (13). Ob sredah je z njimi socialna delavka, ki je prav tako zaposlena na Dvojezični osnovni šoli I (14). Ob četrkih je z njimi ena, ki je zaposlena v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti ampak z njimi izvaja sprostivne dejavnosti ali športne igre (15). Tako, da se ne učijo celi teden in imajo ob četrkih malo nekaj drugače (16).

Vrtec je v vasi, imamo skupine, ki obiskujejo vrtec v Dolgi Vasi (17) in ena skupina, ki obiskuje vrtec v Genterovcih (18). Trenutno je v Dolgi vasi vpisanih 7 romskih otrok, obiskuje pa ga 15 otrok. Tistih 8 otrok je iz večinskega prebivalstva (19). So v kombiniranem oddelku, niso v ločenem oddelku, kar je dodaten plus (20). Jaz v sklopu te moje službe še vsak teden v vrtcu prostovoljno pomagam (21) in vidim kakšnega pomena je, če imajo nekoga iz njihovega okolja, naselja, da ga poznajo (22), kakšno zaupanje imajo otroci (23). Tako da mislim, da je zelo velika pomena, če bi se sistemiziral romski pomočnik (24), ki bi bil z njimi, ne samo ob petkih, tako kot do zdaj delam jaz (25), ampak bi bil tam od ponedeljka do petka, vsak dan (26). Ker je romski pomočnik kot neka vez med starši, otroci, vzgojitelji in različnimi izobraževalnimi ustanovami (27).

L4- Jaz mislim, da je največji napredek izobrazba

L5- Otroci se vključujejo v vrtec in v šole

L6- Lani in predlani smo imeli stoprocentni vpis

L7- Vsi tisti, ki so zaključili osnovno šolo, so se vpisali v srednješolsko izobraževanje

L8- Je pa napredek tudi to, da se dosti ukvarjamo z otroki

L9- Nudimo jim učno pomoč

L10- tako da ko opazijo, da imajo težave, vejo na koga se lahko obrnejo

L11- Ob ponedeljkih imamo urejeno, da učno pomoč nudijo študentke, ena je Rominja, druga ni

L12- Ob torkih je z njimi romska pomočnica

L13- ki dela na Dvojezični osnovni šoli I. Je zaposlena preko šolskih in obšolskih dejavnosti, v okviru projekta

L14-). Ob sredah je z njimi socialna delavka, ki je prav tako zaposlena na Dvojezični osnovni šoli

L15- Ob četrtek je z njimi ena, ki je zaposlena v Centru šolskih in občinskih dejavnosti ampak z njimi izvaja sprostivne dejavnosti ali športne igre

L16- Tako, da se ne učijo celi teden in imajo ob četrtek malo nekaj drugače

L17- imamo skupine, ki obiskujejo vrtec v Dolgi Vasi

L18- ena skupina, ki obiskuje vrtec v Genterovcih

L19- Trenutno je v Dolgi vasi vpisanih 7 romskih otrok, obiskuje pa ga 15 otrok. Tistih 8 otrok je iz večinskega prebivalstva

L20- So v kombiniranem oddelku, niso v ločenem oddelku, kar je dodaten plus

L21- Jaz v sklopu te moje službe še vsak teden v vrtcu prostovoljno pomagam

L22- in vidim kakšnega pomena je, če imajo nekoga iz njihovega okolja, naselja, da ga poznajo

L23- kakšno zaupanje imajo otroci

L24- Tako da mislim, da je zelo velika pomena, če bi se sistemiziral romski pomočnik

L25- ki bi bil z njimi, ne samo ob petkih, tako kot do zdaj delam jaz

L26- ampak bi bil tam od ponedeljka do petka, vsak dan

L27- Ker je romski pomočnik kot neka vez med starši, otroci, vzgojitelji in različnimi izobraževalnimi ustanovami

Torej je opazna razlika, ko ste vi zraven ali pa ko vas ni, se otroci počutijo varneje, ko ste zraven?

Imamo trenutno en primer. Ena deklica je že v prejšnjem letu bila vpisana in sploh ni hotela hoditi v vrtec (28), bi pa letos morala iti v prvi razred, (29) ampak zato, ker ni obiskovala vrtec, so se odločili, da jo ponovno dajo v vrtec (30). In ima velik odpor do vrtca (31), edino, ko ve, da sem ob petkih jaz tam, takrat gre (32) in mi obljubi, da bo čez teden tudi tam (33), ampak ker me ni, ona tudi ne prihaja (34).

L28- Ena deklica je že v prejšnjem letu bila vpisana in sploh ni hotela hoditi v vrtec

L29- bi pa letos morala iti v prvi razred

L30- ampak zato, ker ni obiskovala vrtec, so se odločili, da jo ponovno dajo v vrtec

L31- In ima velik odpor do vrtca

L32- edino, ko ve, da sem ob petkih jaz tam, takrat gre

L33- in mi obljubi, da bo čez teden tudi tam

L34- ampak ker me ni, ona tudi ne prihaja

Kako malo je treba, da se otroci počutijo bolj varno..

Ja, otroci me poznajo (35), obvladam jezik (36), znajo, da se lahko name zanesejo (37) in mi zaupajo (38). Sicer je vrtec itak novo okolje za njih (39), ker so ves čas v tem romskem naselju(40) in je to neke vrste izolacija(41),. Ko pa grejo v ta novi stik z drugačnostjo(42), je pa to za njih velik šok in stres (43).

L35- Ja, otroci me poznajo

L36- obvladam jezik

L37- znajo, da se lahko name zanesejo

L38- mi zaupajo

L39- Sicer je vrtec itak novo okolje za njih

L40- ker so ves čas v tem romskem naselju

L41- in je to neke vrste izolacija

L42- Ko pa grejo v ta novi stik z drugačnostjo

L43- je pa to za njih velik šok in stres

Kako poteka povezovanje z neromsko populacijo? Kot ste sami povedali, so v vrtcu v mešani skupini, opazila sem tudi, da ste izvedli poletni tabor za vse otroke, ne samo za Rome in se je izkazalo za dober primer vključevanja.

Nimamo nobenih težav (44), sodelovanje je odlično (45). Da bi bile razlike, ne morem reči (46). Opažam, da v vrtcu obravnavajo vse enako (47) in delajo z vsemi enakopravno (48). Ni tega, da zdaj če je en otrok Rom, se bomo manj ukvarjali z njim ali kar koli drugega (49). Mi smo sprejeti z odprtimi rokami (50) in tudi mi sprejemamo drugačne ljudi z odprtimi rokami, tako da so dobrodošli vsi (51).

L44- Nimamo nobenih težav

L45- sodelovanje je odlično

L46- Da bi bile razlike, ne morem reči

L47- Opažam, da v vrtcu obravnavajo vse enako

L48- delajo z vsemi enakopravno

L49- Ni tega, da zdaj če je en otrok Rom, se bomo manj ukvarjali z njim ali kar koli drugega

L50- Mi smo sprejeti z odprtimi rokami

L51- in tudi mi sprejemamo drugačne ljudi z odprtimi rokami, tako da so dobrodošli vsi

Kaj menite, da bi se še lahko spremenilo v romskem naselju? Kakšne predloge za izboljšanje bi še imeli?

Zdaj na izobraževalnem področju bi bil prvi korak to, da bi uvedli sistematizirali romskega pomočnika (52). S temi bi dosti Romov dobilo možnost za zaposlitev (53). Bi pa bila velika pomoč in podpora otrokom, ki rabijo nekoga ob sebi (54). Ne rečem, da je to rešitev za dolgi rok (55). To je mišljeno za otroke v vrtcu in v prvi triadi osnovne šole (56), ker potem, se

drugače oni tudi na to preveč navadijo (57) in pričakujejo, da bo romski pomočnik namesto njih karkoli naredil (58). Otroci se morajo navaditi, da se bodo morali učiti (59), obvladati zadeve tudi brez pomočnika (60). Drugače pa na tem drugem področju, iz mojega svetniškega vidika edino kar je bolj pomembno, kar se največ trudim v tem mandatu, je legalizacija romskega naselja (61), tega še nimamo. Imamo pa urejeno vso komunalno infrastrukturo (62) in bi potrebovali nadgradnjo tega, kar že imamo (63), obnova asfalta (64) ali česar koli drugega (65). Tako da je to eden od korakov.

L52- Zdaj na izobraževalnem področju bi bil prvi korak to, da bi uvedli sistematizirali romskega pomočnika

L53- S tem bi dosti Romov dobilo možnost za zaposlitev

L54- Bi pa bila velika pomoč in podpora otrokom, ki rabijo nekoga ob sebi

L55- Ne rečem, da je to rešitev za dolgi rok

L56- To je mišljeno za otroke v vrtcu in v prvi triadi osnovne šole

L57- ker potem, se drugače oni tudi na to preveč navadijo

L58- in pričakujejo, da bo romski pomočnik namesto njih karkoli naredil

L59- Otroci se morajo navaditi, da se bodo morali učiti

L60- obvladati zadeve tudi brez pomočnika

L61- kar je bolj pomembno, je legalizacija romskega naselja

L62- Imamo pa urejeno vso komunalno infrastrukturo

L63- bi potrebovali nadgradnjo tega, kar že imamo

L64- obnova asfalta

L65- ali česar koli drugega

Kateri so največji problemi v skupnosti?

Če sem iskrena je to brezposelnost (66), ker iz tega vidika, da so brezposelni, se doma dolgočasijo (67) in iz tega nastanejo tudi različni prepiri, nesporazumi (68), tako da mislim, da je prvi korak v razvoju izobrazba (69), s katero pridobiš poklic (70), pozneje tudi zaposlitev (71). Ker če je človek zaseden, zaposlen, nima časa za ostale norije (72)

L66- Če sem iskrena je to brezposelnost

L67- ker iz tega vidika, da so brezposelni, se doma dolgočasijo

L68- in iz tega nastanejo tudi različni prepiri, nesporazumi

L69- tako da mislim, da je prvi korak v razvoju izobrazba

L70- s katero pridobiš poklic

L71- pozneje tudi zaposlitev

L72- Ker če je človek zaseden, zaposlen, nima časa za ostale norije

Na kakšne načine poskušate vključevati otroke v družbo?

Preko delavnic (73), tako da ni to samo učenje, ampak so tudi delavnice (74). Odvisno od finančnih sredstev, jih tudi nagradimo (75). Jaz sem lani preko društva bila zelo aktivna (76). Prijavljala sem različne projekte (77) in ves denar sem vložila v otroke (78), tako da so otroci na taboru uživali (79). Ne vem, jaz sem malo preobremenjena, da bi lahko nadaljevala z vsem tem (80) in letos sem se odločila, da bom malo počivala, ker sem lani imela preveč vsega (81). Tako da razmišljam o tem, da če bom obdržala društvo, bom nadaljevala s temi aktivnostmi (82). Tudi če včasih rečem, da več ne bom, mi je žal, ko vidim, da otroci to pogrešajo (83). Mogoče so to tisti trenutki, ki niso nevem kako materialnega pomena ampak tisto malo zadoščenje in trenutek sreče (pri otrocih) je plačilo za moje delo (84). Letos smo se zmenili, da bomo izvedli obdarovanje (85). Vključili bomo različne organizacije, donacije (86). Včasih nam kdo kaj donira (87). Donirala nam je Pošta Slovenije igrače (88), tudi študenti so zbirali preko Lions kluba in so nam prinesli paketke (89), tako da je to res pohvale vredno(90).

L73- Preko delavnic

L74- tako da ni to samo učenje, ampak so tudi delavnice

L75- Odvisno od finančnih sredstev, jih tudi nagradimo

L76- Jaz sem lani preko društva bila zelo aktivna

L77- Prijavljala sem različne projekte

L78- ves denar sem vložila v otroke

L79- tako da so otroci na taboru uživali

L80- Ne vem, jaz sem malo preobremenjena, da bi lahko nadaljevala z vsem tem

L81- in letos sem se odločila, da bom malo počivala, ker sem lani imela preveč vsega

L82- Tako da razmišljam o tem, da če bom obdržala društvo, bom nadaljevala s temi aktivnostmi

L83- Tudi če včasih rečem, da več ne bom, mi je žal, ko vidim, da otroci to pogrešajo

L84- Mogoče so to tisti trenutki, ki niso nevem kako materialnega pomena ampak tisto malo zadoščenje in trenutek sreče (pri otrocih) je plačilo za moje delo

L85- Letos smo se zmenili, da bomo izvedli obdarovanje

L86- Vključili bomo različne organizacije, donacije

L87- Včasih nam kdo kaj donira

L88- Donirala nam je Pošta Slovenije igrače

L89- tudi študenti so zbirali preko Lions kluba in so nam prinesli paketke

L90- tako da je to res pohvale vredno

Kako se imenuje vaše društvo?

Romsko kulturno društvo Romnji (91). Beseda Romnji pomeni "ciganka", oziroma Rominja(92). Meni je lepše Ciganka (93).

L91- Romsko kulturno društvo Romnji

L92-Beseda Romnji pomeni "ciganka", oziroma Rominja

L93- Meni je lepše Ciganka

Kako rajši slišite, da vas kličejo "Romi" ali "Cigani"?

Zdaj odvisno od izraza (94). Če kdo to pove v žaljivem smislu, to ni lepo (95). Tako je pri vseh narodnostih (96). Če pa mi nekdo reče, "to je tista ciganica", pa s tem ne misli nič slabega, s tem ni nič narobe (97). Beseda Rom itak pomeni človek (98), cigan pa pomeni nedotakljivi, to pa zato, ker so vedno mislili, da nismo enaki pred zakonom, kar pa ne drži, ker zakon je za vse enak (99). Tudi ko omenjajo te socialne podpore in da so Romi doma, ker dobijo veliko socialne podpore (100). Socialna podpora je za vse enaka (101), razlika je samo v tem, da Romi imajo več otrok in potem nanese več (102). Ampak to je tam na Dolenjskem bolj značilno (103). Pri nas je že redko, da imajo tri do štiri otroke (104). Mislim, da so samo dve ali tri družine z tremi ali več otroki, ostali pa imajo enega ali dva otroka (105).

L94- Zdaj odvisno od izraza

L95- kdo to pove v žaljivem smislu, to ni lepo

L96- Tako je pri vseh narodnostih

L97- Če pa mi nekdo reče, "to je tista ciganica", pa s tem ne misli nič slabega, s tem ni nič narobe

L98- Beseda Rom itak pomeni človek

L99- cigan pa pomeni nedotakljivi, to pa zato, ker so vedno mislili, da nismo enaki pred zakonom, kar pa ne drži, ker zakon je za vse enak

L100- Tudi ko omenjajo te socialne podpore in da so Romi doma, ker dobijo veliko socialne podpore

L101- Socialna podpora je za vse enaka

L102- razlika je samo v tem, da Romi imajo več otrok in potem nanese več

L103- Ampak to je tam na Dolenjskem bolj značilno

L104- Pri nas je že redko, da imajo tri do štiri otroke

L105-Mislim, da so samo dve ali tri družine z tremi ali več otroki, ostali pa imajo enega ali dva otroka

Kako pa je z zaposlitvijo?

Še vedno je premalo zaposlitev (106). Vedno izkoristijo zaposlitev preko javnih del, kar je po eni strani dobro, po drugi strani ni, ker ni najboljša rešitev (107). Ko se najbolj navadiš, ko ti je najlepše moraš oditi (108). Tudi podjetja izkoriščajo denar od države, saj potem nimajo stroškov z delavci, saj jih plačuje delno občina, delno pa Zavod za zaposlovanje (109).

Drugače pa imamo dosti zaposlenih v Avstriji (110), opažam, da tudi mladi stremijo k temu, da se zaposlijo (111) ampak žal je že vedno ta diskriminacija in stereotipi v našem območju zelo velika (112). Če nimaš poznanstva prideš zelo težko notri (113). To sem tudi sama preizkusila na lastni koži (114).

L106- Še vedno je premalo zaposlitev

L107- Vedno izkoristijo zaposlitev preko javnih del, kar je po eni strani dobro, po drugi strani ni, ker ni najboljša rešitev

L108- Ko se najbolj navadiš, ko ti je najlepše moraš oditi

L109- Tudi podjetja izkoriščajo denar od države, saj potem nimajo stroškov z delavci, saj jih plačuje delno občina, delno pa Zavod za zaposlovanje

L110- Drugače pa imamo dosti zaposlenih v Avstriji

L111- opažam, da tudi mladi stremijo k temu, da se zaposlijo

L112- ampak žal je že vedno ta diskriminacija in stereotipi v našem območju zelo velika

L113- Če nimaš poznanstva prideš zelo težko notri

L114-To sem tudi sama preizkusila na lastni koži

Mi lahko prosim opišete vašo izkušnjo?

Jaz sem aktivna že nekje od leta 2010, ko sem končala šolo (115). Pri meni je bil problem, ker sem mladoletna pobegnila od doma (116). Rojena sem na Hrvaškem, rodila sem pri sedemnajstih (117). Potem sem po prvem letniku končane srednje šole prišla živeti v Slovenijo (118), brez izobrazbe sem bila (119), mladoletna mama in potem ko sem sina spravila na izobraževalno pot, da si bom tudi jaz pridobila izobrazbo, poklic in si poiskala službo (120). Problem je bil že v praksi (121). Prakso sem dobila v cvetličarni(122), potem so me tam spoznali, ampak sem dobila priložnost za usposabljanje preko zavoda, zato so me vzeli na trimesečno usposabljanje (123). Potem je bilo v hotelu Lipa bilo usposabljanje, tudi trimesečno ampak čeprav sem se izkazala maksimalno, bili so zadovoljni z mojim delom, me pa niso hoteli zaposliti (124). Ker so izkoristili javna sredstva in niso hoteli imeti stroškov z mano (125). Potem sem se zaposlila v Murski Soboti, v svetu Romske skupnosti (126). Tam sem bila zaposlena 4 leta, prišlo je do nekkih problemov in sem dala sporazumno odpoved (127). Potem sem delala v Zvezi kulturnih društev v Lendavi, trenutno sem zaposlena na Ljudski univerzi v Lendavi preko projekta (128). Ampak mislim, da me tudi ne bi zaposlili, če me ne bi poznali že od prej (129). Tam sem zaključila izobrazbo, sedanja šefica me je že takrat spoznala in je vedela, da sem zaupanja vredna (130). Imam pa izkušnje, da partner, ker je temnejše polti, ima zaključeno izobrazbo s prilagojenim programom... Po telefonu mu povejo, da je potreba po delavcu sto procentna, ko pa gre na razgovor in ga vidijo, pa dobi odgovor, da ne ustreza profilu, ali da trenutno ne rabijo, ali da so že nekoga našli (131). Tako, da se vseeno bojijo. Jaz pravim, da je priložnost treba dati vsem (132), čeprav na en mesec preizkusnega dela, če so zadovoljni naj ga obdržijo, če ne pač povejo razlog zakaj ne in to je to (133). Ampak v Sloveniji je problem ne samo pri Romih ampak tudi pri ostalih, ker je težka situacija (134). Če si preveč izobražen ni dobro, če nisi izobražen ni dobro, nikak ni dobro (135).

L115- Jaz sem aktivna že nekje od leta 2010, ko sem končala šolo

- L116- Pri meni je bil problem, ker sem mladoletna pobegnila od doma
- L117- Rojena sem na Hrvaškem, rodila sem pri sedemnajstih
- L118- Potem sem po prvem letniku končane srednje šole prišla živet v Slovenijo
- L119- brez izobrazbe sem bila
- L120- mladoletna mama in potem ko sem sina spravila na izobraževalno pot, da si bom tudi jaz pridobila izobrazbo, poklic in si poiskala službo
- L121- Problem je bil že v praksi
- L122- Prakso sem dobila v cvetličarni
- L123- potem so me tam spoznali, ampak sem dobila priložnost za usposabljanje preko zavoda, zato so me vzeli na trimesečno usposabljanje
- L124- Potem je bilo v hotelu Lipa bilo usposabljanje, tudi trimesečno ampak čeprav sem se izkazala maksimalno, bili so zadovoljni z mojim delom, me pa niso hoteli zaposliti
- L125- Ker so izkoristili javna sredstva in niso hoteli imeli stroškov z mano (
- L126- Potem sem se zaposlila v Murski Soboti, v svetu Romske skupnosti
- L127- Tam sem bila zaposlena 4 leta, prišlo je do nekih problemov in sem dala sporazumno odpoved
- L128- Potem sem delala v Zvezi kulturnih društev v Lendavi, trenutno sem zaposlena na Ljudski univerzi v Lendavi preko projekta
- L129- Ampak mislim, da me tudi ne bi zaposlili, če me ne bi poznali že od prej
- L130- Tam sem zaključila izobrazbo, sedanja šefica me je že takrat spoznala in je vedela, da sem zaupanja vredna
- L131- Imam pa izkušnje, da partner, ker je temnejše polti, ima zaključeno izobrazbo s prilagojenim programom... Po telefonu mu povejo, da je potreba po delavcu sto procentna, ko pa gre na razgovor in ga vidijo, pa dobi odgovor, da ne ustreza profilu, ali da trenutno ne rabijo, ali da so že nekoga našli
- L132- Tako, da se vseeno bojijo. Jaz pravim, da je priložnost treba dati vsem
- L133- čeprav na en mesec preizkusnega dela, če so zadovoljni naj ga obdržijo, če ne pač povejo razlog zakaj ne in to je to
- L134- Ampak v Sloveniji je problem ne samo pri Romih ampak tudi pri ostalih, ker je težka situacija
- L135- Če si preveč izobražen ni dobro, če nisi izobražen ni dobro, nikak ni dobro
- Kaj pa mislite o družabnih omrežjih? Kako vplivajo na odnose v družbi? Kako opazite uporabo družabnih omrežij med mladimi?

Tudi sama uporabljam družabna omrežja (136), mislim, da je to zelo dobro, včasih pa tudi ne (137). Včasih smo preveč odvisni od tega (138) in ni več nobene zasebnosti (139), vsi vedo o

tebi vse (140). Pri Romih je pa to, da vsi tisti, ki uporabljajo družabna omrežja (141), jih izkoristijo še za neke druge priložnosti (142). Kot je na primer ta incident v bolnici, da so si grozili po socialnih omrežjih (143), predvajajo marsikakšne vsebine, kar se mi ne zdi primerno (144). Vseeno bi morali biti previdni pri tem, kaj objavljajo, kakšne fotografije (145). Sami vemo, da preko tega pride do marsikakšni zlorab, tako je treba biti res zelo previden (146).

L136- Tudi sama uporabljam družabna omrežja

L137- mislim, da je to zelo dobro, včasih pa tudi ne

L138- Včasih smo preveč odvisni od tega

L139- in ni več nobene zasebnosti

L140- vsi vedo o tebi vse

L141- Pri Romih je pa to, da vsi tisti, ki uporabljajo družabna omrežja

L142- jih izkoristijo še za neke druge priložnosti

L143- Kot je na primer ta incident v bolnici, da so si grozili po socialnih omrežjih

L144- predvajajo marsikakšne vsebine, kar se mi ne zdi primerno

L145- Vseeno bi morali biti previdni pri tem, kaj objavljajo, kakšne fotografije

L146- Sami vemo, da preko tega pride do marsikakšni zlorab, tako je treba biti res zelo previden

Kako ste začeli izvajati socialno aktivacijo?

Socialno aktivacijo smo začeli izvajati 23. oktobra (147). Nosilec projekta je RIS Rakičan, Ljudska univerza Lendava je partner (148). Jaz pomagam pri izvajanju teh različnih aktivnosti (149). Vključenih je 13 žensk (150). Namen te socialne aktivacije je, da se izognejo tega vsakdanjika (151), da se na nek način pomaga, da se stopi v lažji stik z delodajalci (152), možnost je tudi zaposlitve preko javnih del (153), če bo izražena želja, tako da bomo videli v kakšno smer se bo nadaljevalo.

L147- Socialno aktivacijo smo začeli izvajati 23. oktobra

L148- Nosilec projekta je RIS Rakičan, Ljudska univerza Lendava je partner

L149- Jaz pomagam pri izvajanju teh različnih aktivnosti

L150- Vključenih je 13 žensk

L151- Namen te socialne aktivacije je, da se izognejo tega vsakdanjika

L152- da se na nek način pomaga, da se stopi v lažji stik z delodajalci

L153- možnost je tudi zaposlitve preko javnih del

Kaj pa menite o delu in vključevanju socialnih delavk? Kaj se vam zdi dobro in kaj bi še lahko izboljšale socialne delavke pri delu z Romi?

Enkrat je prišla socialna delavka, ko so bili problemi, ker ena mladoletna deklica ni obiskovala pouka (154). Drugače pa zelo malo krat pridejo (155). Edino ta socialna delavka, ki pride ob sredah, da pomaga učencem (156). Na splošno pa socialne delavke hodijo sem edino, ko je kakšen interventen primer, ko morajo ukrepati (157). Pogrešam aktivnost socialnih delavk (158). Predvsem pri tistih družinah, kjer bi morale voditi kontrolo, kaj se dogaja z otroci (159). Prihajati bi morale večkrat (160), bi morale bolj spoznati družino (161), v kakšnih razmerah živijo (162). Včasih pride do različnih oblik nasilja v družinah (163) in bi morale biti s tem seznanjene, kaj se dogaja (164) in ne, da ukrepajo samo takrat, ko je skoraj že prepozno (165).

L154- Enkrat je prišla socialna delavka, ko so bili problemi, ker ena mladoletna deklica ni obiskovala pouka

L155- Drugače pa zelo malo krat pridejo

L156- Edino ta socialna delavka, ki pride ob sredah, da pomaga učencem

L157- Na splošno pa socialne delavke hodijo sem edino, ko je kakšen interventen primer, ko morajo ukrepati

L158- Pogrešam aktivnost socialnih delavk

L159- Predvsem pri tistih družinah, kjer bi morale voditi kontrolo, kaj se dogaja z otroci

L160- Prihajati bi morale večkrat

L161- bi morale bolj spoznati družino

L162- v kakšnih razmerah živijo

L163- Včasih pride do različnih oblik nasilja v družinah

L164- in bi morale biti s tem seznanjene, kaj se dogaja

L165- in ne, da ukrepajo samo takrat, ko je skoraj že prepozno

Kako pa opazate, da otroci preživljajo prosti čas?

V prostem času se večinoma družijo med sabo (166). Med tednom imajo zelo malo časa, saj so v šoli (167), popoldan imajo različne dejavnosti (168), zato mislim, da je pametno, da ta čas izkoristijo za učne snovi in od tega tudi kaj odnesejo (169).

L166- V prostem času se večinoma družijo med sabo

L167- Med tednom imajo zelo malo časa, saj so v šoli

L168- popoldan imajo različne dejavnosti

L169- zato mislim, da je pametno, da ta čas izkoristijo za učne snovi in od tega tudi kaj odnesejo

9.5 TABELA ODPRTEGA KODIRANJA

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>ja</i>	Dostop do interneta doma	Dostop do Interneta	Uporaba interneta
A2	<i>S telefonom in playstationom</i>	Telefon in playstation	Dostop do interneta	Uporaba interneta
A3	<i>Od petih popoldan, ko pridem iz službe pa do nekeje desetih zvečer, dokler ne zaspim... nekeje 5 ur</i>	pet ur na dan	Čas namenjen internetu	Uporaba interneta
A4	<i>youtube, igrice - playstation FIFA, call of duty</i>	Družabna omrežja, igrice	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
A5	<i>s prijatelji, z domačimi</i>	Prijateljstvo, družina	Povezovanje na internetu	Uporaba interneta
A6	<i>Samo Facebook, vse ostalo sem izbrisal</i>	Facebook	Družabna omrežja	Uporaba družabnih omrežij
A7	<i>Ko sem začel hoditi v srednjo šolo, to je bilo leta 2008.</i>	Začetek srednje šole	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
A8	<i>S telefonom, računalnika nimam.</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
A9	<i>Ko pridem iz službe, od 17 do 22, dokler ne zaspim</i>	Pet ur na dan	Čas namenjen družabnim omrežji	Uporaba družabnih omrežij
A10	<i>spoznavanje prijateljev, obveščanje prijateljev, če kaj rabiš jim napišeš, ker ko jih kličeš ne dvignejo, --da vidiš kako kdo živi, sošolci in ostali</i>	Spoznavanja in obveščanje prijateljev	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
A11	<i>odajanje slik</i>	Objavljanje slik	Objavljanje	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
A12	<i>vidiš prireditve, ki se dogajajo zunaj, po svetu...</i>	Obvestilo o dogodkih	Dogodki	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
A13	<i>fejk profili</i>	Lažni profili	Profili	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
A14	<i>grožnje, na primer, če se skregaš z nekom v živo, v diskoteki, prideš domov pa ti potem grozi na Facebooku..</i>	Grožnje na Facebooku	Grožnje	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
A15	<i>raznorazna razmerja, ko</i>	Težave v partnerskih	Partnerski odnosi	Negativne lastnosti

	<i>si na primer žena piše z drugim moškim</i>	odnosih		uporabe družabnih omrežij
A16	<i>Na Facebooku imam večinoma znance in domače</i>	Znanci in domači	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežij
A17	<i>če vidim kakšno lepo žensko, jo dodam</i>	Dodajanje žensk	Dodajanje prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežij
A18	<i>večinoma imam Nerome</i>	Neromi	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežij
A19	<i>prijatelji izven facebooka: brat, sestra, sosed</i>	Družinski člani in sosed	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
A20	<i>imam dosti prijateljev ampak samo malo tesnih, poznam ogromno ljudi izven Facebooka, nimam pa tesnih prijateljev</i>	Malo tesnih prijateljev	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
A21	<i>rad sem sam s sabo, da nimam problemov ...</i>	Izogibanje problemov	Osebnost	Osebnosti
A22	<i>imel sem prijatelja ampak sva se skregala in zdaj nimam</i>	Prepir s prijateljem	Prijateljstvo	Prijateljstvo v realnosti
A23	<i>družina mi je na prvem mestu</i>	Pomembnost družine	Družina	Vrednote
A24	<i>Vsaki dan se vidiva z bratom, zjutraj se vidiva, pije kavo, zajtrk poje in greva delat</i>	Druženje z bratom	Odnos z bratom	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
A25	<i>ko pridemo iz dela se najemo, se pogovorimo, se tudi kaj skregamo, to je vedno..</i>	Druženje z bratom	Odnos z bratom	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
A26	<i>bolj se družimo v živo ..ker smo blizu doma</i>	Prijatelji v bližini	Prijateljstvo	Prijateljstvo v realnosti
A27	<i>Ja, sem spoznal dosti ljudi..</i>	Spoznavanje novih prijateljev	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
A28	<i>Dodam, potem pa se nekje vidimo, zunaj, pa se pogovorimo pa to..</i>	Dodajanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
A29	<i>določenim osebam pišem, tistim ki jih želim spoznati..</i>	Dopisovanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
A30	<i>če je iz moje okolice napišem, se vidimo..</i>	Srečanje v živo	Potek spoznavanja	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
A31	<i>Ja. jaz hodim v binkošno cerkev, v Mursko Soboto in sem dodal eno osebo, žensko in ko sva se</i>	Dodajanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih

	<i>videla, mi je rekla, da sem jo dodal</i>			
A32	<i>spoznala sva se preko Facebooka.</i>	Spoznavanje preko Facebooka	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
A33	<i>Sem skoraj edini v naselju, ki me zanima oz sem usmerjen v evangeličanstvo, verujem samo v Jezusa..</i>	Evangeličanska vera	Religija	Vrednote
A34	<i>Imel sem življenjske probleme, leta 2018, sem psihično padel</i>	Življenjski problemi	Težave v duševnem zdravju	Duševno zdravje
A35	<i>Šel sem v Ormož (psihiatrična bolnišnica), k psihiatru, na razgovor in vse</i>	Razgovor v psihiatrični bolnišnici	Težave v duševnem zdravju	Duševno zdravje
A36	<i>Šel sem tudi v Rakičan (v bolnišnico), ker sem imel zelo visok utrip (150 na minuto), in niso vedeli kaj je to.</i>	Pregledi v bolnišnici	Zdravstvene težave	Zdravje
A37	<i>ugotovili so da je to psihično, ker sem imel domotožje</i>	Domotožje	Težave v duševnem zdravju	Duševno zdravje
A38	<i>delal sem v Avstriji, nisem imel družine, prijateljev, cel čas sem delal, nisem užival.. nisem imel prostosti.. bil sem zaprti</i>	Oddaljenost od družine in prijateljev	Delo v tujini	Duševno zdravje
A39	<i>takrat sem spoznal Jezusa.. in sem našel smisel v njem...</i>	Smisel življenja našel v veri	Religija	Vrednote
A40	<i>Ja, večkrat.. ampak sem bolj tak da na družabnih omrežjih nisem močan</i>	Nemoč na družabnih omrežjih	Občutek nemoči	Stigmatizacija na družabnih omrežjih
A41	<i>nisem tip osebe, ki bi se preko interneta prepiral.. sicer odpišem ampak raje rešujem težave v živo..</i>	Reševanje težav v živo in ne na internetu	Reševanje težav	Stigmatizacija na družabnih omrežjih
A42	<i>oboji, Romi in Neromi..</i>	Grožnje s strani Romov in Neromov	Grožnje	Stigmatizacija na družabnih omrežjih
A43	<i>ko pa pride do tega, da kaj nisem kriv, pa me obtožijo, potem pa skočim..</i>	Obtoževanje za nekrivdo	Grožnje	Stigmatizacija na družabnih omrežjih
A44	<i>ko na primer grem v gostilno me ne obravnavajo kot cigana,</i>	Neidentifikacija z Romi zaradi naglasa	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju

	<i>ker nimam tipičnega naglasa...</i>			
A45	<i>osnovni šoli ja..in tudi v srednji</i>	Nestigmatizacija v osnovni in srednji šoli	Nestigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A46	<i>zdaj pa najbolj zaradi izgleda.. zaradi brade, temne polti in ker mislijo da sem iz Sirije.. in to me najbolj živcira..</i>	Stigmatizacija zaradi videza	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A47	<i>Prejšnjič je bilo v *bližnji kraj*, ko smo se pretepli</i>	Pretep zaradi stigmatizacije	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A48	<i>.. prišel sem iz gostilne.. pa je en Slovenec rekel, "kaj delajo begunci tu?"</i>	Označevanje za begunca	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A49	<i>sem hodim že pet let in mi ni še noben tega rekel to kar mi je on rekel...</i>	Prva izkušnja	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A50	<i>pa je rekel, "kaj boš ti.. se bomo "bili" (preteпали), pa je rekel, dobro, se bomo pa "bili" in potem je prišlo do tega, česar ne bi trbela..prišli so policaji, rešilci..</i>	pretep	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A51	Jaz pa še en kolega. njih je pa bilo 6.	Pretep z Neromi	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A52	<i>zdaj imamo sodišče... ker so hujše telesne poškodbe.. in zdaj nevem kaj bo</i>	Obravnavana na sodišču	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A53	<i>jaz pravim da je to samoobramba.. zaradi enega komentarja mi je po domače povedano razbesnilo...</i>	Samoobramba	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A54	<i>kako lahko nekoga, ki ima brado obtožijo</i>	Obtoževanje zaradi zunanjšega videza	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
A55	<i>vsi smo ljudje, pod kožo krvavi..</i>	enakopravnost		
A56	<i>Prosti čas izkoristim za branje knjig, duhovnih knjig (biblije),</i>	Branje knjig	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A57	<i>poslušanje glasbe, ne samo tak glasbe ... bolj duhovne glasbe, ki me umirja..</i>	Poslušanje glasbe	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas

A58	<i>klavir rad poslušam</i>	Poslušanje klaviature	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A59	<i>vse kar je orinetirano na Boga</i>	Orientacija na Boga	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A60	<i>največ se družim s sosedom</i>	Druženje s sosedom	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A61	<i>igramo igrice</i>	Igranje igrice	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A62	<i>nogomet je na žalost odsoten</i>	Odsotnost nogometa	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A63	<i>Ko delam 10 ur fizično več ne moremo igrati nogomet...</i>	Fizično delo posledica neigranja nogometa	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A64	<i>Ja, od 7. leta do 22.leta, aktivno.</i>	Igranje nogometa v času mladostništva	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A65	<i>Rad tudi gledam filme</i>	Gledanje filmov	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A66	<i>tudi kaj se dogaja po svetu..</i>	Spremljanje dogajanja po svetu	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A67	<i>to vse znam kaj se dogaja, spremljam</i>	Spremljanje dogajanja po svetu	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
A68	<i>Jaz sem informirana oseba</i>	informiranost	Interesi	Osebnostne lastnosti
A69	<i>me eni ne trpijo.. sem preveč pameten.. pa tudi zaradi mojega stila oblačenja .. jaz sem rad lepo oblečen.. klasično-izstopam.. sem svoj tip in imam svoje principe.. to je moja osebnost in tega ne dam</i>	Zaradi stila oblačenja občutek nesprejetosti	Izstopanje v družbi	Osebnostne lastnosti
A70	<i>70 % v našem naselju je izpod nule.. katastrofa..</i>	Poudarjanje osebnosti	Izstopanje v družbi	Osebnostne lastnosti
A71	<i>država da preveč socialne pomoči in nihče noče delati..</i>	Slabo mnenje o romskem naselju	Mnenje o romskem naselju	Romsko naselje
A72	<i>jaz na primer ne bi mogel biti tak.. jaz raje delam 9 ur, čas mi odide pa zaslužim..</i>	Previsoka socialna pomoč povzroča nedelo	Socialna pomoč	Romsko naselje
A73	<i>če me kdo vpraša, kakšen Slovenec, na primer ti, če kje delam.. s ponosom povem, da delam, imam pogodbo.. se trudim ni mi težko delati, čeprav delam v gradbeništvu in je fizično delo</i>	Delo krajša čas	Delo	Zaposlitev
A74	<i>nikoli pa ne bi delal v</i>	Ponosen, da dela	Delo	Zaposlitev
A75		Delo v tovarni	Delo	Zaposlitev

	<i>tovarni.. ker nočem biti nadzorovani, v objektu s 100 šefi, kjer ne smem na wc, si niti spiti vodo</i>	predstavlja nadzor		
A76	<i>tu si svoboden, ker delaš hiše, si ponosen, da nekom narediš hišo.. meni je to lepo.</i>	Svoboda, ponos, da dela v gradbeništvu	Delo	Zaposlitev
A77	<i>Ja, ampak tega ne morem na glas govoriti</i>	Drugačno preživljanje prostega časa je skrivnost	Želja za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A78	<i>Dosti.. igrišče, igrala za otroke</i>	Igrišče in igrala za otroke	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A79	<i>imamo igrišče ampak je že vse zaraščeno</i>	Nepokošeno igrišče	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A80	<i>lahko bi naredili tobogane</i>	tobogani	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A81	<i>to je tu že 20 let ko smo bili mali, smo igrali nogomet</i>	Igranje nogometa v preteklosti	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A82	<i>pokosijo ga enkrat na mesec.. ampak bi lahko bilo dosti več</i>	Nepokošeno igrišče	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A83	<i>pa za pse bi lahko naredili nekaj.. peskovnik</i>	Peskovnik za pse	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A84	<i>ograjo za otroke, da bi se lahko igrali.. tu je zelo lepo mesto za otroke</i>	Ograjo za otroke	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
A85	<i>kam pa se naj grejo igrati otroci.. na cesto? kjer se vozijo brez izpitov</i>	Vožnja brez izpita za avto	Nevarnost v romskem naselju	Romsko naselje
A86	<i>romski center</i>	V naselju je romski center	Romski center	Romsko naselje
A87	<i>ne dovolijo nam, da bi lahko šli notri</i>	Nedovoljen vstop v romski center	Romski center	Romsko naselje
A88	<i>imam idejo.. da bi lahko imeli turnir v igranju Playstation.. zdaj na</i>	Ideja za turnir v igranju igrice v romskem centru	Romski center	Romsko naselje

	<i>primer decembra, ko je mrzlo, bi en turnir naredili za mlade</i>			
A89	<i>brez alkohola.. da bi imela kavcijo in prvo nagrado... to smo prej že imeli, zdaj pa več nočejo</i>	Kavcija in nagrada za igranje igrice v romskem centru	Romski center	Romsko naselje
B1	<i>Ja- ima dostop do interneta</i>	Dostopnost interneta doma	Dostop do interneta	Uporaba interneta
B2	<i>Preko telefona, najpogosteje in občasno preko računalnika.</i>	Telefon in računalnik	Dostop do interneta	Uporaba interneta
B3	<i>Povprečje 3-4 ure</i>	Tri do štiri ure na dan	Čas namenjen internetu	Uporaba interneta
B4	<i>Na primer zjutraj, v službi, včasih manj. Giblje se tam od 1,5 do 4 ure</i>	Od ene ure in pol do štiri ure	Čas namenjen internetu	Uporaba interneta
B5	<i>Najpogosteje Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B6	<i>raziskujem kaj za službo, na primer kakšne delavnice in naloge za izvesti in podobno</i>	Raziskovanje za delo v službi	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B7	<i>Tudi moja služba sama zahteva, da sem dosti na računalniku...same dokumentacije zahtevajo, da sem včasih več časa na internetu</i>	Služba vzrok uporabe interneta	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B8	<i>Na internetu raziskujem 3 do 4 ure tudi v času delovnega časa, to se zgodi enkrat na teden</i>	V službi uporaba interneta od tri do štiri ure	Čas namenjen internetu	Uporaba interneta
B9	<i>Uporabljam tudi Pinterest</i>	Pinterest	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B10	<i>Aliexpress , to je tudi nakupovanje preko interneta in sama prodaja preko interneta</i>	Aliexpress - nakupovanje in prodaja	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B11	<i>bančništvo</i>	Spletne bančne storitve	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B12	<i>Iskanje stanovanja</i>	Stanovanjske ponudbe	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B13	<i>telefonskih števil</i>	Telefonski imenik	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
B14	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
B15	<i>Pinterest</i>	Pinterest	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij

B16	<i>Telegram</i>	Telegram	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
B17	<i>Viber občasno</i>	Viber	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
B18	<i>Prvič ko je bil še Netlog</i>	Netlog	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
B19	<i>to je bilo v osnovni šoli ampak sem doma imela dostop samo prek telefona in potem sem si mogla računat, da sem bila samo eno uro na teden, drugače je bilo predrago</i>	Dostop do interneta preko telefona v osnovni šoli je bil omejen	Dostop do interneta	Uporaba interneta
B20	<i>V srednji sem imela dostop v dijaškem domu, ker doma še nismo imeli interneta</i>	Dostop do interneta v dijaškem domu	Dostop do interneta	Uporaba interneta
B21	<i>Na začetku še nisem bila tak zelo navajena, itak sem samo dostopala preko računalnika</i>	Dostop do interneta preko računalnika	Dostop do interneta	Uporaba interneta
B22	<i>takrat še nisem imela tak modernega telefona in sem dostopala enkrat do dvakrat na teden, ker več nisem potrebovala</i>	Dostop do interneta enkrat ali dvakrat tedensko	Začetek uporabe interneta	Uporaba interneta
B23	<i>Potem v tretjem in četrtem letniku pa sem začela precej več uporabljati za samo dopisovanje</i>	Uporaba družabnih omrežij za dopisovanje	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
B24	<i>pojaval se je Facebook, ki je postal takrat zelo moderen</i>	Pojav Facebooka	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
B25	<i>Takrat je bil še samo Facebook in kakšne naloge za šolo, nisem pa tak dolgo preživljala časa kakor sedaj</i>	Manj uporabe družabnih omrežij prej	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
B26	<i>Oboje, preko telefona dnevno, preko računalnika enkrat na teden</i>	Telefon in računalnik	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
B27	<i>na dan, dve do tri</i>	Dve do tri ure na dan	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
B28	<i>Pozitivne so to, da imaš dostop do vseh prijateljev, ki jih ne vidiš</i>	Dostop do oddaljenih prijateljev/sorodnikov	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij

B29	<i>Vidiš kaj se dogaja novega, si v teku z vsemi novostmi, trači</i>	Spremljanje novic	novice	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B30	<i>dejansko ti čas hitreje mine</i>	Kratkočasenje	Čas	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B31	<i>Ko si utrujen preusmeriš pozornost na telefon, oz. na to da malo brskaš...</i>	Preusmerjanje pozornosti	Pozornost	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B32	<i>pa mislim da tudi to, da ko smo sami nekje, skrijemo to nesamozavest, se skrijemo za telefonom</i>	Skrivanje nesamozavesti v primeru nelagodja	Skrivanje nesamozavesti	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B33	<i>tisti kateri kadijo, si takrat prižgejo cigaret, mi pa se potem skrijemo za telefon</i>	Skrivanje za telefon	Skrivanje nesamozavesti	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B34	<i>Sama odvisnost od telefonov</i>	Odvisnost od telefonov	odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B35	<i>ko ne prečkiraš telefona imaš občutek, da nisi na tekočem</i>	Negativno razpoloženje	Nesledenje novicam	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B36	<i>prijateljstvo se spremeni v internetno prijateljstvo</i>	Sprememba prijateljstva v virtualno prijateljstvo	Virtualno prijateljstvo	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B37	<i><u>Zdaj tudi sama vidim, da preveč časa namenim temu, namesto, da bi preusmerila v kaj drugega</u></i>	Preveč časa namenjen internetu	Čas	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B38	<i>Na primer zdaj imam že otroka in sem toliko utrujena, da je to nekakšen beg... malo kava in telefon</i>	Umik zaradi utrujenosti	Negativno razpoloženje	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B39	<i>si včasih mislim, da si vzamem čas zase, ampak dejansko to ni čas zame, saj sem po tistem še bolj nervozna, živčna</i>	Nervoznost, živčnost	Negativno razpoloženje	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
B40	<i>Dodajam znance in družinske člane</i>	Znanci in sorodniki	Dodajanje prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B41	<i>Ljudi, ki jih ne poznam, jih ne dodajam, razen če sem jih spoznala v službi in se mi zdi, da bi bil dober namen</i>	Nepoznane ljudi ne dodaja	Dodajanje prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B42	<i>Včasih tudi kakšne</i>	Znanci	Dodajanje	Prijateljstvo na

	<i>znance, k jih na videz poznam, ne dodam, ker se mi zdi, da če nimamo stika v vsakdanjem življenju, zakaj bi</i>		prijatelj	družabnih omrežjih
B43	<i>Če pa se pojavijo kakšni trači o teh osebah, pa seveda dodam, ker to rada spremljam, kar je žalostno ampak ja to je zanimivo</i>	Sledenje govoricam o osebah	Dodajanje prijatelj	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B44	<i>Stike z zdajšnjimi prijatelji pa ohranjam na žalost preko Facebooka</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji na Facebooku	prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B45	<i>Mislím, da imamo čedalje manj časa za to</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
B46	<i>Zadnje čase prakticiram, da jih pokličem, ko se vozim v avtu iz službe</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
B47	<i>Ja jaz, temu pravim Facebook prijateljstvo</i>	Facebook prijateljstvo	prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B48	<i>To so tisti, s katerim se ne vidim dosti v živo in se pogovarjamo večinoma preko facebooka</i>	Facebook prijateljstvo	prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B49	<i>Z ožjimi prijatelji s katerimi pa se ne vidiš pa je to le navidezno prijateljstvo</i>	Navidezno prijateljstvo s prijatelji s katerimi se ne vidiš	prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
B50	<i>Ko sem bila mlajša in sem hodila v osnovno šolo in sem potem šla v srednjo šolo, sem si pisala z enim fantom, ki je bil zelo prijazen in sva se veliko pogovarjala o zasebnih stvareh</i>	Začetek prijateljstva na družabnih omrežjih	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B51	<i>Dopisovala sva si tudi, ko sem bila na faksu in takrat sva se tudi srečala</i>	Dopisovanje in srečanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B52	<i>Presenečena sva bila, da sva imela toliko skupnega</i>	Skupne lastnosti	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B53	<i>ko si bil žalosten, si imel težave si se zaupal popolnemu neznancu, kateri se ti je zdel, da je tvoj znanec</i>	Zaupanje neznancu	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
B54	<i>V živo to prijateljstvo nekako ni šlo skoz, ker se</i>	Prijateljstvo v živo neuspešno	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih

	<i>nisva imela časa srečati, sva si pa vedno pisala</i>			
B55	<i>Tak sva tudi vstopila v zvezo z mojim sedanjim možem</i>	Spoznavanje partnerja na Facebooku	Ljubezensko razmerje	Partnersko razmerje
B56	<i>Jaz sem ga poznala preko Facebooka, že dolgo, mi je bil znan</i>	Spoznavanje partnerja na Facebooku	Ljubezensko razmerje	Partnersko razmerje
B57	<i>Potem pa so se začeli lajki, in podobno</i>	lajkanje	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
B58	<i>Takrat je bilo, da nekoga oceniš od 1 do 5 in potem si tam napisal</i>	ocenjevanje	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
B59	<i>No tako sva si začela dopisovati in nato sva se srečala, sedaj pa sva poročena</i>	Dopisovanje, srečanje in poroka	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
B60	<i>Ker sem se v času študija in po študiju dosti izpostavljala po medijih, za razne intervjuje in podobno, zato sem šla včasih brat komentarje pod objavami</i>	Komentarji o Romih v medijih	Romi v medijih	Mediji
B61	<i>Tisti, ki me poznajo, so pustili pozitivne komentarje in so pisali zasebna sporočila, kako super, dali so mi krila</i>	Pozitivni komentarji znancev	Romi v medijih	Mediji
B62	<i>ostali neznanci pa so pisali, kaj zdaj to tak oglašujejo</i>	Negativni komentarji neznancev	Romi v medijih	Mediji
B63	<i>teh komentarjev nisem hotela brati</i>	Negativni komentarji neznancev	Romi v medijih	Mediji
B64	<i>Prizadenejo me objave o Romih, zaradi komentarjev, jeze in žalost</i>	Jeza in žalost zaradi objav o Romih	Romi v medijih	Mediji
B65	<i>Občasno v šoli (osnovni)</i>	Stigmatizacija v osnovni šoli občasno	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B66	<i>se spomnim, da nas je učitelj poslal k dopolnilnemu pouku nemščine, čeprav ni niti preveril koliko znamo, saj smo mi znali govoriti</i>	Dopolnilni pouk v osnovni šoli	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B67	<i>Ko je videl, da znam</i>	Neprimeren odnos	Stigmatizacija v	Stigmatizacija v

	<i>govoriti nemški, me je poslal iz razreda</i>	učitelja	šoli	vsakdanjem življenju
B68	<i>Nas je bilo 9 v enem razredu, ki smo bili Romi</i>	Romi v razredu	Šolanje	Izobraževanje
B69	<i>iz podružnične šole so nas poslali v matično šolo</i>	Podružnična in matična šola	Šolanje	Izobraževanje
B70	<i><u>V podružnični šoli je bila učiteljica in socialna delavka, ki sta sami povedali, (tudi v intervjuju za fakulteto), sta se velikokrat sporekale in kregale s samim ravnateljem, ker so zviška gledali na nas učence Rome</u></i>	Konflikti med učiteljico in socialno delavko ter ravnateljem	Šolanje	Izobraževanje
B71	<i>Onidve sta se vedno nekako borile za nas, kar je žalostno, saj po tistem je bil ah in oh z mano in zdaj smo kao prijatelji in se pozdravljamo, in so vsi ponosni</i>	Zavzemanje učiteljice in socialne delavke za Rome	Šolanje	Izobraževanje
B72	<i>Sem bila tudi ena in edina Rominja vpisana v zlato knjigo v osnovni šoli</i>	Učenka Rominja zapisana v zlato knjigo v osnovni šoli	Šolanje	Izobraževanje
B73	<i>Stigmatizacijo nisem dojemala vse prejšnjega tedna, ko sem bila v popoldanskem varstvu</i>	Popoldansko varstvo kot stigmatizacija	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B74	<i>Zdaj komaj sem ugotovila, komu je to namenjeno</i>	Namen popoldanskega varstva	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B75	<i>Čprav sem vedno imela vse 5, smo romski učenci ostali v popoldanskem varstvu in ni bilo izbire</i>	Romski učenci v popoldanskem varstvu	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B76	<i>Staršem se je zdelo to ok, ker niso vedeli kakšen namen je</i>	Nevednost staršev	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B77	<i>In zdaj vidim, da je to namenjeno za nekoga z učnimi težavami, težavah v družinah</i>	Popoldansko varstvo namenjeno učencem z učnimi težavami	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B78	<i>To je bilo po eni strani tudi dobro, saj mogoče doma ne bi imela toliko pomoči podpore, sem bila</i>	Pozitivna stran popoldanskega varstva je pomoč in prijateljstvo	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju

	<i>s prijatelji</i>			
B79	<i>Tam sem naredila vse domače naloge</i>	Pozitivna stran popoldanskega varstva je delanje domačih nalog	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
B80	<i>Razmišljam kaj sploh je prosti čas, ker ga zadnje čase nimam</i>	Razmišljanje o prostem času, ker ga nima dosti	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B81	<i>Dejansko je to moj prosti čas... beg na internetne vsebine</i>	Uporaba interneta	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B82	<i>Prosti čas ki ga imam namenim temu, da prečerkiram, kaj je novega</i>	Novosti na internetu	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B83	<i>da vse ostalo pozabim, da malo raziskujem</i>	Raziskovanje	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B84	<i>pogledam na Pinterestu</i>	Uporaba Pinteresta	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B85	<i>sanjarim o svoji hiši</i>	Razmišljanje o hiši	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B86	<i>preračunavam</i>	Preračunavanje stroškov za hišo	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B87	<i>vse drugo je povezano z otrokom</i>	Druženje v otrokom	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B88	<i>občasni sprehodi</i>	Sprehodi	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B89	<i>skrb za otroka</i>	Nega otroka	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B90	<i>gospodinjska opravila</i>	Gospodinjska opravila	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B91	<i>Včasih si vzamem prosto med službo, ker si lahko sami urejamo, kdaj imamo prosto</i>	Pavza v službi	Prosti čas v službi	Prosti čas
B92	<i>Včasih sem si mislila, da ne bom šla jest, bom v tem času raje dokumentirala, ampak potem si mislim »ne«, bom šla na kosilo s sodelavci in potem si vzamemo prosto</i>	Kosilo s sodelavci	Prosti čas v službi	Prosti čas
B93	<i>In se mi zdi, da je to tudi en moj prosti čas</i>	Pavza v službi	Prosti čas v službi	Prosti čas
B94	<i>S sodelavci samo v službenem času, ko imamo pavzo</i>	Druženje s sodelavci	Prosti čas v službi	Prosti čas

B95	<i>Z možem si vzameva večkrat prosto, da se malo odklopiva</i>	Druženje z možem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B96	<i>greva na kavo</i>	Kava z možem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B97	<i>vzameva ponavadi s sabo še enega prijatelja</i>	Druženje z možem in prijateljem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B98	<i>Z otrokom</i>	druženje z otrokom	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B99	<i>ko načrtujemo družinske izlete</i>	Družinski izleti	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B100	<i>Redko kdaj si vzamem čas za starše</i>	Redko druženje s starši	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B101	<i>To je samo poleti, ko gremo na sadno kupo</i>	Druženje s starši poleti	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B102	<i>ker moremo vedno paziti kdo bo pazil otroka</i>	Varstvo otroka	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B103	<i>S prijateljicami ko gremo ven na pijačo</i>	Druženje s prijateljicami	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B104	<i>in pa s prijateljem, s katerim je pomembno, da sva sama, da se lahko izpoveva, da mi pove iskreno iz moške perspektive</i>	Druženje s prijateljem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
B105	<i>To mi je všeč, da mi mož vse to dopušča, čeprav je Rom</i>	Partner dovoli druženje s prijateljem	Odnos s partnerjem	Partnersko razmerje
B106	<i>Zanimivost: da nimava skupnega računa na FB z možem</i>	Skupni račun z partnerjem na Facebooku - nima	Odnos s partnerjem	Partnersko razmerje
B107	<i>imava vsak svojega</i>	Vsak svoj profil na Facebooku	Odnos s partnerjem	Partnersko razmerje
B108	<i>En čas sva ima obdobje, da sva drug drugemu preverjala telefona, saj sva imele neke težave</i>	Preverjanje telefonov v preteklosti zaradi partnerskih težav	Odnos s partnerjem	Partnersko razmerje
B109	<i>drugače si vse poveva, si ne skrivava</i>	Odkriti odnos	Odnos s partnerjem	Partnersko razmerje
B110	<i>in ne čekirava več telefonov</i>	Ne preverjata telefonov	Odnos s partnerjem	Partnersko razmerje
B111	<i>Da. Rada bi se vrnila k temam ki me zanimajo</i>	Vrnitev k temam, ki jo zanimajo	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B112	<i>rada bi prebrala kakšno knjigo več</i>	Branje knjig	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B113	<i>naredila kakšno</i>	Raziskovanje	Želja po	Prosti čas

	<i>raziskavo</i>		drugačnem preživljanju prostega časa	
B114	<i>sodelovala na terenu</i>	Sodelovanje na terenu	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B115	<i>Rada bi to delala, kar sem prej delala, ker me je to veselilo in sem žarela</i>	Vrnitev k prejšnjemu delu	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B116	<i>zdaj pa sem malo pozabila na sebe</i>	Skrb zase	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B117	<i>Največ sem delala na tem, da se izpopolnim v smeri, katera meni prej ni bila všeč</i>	Izpopolnjevanje na drugih področjih	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B118	<i>Osebno raziskovanje</i>	Osebno raziskovanje	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B119	<i>raziskave na terenu</i>	Raziskovanje	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B120	<i>da bi se naučila dodatnega jezika</i>	Učenje dodatnega jezika	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
B121	<i>Moja težava je v tem, da sem se preselila v tujino, tam pa nimam pravih trdnih prijateljev</i>	Manj prijateljev zaradi preselitve v tujino	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
B122	<i>imam samo eno sosedo, ki je tudi zaposlena</i>	Soseda v tujini	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
B123	<i>in potem vmes grem k njej na obisk, kar me reši da nisem toliko za telefonom</i>	Obisk sosede	Aktivnost v prostem času	Prosti čas
B124	<i>Nimam takšnega kroga prijateljev, kot doma</i>	Krog prijateljev v tujini manjši kot doma	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
B125	<i>Doma sem vedno zunaj</i>	Preživljanje časa zunaj doma	Aktivnost v prostem času	Prosti čas
B126	<i>poleti, ko smo bili doma, sem bila vedno zunaj, smo se družili</i>	Druženje zunaj poleti	Aktivnost v prostem času	Prosti čas

B127	<i>šli na igrišče</i>	Druženje na igrišču	Aktivnost v prostem času	Prosti čas
B128	<i>Na primer tudi ko so rojstni dnevi, ki jih praznujemo in smo več časa zunaj</i>	Praznovanje rojstnih dni zunaj	Aktivnost v prostem času	Prosti čas
C1	<i>DA- ima dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
C2	<i>Preko telefona</i>	Telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
C3	<i>Čisto malo, kakšni dve uri vse skupaj</i>	Dve uri na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
C4	<i>Rada gledam Slovenske novice</i>	novice	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
C5	<i>Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
C6	<i>Youtube</i>	Youtube	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
C7	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
C8	<i>Pred kakšnimi štirimi ali petimi leti</i>	Pred štirimi - petimi leti	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
C9	<i>Telefon</i>	telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
C10	<i>Da vse pogledam na hitro, kakšne 20 min do pol ure</i>	Od 20 do 30 minut na dan	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
C11	<i>ohranjam stike s prijatelji</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
C12	<i>Razne slike, ki ne sodijo na internet</i>	Objavljanje neprimernih slik	Neprimerne objave	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
C13	<i>dosti nasilja, to ne podpiram</i>	Prisotnost nasilja	Nasilje	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
C14	<i>Moji najbližji</i>	Sorodniki	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
C15	<i>sošolci iz srednje šole</i>	Sošolci	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
C16	<i>drugi prijatelji</i>	Drugi prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
C17	<i>Ja, včasih se tudi pokličemo</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
C18	<i>pa se najdemo na pijači, da se pogovorimo</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
C19	<i>Ne - ne spoznava novih</i>	Ne spoznava novih	Spoznavanje novih	Prijateljstvo na

	<i>ljudi</i>	ljudi	prijateljev	družabnih omrežjih
C20	<i>dodajam samo tiste ljudi, ki jih poznam</i>	Dodajanje znancev	Dodajanje prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
C21	<i>Ne - niso postali prijatelji preko družabnih omrežij</i>	niso postali prijatelji preko družabnih omrežij	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
C22	<i>Ne-stigmatizacija na internetu</i>	Ni doživel/a stigmatizacije na internetu	nestigmatizacija	Stigmatizacija na internetu
C23	<i>Ne-stigmatizacija v vsakdanjem življenju</i>	Ni doživel/a stigmatizacije v vsakdanjem življenju	nestigmatizacija	stigmatizacija v vsakdanjem življenju
C24	<i>Največ ga trenutno preživljam z otrokom</i>	Druženje z otrokom	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
C25	<i>in s partnerjem</i>	druženje s partnerjem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
C26	<i>ne</i>	Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa	Želja za drugačno preživljanju prostega časa	Prosti čas
C27	<i>Igrala za otroke</i>	Igrala za otroke	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
C28	<i>prostor za otroke</i>	Igrišče za otroke	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
C29	<i>Drugo pa ne</i>	Nič drugega	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
Č1	<i>Ja- ima dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
Č2	<i>Prek telefona</i>	telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
Č3	<i>Prek računalnika</i>	Računalnik	Dostop do interneta	Uporaba interneta
Č4	<i>Šest ur</i>	Šest ur na dan	Čas namenjen na internetu	Uporaba interneta
Č5	<i>Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
Č6	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
Č7	<i>Športne strani</i>	Športne vsebine	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
Č8	<i>Za nakupovanje</i>	Spletno nakupovanje	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
Č9	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Družabno omrežje	Uporaba družabnih

				omrežij
Č10	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
Č11	<i>Instagram</i>	Instagram	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
Č12	<i>Pri osmih letih</i>	Pri osmih letih	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
Č13	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
Č14	<i>5-6 ur</i>	Od pet do šest ur na dan	Časovna uporaba družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
Č15	<i>Da si lahko pomagam kaj za šolo</i>	Pomoč v zvezi s šolo	Povezava s šolo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
Č16	<i>s kolegi si pišem</i>	Dopisovanje	prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
Č17	<i>Odvisnost</i>	odvisnost	Odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
Č18	<i>Sošolci</i>	Sošolci	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
Č19	<i>Preko Snapchata</i>	Povezovanje preko Snapchat	Povezovanje s prijatelji preko družabnih omrežij	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
Č20	<i>Preko Messengerja</i>	Povezovanje preko Messenger	Povezovanje s prijatelji preko družabnih omrežij	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
Č21	<i>Najprej smo si pisali</i>	Dopisovanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
Č22	<i>Smo se v šoli spoznali</i>	Srečanje v živo	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
Č23	<i>Ne - stigmatizacija na internetu</i>	Ni doživel stigmatizacije na internetu	nestigmatizacija	stigmatizacija na internetu
Č24	<i>Ne - stigmatizacija v vsakdanjem življenju</i>	Ni doživel stigmatizacije v vsakdanjem življenju	nestigmatizacija	stigmatizacija v vsakdanjem življenju
Č25	<i>Da lahko delam, kar hočem</i>	Delati tisto, kar si želi	Pomen prostega časa	Prosti čas
Č26	<i>Grem kam</i>	Obisk	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
Č27	<i>Delam kar me veseli</i>	Dela, kar ga veseli	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
Č28	<i>Grem na igrišče</i>	Igrišče	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
Č29	<i>Pikado igramo</i>	Igranje pikada	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
Č30	<i>S kolegi</i>	Druženje s prijatelji	Aktivnosti v	Prosti čas

			prostem času	
Č31	<i>Ne - drugačno preživljanje prostega časa</i>	Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
Č32	<i>Ne - spremembe v okolici</i>	Nima ideje za spremembo v okolici	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
D1	<i>Ja - ima dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
D2	<i>Prek telefona</i>	Telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
D3	<i>Nekje tri ure</i>	Tri ure na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
D4	<i>Na Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
D5	<i>Messenger</i>	Messenger	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
D6	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
D7	<i>Risanke</i>	Risanke	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
D8	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
D9	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
D10	<i>Ko sem bila stara 16 let</i>	Pri 16. letih	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
D11	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
D12	<i>Celi dan</i>	Cel dan	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
D13	<i>Da se družim s prijatelji, da smo v stiku</i>	ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
D14	<i>odvisnost</i>	Odvisnost	Odvisnost	Negativna lastnost uporaba družabnih omrežij
D15	<i>Sorodniki</i>	Sorodniki	Prijateljstvo	Prijatelji na družabnih omrežjih
D16	<i>Sosedi</i>	Sosedi	Prijateljstvo	Prijatelji na družabnih omrežjih
D17	<i>Ja - povezovanje preko družabnih omrežij</i>	Povezovanje preko družabnih omrežij s prijatelji	Povezovanje preko družabnih omrežij	Prijatelji na družabnih omrežjih
D18	<i>Ne - spoznavanje novih ljudi</i>	Ne spoznava novih ljudi	Spoznavanje novih prijateljev	Prijatelji na družabnih omrežjih

D19	<i>Ne - novi prijatelji</i>	Ne spoznava novih prijateljev	Spoznavanje novih prijateljev	Prijatelji na družabnih omrežjih
D20	<i>Ne - stigmatizacija na internetu</i>	Ni doživela stigmatizacije na internetu	nestigmatizacija	stigmatizacija na internetu
D21	<i>Ne - stigmatizacija v vsakdanjem življenju</i>	Ni doživela stigmatizacije v vsakdanjem življenju	nestigmatizacija	stigmatizacija v vsakdanjem življenju
D22	<i>Čistim</i>	Čiščenje	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
D23	<i>Sem na internetu</i>	Uporaba interneta	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
D24	<i>S hčerko</i>	Druženje z otrokom	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
D25	<i>Ne - drugačno preživljanje prostega časa</i>	Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa	Želja za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
D26	<i>Nič - spremembe v okolici</i>	Nima ideje za spremembo v okolici	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
E1	<i>Ja - dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
E2	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
E3	<i>Včasih tudi z računalnikom</i>	Računalnik	Dostop do interneta	Uporaba interneta
E4	<i>3-4 ure</i>	Od tri do štiri ure na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
E5	<i>Instagram</i>	Instagram	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
E6	<i>Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
E7	<i>Youtube</i>	Youtube	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
E8	<i>Pri 12 letih</i>	Pri dvanajstih letih	Začetek uporabe interneta	Uporaba interneta
E9	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
E10	<i>Približno eno uro in pol</i>	Eno uro in pol na dan	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
E11	<i>Da si v stiku s časom</i>	Stik s časom	Čas	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
E12	<i>znaš vse</i>	Dostop do informacij	Informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij

E13	<i>se družim s prijatelji</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
E14	<i>Zasvojenost</i>	Zasvojenost	Odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
E15	<i>Večinoma sošolci iz srednje šole</i>	Sošolci	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
E16	<i>tu in tam si pišemo</i>	Dopisovanje	Povezovanje s prijatelji preko družabnih omrežij	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
E17	<i>gremo na pijačo</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
E18	<i>Dogovarjamo se preko facebooka</i>	Povezovanje preko Facebooka	Povezovanje s prijatelji preko družabnih omrežij	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
E19	<i>Prek messengerja</i>	Povezovanje e preko Messengerja	Povezovanje s prijatelji preko družabnih omrežij	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
E20	<i>Da, tako da dodam</i>	Dodajanje prijateljev	Potek spoznavanja	Spoznavanje na družabnih omrežjih
E21	<i>pa če kdo doda mene pa potem sprejem prošnjo</i>	Sprejemanje prošnje	Potek spoznavanja	Spoznavanje na družabnih omrežjih
E22	<i>Ja dvakrat</i>	Dvakrat se je zgodilo, da je spoznal prijatelje na družabnih omrežjih	Prijateljstvo	Spoznavanje na družabnih omrežjih
E23	<i>jaz sem jih kontaktiral in smo si začeli pisati</i>	Začetek dopisovanja	Potek spoznavanja	Spoznavanje na družabnih omrežjih
E24	<i>Ne, še ne</i>	Ni doživel stigmatizacije na internetu	nestigmatizacija	stigmatizacija na internetu
E25	<i>Ne - stigmatizacija v vsakdanjem življenju</i>	Ni doživel stigmatizacije v vsakdanjem življenju	nestigmatizacija	stigmatizacija v vsakdanjem življenju
E26	<i>Druženje s kolegi</i>	Druženje s prijatelji	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
E27	<i>Rekreacija</i>	Rekreacija	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
E28	<i>Šport</i>	Šport	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
E29	<i>Košarka</i>	Košarka	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
E30	<i>S kolegi</i>	Druženje s prijatelji	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
E31	<i>S sošolci</i>	Druženje s sošolci	P Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
E32	<i>Ne - drugače preživljati</i>	Nima želje po	Želja po	Prosti čas

	<i>prosti čas</i>	drugačnem preživljanju prostega časa	drugačnem preživljanje prostega časa	
E33	<i>mogoče ne bi bilo slabo kakšno košarkarsko igrišče</i>	Košarkarsko igrišče	ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
E34	<i>ampak imamo nogometno, tako da je to zadosti</i>	Nogometno igrišče	Urejenost romskega naselja - Serdica	Romsko naselje
F1	<i>Ja - dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
F2	<i>Mobitel</i>	Telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
F3	<i>Računalnik</i>	Računalnik	Dostop do interneta	Uporaba interneta
F4	<i>3-4 ure</i>	Od tri do štiri ure na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
F5	<i>Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
F6	<i>Netflix</i>	Netflix	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
F7	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
F8	<i>Instagram</i>	Instagram	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
F9	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
F10	<i>Ko sem bil star 12 ali 11 let</i>	Pri 11. ali 12. letih	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
F11	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
F12	<i>2 uri</i>	2 uri na dan	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
F13	<i>Vseeno izveš nekaj novega o svetu</i>	Izvedeti nove stvari o svetu	Novice	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
F14	<i>odvisnost</i>	Odvisnost	Odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
F15	<i>Iz naselja</i>	Prijatelji iz naselja	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
F16	<i>Tu se vidimo doma</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
F17	<i>se pogovarjamo na ulici</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem

				življenju
F18	<i>Ja - spoznava nove ljudi</i>	Na družabnih omrežjih spoznava nove ljudi	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
F19	<i>Ja - spoznal prijatelje</i>	Na družabnih spoznal sedanje prijatelje	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
F20	<i>Ne - stigmatizacija na internetu</i>	Ni doživel stigmatizacije na internetu	Stigmatizacija	Stigmatizacija na internetu
F21	<i>To se takoj opazi</i>	Občutek stigmatizacije	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
F22	<i>te takoj vzamejo malo tak</i>	Občutek stigmatizacije	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
F23	<i>se opazi.. ni direktno</i>	Posredna/prikrita stigmatizacija	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
F24	<i>ampak te sprobajo že na začetku</i>	Preverijo, če si vreden zaupanja	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
F25	<i>fuzbal</i>	Nogomet	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
F26	<i>no zdaj več ne.. zdravje ne dopušča, ker sem imel poškodovano koleno</i>	Igranje nogometa v mladostništvu	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
F27	<i>midva se ne druživa preveč</i>	Se ne družita z bratom	Odnos z bratom	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
F28	<i>Ne - drugačno preživljanje prostega časa</i>	Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa	Želja za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
F29	<i>Za nas ko smo že starejši ne.. za otroke pa ni nič</i>	Igrišče in igrala za otroke	ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
F30	<i>nimajo nič kjer bi se lahko igrali</i>	Igrišče in igrala za otroke	Ideja za ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
F31	<i>Saj ne rabijo nekaj dosti, vsaj nekaj, da bi se lahko igrali</i>	Igrišče in igrala za otroke	Ideja za ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
F32	<i>ko ljudje slišijo da se gre za cigane, je to vedno vroča tema</i>	Pojavnost Romov v medijih je vroča tema	Romi v medijih	Mediji

G1	<i>Ja - dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
G2	<i>Mobitel</i>	Telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
G3	<i>Računalnik</i>	Računalnik	Dostop do interneta	Uporaba interneta
G4	<i>3-4 ure</i>	Tri do štiri ure na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
G5	<i>Tudi Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
G6	<i>Netflix</i>	Netflix	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
G7	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
G8	<i>Instagram</i>	Instagram	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
G9	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
G10	<i>Instagram</i>	Instagram	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
G11	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
G12	<i>Pri devetih</i>	Pri devetih letih	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
G13	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
G14	<i>malo več kot dve uri</i>	Dve uri ali več	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
G15	<i>Večinoma sem samo na facebooki</i>	Večino časa uporablja Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
G16	<i>če je na facebooku pa potem kliknem pa tam pogledam novico</i>	Dostop do novic preko Facebooka	Novice	Pozitivne lastnosti uporaba družabnih omrežij
G17	<i>Spoznavaš nove ljudi, kolege.</i>	Spoznavanje novih ljudi	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
G18	<i>Odvisnost</i>	Odvisnost	Odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
G19	<i>Iz naselja</i>	Prijatelji so iz naselja	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
G20	<i>tudi preko interneta</i>	Povezovanje s prijatelji preko interneta	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
G21	<i>Ja - spoznava nove ljudi</i>	Na družabnih omrežjih spoznava nove ljudi	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih

G22	<i>Ja - postali prijatelji</i>	Spoznal novega prijatelja na družabnih omrežjih	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
G23	<i>najprej sva si lajkala</i>	všečkanjem	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
G24	<i>nato sva si pisala</i>	Dopisovanje	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
G25	<i>nato sva se srečala</i>	Srečanje v živo	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
G26	<i>in tako je to potekalo...</i>	Nadaljevanje	Potek ljubezenskega razmerja	Partnersko razmerje
G27	<i>Ne - stigmatizacija na internetu</i>	Ni doživel stigmatizacije na internetu	Stigmatizacija	Stigmatizacija na internetu
G28	<i>Spim</i>	Spanje	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
G29	<i>Igram fuzbal</i>	Nogomet	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
G30	<i>Bolj s kolegi</i>	Druženje s prijatelji	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
H1	<i>Ja - ima dostop do interneta</i>	Doma ima dostop do interneta	Dostop do interneta	Uporaba interneta
H2	<i>S telefonom</i>	Telefon	Dostop do interneta	Uporaba interneta
H3	<i>Več kot tri, štiri ure</i>	Tri do štiri ure na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
H4	<i>Največ Instagram</i>	Instagram	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
H5	<i>Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
H6	<i>drugače pa če je kaj zanimivega</i>	Še kaj zanimivega	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
H7	<i>Novice redko</i>	Novice	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
H8	<i>Instagram</i>	Instagram	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
H9	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
H10	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
H11	<i>Snapchat že več kot 4 leta</i>	Uporaba Snapchata 4 leta	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
H12	<i>Facebook pa nekje 1 leto</i>	Uporaba Facebooka 1 leto	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
H13	<i>Instagram isto</i>	Uporaba Instragrama	Začetek uporabe	Uporaba družabnih

		1 leto	družabnih omrežij	omrežij
H14	<i>s telefonom</i>	Telefon	Dostop do družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
H15	<i>nekje štiri ure.</i>	Štiri ure	Časa namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
H16	<i>Da lahko včasih pridemo do kakšnih informacij</i>	Dostop do informacij	Informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
H17	<i>Da se hitro navadimo</i>	Navada na internet	Odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
H18	<i>moje kolegice</i>	Prijateljice	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
H19	<i>največ izven naselja</i>	Prijateljice izven naselja	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
H20	<i>sošolke</i>	Sošolke	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
H21	<i>Ja, to je bilo ko sem delala v Avstriji</i>	Spoznala prijatelje na družabnih omrežjih	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
H22	<i>spoznala sem se s hčerko od sodelavke, ker jo je zanimalo nekaj glede študija</i>	Spoznala prijatelje na družabnih omrežjih	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
H23	<i>Ne - stigmatizacija na internetu</i>	Ni doživela stigmatizacije na internetu	Stigmatizacija	Stigmatizacija na internetu
H24	<i>to pa ja</i>	Je doživela stigmatizacijo v vsakdanjem življenju	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H25	<i>To je bilo v osnovni šoli</i>	Stigmatizacija v osnovni šoli	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H26	<i>ker sem imela dosti sošolk in sošolcev, katere je motilo, da sem Rominja</i>	Sošolke in sošolke motilo, da je v razredu Rominja	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H27	<i>V srednji šoli pa edino ena oseba in je bila ta oseba Rominja</i>	Stigmatizacija v srednji šoli s strani Rominje	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H28	<i>pravzaprav je bila, ampak se je delala kot da ni</i>	Zanikanje romske identifikacije	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H29	<i>Midve se več nisva družile</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
H30	<i>in nisva bile v stikih</i>	Prekinitev druženja	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
H31	<i>Pa tudi z učiteljico v osnovni šoli sem imela</i>	Slaba izkušnja z učiteljico v osnovni	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem

	<i>slabo izkušnjo</i>	šoli		življenju
H32	<i>Čeprav sem znala snov, me je vprašala in mi ni dala več kot dva</i>	Nepravično ocenjevanje	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H33	<i>tudi če sem znala vse, samo zaradi tega, ker sem Rominja</i>	Nepravično ocenjevanje	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H34	<i>Enkrat mi je dala cvek, čeprav sem od vsega znala nekaj povedati</i>	Nepravično ocenjevanje	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H35	<i>tudi test mi ni dala več kot dva , čeprav sem imela napisano več kot ostali</i>	Nepravično ocenjevanje	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H36	<i>na koncu se je videlo, da znam, ker sem na zaključnem testu imela okrog 80 %</i>	Nepravično ocenjevanje	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H37	<i>pa tudi v srednji šoli sem slovenščino imela vedno pet</i>	Dobre ocene v srednji šoli	Stigmatizacija v šoli	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
H38	<i>Vedno sem bila odlična ali prav dobra</i>	Uspeh v šoli odličen ali prav dober	Uspešnost v šoli	Šolanje
H39	<i>Druženje s kolegicami</i>	Druženje s prijateljicami	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
H40	<i>sprehodi z hčerko od sestrične in psom</i>	Sprehodi	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
H41	<i>večkrat spremljam in gledam serije o zdravstvu</i>	Serije o zdravstvu	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
H42	<i>vedno pa gledam nemške serije</i>	Nemške serije	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
H43	<i>Ne - drugačno preživljanje prostega časa</i>	Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa	Drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
H44	<i>jaz sem zadovoljna tako kot je. - okolica</i>	Zadovoljna z romskim naseljem	Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
I1	<i>Uporabljam Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
I2	<i>to je obvezno</i>	Obvezna uporaba Facebooka	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
I3	<i>Novice</i>	Spremljanje novic	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
I4	<i>zaposlitev</i>	Iskanje zaposlitve	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
I5	<i>če rabim kakšne</i>	Iskanje informacij	Vsebine na	Uporaba interneta

	<i>informacije</i>		internetu	
I16	<i>kakšen naslov ali številko</i>	Iskanje naslova ali telefonske številke	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
I17	<i>Prav na internetu, enkrat do dvakrat</i>	Enkrat do dvakrat na dan na internetu	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
I18	<i>na Facebooku pa sem dosti</i>	Dosti časa na Facebooku	Čas namenjen uporabi družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
I19	<i>Da se slišim s prijatelji</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I110	<i>ali pa da igram igrice</i>	Igranje igrice	Igrice	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I111	<i>Whatsapp</i>	Whatsapp	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
I112	<i>Youtube</i>	Youtube	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
I113	<i>Facebook sem začela uporabljati 4 leta nazaj</i>	Začetek uporabe Facebooka pred štirimi leti	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
I114	<i>Nasploh tudi internet in vse to sem začela uporabljati takrat</i>	Začetek uporabe interneta pred štirimi leti	Začetek uporabe interneta	Uporaba interneta
I115	<i>Spoznavanje ljudi okrog sebe</i>	Spoznavanje ljudi	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I116	<i>prijateljev</i>	Spoznavanje prijateljev	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I117	<i>znancev</i>	Spoznavanje znancev	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I118	<i>službenih zadev</i>	Iskanje službe	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
I119	<i>tudi če smo recimo oddaljeni s sorodniki, si lahko pišemo, se vidimo</i>	Dostop do oddaljenih prijateljev/sorodnikov	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I20	<i>Je ena dobra stvar</i>	Internet je dobra stvar	Mnenje o internetu	Uporaba interneta
I21	<i>Da objavljajo takšne stvari, ki jih ne bi bilo treba</i>	Objavljanje nepotrebnih stvari	Neprimerne objave	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I22	<i>odvisnost</i>	Odvisnost	Odvisnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I23	<i>Tudi glede otrok.. niso tako aktivni kot bi morali biti ampak so večinoma časa na računalnikih ali na telefonu</i>	Mladi večino časa preživijo na telefonih	Mladi in telefoni	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij

I24	<i>tudi če so zunaj so na telefonu</i>	Mladi uporabljajo telefone zunaj	Mladi in telefoni	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I25	<i>tudi v družbi so na telefonu</i>	Mladi uporabljajo telefone v družbi	Mladi in telefoni	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I26	<i>Niso tako igrivi</i>	Mladi niso igrivi	Mladi in telefoni	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I27	<i>so razviti možgansko, niso pa fizično aktivni. To se zelo opazi</i>	Mladi niso fizično aktivni	Mladi in telefoni	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
I28	<i>Pišemo si preko Messengerja</i>	Ohranjanje stikov s prijatelji preko Facebooka	Stiki s prijatelji	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I29	<i>se vidimo preko videoklica</i>	Stiki s prijatelji preko videoklica	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I30	<i>o, ja.</i>	Na družabnih omrežjih spoznava nove ljudi	Spoznavanje novih prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I31	<i>Nisem od tod, sem iz Hrvaške in sem popolnoma izgubila stik z nekdanjimi sošolci in prijatelji</i>	Izgubila stike s prijatelji in sošolci	Stiki s prijatelji	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I32	<i>Nisem vedela kje so, kak so. Potem smo se našli na Facebooku</i>	Ponovno našla prijatelje s pomočjo Facebooka	Stiki s prijatelji	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I33	<i>Jaz sem našla njih ali oni mene, smo se kliknili in smo spet vzpostavili stik po nekje 30 letih, kar je mene navdušilo</i>	Po 30 letih vzpostavili stik	Stiki s prijatelji	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I34	<i>Tako da smo zdaj v stiku vsaj tak, če drugače ne</i>	Stiki preko družabnih omrežij	Stiki s prijatelji	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
I35	<i>Na internetu ne</i>	Ni doživela stigmatizacije na internetu	Stigmatizacija	Stigmatizacija na internetu
I36	<i>ko pa sem iskala službo pa ja</i>	Pri iskanju službe občutila stigmatizacijo	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
I37	<i>Tisti, ki so vedeli, so razširili te novice, da sem Rominja</i>	Sodelavci razširili novice, da je Rominja	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
I38	<i>Ampak sem bila pridna, sem delala in mislim, da me niso drugače gledali ali obravnavali</i>	Ni doživela drugačnega obravnavanja	Sprejemanje	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
I39	<i>Nisem imela tega občutka, da bi me</i>	Ni doživela drugačnega	Sprejemanje	Stigmatizacija v vsakdanjem

	<i>drugače gledali</i>	obravnavanja		življenju
I40	<i>Tudi v drugi službi, kjer sem bila na usposabljanju, sem delala tudi in nisem imela slabih izkušenj</i>	ni bilo slabih izkušenj v službi	Delo	Zaposlitev
I41	<i>Ko sem iskala službo sama, sem napisala naslov in vsi vejo, da je to naselje, takrat pa sem dobila odgovore, da ne rabijo več, da so že dobili</i>	Težave pri zaposlitvi zaradi etnične pripadnosti	Iskanje službe	Zaposlitev
I42	<i>Zato sem poiskala delo izven Pomurja, na Savinjskem in verjetno nisem niti kazala, da sem Rominja, ker imamo drugačno vzgojo in vse</i>	Služba izven Pomurja, ker tam niso vedeli, da je Rominja	Iskanje službe	Zaposlitev
I43	<i>Ja, tam se delala po potrebi, nekje eno leto</i>	Delo v oddaljenem kraju	Iskanje službe	Zaposlitev
I44	<i>Vidim pa za druge, da težko dobijo službo. To vidim pri partnerju, sinu</i>	Težave pri zaposlitvi zaradi etnične pripadnosti	Iskanje službe	Zaposlitev
I45	<i>Govorice so slabe o Romih, ampak eni so si krivi, drugi pa niso krivi, da je tako</i>	Slabe govornice o Romih	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
I46	<i>Ne morejo spremeniti od kod so, od kod izvirajo, kakšno kulturo imajo, kako to izražajo, nekaj ni sprejemljivo</i>	Kulture ne moremo spremeniti	Romska kultura	kultura
I47	<i>in se ti vzorci ohranjajo</i>	Ponavljajoči se vzorci	Romska kultura	kultura
I48	<i>ampak bi morali dati vsem priložnost</i>	Vsem enake možnosti	Enakopravnost	Vrednote
I49	<i>Ker sem starejša oseba, bolj ko ne, z vnukci, ker jih imam 3, doma še 2</i>	Z vnuki	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
I50	<i>Dela doma je dosti, vedno je kaj za pospraviti</i>	Pospravljanje	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
I51	<i>če pa sem prosta sem pa na Facebooku</i>	Facebook	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
I52	<i>Moj prosti čas bi jaz rada preživljala v službi</i>	V službi	Želje za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
I53	<i>Tu nekje v bližini, ker daleč več ne bi šla, nisem več sposobna</i>	Služba v bližini	Želje za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
I54	<i>Kako delo, primerno meni bi mi bilo zelo všeč</i>	Želi si delo primerno njenim letom	Delo	Zaposlitev

I55	<i>Tu ko pridem sem (na socialno aktivacijo), sem zelo vesela</i>	Vesela	Mnenje in počutje	Socialna aktivacija
I56	<i>Tudi če je to samo trikrat na teden, meni se zdi to malo</i>	Premalokrat na teden	Mnenje in počutje	Socialna aktivacija
I57	<i>ker sem rada v družbi</i>	Rada v družbi	Osebnost	Osebna lastnost
I58	<i>nisem rada za štirimi stenami, sama</i>	Ne mara samote	Osebnost	Osebna lastnost
I59	<i>Ta projekt se mi zdi zelo dober</i>	Dobro mnenje o projektu	Mnenje in počutje	Socialna aktivacija
J1	<i>Uporabljam ga za Facebook</i>	Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
J2	<i>za Youtube</i>	Youtube	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
J3	<i>ko na primer nekaj ne vem, se pozanimam</i>	Pridobivanje informacij	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
J4	<i>Na primer glede peciva, poiščem recepte</i>	Iskanje receptov	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
J5	<i>vse lahko tam najdem</i>	Pridobivanje informacij	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
J6	<i>ko imam čas</i>	V prostem času	Čas namenjen internetu	Uporaba interneta
J7	<i>Ne, sem pa hodila, v cvetličarsko, pa sem pustila</i>	Pustila šolo	Šolanje	Izobraževanje
J8	<i>Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
J9	<i>Snapchat</i>	Snapchat	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
J10	<i>Instagram</i>	Instagram	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
J11	<i>ko sem bila stara 8 ali 9 let</i>	Pri osmih ali devetih letih	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
J12	<i>Že takrat me je vse zanimalo</i>	Zanimanje za vse - radovednost	Osebnost	Osebnostna lastnost
J13	<i>da sem s prijateljicami v kontaktu</i>	Ohranjanje stikov s prijateljicami	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
J14	<i>boljše nam je, da se povežemo</i>	Ohranjanje stikov s prijateljicami	Prijateljstvo	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
J15	<i>nisem prej bila z nikomer v kontaktu iz našega naselja</i>	Prijatelji izven naselja	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
J16	<i>Imam nekaj kolegic izven naselja.</i>	Prijatelji izven naselja	Prijateljstvo	Prijateljstvo v vsakdanjem življenju
J17	<i>To, da vse dajo gor</i>	Objavljanje	Neprimerne objave	Negativne lastnosti

		nepotrebnih stvari		uporabe družabnih omrežij
J18	<i>Še malo pa bodo dali gor, ko grejo na wc</i>	Objavljanje nepotrebnih stvari	Objavljanje	negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
J19	<i>Pa to, da otroke dajejo gor</i>	Objavljanje otrok	Objavljanje	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
J20	<i>potem pa je problem, ko so odrasli</i>	posledice objavljanja	Objavljanje	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
J21	<i>ja, precej</i>	Na družabnih omrežjih spoznava nove ljudi	Spoznavanje novih ljudi	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
J22	<i>Na primer, ko smo se nekje videli, v kakšnem diskoju</i>	Srečanje v diskoteki	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
J23	<i>pa se potem dodamo na Facebooku</i>	Dodajanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
J24	<i>pa si pišemo</i>	Dopisovanje	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
J25	<i>pa potem ko grem drugič ven, že imam družbo</i>	Srečanje v živo	Potek spoznavanja	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
J26	<i>Iskreno povedano jaz to ne vem, ker ne razmišljam o tem</i>	Ne razmišlja o stigmatizaciji	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
J27	<i>sem pozitivna punca in se z vsakim rada pogovarjam</i>	Pozitivna oseba	Osebnost	Osebna lastnost
J28	<i>ukvarjam se s plesom</i>	Ples	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J29	<i>z raznoraznimi plesi</i>	Ples	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J30	<i>salsa, čačača, zumbo, trebušne plese</i>	Ples	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J31	<i>Tu v Lendavi v plesni šoli sem se vpisala</i>	Plesna šola	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J32	<i>nas je učil en madžarski učitelj in smo plesali vse</i>	Učenje plesa	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J33	<i>Dolgo sem hodila, potem nas je bilo premalo pa so ukinili vaje</i>	Učenje plesa	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J34	<i>Bilo mi je lepo</i>	Veselje do plesa	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J35	<i>Drugače se s fitnesom ukvarjam, ko imam čas</i>	Fitnes	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J36	<i>Nisem taka, da bi bila samo doma</i>	Zanimanje za vse	Radovednost	Osebna lastnost
J37	<i>Vse me zanima</i>	Zanimanje za vse	Radovednost	Osebna lastnost

J38	<i>Z bratom</i>	Druženje z bratom	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J39	<i>Živimo skupaj</i>	Živi z bratom	Odnos z bratom	Odnosi
J40	<i>me vzame tudi v fitnes</i>	Z bratom hodita skupaj v fitnes	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
J41	<i>se z njim zelo dobro razumem</i>	Odnos z bratom je zelo dober	Odnos z bratom	Odnosi
J42	<i>To, da bi izpolnila svoje želje povezane s plesom</i>	Uresničitev želj povezanih s plesom	želja za drugačno preživljanje prostega časa	Prosti čas
J43	<i>Če ne bi mogla plesati, ne bi mogla več živeti</i>	Želja po plesu	interesi	Osebna lastnost
J44	<i>Pa tak bom rekla, dobro za zdaj</i>	Dobro počutje	Mnenje in počutje	Socialna aktivacija
J45	<i>Bomo videli kako se bo razvijalo naprej</i>	Dobro počutje	Mnenje in počutje	Socialna aktivacija
K1	<i>Za različne informacije</i>	Pridobivanje informacij	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
K2	<i>iščem kontakte</i>	iskanje naslova ali telefonske številke (	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
K3	<i>obrazce</i>	Pridobivanje obrazcev	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
K4	<i>socialna omrežja</i>	družabna omrežja	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
K5	<i>Zdaj samo Facebook</i>	Facebook	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
K6	<i>en čas sem imela Snapchat, pa mi je začel štekati telefon pa sem ga raje izbrisala</i>	Snapchat prenehala uporabljati	Družabno omrežje	Uporaba družabnih omrežij
K7	<i>V službi osem ur</i>	Osem ur v službi	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
K8	<i>potem pa se bolj izogibam</i>	Izogibanje uporabi interneta	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
K9	<i>Tam nekje 5 ur vse skupaj</i>	Pet ur na dan	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
K10	<i>doma bolj malo</i>	Doma preživi bolj malo na družabnih omrežjih	Čas namenjen uporabi interneta	Uporaba interneta
K11	<i>Doma sem večinoma na Facebooki</i>	Doma uporablja Facebook	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
K12	<i>na Avtonetu, ko tistu iščemo avto</i>	Avtonet za nakup avta	Vsebine na internetu	Uporaba interneta
K13	<i>Ko sem bila stara 19 let</i>	pri 19 letih	Začetek uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
K14	<i>Da dobim informacije</i>	Pridobivanje informacij	informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K15	<i>poiščem kakšne recepte</i>	Iskanje receptov	Informacije	Pozitivne lastnosti

				uporabe družabnih omrežij
K16	<i>ker imam težave z neplodnostjo imam všečkane te strani o tej temi</i>	Informacije o težavah z neplodnostjo	Informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K17	<i>Da izveš nekaj novega</i>	Spremljanje novic	Novice	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K18	<i>dobiš informacije. V teh skupinah se dosti vsega naučiš</i>	Priložnost za učenje	informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K19	<i>ker nobena na primer nima istega problema, vsaka je drugačna. Kaj so že vse sprobale, kaj se vse da</i>	Izmenjava mnenj	Informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K20	<i>Berem, da jih dosti gre na Češko, da se tam zdravijo na tistih klinikah. Naučim se nekaj novega</i>	Izmenjava mnenj	Informacije	Pozitivne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K21	<i>Negativno je pa to, da ima že vsak dostop do interneta</i>	Lahka dostopnost	Dostopnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K22	<i>Tudi vsak si lahko naredi Facebook</i>	Ni omejitev pri ustvarjanju profilov	Dostopnost	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K23	<i>delajo si fejk profile</i>	Lažni profili	Profili	Negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij
K24	<i>prijatelji so mi tisti, ki jih poznam od prej</i>	Prijatelji	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
K25	<i>Nimam ljudi, ki jih ne poznam</i>	Ne dodaja neznancev	Dodajanje prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
K26	<i>Večinoma imam med prijatelji sošolce, osebe, ki jih poznam</i>	Sošolci, poznani ljudje	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
K27	<i>Niti ne sprejemam vsakega, ker nikoli ne veš</i>	Ne sprejema neznancev	Dodajanje prijateljev	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
K28	<i>Sem zelo pozorna glede tega, koga sprejemam</i>	Pozorna na to koga sprejme med prijatelje	Prijateljstvo	Prijateljstvo na družabnih omrežjih
K29	<i>Nikoli - stigmatizacija</i>	ni imela izkušnje s stigmatizacijo v vsakdanjem življenju	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
K30	<i>Ne - na internetu</i>	Ni imela izkušnje s stigmatizacijo na internetu	Stigmatizacija	Stigmatizacija na internetu
K31	<i>Tudi v vrtec sem hodila v skupino, kjer sem bila</i>	Edina Rominja v skupini v vrtcu	Nestigmatizacija	Nestigmatizacija

	<i>edina Rominja, in nisem nikoli občutila tega</i>			
K32	<i>Niti ne v osnovni šoli</i>	Nestigmatizacija	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
K33	<i>niti v srednji šoli</i>	Nestigmatizacija	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
K34	<i>niti na študiji</i>	Nestigmatizacija	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
K35	<i>Ekonomijo, ampak sem pustila</i>	Opustila študij	Šolanje	Izobraževanje
K36	<i>ker sem hotela postati policajka, ampak tam nisem naredila fizičnega testa, tako da sem vse skupaj pustila</i>	Opustila študij	Šolanje	Izobraževanje
K37	<i>Zdaj pa bi rada šla naprej študirat, da bi dobila dodatno izobrazbo</i>	Želja po dodatni izobrazbi	Šolanje	Izobraževanje
K38	<i>Zdaj delam na Ljudski univerzi</i>	Zaposlitev na Ljudski univerzi	Delo	Zaposlitev
K39	<i>če se mi bo ponudila kakšna priložnost, bom še šla študirat</i>	Priložnost za študij bo sprejela	Šolanje	Izobraževanje
K40	<i>Z dečkom</i>	Druženje s partnerjem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
K41	<i>ko imava čas, da sva lahko skupaj</i>	Druženje s partnerjem	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
K42	<i>Imava pse, se z njimi ukvarjava</i>	Ukvarjanje v psi	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
K43	<i>Meni je tako v redu</i>	Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa	Želja po drugačnem preživljanju prostega časa	Prosti čas
K44	<i>Šla bi rada nekam na kakšen izlet, saj greva, ampak bi raje šla pogosteje</i>	Izlet	Želja po drugačnem preživljanju prostem času	Prosti čas
L1	<i>Zdaj že drugi mandat, od leta 2014</i>	Romska svetnica dva mandata	Romska svetnica	Romsko naselje
L2	<i>Zelo dober</i>	Odnos med romsko svetnico in ostalimi v romskem naselju je zelo dober	Romska svetnica	Romsko naselje
L3	<i>obstajajo pa posamezniki, ki mi dvignejo živce,</i>	Konflikti se hitro rešijo	Romska svetnica	Romsko naselje

	<i>ampak potem tudi z njimi hitro uredim</i>			
L4	<i>Jaz mislim, da je največji napredek izobrazba</i>	Napredek v izobrazbi	Šolanje	Izobraževanje
L5	<i>Otroci se vključujejo v vrtec in v šole</i>	Otroci obiskujejo v vrtec in šolo	Vključenost otrok v izobraževanje	Izobraževanje
L6	<i>Lani in predlani smo imeli stoprocentni vpis</i>	Sto odstotni vpis v vrtec	Vključenost otrok v izobraževanje	Izobraževanje
L7	<i>Vsi tisti, ki so zaključili osnovno šolo, so se vpisali v srednješolsko izobraževanje</i>	Nadaljevanje šolanja	Vključenost otrok v izobraževanje	Izobraževanje
L8	<i>Je pa napredek tudi to, da se dosti ukvarjamo z otroki</i>	Ukvarjanje z otroki	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L9	<i>Nudimo jim učno pomoč</i>	Učna pomoč	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L10	<i>tako da ko opazijo, da imajo težave, vejo na koga se lahko obrnejo</i>	Učna pomoč	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L11	<i>Ob ponedeljkih imamo urejeno, da učno pomoč nudijo študentke, ena je Rominja, druga ni</i>	Učna pomoč ob ponedeljkih	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L12	<i>Ob torkih je z njimi romska pomočnica</i>	Romska pomočnica	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L13	<i>ki dela na Dvojezični osnovni šoli I. Je zaposlena preko šolskih in obšolskih dejavnosti, v okviru projekta</i>	Romska pomočnica zaposlena preko šolskih in obšolskih dejavnosti	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L14	<i>Ob sredah je z njimi socialna delavka, ki je prav tako zaposlena na Dvojezični osnovni šoli</i>	Socialna delavka ob sredah	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L15	<i>Ob četrkih je z njimi ena, ki je zaposlena v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti ampak z njimi izvaja sprostivne dejavnosti ali športne igre</i>	Sprostivne dejavnosti / športne igre	Pomoč pri izobraževanju	Izobraževanje
L16	<i>Tako, da se ne učijo celi teden in imajo ob četrkih malo nekaj drugače</i>	Četrki so drugačni	Pozornost dajejo otrokom	Izobraževanje
L17	<i>imamo skupine, ki obiskujejo vrtec v Dolgi Vasi</i>	Ena skupina obiskuje vrtec v Dolgi vasi	Vrtec	Izobraževanje
L18	<i>ena skupina, ki obiskuje vrtec v Genterovcih</i>	Ena skupina obiskuje vrtec v Genterovcih	Vrtec	Izobraževanje

L19	<i>Trenutno je v Dolgi vasi vpisanih 7 romskih otrok, obiskuje pa ga 15 otrok. Tistih 8 otrok je iz večinskega prebivalstva</i>	Kombinirani oddelek v vrtcu	Vrtec	Izobraževanje
L20	<i>So v kombiniranem oddelku, niso v ločenem oddelku, kar je dodaten plus</i>	Kombinirani oddelek v vrtcu	Vrtec	Izobraževanje
L21	<i>Jaz v sklopu te moje službe še vsak teden v vrtcu prostovoljno pomagam</i>	Prostovoljstvo romske svetnice v vrtcu	Vrtec	Izobraževanje
L22	<i>in vidim kakšnega pomena je, če imajo nekoga iz njihovega okolja, naselja, da ga poznajo</i>	Pomembno, da je nekdo iz naselja v vrtcu	Vrtec	Izobraževanje
L23	<i>kakšno zaupanje imajo otroci</i>	Otroci zaupajo Romom	Vrtec	Izobraževanje
L24	<i>Tako da mislim, da je zelo velika pomena, če bi se sistemiziral romski pomočnik</i>	Sistematizacija romskega pomočnika	Romski pomočnik	Izobraževanje
L25	<i>ki bi bil z njimi, ne samo ob petkih, tako kot do zdaj delam jaz</i>	Romski pomočnik v pomoč otrokom v vrtcu in šoli	Romski pomočnik	Izobraževanje
L26	<i>ampak bi bil tam od ponedeljka do petka, vsak dan</i>	Romski pomočnik v pomoč otrokom v vrtcu in šoli cel teden	Romski pomočnik	Izobraževanje
L27	<i>Ker je romski pomočnik kot neka vez med starši, otroci, vzgojitelji in različnimi izobraževalnimi ustanovami</i>	Romski pomočnik vez med starši, otroci, vzgojitelji in izobraževalnimi ustanovami	Romski pomočnik	Izobraževanje
L28	<i>Ena deklica je že v prejšnjem letu bila vpisana in sploh ni hotela hoditi v vrtec</i>	Primer neobiskovanja vrtca	Vrtec	Izobraževanje
L29	<i>bi pa letos morala iti v prvi razred</i>	Začetek osnovne šole	Vrtec	Izobraževanje
L30	<i>ampak zato, ker ni obiskovala vrtca, so se odločili, da jo ponovno dajo v vrtec</i>	Zaradi neobiskovanja vrtca ni šla v osnovno šolo	Vrtec	Izobraževanje
L31	<i>In ima velik odpor do vrtca</i>	Odpor do vrtca	Vrtec	Izobraževanje

L32	<i>edino, ko ve, da sem ob petkih jaz tam, takrat gre</i>	Prisotnost romske svetnice v vrtcu spodbuja k obiskovanju vrtca	Vrtec	Izobraževanje
L33	<i>in mi obljubi, da bo čez teden tudi tam</i>	Obljuba obiskovanja vrtca	Vrtec	Izobraževanje
L34	<i>ampak ker me ni, ona tudi ne prihaja</i>	Odsotnost romske svetnice povzroči, da deklica ne hodi v vrtec	Vrtec	Izobraževanje
L35	<i>Ja, otroci me poznajo</i>	Otroci poznajo romsko svetnico	Romska svetnica	Romsko naselje
L36	<i>obvladam jezik</i>	Obvlada romski jezik	Romska svetnica	Romsko naselje
L37	<i>znajo, da se lahko name zanesejo</i>	Zaupanje otrok romski svetnici	Romska svetnica	Romsko naselje
L38	<i>mi zaupajo</i>	Zaupanje romski svetnici	Romska svetnica	Romsko naselje
L39	<i>Sicer je vrtec itak novo okolje za njih</i>	Vrtec je novo okolje za otroke	Vrtec	Izobraževanje
L40	<i>ker so ves čas v tem romskem naselju</i>	Otroci preživijo večino časa v naselju	Otroci	Romsko naselje
L41	<i>in je to neke vrste izolacija</i>	Romsko naselje je izolacija	Mnenje o romskem naselju	Romsko naselje
L42	<i>Ko pa grejo v ta novi stik z drugačnostjo</i>	Stik z drugačnostjo	Otroci	Romsko naselje
L43	<i>je pa to za njih velik šok in stres</i>	Stik z novim okoljem povzroči šok in stres	Otroci	Romsko naselje
L44	<i>Nimamo nobenih težav</i>	Ni težav z povezovanjem z večinsko populacijo	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L45	<i>sodelovanje je odlično</i>	Odlično sodelovanje z Neromsko populacijo	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L46	<i>Da bi bile razlike, ne morem reči</i>	Ni opaznih razlik v odnosu med Romi in Neromi	Odnosi Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L47	<i>Opazam, da v vrtcu obravnavajo vse enako</i>	Enako obravnavanje vseh otrok	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L48	<i>delajo z vsemi enakopravno</i>	Enako obravnavanje vseh otrok	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L49	<i>Ni tega, da zdaj če je en otrok Rom, se bomo manj ukvarjali z njim ali kar koli drugega</i>	Enako obravnavanje vseh otrok	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L50	<i>Mi smo sprejeti z odprtimi rokami</i>	Sprejeti v družbi	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi
L51	<i>in tudi mi sprejemamo drugačne ljudi z odprtimi rokami, tako da so</i>	Sprejemanje drugačnih	Odnosi med Romi in Neromi	Sodelovanje Romi in Neromi

	<i>dobrodošli vsi</i>			
L52	<i>Zdaj na izobraževalnem področju bi bil prvi korak to, da bi uvedli sistematizirali romskega pomočnika</i>	Sistematizacija romskega pomočnika	Romski pomočnik	Izobraževanje
L53	<i>S tem bi dosti Romov dobilo možnost za zaposlitev</i>	Zaposlitev Romov kot romski pomočniki	Delo	Zaposlitev
L54	<i>Bi pa bila velika pomoč in podpora otrokom, ki rabijo nekoga ob sebi</i>	Podpora in pomoč otrokom	Romski pomočnik	Izobraževanje
L55	<i>Ne rečem, da je to rešitev za dolgi rok</i>	Romski pomočnik za kratko obdobje	Romski pomočnik	Izobraževanje
L56	<i>To je mišljeno za otroke v vrtcu in v prvi triadi osnovne šole</i>	Pomoč romskega pomočnika v vrtcu in prvi triadi OŠ	Romski pomočnik	Izobraževanje
L57	<i>ker potem, se drugače oni tudi na to preveč navadijo</i>	Navada učencev na pomoč romskih pomočnikov	Romski pomočnik	Izobraževanje
L58	<i>in pričakujejo, da bo romski pomočnik namesto njih karkoli naredil</i>	Pričakovanje, da bodo romski pomočniki delali namesto učencev	Romski pomočnik	Izobraževanje
L59	<i>Otroci se morajo navaditi, da se bodo morali učiti</i>	Navada na učenje	Romski pomočnik	Izobraževanje
L60	<i>obvladati zadeve tudi brez pomočnika</i>	Učenje tudi brez romskega pomočnika	Romski pomočnik	Izobraževanje
L61	<i>Kar je bolj pomembno, je legalizacija romskega naselja</i>	Cilj je legalizacija romskega naselja	Urejenost romskega naselja Dolga vas	Romsko naselje
L62	<i>Imamo pa urejeno vso komunalno infrastrukturo</i>	Urejene komunalne storitve in infrastruktura	Urejenost romskega naselja Dolga vas	Romsko naselje
L63	<i>bi potrebovali nadgradnjo tega, kar že imamo</i>	Potrebna nadgradnja	Urejenost romskega naselja Dolga vas	Romsko naselje
L64	<i>obnova asfalta</i>	Obnova asfalta	Urejenost romskega naselja Dolga vas	Romsko naselje
L65	<i>ali česar koli drugega</i>	Obnova ostalih stvari	Urejenost romskega naselja Dolga vas	Romsko naselje
L66	<i>Če sem iskrena je to brezposelnost</i>	Problem je brezposelnost	Problem v naselju Dolga vas	Romsko naselje
L67	<i>ker iz tega vidika, da so</i>	Brezposelnost vzrok	Problem v naselju	Romsko naselje

	<i>brezposelni, se doma dolgočasijo</i>	za dolgčas	Dolga vas	
L68	<i>in iz tega nastanejo tudi različni prepiri, nesporazumi</i>	Brezposelnost vzrok za prepire in nesporazume	Problem v naselju Dolga vas	Romsko naselje
L69	<i>tako da mislim, da je prvi korak v razvoju izobrazba</i>	Prvi korak je izobrazba	Rešitev	Romsko naselje
L70	<i>s katero pridobiš poklic</i>	Pridobitev poklica	Rešitev	Romsko naselje
L71	<i>pozneje tudi zaposlitev</i>	Pridobitev zaposlitve	Rešitev	Romsko naselje
L72	<i>Ker če je človek zaseden, zaposlen, nima časa za ostale norije</i>	Zaposlenost in zasedenost prežene dolgčas	Rešitev	Romsko naselje
L73	<i>Preko delavnic</i>	Vključevanje otrok s pomočjo delavnic	Otroci	Romsko naselje
L74	<i>tako da ni to samo učenje, ampak so tudi delavnice</i>	Učenje s pomočjo delavnic	Otroci	Romsko naselje
L75	<i>Odvisno od finančnih sredstev, jih tudi nagradimo</i>	Nagrajevanje odvisno od finančnih sredstev	Otroci	Romsko naselje
L76	<i>Jaz sem lani preko društva bila zelo aktivna</i>	Aktivnost v društvu	romska svetnica	Romsko naselje
L77	<i>Prijavljala sem različne projekte</i>	Sodelovanje v projektih	Romska svetnica	Romsko naselje
L78	<i>ves denar sem vložila v otroke</i>	Vlaganje v delo z otroci	Romska svetnica	Romsko naselje
L79	<i>tako da so otroci na taboru uživali</i>	Poletni tabor za otroke	Romska svetnica	Romsko naselje
L80	<i>Ne vem, jaz sem malo preobremenjena, da bi lahko nadaljevala z vsem tem</i>	Preobremenjenost	Romska svetnica	Romsko naselje
L81	<i>in letos sem se odločila, da bom malo počivala, ker sem lani imela preveč vsega</i>	Lani dosti vsega, letos počivanje	Romska svetnica	Romsko naselje
L82	<i>Tako da razmišljam o tem, da če bom obdržala društvo, bom nadaljevala s temi aktivnostmi</i>	Nadaljevanje z aktivnostmi v društvu	Romska svetnica	Romsko naselje
L83	<i>Tudi če včasih rečem, da več ne bom, mi je žal, ko vidim, da otroci to pogrešajo</i>	Otroci pogrešajo aktivnosti	Otroci	Romsko naselje
L84	<i>Mogoče so to tisti trenutki, ki niso ne vem kako materialnega pomena ampak tisto malo zadoščenje in trenutek sreče (pri otrocih) je</i>	Trenutek sreče pri otrocih je plačilo za delo	Otroci	Romsko naselje

	<i>plačilo za moje delo</i>			
L85	<i>Letos smo se zmenili, da bomo izvedli obdarovanje</i>	Obdarovanje	Otroci	Romsko naselje
L86	<i>Vključili bomo različne organizacije, donacije</i>	Vključitev organizacij in donacij	Otroci	Romsko naselje
L87	<i>Včasih nam kdo kaj donira</i>	Donacije	Otroci	Romsko naselje
L88	<i>Donirala nam je Pošta Slovenije igrače</i>	Donacije Pošte Slovenije	Otroci	Romsko naselje
L89	<i>tudi študenti so zbirali preko Lions kluba in so nam prinesli pakete</i>	Donacije s pomočjo študentov in Lions kluba	Otroci	Romsko naselje
L90	<i>tako da je to res pohvale vredno</i>	Pohvala za donacije	Otroci	Romsko naselje
L91	<i>Romsko kulturno društvo Romnji</i>	Romsko kulturno društvo Romnji	Romsko kulturno društvo	Kultura
L92	<i>Beseda Romnji pomeni "ciganka", oziroma Rominja</i>	Romnji pomeni ciganka ali rominja	Romsko kulturno društvo	Kultura
L93	<i>Meni je lepše Ciganka</i>	Lepša je beseda ciganka	Romsko kulturno društvo	Kultura
L94	<i>Zdaj odvisno od izraza</i>	Rom ali Cigan	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L95	<i>kdo to pove v žaljivem smislu, to ni lepo</i>	Žaljiva uporaba izraza Cigan	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L96	<i>Tako je pri vseh narodnostih</i>	Poimenovanje narodnosti	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L97	<i>Če pa mi nekdo reče, "to je tista ciganica", pa s tem ne misli nič slabega, s tem ni nič narobe</i>	Če ne nekdo ne misli slabo se lahko uporabi izraz cigan	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L98	<i>Beseda Rom itak pomeni človek</i>	Beseda Rom pomeni človek	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L99	<i>cigan pa pomeni nedotakljivi, to pa zato, ker so vedno mislili, da nismo enaki pred zakonom, kar pa ne drži, ker zakon je za vse enak</i>	Beseda Cigan pomeni nedotakljiv	Romska identifikacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L100	<i>Tudi ko omenjajo te socialne podpore in da so Romi doma, ker dobijo veliko socialne podpore</i>	Romi so doma, ker dobijo veliko socialne podpore	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L101	<i>Socialna podpora je za</i>	Socialna podpora je	Stigmatizacija	Stigmatizacija v

	<i>vse enaka</i>	za vse enaka		vsakdanjem življenju
L102	<i>razlika je samo v tem, da Romi imajo več otrok in potem nanese več</i>	Romi imajo več otrok, zato dobijo več socialne podpore	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L103	<i>Ampak to je tam na Dolenjskem bolj značilno</i>	Značilnost Dolenjske, da imajo več otrok	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L104	<i>Pri nas je že redko, da imajo tri do štiri otroke</i>	Redkokatera družina ima tri ali štiri otroke	Družina	Vrednote
L105	<i>Mislim, da so samo dve ali tri družine z tremi ali več otroki, ostali pa imajo enega ali dva otroka</i>	Povprečno en ali dva otroka	Družina	Vrednote
L106	<i>Še vedno je premalo zaposlitev</i>	Problem je zaposlitev	Iskanje službe	Zaposlitev
L107	<i>Vedno izkoristijo zaposlitev preko javnih del, kar je po eni strani dobro, po drugi strani ni, ker ni najboljša rešitev</i>	Zaposlitev preko javnih del ni vedno najboljša rešitev	Iskanje službe	Zaposlitev
L108	<i>Ko se najbolj navadiš, ko ti je najlepše moraš oditi</i>	Po enem letu se zaposlitev konča	Iskanje službe	Zaposlitev
L109	<i>Tudi podjetja izkoriščajo denar od države, saj potem nimajo stroškov z delavci, saj jih plačuje delno občina, delno pa Zavod za zaposlovanje</i>	Izkoriščanje delavcev s strani podjetij	Iskanje službe	Zaposlitev
L110	<i>Drugače pa imamo dosti zaposlenih v Avstriji</i>	Zaposlitev v Avstriji	Delo	Zaposlitev
L111	<i>opažam, da tudi mladi stremijo k temu, da se zaposlijo</i>	Zaposlitev mladih se veča	Delo	Zaposlitev
L112	<i>ampak žal je že vedno ta diskriminacija in stereotipi v našem območju zelo velika</i>	Prisotna diskriminacija in stereotipi pri zaposlovanju	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L113	<i>Če nimaš poznanstva prideš zelo težko notri</i>	Težko je dobiti službo	Iskanje službe	Zaposlitev
L114	<i>To sem tudi sama preizkusila na lastni koži</i>	Osebna izkušnja iskanja službe	Romska svetnica	Romsko naselje
L115	<i>Jaz sem aktivna že nekje od leta 2010, ko sem končala šolo</i>	Aktivna od leta 2010, ko je končala šolo	Romska svetnica	Romsko naselje
L116	<i>Pri meni je bil problem, ker sem mladoletna pobegnila od doma</i>	Mladoletna pobegnila od doma	Romska svetnica	Romsko naselje
L117	<i>Rojena sem na Hrvaškem, rodila sem pri</i>	Mladoletna mama	Romska svetnica	Romsko naselje

	<i>sedemnajstih</i>			
L118	<i>Potem sem po prvem letniku končane srednje šole prišla živet v Slovenijo</i>	Preselitev v Slovenijo iz Hrvaške	Romska svetnica	Romsko naselje
L119	<i>brez izobrazbe sem bila mladoletna mama in potem ko sem sina spravila na izobraževalno pot, da si bom tudi jaz pridobila izobrazbo, poklic in si poiskala službo</i>	Bila neizobražena	Šolanje	Izobraževanje
L120	<i>mladoletna mama in potem ko sem sina spravila na izobraževalno pot, da si bom tudi jaz pridobila izobrazbo, poklic in si poiskala službo</i>	Sina spodbujala h končanju izobrazbe in odločitev za pridobitev izobrazbe	Šolanje	Izobraževanje
L121	<i>Problem je bil že v praksi</i>	Problem pri pridobivanju prakse	Stigmatizacija	Stigmatizacija v vsakdanjem življenju
L122	<i>Prakso sem dobila v cvetličarni</i>	Praksa v cvetličarni	Šolanje	Izobraževanje
L123	<i>potem so me tam spoznali, ampak sem dobila priložnost za usposabljanje preko zavoda, zato so me vzeli na trimesečno usposabljanje</i>	Usposabljanje preko Zavoda za zaposlovanje	Delo	Zaposlitev
L124	<i>Potem je bilo v hotelu Lipa bilo usposabljanje, tudi trimesečno ampak čeprav sem se izkazala maksimalno, bili so zadovoljni z mojim delom, me pa niso hoteli zaposliti</i>	Drugo usposabljanje - niso hoteli zaposliti	Delo	Zaposlitev
L125	<i>Ker so izkoristili javna sredstva in niso hoteli imeli stroškov z mano</i>	Izkoriščanje javnih sredstev	Delo	Zaposlitev
L126	<i>Potem sem se zaposlila v Murski Soboti, v Svetu romske skupnosti</i>	Zaposlitev Svetu romske skupnosti	Romska svetnica	Romsko naselje
L127	<i>Tam sem bila zaposlena 4 leta, prišlo je do nekih problemov in sem dala sporazumno odpoved</i>	Zaradi problemov sporazumna odpoved	Romska svetnica	Romsko naselje
L128	<i>Potem sem delala v Zvezi kulturnih društev v Lendavi, trenutno sem zaposlena na Ljudski univerzi v Lendavi preko projekta</i>	Zaposlitev v Zvezi kulturnih društev in na Ljudski univerzi	Romska svetnica	Romsko naselje
L129	<i>Ampak mislim, da me tudi</i>	Zaposlitev dobila	Romska svetnica	Romsko naselje

	<i>ne bi zaposlili, če me ne bi poznali že od prej</i>	zato, ker so jo prej spoznali		
L130	<i>Tam sem zaključila izobrazbo, sedanja šefica me je že takrat spoznala in je vedela, da sem zaupanja vredna</i>	Zaključila izobraževanje na Ljudski univerzi	Šolanje	Izobraževanje
L131	<i>Imam pa izkušnje, da partner, ker je temnejše polti, ima zaključeno izobrazbo s prilagojenim programom... Po telefonu mu povejo, da je potreba po delavcu sto procentna, ko pa gre na razgovor in ga vidijo, pa dobi odgovor, da ne ustreza profilu, ali da trenutno ne rabijo, ali da so že nekoga našli</i>	Izkušnja partnerja - zaradi videza ne more dobiti službe	Iskanje službe	Zaposlitev
L132	<i>Tako, da se vseeno bojijo. Jaz pravim, da je priložnost treba dati vsem</i>	Priložnost bi morali dobiti vsi	Iskanje službe	Zaposlitev
L133	<i>čeprav na en mesec preizkusnega dela, če so zadovoljni naj ga obdržijo, če ne pač povejo razlog zakaj ne in to je to</i>	Odločitev na podlagi preizkusnega dela	Iskanje službe	Zaposlitev
L134	<i>Ampak v Sloveniji je problem ne samo pri Romih ampak tudi pri ostalih, ker je težka situacija</i>	Problem pridobitve službe v Sloveniji	Iskanje službe	Zaposlitev
L135	<i>Če si preveč izobražen ni dobro, če nisi izobražen ni dobro, nikak ni dobro</i>	Previsoka ali prenizka izobrazba problem za pridobitev službe	Iskanje službe	Zaposlitev
L136	<i>Tudi sama uporabljam družabna omrežja</i>	Uporaba družabnih omrežij	Družabna omrežja	Uporaba družabnih omrežij
L137	<i>mislím, da je to zelo dobro, včasih pa tudi ne</i>	Dobre lastnosti, včasih tudi ne	Pozitivne in negativne lastnosti uporabe družabnih omrežij	Uporaba družabnih omrežij
L138	<i>Včasih smo preveč odvisni od tega</i>	Odvisnost	Odvisnost	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L139	<i>in ni več nobene zasebnosti</i>	Ni zasebnosti	Profili	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij

L140	<i>vsi vedo o tebi vse</i>	Ni zasebnosti	Profili	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L141	<i>Pri Romih je pa to, da vsi tisti, ki uporabljajo družabna omrežja</i>	Problem pri Romih	Neprimerne objave	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L142	<i>jih izkoristijo še za neke druge priložnosti</i>	Izkoristijo objavljanje	Neprimerne objave	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L143	<i>Kot je na primer ta incident v bolnici, da so si grozili po socialnih omrežjih</i>	Grožnje na družabnih omrežjih	Grožnje	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L144	<i>predvajajo marsikakšne vsebine, kar se mi ne zdi primerno</i>	Neprimerne vsebine	Neprimerne objave	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L145	<i>Vseeno bi morali biti previdni pri tem, kaj objavljajo, kakšne fotografije</i>	Objavljanje neprimernih fotografij	Neprimerne objave	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L146	<i>Sami vemo, da preko tega pride do marsikakšni zlorab, tako je treba biti res zelo previden</i>	Zaradi neprevidnosti lahko pride do zlorabe	Neprimerne objave	Negativna lastnost uporabe družabnih omrežij
L147	<i>Socialno aktivacijo smo začeli izvajati 23. oktobra</i>	Začetek projekta 23.10.2019	Opis	Socialna aktivacija
L148	<i>Nosilec projekta je RIS Rakičan, Ljudska univerza Lendava je partner</i>	Nosilec projekte RIS, partner Ljudska univerza	Opis	Socialna aktivacija
L149	<i>Jaz pomagam pri izvajanju teh različnih aktivnosti</i>	Romska svetnica pomaga pri izvajanju aktivnosti	Opis	Socialna aktivacija
L150	<i>Vključenih je 13 žensk</i>	Vključenost 13 žensk	Opis	Socialna aktivacija
L151	<i>Namen te socialne aktivacije je, da se izognejo tega vsakdanjika</i>	Namen je izogibanje vsakdanjika	Opis	Socialna aktivacija
L152	<i>da se na nek način pomaga, da se stopi v lažji stik z delodajalci</i>	Pridobitev stika z delodajalci	Opis	Socialna aktivacija
L153	<i>možnost je tudi zaposlitve preko javnih del</i>	Možnost zaposlitve preko javnih del	Opis	Socialna aktivacija
L154	<i>Enkrat je prišla socialna delavka, ko so bili problemi, ker ena mladoletna deklica ni obiskovala pouka</i>	Obisk socialne delavke zaradi neobiskovanja šole	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L155	<i>Drugače pa zelo malo</i>	Socialne delavke	Aktivnosti	Socialno delo v

	<i>krat pridejo</i>	redko obiščejo romsko naselje	socialnih delavk	romski skupnosti
L156	<i>Edino ta socialna delavka, ki pride ob sredah, da pomaga učencem</i>	Enkrat tedensko pride socialna delavka pomagat učencem	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L157	<i>Na splošno pa socialne delavke hodijo sem edino, ko je kakšen intervenen primer, ko morajo ukrepati</i>	Socialne delavke pridejo, ko je intervenen primer	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L158	<i>Pogrešam aktivnost socialnih delavk</i>	Premalo aktivne socialne delavke	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L159	<i>Predvsem pri tistih družinah, kjer bi morale voditi kontrolo, kaj se dogaja z otroci</i>	Potrebna nadzor pri družinah	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L160	<i>Prihajati bi morale večkrat</i>	Socialne delavke bi morale priti večkrat v naselje	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L161	<i>bi morale bolj spoznati družino</i>	Socialne delavke bi morale spoznati družino	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L162	<i>v kakšnih razmerah živijo</i>	Poznati razmere v katerih živijo družine	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L163	<i>Včasih pride do različnih oblik nasilja v družinah</i>	Prisotne so različne oblike nasilja v družinah	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L164	<i>in bi morale biti s tem seznanjene, kaj se dogaja</i>	Seznanjenost socialnih delavk z nasiljem v romskem naselju	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L165	<i>in ne, da ukrepajo samo takrat, ko je skoraj že prepozno</i>	Ukrepati je potrebno preventivno	Aktivnosti socialnih delavk	Socialno delo v romski skupnosti
L166	<i>V prostem času se večinoma družijo med sabo</i>	Druženje med sabo	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
L167	<i>Med tednom imajo zelo malo časa, saj so v šoli</i>	Med tednom malo časa za druženje	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
L168	<i>popoldan imajo različne dejavnosti</i>	Imajo možnosti za sodelovanje pri različnih aktivnostih	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas
L169	<i>zato mislim, da je pametno, da ta čas izkoristijo za učne snovi in od tega tudi kaj odnesejo</i>	Prosti čas namenijo učenju	Aktivnosti v prostem času	Prosti čas

9.6 OSNO KODIRANJE

UPORABA INTERNETA

- dostop do interneta
  - doma ima dostop do interneta (vsi) (A1, B1, C1, Č1, D1, E1, F1, G1, H1)
  - telefon (A2, B2, C2, Č2, D2, E2, F2, G2, H2)
  - playstation (A2)
  - računalnik (B2, Č3, E3, F3, G3)
  - Dostop do interneta preko telefona v osnovni šoli je bil omejen (B19)
  - Dostop do interneta v dijaškem domu (B20)
  - Dostop do interneta preko računalnika (B21)
  - Dostop do interneta enkrat ali dvakrat tedensko (B22)

- čas namenjen internetu
  - dve uri na dan (C3)
  - tri ure na dan (D3)
  - tri do štiri ure na dan (B3, E4, F4, G4, H3)
  - pet ur na dan (A3)
  - od pet do šest ur na dan (Č14)
  - enkrat do dvakrat na dan (I7)
  - dosti časa na Facebooku (I8)
  - v prostem času (J6)
  - Izogibanje uporabi interneta (K8)
  - V službi uporaba interneta od tri do štiri ure (B8)
  - osem ur v službi (K7)

- vsebine na internetu
  - družabna omrežja (A4, K4)
  - Facebook (B5, C7, Č5, D4, E6, F5, G5, H5, I1-I2, J1, K11)
  - iskanje/pridobivanje informacij (I5, J3, J5, K1, K14)
  - Instagram (E5, G8, H4)
  - novice (C4, H7, I3)
  - Youtube (C6, E7, J2)
  - Snapchat (Č6, D6, G7)
  - Netflix (F6, G6)
  - iskanje receptov (J4, K15)
  - iskanje zaposlitve (I4, I18)
  - iskanje naslova ali telefonske številke (I6, K2)
  - Raziskovanje za delo v službi (B6)
  - Služba vzrok uporabe interneta (B7)
  - pridobivanje obrazcev (K2)

- telefonski imenik (B13)
- igrice (A4)
- Pinterest (B9)
- Aliexpress - nakupovanje in prodaja (B10)
- Spletne bančne storitve (B11)
- Stanovanjske ponudbe (B12)
- športne strani (Č7)
- spletno nakupovanje (Č8)
- Messenger (D5)
- risanke (D7)
- Avtonet (K12)
- povezovanje na internetu
  - prijateljstvo, (A5)
  - družina (A5)
- mnenje o internetu
  - internet je ena dobra stvar (I20)

UPORABA DRUŽABNIH OMREŽIJ

- družabna omrežja
  - Facebook (A6, B14, C7, Č10, D8, E6, F7, G9, H9, I1, J8, K5)
  - Snapchat (Č9, D9, F9, G11, H10, J9)
  - Instagram (č11, E5, F8, G10, H8, J10)
  - Pinterest (B15)
  - Telegram (B16)
  - Viber (B17)
  - Netlog (B18)
  - whatsapp (I11)
  - Youtube (I12)
  - Snapchat prenehala uporabljati (K6)
- začetek uporabe družabnih omrežij
  - začetek srednje šole (A7)
  - pojav Facebooka (A24)
  - pred štirimi - petimi leti (C8)
  - pri osmih letih (Č12)
  - pri osmih ali devetih (J11)
  - pri devetih letih (G12)
  - pri šestnajstih letih (D10)
  - pri dvanajstih letih (E8, F10)
  - uporaba Snapchat štiri leta (H11)
  - uporaba Facebooka eno leto (H12)
  - uporaba Instagrama eno leto (H13)
  - Začetek uporabe Facebooka pred štirimi leti (I13)

- pri devetnajstih (K13)
- dostop do družabnih omrežij
  - telefon (A8, B26, C9, Č13, D11, E9, F11, G13, H15)
  - računalnik (B26)
- čas namenjen uporabi družabnih omrežij
  - Od 20 do 30 minut na dan (C10)
  - eno uro in pol (E10)
  - dve uri na dan (F12, G14)
  - dve do tri ure na dan (B27)
  - štiri ure (H15)
  - pet ur na dan (A9, K9)
  - od pet do šest ur na dan (Č14)
  - cel dan (D12)
  - doma preživi bolj malo časa na družabnih omrežjih (K10)
  - Manj uporabe družabnih omrežij (B25)

POZITIVNE LASTNOSTI UPORABE DRUŽABNIH OMREŽIJ

- prijateljstvo
  - Spoznavanja in obveščanje prijateljev (A10)
  - dostop do oddaljenih prijateljev/sorodnikov (B28, I19)
  - ohranjanje stikov s prijatelji (C11, D13, I9, J13, D13, E13)
  - spoznavanje novih ljudi / spoznavanje prijateljev/znancev (G17, I15, I16, I17)
  - Uporaba družabnih omrežij za dopisovanje (Č16)
- objavlanje
  - objavlanje slik (A11)
- dogodki
  - obvestilo o dogodkih (A12)
- novice
  - spremljanje novic (B29, K17)
  - izvedeti nove stvari o svetu (F13)
  - dostop do novic preko Facebooka (G15)
- informacije
  - dostop do informacij (E12, H16, K14)
  - iskanje receptov (K15)
  - informacije o težavah z neplodnostjo (K16)
  - priložnost za učenje (K18)
  - izmenjava mnenj (K19-20)
- čas
  - kratkočasenje (B30)
  - stik s časom (E11)
- pozornost

- preusmerjanje pozornosti (B31)
- skrivanje nesamozavesti
  - Skrivanje nesamozavesti v primeru nelagodja (B32)
  - Skrivanje za telefon (B33)
- povezava s šolo
  - pomoč v zvezi s šolo (Č15)
- igrice
  - igranje igric (I10)
-

NEGATIVNE LASTNOSTI UPORABE DRUŽABNIH OMREŽIJ

- odvisnost
  - odvisnost od telefonov (B34)
  - odvisnost (Č17, D14, F14, G18, H17, I22, L138)
  - zasvojenost (E14)
- profili
  - lažni profili (A13, K23)
  - ni omejitev pri ustvarjanju profilov (K22)
  - ni zasebnosti (L139-140)
- neprimerne objave
  - objavljanje neprimernih slik (C12, L145)
  - objavljanje nepotrebnih stvari (I21, J17, J18)
  - objavljanje otrok (J19)
  - posledice objavljanja (J20)
  - problem pri Romih (L141)
  - izkoristijo objavljanje (L142)
  - neprimerne vsebine (L145)
  - Zaradi neprevidnosti lahko pride do zlorabe (L146)
- grožnje
  - grožnje na Facebooku (A14)
  - grožnje na družabnih omrežjih (L143)
- partnerski odnosi
  - Težave v partnerskih odnosih (A15)
- virtualno prijateljstvo
  - Sprememba prijateljstva v virtualno prijateljstvo (B36)
- čas
  - Preveč časa namenjen internetu (B37)
- negativno razpoloženje
  - umik zaradi utrujenosti (B38)
  - nervoznost, živčnost (B39)
  - Občutek, da nekaj zamudimo (B35)

- nasilje
  - prisotnost nasilja (C13)
- mladi in telefon
  - Mladi večino časa preživijo na telefonih (I23)
  - Mladi uporabljajo telefone zunaj (I24)
  - Mladi uporabljajo telefone v družbi (I25)
  - mladi niso igrivi (I26)
  - mladi niso fizično aktivni (I27)
- dostopnost
  - lahka dostopnost (K21)

PRIJATELJSTVO NA DRUŽABNIH OMREŽIJ

- prijateljstvo
  - znanci in domači (A16)
  - Neromi (A18)
  - Facebook prijateljstvo (B47, B48)
  - sorodniki (C14, D15)
  - sošolci / sošolke (C15, Č18, E15, H20, K26)
  - drugi prijatelji (C16)
  - sosedi (D16)
  - prijateljice/prijatelji (H18, K24)
  - prijateljice izven naselja (H19)
- dodajanje prijateljev
  - ne dodaja neznancev (K25)
  - znanci in sorodnike (B42, C20)
  - Sledenje govoricam o osebah (B43)
  - pozorna na to, koga sprejme med prijatelje (K28)
  - dodajanje žensk (A17)
- Spoznavanje novih prijateljev
  - ne spoznava novih ljudi (C19, D18)
  - Na družabnih omrežjih spoznava nove ljudi (F18, G21, I30)
  - Na družabnih spoznal sedanje prijatelje (F19, G22, H21)
  - spoznavanje prijateljev (A27)
  - Dvakrat se je zgodilo, da je spoznal prijatelje na družabnih omrežjih (E22)
- potek spoznavanja
  - srečanje v diskoteki (J22)
  - dodajanje (A28, A31, E20, J23)
  - sprejemanje prošnje (E21)
  - dopisovanje (A29, B51, Č21, E23, J24)
  - srečanje v živo (A30, B51, Č22, J25)
  - spoznavanje preko Facebooka (A32)

- Začetek prijateljstva na družabnih omrežjih (B50)
- Skupne lastnosti (B52)
- Zaupanje neznancu (B53)
- Prijateljstvo v živo neuspešno (B54)
- stiki s prijatelji
  - stiki s prijatelji preko videoklica (I29)
  - Ohranjanje stikov s prijatelji na Facebooku (B44, I28)
  - Izgubila stike s prijatelji in sošolci (I31)
  - ponovno našla prijatelje s pomočjo Facebooka (I32)
  - Po 30 letih vzpostavili stik (I33)
  - Stiki preko družabnih omrežij (I34)
- Povezovanje s prijatelji preko družabnih omrežij
  - povezovanje preko Snapchata (Č19)
  - povezovanje preko Messengerja (Č20, E19)
  - povezovanje preko Facebooka (E18)
  - Povezovanje preko družabnih omrežij s prijatelji (D17)
  - Povezovanje s prijatelji preko interneta (G21)

PARTNERSKO RAZMERJE

- ljubezensko razmerje
  - Spoznavanje partnerja na Facebooku (B55, B56)
- potek ljubezenskega razmerja
  - lajkanje / všečkanje (B57, G23)
  - ocenjevanje (B58)
  - dopisovanje (G24)
  - srečanje v živo (G25)
  - dopisovanje, srečanje in poroka (B59)
- odnos s partnerjem
  - Partner dovoli druženje s prijateljem (B105)
  - Skupni račun z partnerjem na Facebooku - nima (B106)
  - Vsak svoj profil na Facebooku (B107)
  - Preverjanje telefonov v preteklosti zaradi partnerskih težav (B108)
  - odkriti odnos (B109)
  - Ne preverjata telefonov (B110)

PRIJATELJSTVO V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

- prijateljstvo
  - družinski člani in sosedi (A19)
  - malo tesnih prijateljev (A20)
  - prepir s prijateljem (A22)
  - prijatelji v bližini (A26)

- Navidezno prijateljstvo s prijatelji s katerimi se ne vidiš (B49)
- Manj prijateljev zaradi preselitve v tujino (B121)
- soseda v tujini (B122)
- krog prijateljev v tujini manjši kot doma (B124)
- prijatelji iz naselja (F15, G19)
- prijatelji izven naselja (J15, J16)
- ohranjanje stikov s prijatelji
  - se vidijo doma (F16)
  - pogovor na ulici (F17)
  - Pijača in pogovor s prijatelji (C18, E17)
  - Malo časa za stike s prijatelji (B45)
  - Stiki preko klica (B46, C17)
  - prekinitev druženja (H29)
- odnos z bratom
  - druženje z bratom (A24, A25)
  - se ne družita z bratom (F27)
  - odnos z bratom je zelo dober (J41)

OSEBNE LASTNOSTI

- osebnost
  - izogibanje problemov (A21)
  - rada v družbi (I57)
  - ne mara samote (I58)
  - zanimanje za vse- radovednost (J12, J36-37)
  - pozitivna oseba (J27)
- interesi
  - informiranost (A68)
  - želja po plesu (J43)
- izstopanje v družbi
  - Zaradi stila oblačenja občutek nesprejetosti (A69)
  - poudarjanje osebnosti (A70)

VREDNOTE

- družina
  - pomembnost družine (A23)
  - Redkokatera družina ima tri ali štiri otroke (L104)
  - Povprečno en ali dva otroka (L105)
- religija
  - evangeličanska vera (A33)
  - smisel življenja našel v veri (A39)
- enakopravnost
  - vsem enake možnosti (I48)

DUŠEVNO ZDRAVJE

- težave v duševnem zdravju
  - življenjski problemi (A34)
  - razgovor v psihiatrični bolnišnici (A35)
  - domotožje (A37)
- delo v tujini
  - oddaljenost od družine in prijateljev (A38)

ZDRAVJE

- zdravstvene težave
  - pregledi v bolnišnici (A36)

STIGMATIZACIJA NA INTERNETU

- občutek nemoči
  - nemoč na družabnih omrežjih (A40)
- reševanje težav
  - Reševanje težav v živo in ne na internetu (A41)
- grožnje
  - Grožnje s strani Romov in Neromov (A42)
  - obtoževanje za nekrivdo (A43)
- nestigmatizacija
  - Ni doživel/a stigmatizacije na internetu (C 23, Č23, D20, E24, F20, G27, H23, I35, K30)

STIGMATIZACIJA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

- romska identifikacija
  - Neidentifikacija z Romi zaradi naglasa (A44)
  - Zanikanje romske identifikacije (H28)
  - poimenovanje Rom ali Cigan (L94)
  - žaljiva uporaba izraza Cigan (L95)
  - poimenovanje narodnosti (L96)
  - Če ne nekdo ne misli slabo se lahko uporabi izraz cigan (L97)
  - beseda Rom pomeni človek (L98)
  - Beseda Cigan pomeni nedotakljiv (L99)
- nestigmatizacija
  - Nestigmatizacija v osnovni in srednji šoli (A45)
  - Ni doživel stigmatizacije v vsakdanjem življenju/ni doživel/a drugačnega obravnavanja (C23, Č24, E25, I38, I39, K29)
  - Edina Rominja v skupini v vrtcu (K31)
  - Ni doživela stigmatizacije v osnovni šoli (K32)
  - Ni doživela stigmatizacije v srednji šoli (K33)

- Ni doživela stigmatizacije na študiju (K34)
- stigmatizacija
  - pretep zaradi stigmatizacije (A47)
  - Stigmatizacija zaradi videza (A46)
  - Označevanje za begunca (A48)
  - Prva izkušnja (A49)
  - pretep (A50)
  - pretep z Neromi (A51)
  - obravnava na sodišču (A52)
  - samoobramba (A53)
  - Obtoževanje zaradi zunanjega videza (A54)
  - občutek stigmatizacije (F21, F22)
  - posredna/prikrita stigmatizacija (F23)
  - Pri iskanju službe občutila stigmatizacijo (I36)
  - Sodelavci razširili novice, da je Rominja (I37)
  - slabe govornice o Romih (I45)
  - ne razmišlja o stigmatizaciji (J26)
  - Romi so doma, ker dobijo veliko socialne podpore (L100)
  - socialna podpora je za vse enaka (L101)
  - Romi imajo več otrok, zato dobijo več socialne podpore (L102)
  - Značilnost Dolenjske, da imajo več otrok (L103)
  - Prisotna diskriminacija in stereotipi pri zaposlovanju (L112)
  - problem pri pridobivanju prakse (L121)

PROSTI ČAS

- pomen prostega časa
  - delati tisto, kar si želi (Č25)
  - Razmišljanje o prostem času, ker ga nima dosti (B80)
- aktivnosti v prostem času
  - druženje s prijatelji /prijateljicami (B103, B104, Č30, E26, G30, H39)
  - druženje s sošolci (E31)
  - druženje s sosedom (A60)
  - druženje z otrokom (B87, B98, C24, D24)
  - druženje z možem (B95)
  - druženje s partnerjem (C25, K40-41)
  - redko druženje s starši (B100)
  - druženje s starši poleti (B101)
  - varstvo otroka (B102)
  - nega otroka (B89)
  - družinski izleti (B99)

- obisk sosede (B123)
- kava z možem (B96)
- druženje z možem in prijateljem (B97)
- z vnuki (I49)
- branje knjig (A56)
- poslušanje glasbe (A57)
- poslušanje klaviature (A58)
- orientacija na Boga - vero (A59)
- igranje igric (A61)
- gledanje filmov (A65)
- serije o zdravstvu (H41)
- nemške serije (H42)
- spremljanje dogajanja po svetu (A66, A67)
- Uporaba interneta (B81, D23)
- Facebook (I51)
- novosti na internetu (B82)
- raziskovanje (B83)
- uporaba Pinteresta (B84)
- razmišljanje o hiši (B85)
- Preračunavanje stroškov za hišo (B86)
- sprehodi (B88, H40)
- Preživljanje časa zunaj doma (B125)
- druženje zunaj poleti (B126)
- druženje na igrišču (B127)
- praznovanje rojstni dni zunaj (B128)
- obisk (Č26)
- dela, kar ga veseli (Č27)
- igrišče (Č28)
- fizično delo posledica ne igranja nogometa (A63)
- igranje nogometa v mladostništvu (A64, F26)
- odsotnost nogometa (A62)
- rekreacija (E27)
- šport (E28)
- košarka (E29)
- nogomet (F25, G29)
- ples (J28)
- fitnes (J35)
- z bratom hodita skupaj v fitnes (J40)
- igranje pikada (Č29)
- gospodinjska opravila (B90)
- čiščenje (D22)

- pospravljanje (I50)
- spanje (G28)
- ukvarjanje s psi (K42)
- druženje med sabo (L166)
- med tednom malo časa za druženje (L167)
- imajo možnost sodelovanja pri različnih aktivnostih (L168)
- prosti čas namenijo učenju (L169)
- Želja za drugačno preživljanje prostega časa
  - Drugačno preživljanje prostega časa je skrivnost (A76)
  - Vrnitev k temam, ki jo zanimajo (B111)
  - branje knjig (B112)
  - raziskovanje (B113, B119)
  - sodelovanje na terenu (B114)
  - vrnitev k prejšnjemu delu (B115)
  - skrb zase (B116)
  - izpopolnjevanje na drugih področjih (B117)
  - osebno raziskovanje (B118)
  - učenje dodatnega jezika (B120)
  - v službi (v bližini) (I52, I53)
  - Uresničitev želj povezanih s plesom (J42)
  - izlet (K44)
  - Nima želje po drugačnem preživljanju prostega časa (C26, Č31, D25, E32, F28, H43, K43)
- Ureditev okolice za drugačno preživljanje prostega časa
  - igrišče in igrala za otroke (A78, C27, C28, F29-31)
  - nepokošeno igrišče (A79, A82)
  - tobogani (A80)
  - peskovnik za pse (A83)
  - ograja za otroke (A84)
  - Košarkarsko igrišče (E33)
  - zadovoljna z romskim naseljem (H44)
  - nima ideje za spremembo v okolici (Č32, D26)
- prosti čas v službi
  - pavza v službi (B91,93)
  - kosilo s sodelavci (B92)
  - druženje s sodelavci (B94)

ZAPOSILITEV

- delo
  - delo krajša čas (A73)
  - ponosen, da dela (A74)
  - delo v tovarni predstavlja nadzor (A75)

- svoboda, ponos, da dela v gradbeništvu (A76)
- ni bilo slabih izkušenj v službi (I40)
- Želi si delo primerno njenim letom (I54)
- zaposlitev na Ljudski univerzi (K38)
- zaposlitev Romov kot romski pomočniki (L53)
- Zaposlitev v Avstriji (L110)
- zaposlitev mladih se večja (L111)
- Usposabljanje preko Zavoda za zaposlovanje (L123)
- Drugo usposabljanje - niso hoteli zaposliti (L124)
- Izkoriščanje javnih sredstev (L125)
- iskanje službe
  - Težave pri zaposlitvi zaradi etnične pripadnosti (I41, I44)
  - Služba izven Pomurja, ker tam niso vedeli, da je Rominja (I42)
  - delo v oddaljenem kraju (I43)
  - Problem je zaposlitev (L106)
  - Zaposlitev preko javnih del ni vedno najboljša rešitev (L107)
  - Po enem letu se zaposlitev konča (L108)
  - Izkoriščanje delavcev s strani podjetij (L109)
  - Prisotna diskriminacija in stereotipi pri zaposlovanju (L112)
  - težko je dobiti službo (L113)
  - Izkušnja partnerja - zaradi videza ne more dobiti službe (I31)
  - Priložnost bi morali dobiti vsi (L132)
  - Odločitev na podlagi preizkusnega dela (L133)
  - Problem pridobitve službe v Sloveniji (L134)
  - Previsoka ali prenizka izobrazba problem za pridobitev službe (L135)

IZOBRAŽEVANJE

- šolanje
  - Romi v razredu (B68)
  - podružnična in matična šola (B69)
  - Konflikti med učiteljico in socialno delavko ter ravnateljem (B70)
  - Zavzemanje učiteljice in socialne delavke za Rome (B71)
  - Učenka Rominja zapisana v zlato knjigo v osnovni šoli (B72)
  - uspeh v šoli odličen ali pravi dober (H38)
  - pustila srednjo šolo (J7)
  - opustila študij (K35-36)
  - želja po dodatni izobrazbi (K37)
  - priložnost za študij bo sprejela (K39)
  - dobre ocene v srednji šoli (H37)
  - Napredek v izobrazbi (L4)
  - bila neizobražena (I19)

- Sina spodbujala h končanju izobrazbe in odločitev za pridobitev izobrazbe (L120)
- praksa v cvetličarni (L122)
- Zaključila izobraževanje na Ljudski univerzi (L130)
- stigmatizacija v šoli
  - Stigmatizacija v osnovni šoli (B65, H25)
  - Dopolnilni pouk v osnovni šoli (B66)
  - Neprimeren odnos učitelja (B67)
  - Popoldansko varstvo kot stigmatizacija (B73)
  - Namen popoldanskega varstva (B74)
  - romski učenci v popoldanskem varstvu (B75)
  - nevednost staršev (B76)
  - Popoldansko varstvo namenjeno učencem z učnimi težavami (**B77**)
  - Pozitivna stran popoldanskega varstva je pomoč in prijateljstvo (B78)
  - Pozitivna stran popoldanskega varstva je delanje domačih nalog (B79)
  - Sošolke in sošolke motilo, da je v razredu Rominja (H26)
  - Stigmatizacija v srednji šoli s strani Rominje (H27)
  - Slaba izkušnja z učiteljico v osnovni šoli (H31)
  - nepravično ocenjevanje (H32-36)
- vključenost otrok v izobraževanje
  - Otroci obiskujejo v vrtec in šolo (L5)
  - Sto odstotni vpis v vrtec (L6)
  - nadaljevanje šolanja (L7)
- pomoč pri izobraževanju
  - ukvarjanje z otroki (L8)
  - učna pomoč (L9-10)
  - učna pomoč ob ponedeljkih (L11)
  - romska pomočnica (L12)
  - romska pomočnica zaposlena preko Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (L13)
  - socialna delavka prihaja ob sredah(L14)
  - Sprostitutvene dejavnosti / športne igre (L15)
  - četrtki so drugačni (L16)
- vrtec
  - Ena skupina obiskuje vrtec v Dolgi vasi (L17)
  - Ena skupina obiskuje vrtec v Genterovcih (L18)
  - Kombinirani oddelek v vrtcu (L19-20)
  - Prostovoljstvo romske svetnice v vrtcu (L21)
  - Pomembno, da je nekdo iz naselja v vrtcu (L22)
  - otroci zaupajo Romom (L23)
  - primer neobiskovanja vrtca (L28)

- začetek osnovne šole (L29)
- zaradi neobiskovanja vrtca ni šla v osnovno šolo (L30)
- odpor do vrtca (L31)
- Prisotnost romske svetnice v vrtcu spodbuja k obiskovanju vrtca (L34)
- vrtec je novo okolje za otroke (L39)
- romski pomočnik
  - Sistematizacija romskega pomočnika (L24, L52)
  - Romski pomočnik v pomoč otrokom v vrtcu in šoli (L25)
  - Romski pomočnik v pomoč otrokom v vrtcu in šoli cel teden (L26)
  - Romski pomočnik vez med starši, otroci, vzgojitelji in izobraževalnimi ustanovami (L27)
  - podpora in pomoč otrokom (L54)
  - Romski pomočnik za kratko obdobje (L55)
  - Pomoč romskega pomočnika v vrtcu in prvi triadi OŠ (L56)
  - navada učencev na pomoč romskih pomočnikov (L57)
  - Pričakovanje, da bodo romski pomočniki delali namesto učencev (L58)
  - Navada na učenje (L59)
  - učenje tudi brez romskega pomočnika (L60)

MEDIJI

- Romi v medijih
  - Komentarji o Romih v medijih (B60)
  - Pozitivni komentarji znancev (B61)
  - Negativni komentarji neznancev (B62, B63)
  - Jeza in žalost zaradi objav o Romih (B64)
  - Pojavnost Romov v medijih je vroča tema (F32)

KULTURA

- romska kultura
  - Kulture ne moremo spremeniti (I46)
  - ponavljajoči se vzorci (I47)
- romsko kulturno društvo
  - Romsko kulturno društvo Romnji (L91)
  - Romnji pomeni ciganka ali rominja (L92)
  - Lepša je beseda ciganka (L93)

ROMSKO NASELJE

- mnenje o romskem naselju
  - Slabo mnenje o romskem naselju (A71)
  - romsko naselje je izolacija (L41)

- socialna pomoč
  - Previsoka socialna pomoč povzroča nedelo (A72)
- nevarnost v romskem naselju
  - vožnja brez izpita za avto (A85)
- romski center Kamenci
  - Nedovoljen vstop v romski center (A87)
  - Ideja za turnir v igranju igrice v romskem centru (A88)
  - Kavcija in nagrada za igranje igrice v romskem centru (A89)
- urejenost romskega naselja Serdica
  - nogometno igrišče
- urejenost romskega naselja Dolga vas
  - Cilj je legalizacija romskega naselja (L61)
  - urejene komunalne storitve in infrastruktura (L62)
  - potrebna nadgradnja (L63)
  - obnova asfalta (L64)
  - obnova ostalih stvari (L65)
- Problem v naselju Dolga vas
  - problem je brezposelnost (L66)
  - Brezposelnost je vzrok za dolgčas (L67)
  - Brezposelnost vzrok za prepire in nesporazume (L68)
- rešitev
  - prvi korak je izobrazba (L69)
  - pridobitev poklica (L70)
  - pridobitev zaposlitve (L71)
  - zaposlenost in zasedenost prežene dolgčas (L72)
- romska svetnica
  - Odnos med romsko svetnico in ostalimi v romskem naselju je zelo dober (L1)
  - Konflikti se hitro rešijo (L2)
  - otroci poznajo romsko svetnico (L35)
  - obvlada romski jezik (L36)
  - zaupanje otrok romski svetnici (L38)
  - aktivnost v društvu (L76)
  - sodelovanje v projektih (L77)
  - vlaganje v delo z otroci (L78)
  - poletni tabor za otroke (L79)
  - preobremenjenost (L80)
  - lani dosti vsega, letos počivanje (L81)
  - nadaljevanje z aktivnostmi v društvu (L82)
  - osebna izkušnja iskanja službe (L114)
  - aktivna od leta 2010, ko je končala šolo (L115)
  - mladoletna pobegnila od doma (L116)

- mladoletna mama (L117)
- preselitev v Slovenijo iz Hrvaške (L118)
- Zaposlitev Svetu romske skupnosti (L126)
- Zaradi problemov sporazumna odpoved (L127)
- Zaposlitev v Zvezi kulturnih društev in na Ljudski univerzi (L128)
- Zaposlitev dobila zato, ker so jo prej spoznali (L129)
- otroci
  - otroci preživijo večino časa v naselju (L40)
  - stik z drugačnostjo (L42)
  - stik z novim okoljem povzroči šok in stres (L43)
  - vključevanje otrok v družbo s pomočjo delavnic (L73)
  - učenje s pomočjo delavnic (L74)
  - nagrajevanje odvisno od finančnih sredstev (L75)
  - otroci pogrešajo aktivnosti (L83)
  - Trenutek sreče pri otrocih je plačilo za delo (L84)
  - obdarovanje (L85)
  - vključitev organizacij in donacij (L86)
  - donacije/donacije Pošte Slovenije in s pomočjo študentov Lions kluba (L87-89)
  - pohvala za donacije (L90)

SOCIALNO DELO V ROMSKI SKUPNOSTI

- aktivnosti socialnih delavk
  - Obisk socialne delavke zaradi neobiskovanja šole (L154)
  - Socialne delavke redko obišejo romsko naselje (L155)
  - Enkrat tedensko pride socialna delavka pomagat učencem (L156)
  - Socialne delavke pridejo, ko je interventen primer (L157)
  - premalo aktivne socialne delavke (L158)
  - potreben nadzor pri družinah (L159)
  - Socialne delavke bi morale priti večkrat v naselje (L160)
  - Socialne delavke bi morale spoznati družino (L161)
  - Poznati razmere v katerih živijo družine (L162)
  - Prisotne so različne oblike nasilja v družinah (L163)
  - Seznanjenost socialnih delavk z nasiljem v romskem naselju (L164)
  - Ukrepati je potrebno preventivno (L165)

SODELOVANJE ROMI IN NEROMI

- odnosi med Romi in Neromi
  - Ni težav z povezovanjem z večinsko populacijo (L44)
  - Odlično sodelovanje z Neromsko populacijo (L45)
  - enako obravnavanje vseh otrok (L47-49)

- sprejeti v družbi (L50)
- sprejemanje drugačnosti (L51)

SOCIALNA AKTIVACIJA

- opis
  - Začetek projekta 23.10.2019 (L147)
  - nosilec projekta RIS, partner Ljudska univerza (L148)
  - romska svetnica pomaga pri izvajanju aktivnosti (L149)
  - vključenih 13 žensk (L150)
  - namen je izogibanje vsakdanjika (L151)
  - pridobitev stika z delodajalci (L152)
  - možnost zaposlitve preko javnih del (L152)
- mnenje in počutje
  - vesela (I55)
  - premalokrat na teden (I56)
  - dobro mnenje o projektu (I59)
  - dobro počutje (J44)